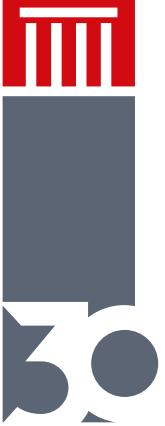

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODINA
HRVATSKE
NARODNE
BANKE

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2020.

ZAGREB, LIPANJ 2021.

EU Ecolabel : SE/011/05

Knjižni blok ovog izvješća otisnut je na bezdrvnom EU Ecolabel certificiranom papiru Munken Pure Rough, a omot na recikliranom GOBI grey/grey papiru.

UVODNA RIJEČ GUVERNERA HNB-a

Godina 2019. bila je jedna od ekonomski najboljih godina: rast je bio blago ubrzan, zaposlenost i plaće su porasle, a vanjske i unutarnje makroekonomske neravnoteže smanjivale su se. Nasuprot tome, 2020. bila je zahtjevna kao nijedna dosad u novijem vremenu, iznimno teška godina. Preko noći promjenila se dinamika gospodarstava. U Hrvatskoj smo osim pandemije imali i potrese, a sve se odvijalo istodobno s intenzivnim pripremama za ulazak u europski tečajni mehanizam, blisku suradnju odnosno u jedinstveni sanacijski mehanizam.

Hrvatska, kao država članica čija valuta nije euro, može sudjelovati u jedinstvenom nadzornom mehanizmu samo ako uspostavi blisku suradnju s Europskom središnjom bankom. U bliskoj suradnji ESB nadzire kreditne institucije sa sjedištem u Hrvatskoj, i to dajući upute Hrvatskoj narodnoj banci. Uspostava bliske suradnje automatski povlači za sobom i sudjelovanje Hrvatske u jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, što je sve ostvareno 10. srpnja 2020., u skladu s planom.

Suočen s izvanrednim okolnostima, HNB se morao brzo prilagoditi novim uvjetima rada. Razvili smo sasvim nove metode praćenja tekućih ekonomskih kretanja i kontinuirano prenosili svoja očekivanja i saznanja tržištima i javnosti. Osigurali smo nove režime rada i kontinuitet ključnih funkcija, kao što su platni promet ili opskrba građana i gospodarstva gotovinom. Održali smo funkcioniranje tržišta i uvjete financiranja svih subjekata.

Zahvaljujući snažnim i koordiniranim potezima u području monetarne politike, osigurali smo likvidnost i sigurnost finansijskog sustava.

Deviznim intervencijama očuvali smo stabilnost tečaja i deviznu likvidnost i time spriječili da pandemija bude okidač za realizaciju tečajnih rizika, a time i velikih gubitaka u finansijskom sustavu i gospodarstvu.

Ove mјere monetarne politike pokazale su se iznimno učinkovitima za stabilizaciju finansijskih tržišta i pomogle su suzbijanju ozbiljnih rizika koje je donijela pandemija, posebice očuvanje stabilnosti cijena. Supervizorske mјere bile su presudne za ublažavanje učinaka pandemije na građane i poduzeća.

Surađujući s fiskalnom vlasti, otkupom državnih obveznica na sekundarnom tržištu osigurali smo stabilnost tržišta državnih vrijednosnih papira. Time je država uspjela osigurati očuvanje radnih mјesta i normalno funkcioniranje vitalnih javnih sustava, a osobito zdravstva.

Dodatno, nizom izravnih mјera koje smo poduzeli, građanima smo nastojali olakšati redovito poslovanje. Ukinuli smo naknadu za

**Boris Vujčić,
guverner
Hrvatske
narodne
banke**

podizanje gotovine na bankomatima iz mreže drugih banaka, omogućili hitno izdavanje kartica za zaštićene račune, povećanje limita za beskontaktna plaćanja bez PIN-a na 250,00 kuna i slično, a posebnu smo brigu posvetili zaštiti potrošača te smo, vezano uz moratorije na kredite potrošača, odredili da novi uvjeti i rokovi otplate ne smiju narušiti postojeća prava potrošača te da potrošačima trebaju biti pravodobno i jasno prenesena njihova prava.

Unatoč pandemijskim okolnostima nije bilo potrebe da primijenimo sve mjere koje su nam bile na raspolaganju, jer smo razboritim politikama prethodnih godina finansijski sustav učinili dovoljno otpornim da uspije izdržati šok ovakvog intenziteta.

Iako su znatni resursi bili usmjereni na pristupanje tečajnom mehanizmu i bankovnoj uniji, kao i drugim redovnim i izvanrednim zadaćama, nismo zapustili ni ostale važne aktivnosti i projekte. Nastavili smo suradnju i podršku novim ili postojećim tvrtkama koje razvijaju inovativnu bankovnu ili platnu uslugu zasnovanu na tehnologiji putem Inovacijskog huba; sudjelovali smo u pružanju tehničke pomoći središnjim bankama zemalja kandidata za članstvo u EU-u, a započeli smo i razmatrati utjecaj klimatskih promjena na ostvarivanje cilja i zadatka središnje banke i identificirali moguće aktivnosti u tom području. Osim toga, nastavljene su aktivnosti povezane s Regionalnim programom za jačanje kaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana u kontekstu njihova budućeg uključivanja u ESSB, u kojem HNB sudjeluje zajedno s 19 drugih središnjih banaka država članica EU-a i ESB-om.

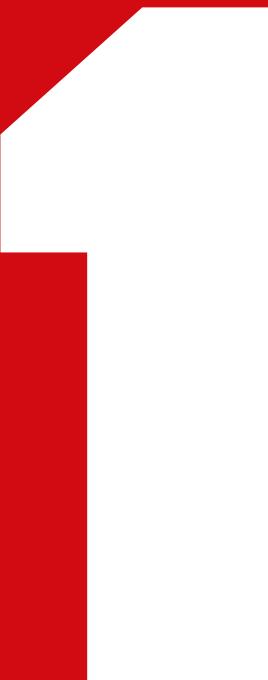
Naposljeku, Hrvatska narodna banka završila je 2020. godinu s dobiti od 265,9 mil. kuna, od čega je 53,2 mil. kuna raspoređeno u opće pričuve, a 212,8 mil. kuna u državni proračun.

Iako su posljedice ove razorne pandemije još uvijek vrlo neizvjesne, od kraja 2020. naziru se pozitivni gospodarski trendovi, čiji nastavak očekujemo u 2021. i 2022. godini. Mnogi sektori već pokazuju znakove oporavka, a snažan pokretač investicijskih aktivnosti u nadolazećem razdoblju mogla bi biti državna ulaganja kao i povećano financiranje putem fondova EU-a. Najgora kriza je iza nas, no čekaju nas ništa manji izazovi oporavka, premašivanja prepandemiskog gospodarskog rasta, povećanja konkurentnosti, usmjeravanje europskih sredstava za oporavak i otpornost i drugi. Hrvatska narodna banka će, kao i dosad, u okviru svog mandata i u skladu sa svojim ciljem i zadacima, biti aktivno uključena u postizanje tih ciljeva.

SADRŽAJ

1. PANDEMIJA BOLESTI COVID-19: UČINAK NA GOSPODARSKU AKTIVNOST I MJERE HNB-a	1
Učinak pandemije bolesti COVID-19 na gospodarsku aktivnost u zemlji	3
Mjere HNB-a za ublažavanje posljedica pandemije	5
2. PREMA EURU I BANKOVNOJ UNIJI	9
Pripreme za uvođenje eura	11
Pristupanje jedinstvenom nadzornom i jedinstvenom sanacijskom mehanizmu	13
Usklađivanje s pravnim okvirom bankovne unije	19
3. MONETARNA POLITIKA, MAKROBONITETNA POLITIKA I UPRAVLJANJE MEĐUNARODNIM PRIČUVAMA	21
Monetarna politika i gospodarska kretanja	23
Financijska stabilnost i makrobonitetna politika	33
Okvir 1. Tržište nekretnina u Hrvatskoj u 2020.	40
Upravljanje međunarodnim pričuvama	47
4. SUPERVIZIJA, SANACIJA I POSLOVANJE KREDITNIH INSTITUCIJA	51
Supervizija	53
Sanacija	63
Poslovanje kreditnih institucija	67
5. STATISTIKA I ISTRAŽIVANJA	71
Statistika	73
Okvir 2. Anketa o financijama i potrošnji kućanstava	76
Istraživanja	80
6. ZAŠTITA POTROŠAČA FINANCIJSKIH USLUGA	83
Zaštita potrošača financijskih usluga	85
7. PLATNI PROMET, POSLOVANJE TREZORA I MJENJAČI	91
Platni promet	93
Poslovanje trezora	100
Okvir 3. FinTech i kriptoimovina – uloga središnjih banaka	104
Poslovanje ovlaštenih mjenjača	107
8. HNB U EU-u I MEĐUNARODNOM OKRUŽJU	109
Međunarodni odnosi	111
Programi tehničke suradnje	117
9. JAVNOST RADA	119
Javnost rada	121
Okvir 4. Djelovanje protiv klimatskih promjena i ozelenjivanje financijskih sustava – uloga središnjih banaka	124
10. ORGANIZACIJA, LJUDSKI RESURSI, RUKOVODSTVO I USTROJ	129
Upravljanje ljudskim resursima i organizacija	131
Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	137
FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI	141
KRATICE	222
ZNAKOVI	225

PANDEMIJA BOLESTI COVID-19: UČINAK NA GOSPODARSKU AKTIVNOST I MJERE HNB-a

Pandemija bolesti COVID-19 uzrokovala je globalnu zdravstvenu krizu koja je potom izazvala ekonomsku i socijalnu krizu. Središnje banke, pa tako i HNB, djelovale su trenutačno i snažno te su redovnim i izvanrednim mjerama ublažile posljedice građanima i poduzećima izravno, kao i neizravno, mjerama usmjerenima na finansijske institucije i državu.

POGLED NA 2020. GODINU: UČINAK PANDEMIJE I MJERE HNB-a

1

**SMANJENJE
REALNOG BDP-a**

8,0%

Realni bruto domaći proizvod smanjio se za 8% u 2020., što je najsnažnije godišnje smanjenje otkad postoji usporedivi vremenski niz kretanja BDP-a za Hrvatsku.

[VIŠE NA STR. 3](#)**2**

**PRODAJA DEVIZA NA
DEVIZNOM TRŽIŠTU**

5,3% BDP-a

HNB je u prvoj polovini godine plasirao znatna devizna sredstva kako bi zadovoljio potražnju uzrokovanoj porastom neizvjesnosti.

[VIŠE NA STR. 3](#)**3**

**SPORAZUM O VALUTNOJ
RAZMJENI**

2 mIrd. EUR

Na smirivanje kretanja tečaja povoljno je djelovao sporazum o valutnoj razmjeni, koji je HNB zaključio s Europskom središnjom bankom 15. travnja.

[VIŠE NA STR. 6](#)**4**

**IZRAVNA KUPNJA DEVIZA
OD DRŽAVE**

5,7% BDP-a

Otkupom deviza od države HNB je uspio ponovo ojačati međunarodne pričuve do razina na kojima su bile prije izbijanja krize.

[VIŠE NA STR. 6](#)**5**

**MORATORIJ NA
KREDITE**

14,9% BDP-a

Postignut je dogovor s poslovnim bankama da svojim klijentima omoguće moratorij na otplatu kreditnih obveza i obustavljeno je izvršenje svih mjera prisilne naplate.

[VIŠE NA STR. 7](#)**6**

**KUPNJA DRŽAVNIH
OBVEZNICA**

5,5% BDP-a

HNB je prvi put uopće proveo program otkupa državnih vrijednosnih papira, velikog opsega i za širok krug ugovornih stranaka.

[VIŠE NA STR. 4](#)

UČINAK PANDEMIJE BOLESTI COVID-19 NA GOSPODARSKU AKTIVNOST U ZEMLJI

Pandemija bolesti COVID-19 uzrokovala je globalnu krizu u svim društvenim segmentima i presudno obilježila 2020. godinu. Iako ova kriza nije imala ishodište u gospodarstvu, ne postoji nijedan ekonomski segment koji je ostao netaknut – od cijena nafte i inflacije do osobne potrošnje, opskrbnih lanaca, proizvodnje i zaposlenosti. Ključna posljedica pandemije svakako je iznenadni zastoj gospodarskih i socijalnih aktivnosti, praćen turbulentcijama na međunarodnim finansijskim tržištima.

Prva su na poremećaj reagirala međunarodna i domaća finansijska tržišta, trenutačno i snažno. Uz velike fluktuacije cijena gotovo svih oblika imovine pojedini segmenti finansijskih tržišta u razdoblju netom nakon izbijanja pandemije bili su gotovo zamrznuti te je zabilježen znatan skok potražnje za gotovinom i visokolikvidnom imovinom. U Hrvatskoj je zbog rasta neizvjesnosti naglo porasla potražnja za devizama. Nakon turbulentcija na finansijskim tržištima investicijski su se fondovi suočili sa znatnim povlačenjem uloga. Kako bi isplatili ulagače, prodavali su imovinu, uglavnom državne obveznice, što je dovelo do pada njihovih cijena i rasta prinosa, a zbog slabe je potražnje prijetilo zastojem trgovanja na tom segmentu finansijskog tržišta i pogoršanje uvjeta financiranja za sve domaće sektore. Usto, budući da se veći dio isplata odnosio na eurske uloge, dodatno je povećana potražnja za devizama, koje su uglavnom položene u banke u obliku deviznih depozita. Ti su se šokovi isprepleli i međusobno pojačavali, pa bi bez intervencije središnje banke uslijedila deprecijacija tečaja

uz pogoršanje uvjeta financiranja (više o reakciji monetarne politike vidi u poglavlju 3. Monterna politika, makrobonitetna politika i upravljanje međunarodnim pričuvama).

Zaposlenost se snažno smanjila u prvom polugodištu, kada su na snazi bile stroge mjere ograničavanja kretanja i poslovanja, osobito u djelatnostima koje podrazumijevaju bliski kontakt, kao što su pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane, dok je nezaposlenost porasla. Pandemija je prouzročila naglo pogoršanje poslovnih očekivanja potrošača i poduzeća. Nepovoljna kretanja na tržištu rada, smanjenje raspoloživog dohotka i velika neizvjesnost, kao i fizička nemogućnost potrošnje pojedinih dobara, a osobito usluga, smanjili su potrošnju kućanstava. Istodobno je zabilježen rast štednje, koju su građani usmjeravali u najsigurnije i najlikvidnije oblike imovine, poput depozita kod kreditnih institucija, kao i u otplatu otprilike uzetih kredita. Rast stambenih kredita, potaknut subvencijama (vidi Okvir 1. Tržište nekretnina

Rast
stambenih
kredita
potaknut
subvencijama
nije nadomjestio
pad potrošačkih
kredita, pa
se i ukupno
kreditiranje
kućanstava
zamjetno
usporilo.

u Hrvatskoj u 2020.) nije nadomjestio pad potrošačkih kredita, pa se i ukupno kreditiranje kućanstava zamjetno usporilo. Nasuprot tome, ni razmjerne izdašne mjere državne potpore i moratoriji na finansijske obveze, kao ni poduzete mјere za smanjenje troškova, nisu uspjeli suzbiti pad prihoda poduzeća, koja su na početku pandemije posegnula za novim kreditima kako bi očuvala likvidnost i financirala radni kapital.

Širenje pandemije utjecalo je na smanjenje inflatornih pritisaka općenito, a osobito kod usluga povezanih s turizmom zbog znatnog pada broja putnika, kao i kod trajnih potrošnih dobara zbog smanjenja investicija. Najveći je utjecaj na inflaciju imao snažan pad cijena energenata, osobito nafte, do kojega je došlo zbog velikog pada potražnje za pogonskim gorivima. Inflacija je tako tijekom godine uglavnom ostala negativna. U uvjetima oslabjene potražnje došlo je do usporavanja temeljne inflacije, a smanjila se i godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda.

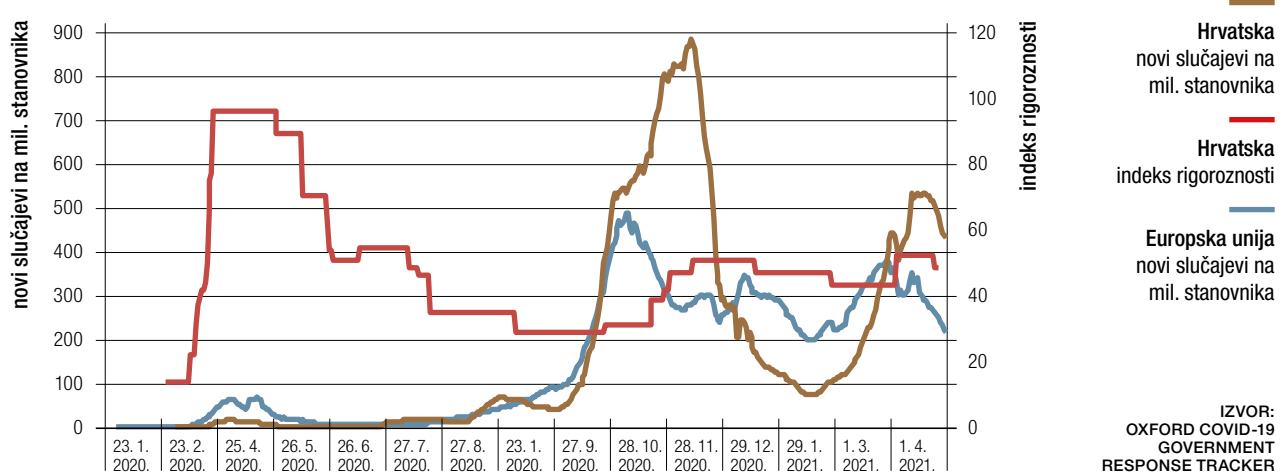
Pandemija je utjecala i na dinamiku u ekonomskim odnosima s inozemstvom. Smanjio se višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance, na što je osobito utjecao turizam, premda su konačna ostvarenja nadmašila vrlo pesimistične inicijalne prognoze. Nepovoljna kretanja djelomično su ublažena zahvaljujući

padu izvoza koji je bio manji od pada uvoza, većem korištenju fondova EU-a i ostalim kretanjima koja su bila suprotnog predznaka.

Iako je splet poduzetih fiskalnih, monetarnih i supervizorskih mјera ublažio nepovoljne učinke pandemije, kontrakcija gospodarske aktivnosti u kombinaciji s Vladinim anticikličkim mjerama nužno je dovela do smanjenja prihoda i porasta rashoda opće države te snažnog rasta potrebe države za financiranjem. Nakon tri uzastopne godine u kojima je bio ostvaren proračunski višak i nakon pet godina smanjenja omjera javnog duga i BDP-a, u 2020. godini je, zbog pada prihoda i rasta troškova povezanih s pandemijom, ostvaren zamjetan manjak proračuna, a javni je dug porastao.

Unatoč tomu Republika Hrvatska zadržala je investicijski kreditni rejting. Premija za rizik države i nadalje je relativno niska, što je rezultat povoljnijih globalnih uvjeta financiranja. Osim toga, raspoloživa nepovratna sredstva i krediti Europske unije mogu značajno olakšati teret financiranja troškova krize u sljedećim godinama. Razmjeri posljedica krize u gospodarstvu još nisu do kraja vidljivi i uvelike će ovisiti o dalnjem razvoju epidemiološke situacije i trajanju s tim povezanih izvanrednih ekonomskih i socijalnih okolnosti na domaćoj i globalnoj razini.

Slika 1.1. Broj novooboljelih na milijun stanovnika i indeks rigoroznosti mјera

MJERE HNB-a ZA UBLAŽAVANJE POSLJEDICA PANDEMIJE

HNB je bez odgode reagirao na poremećaje u finansijskom sustavu koje je uzrokovala pandemija. Pritom je redovne mjere prilagođavao novim okolnostima i primjenjivao ih u dosad nezabilježenom opsegu, a uveo je i nove mjere, kako bi očuvao stabilnost tečaja i povoljne uvjete financiranja za građane, poduzeća i državu. Iako je svaki regulator djelovao samostalno, unutar vlastitih ovlasti, HNB, Vlada RH i Hanfa neprekidno su se usklađivali i djelovali u suradnji s europskim regulatorima, Europskom središnjom bankom, Europskim nadzornim tijelom za bankarstvo i Europskim odborom za sistemske rizike.

Mjere monetarne politike HNB-a

HNB je tijekom 2020. provodio iznimno ekspanzivnu monetarnu politiku, koja je omogućila da uvjeti financiranja u zemlji ostanu povoljni unatoč izbjajanju krize, uz visoke viškove likvidnosti i kamatne stope koje su se uglavnom nastavile smanjivati, a sve to uz očuvanje stabilnog tečaja kune prema euru.

HNB je u prvoj polovini godine putem deviznih intervencija i bilateralnih deviznih transakcija bankama plasirao znatna devizna sredstva da bi zadovoljio potražnju građana i poduzeća za devizama uzrokovanu porastom neizvjesnosti. Kako devizne intervencije ne bi smanjile kunsku likvidnosti i nepovoljno djelovale na uvjete financiranja, HNB je istodobno povećao i

održavao dostaunu kunsku likvidnost strukturnim i redovnim operacijama te smanjenjem obvezne pričuve. Također, budući da je zbog njihove prodaje po niskim cijenama prijetilo zamrzavanje tržišta državnih vrijednosnih papira, što bi nepovoljno djelovalo na stabilnost finansijskog sustava i uvjete financiranja za sve, HNB je prvi put uopće proveo program otkupa državnih vrijednosnih papira. Opseg otkupa bio je razmjerno velik, a HNB je u otkup uključio širok krug ugovornih stranaka kako bi dodatna kunskna likvidnost doprla tamo gdje je bila najpotrebniha. Ukupno gledano, djelovanje monetarne politike očuvalo je stabilnost tečaja i tržišta državnih vrijednosnih papira te povoljne uvjete financiranja za sve sektore zahvaljujući visokoj i rastućoj kunskoj likvidnosti.

Ukupno gledano, djelovanje monetarne politike očuvalo je stabilnost tečaja i tržišta državnih vrijednosnih papira te povoljne uvjete financiranja za sve sektore zahvaljujući visokoj i rastućoj kunskoj likvidnosti.

Na smirivanje kretanja tečaja povoljno je djelovao i sporazum o valutnoj razmjeni koji je HNB zaključio s Europskom središnjom bankom 15. travnja i kojim su Hrvatskoj na raspolaganje stavljenе još 2 mlrd. EUR. Sporazum je dva puta produljen i prema trenutačnom aranžmanu traje do ožujka 2022.

POVEZNICA BR. 1

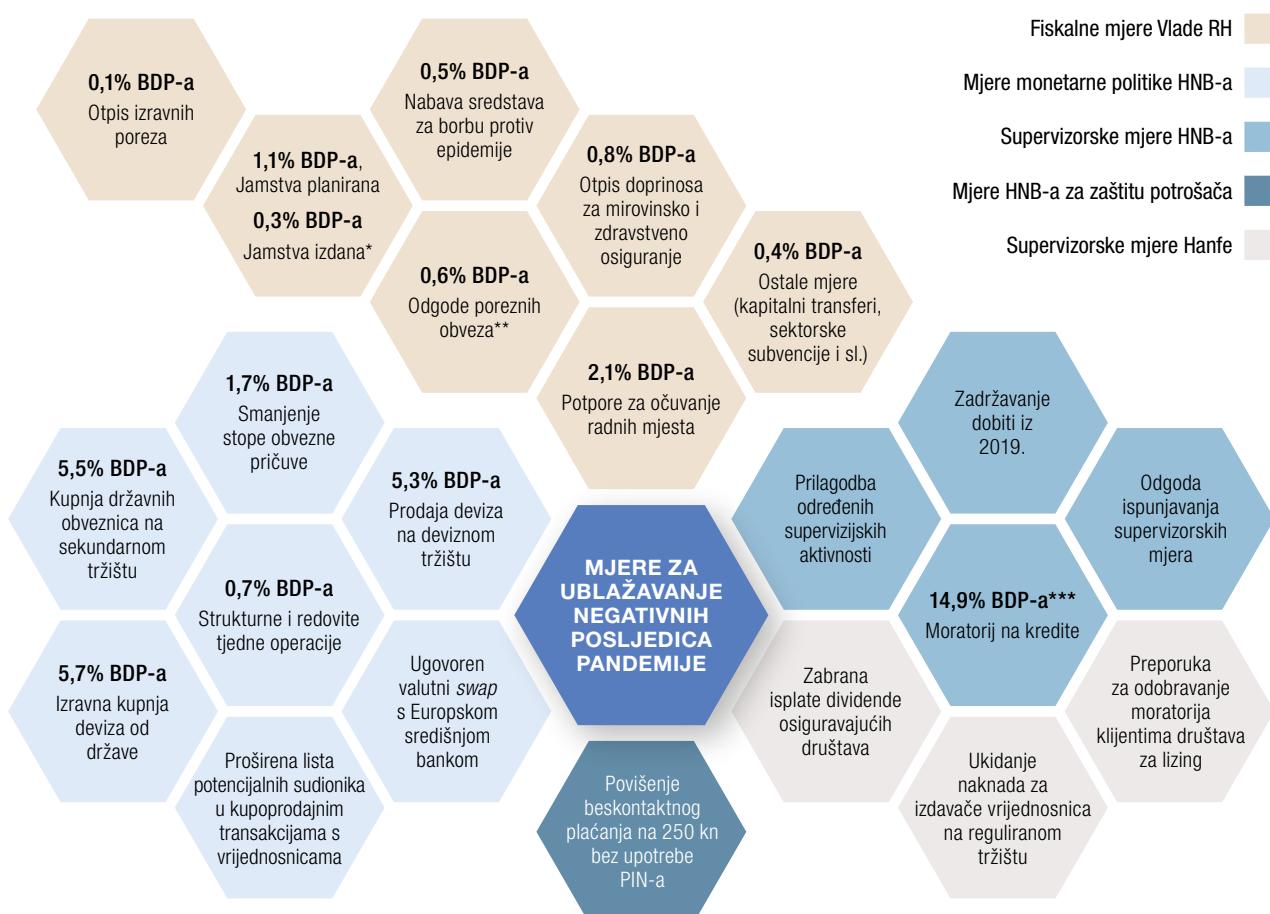
Unatoč tome što je na početku krize bankama prodao visok ukupni iznos deviza, HNB je imao na raspolaganju dostatan manevarski prostor za reagiranje na eventualne daljnje

poremećaje tijekom godine. Osim toga, u drugoj se polovini godine stanje stabiliziralo pa je HNB otkupom deviza od države uspio ponovo ojačati međunarodne pričuve do razina na kojima su bile prije izbijanja krize.

Supervizorske mjere HNB-a

U skladu s mjerama monetarne politike usmjerene k stabilizaciji tečaja, u roku od sedam dana od proglašenja **globalne pandemije** 1 bolesti COVID-19 supervizija HNB-a prilagodila je 19. ožujka 2020.

Slika 1.2. Odgovor na koronakrizu u Hrvatskoj tijekom 2020. godine: Vlada RH, HNB i Hanfa

Napomena:

* Stanje na kraju 2020. godine

** Porezne odgode bile su odobravane uglavnom tijekom drugog tromjesečja. Do kraja godine većina je poreznih odgoda bila podmirena ili pretvorena u otpise.

*** Stanje u rujnu 2020. kada je stanje aktivnih moratorija bilo na vrhuncu

regulatorni okvir za razdoblje do 31. ožujka 2021., čime je dala važan doprinos ublažavanju društvenih i gospodarskih posljedica pandemije te kreiranju izvjesnosti poslovanja za kreditne institucije u vremenu iznimne neizvjesnosti. Tom je prilagodbom omogućeno održavanje kreditne aktivnosti prema gospodarstvu i građanima uz prilagođenu procjenu kreditne sposobnosti za dobre dužnike, i to odobravanjem moratorija do zaključno 31. ožujka 2021., restrukturiranjem postojećih i odobravanjem novih kredita bez regulatornog troška. Mogućnost kreiranja dodatne likvidnosti kreirana je odobrenjem prema kojem kreditne institucije 12 mjeseci posluju ispod zahtijevanoga koeficijenta likvidnosne pokrivenosti od 100% (engl. *Liquidity Coverage Ratio*, LCR). U sedam okružnica kreditnim institucijama, koje su usklađivane i s naknadno objavljenim stajalištima Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo, Europske središnje banke i Europskoga nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala, opisana su očekivanja supervizora glede primjene regulative u pandemijskim uvjetima. Postupanje prema klijentima koji trpe posljedice dvaju razornih potresa koji su pogodili područje Zagreba i Siska u 2020. godini uređeno je u zasebne dvije okružnice. Zbog potrebe pojašnjavanja tih novih regulatornih pravila supervizija je u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. godine objavila 98 tumačenja prilagođenoga regulatornog okvira.

Kreditnim je institucijama omogućeno da odgode mjerjenje gubitaka dok se ne steknu uvjeti za njihovu točniju procjenu u dijelu portfelja koji je na kraju 2019. smatrani urednim. Zbog neizvjesnog trajanja i konačnih učinaka krize na poduzeća i građane, a onda povratno i na kreditne institucije, istodobno je kreditnim institucijama naloženo da zadrže neto dobit ostvarenu u 2019. i da prilagode

ispлате varijabilnih primitaka kao što su bonusi, otpremnine i slično. Sličan je pristup poduzelo i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA), koje je početkom travnja 2020., dakle kasnije nego HNB, donijelo inicijalne **Smjernice o zakonodavnim i nezakonodavnim moratorijima na otplatu kredita koji se primjenjuju u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19** ² te izdalo preporuku za zadržavanje dividende.

Kako bi se kreditnim institucijama olakšalo da se usredotoče na obavljanje ključnih poslova, odgođene su mnoge supervizorske aktivnosti, kao što su testiranje otpornosti na stres, neposredni nadzori i ispunjavanje pojedinih supervizorskih mjera. U provedbi Supervizorskog postupka nadzorne provjere i ocjene kreditnih institucija (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP) HNB je primijenio pragmatičan pristup te je supervizorske kapitalne zahtjeve zadržao na razini utvrđenoj prethodnim ciklusom. Zbog visoke razine kapitala upotreba zaštitnih slojeva kapitala nije bila potrebna tijekom 2020. godine. Ipak, svim kreditnim institucijama naloženo je mikrobonitetnim mjerama zadržavanje dobiti ostvarene u 2019., a nakon ulaska u jedinstveni nadzorni mehanizam zadržavanje dobiti ostvarene u 2020. naloženo je kreditnim institucijama putem makrobonitetne mjere i tijekom 2021. godine.

Naknadno je HNB dopustio kreditnim institucijama da fleksibilan tretman glede prepoznavanja loših kredita primijene i na izloženosti prema dužnicima pogođenima zagrebačkim i pokupskim potresima u ožujku i prosincu 2020. U skladu s odgovorom Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo na drugi val pandemije početkom prosinca HNB je potvrdio mogućnost primjene prilagođenog tretmana i na moratorije odobrene nakon 1. listopada 2020. klijentima pogođenima

Poveznica br. ²

Cilj moratorija bilo je zaustavljanje prisilne naplate mirovanjem ili restrukturiranjem dospjelih obveza, kako bi se ublažili negativni učinci krize uzrokovane bolešću COVID-19 na građane i poduzeća.

Vlada, Hanfa i Hrvatska narodna banka usklađeno poduzimaju niz aktivnosti kako bi se ublažile negativne ekonomske posljedice pandemije.

pandemijom bolesti COVID-19. Sličan se pristup primjenjuje i na klijente pogodene potresima.

Supervizor je bankama također dopustio da u kriznim uvjetima stresa upotrijebe zaštitni sloj likvidnosti (engl. *liquidity coverage ratio* – LCR), premda je likvidnost sustava bila na iznimno visokoj razini zahvaljujući iznimno ekspanzivnoj monetarnoj politici, pa nijedna kreditna institucija nije tu mjeru iskoristila.

Aktivnosti drugih institucija na ublažavanju posljedica pandemije i očuvanju finansijske stabilnosti

Hrvatska vlada poduzela je niz mjera ekonomske politike kojima je nastojala olakšati poslovanje sektorima gospodarstva pogodenima krizom. Od onih koje imaju značajne učinke na finansijsku stabilnost izdvajaju se odgađanje ili otpis poreznih obveza i socijalnih davanja i izravno preuzimanje dijela troškova zaposlenika za poduzeća pogodena mjerama protiv pandemije.

Vlada je preko Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR) osigurala jamstva za sektor turizma, izvoznike i gospodarske subjekte koji posredno izvoze ili su dobavljači izravnih izvoznika koji se financiraju, a HBOR je ujedno omogućio i odgodu i reprogramiranje kreditnih obveza svojim klijentima. Uz to, HBOR i državne agencije koje financiraju poduzeća osiguravaju posebne kreditne linije za poduzeća pogodena krizom.

Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga također je donijela skup mjera i objavila preporuke kojima podržava kontinuitet poslovanja sektora finansijskih usluga. Kao mjera s najznačajnijim potencijalnim učinkom na finansijsku stabilnost izdvaja se zabrana isplate dividenda društvima za osiguranje kojom je osigurano zadržavanje njihove dobiti u Hrvatskoj. Hanfa je također društvima za lizing omogućila fleksibilan pristup za postupanje prema klijentima pogodenima pandemijom kako bi lakše odobravala moratorije.

PREMA EURU I BANKOVNOJ UNIJI

Bankovna unija presudna je za postizanje cjelovite ekonomske i monetarne unije. U području sanacije i supervizije HNB već sudjeluje u bankovnoj uniji otkako je postao članom jedinstvenoga sanacijskog mehanizma i članom jedinstvenoga nadzornog mehanizma. Time su ostvareni važni preduvjeti u postupku uvođenja eura.

POGLED NA 2020. GODINU: PREMA EURU I BANKOVNOJ UNIJI

1**PODRUČJA MJERA PRI
ULASKU U ERM II****4**

Pri ulasku u ERM II Hrvatska se obvezala provesti ukupno osam mjera iz četiri područja.

[VIŠE NA STR. 12](#)**2****RASPON
FLUKTUACIJE****15%**

Dogovoreno je da će se poštovati standardni raspon fluktuacije od 15 posto oko središnjeg pariteta utvrđenog na razini 7,53450 kuna za euro.

[VIŠE NA STR. 11](#)**3****IZRAVNA NADLEŽNOST
(SUPERVIZIJSKI STATUS)****8**

U bliskoj suradnji ESB je izravno nadležan za osam kreditnih institucija.

[VIŠE NA STR. 17](#)**4****IZRAVNA NADLEŽNOST
(SANACIJSKI STATUS)****9**

U jedinstvenom sanacijskom mehanizmu Jedinstveni sanacijski odbor izravno je nadležan za devet kreditnih institucija.

[VIŠE NA STR. 17](#)**5****SUDJELOVANJE
U ODLUČIVANJU****2**

Predstavnici HNB-a sudjeluju u upravljačkim strukturama dviju europskih institucija: ESB-a i Jedinstvenoga sanacijskog odbora.

[VIŠE NA STR. 16](#)**6****IZMJENE I
DOPUNE ZAKONA****3**

Za uspostavljanje bliske suradnje i ulazak u jedinstveni sanacijski mehanizam bilo je potrebno donijeti izmjene i dopune triju zakona.

[VIŠE NA STR. 19](#)

PRIPREME ZA UVODENJE EURA

Hrvatska kuna uključena je 10. srpnja 2020. u tečajni mehanizam ERM II. U tečajnom mehanizmu mora sudjelovati najmanje dvije godine, uz poštivanje standardnog raspona fluktuacije od 15 posto oko središnjeg pariteta od 7,53450 kuna za 1 euro. Pri ulasku u ERM II Hrvatska se obvezala na provedbu dodatnih reformskih mjera i na daljnju provedbu razborite ekonomske politike te je usvojila Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, koji razrađuje niz praktičnih aktivnosti koje je potrebno provesti da bi se osigurao uspješan prelazak na novu valutu.

Uključivanje u ERM II

Nakon dovršetka provedbe reformskih mjera na koje se Hrvatska obvezala u pismu namjere o ulasku u ERM II, početkom lipnja 2020. ministar financija i guverner HNB-a uputili su državama članicama europodručja, Danskoj i institucijama EU-a pismo u kojem su ih izvjestili o tome da je Hrvatska u cijelosti ispunila obveze te su ujedno zatražili da ESB i Europska komisija i formalno ocijene provedbu tih mjera. Positivna ocjena ESB-a i Europske komisije bila je nužna kako bi Hrvatska mogla i službeno zatražiti ulazak u ERM II. Postupak ocjene mjera koje se odnose na uspostavljanje bliske suradnje s ESB-om odvijao se odvojeno od postupka ocjene mjera iz preostalih pet područja, ali je također okončan u lipnju pozitivnom ocjenom.

Hrvatska kuna uključena je u tečajni mehanizam ERM II 10. srpnja 2020. Odluku su zajednički donijeli ministri financija država članica europodručja, predsjednica ESB-a te ministri financija i guverneri središnjih banaka Danske i Hrvatske, a u postupak odlučivanja bili su uključeni još i Europska komisija i Gospodarski i finansijski odbor Vijeća Europske unije. Pritom je utvrđeno da središnji paritet¹ koji će se primjenjivati tijekom sudjelovanja hrvatske kune u tečajnom mehanizmu iznosi 7,53450 kuna za 1 euro, što odgovara tržišnom tečaju² na dan ulaska u ERM II, te je dogovoren da će se poštovati standardni raspon fluktuacije od 15 posto oko središnjeg pariteta.

Kriterij stabilnosti tečaja bit će zadovoljen ako tijekom najmanje dvije godine unutar tečajnog

7,53450

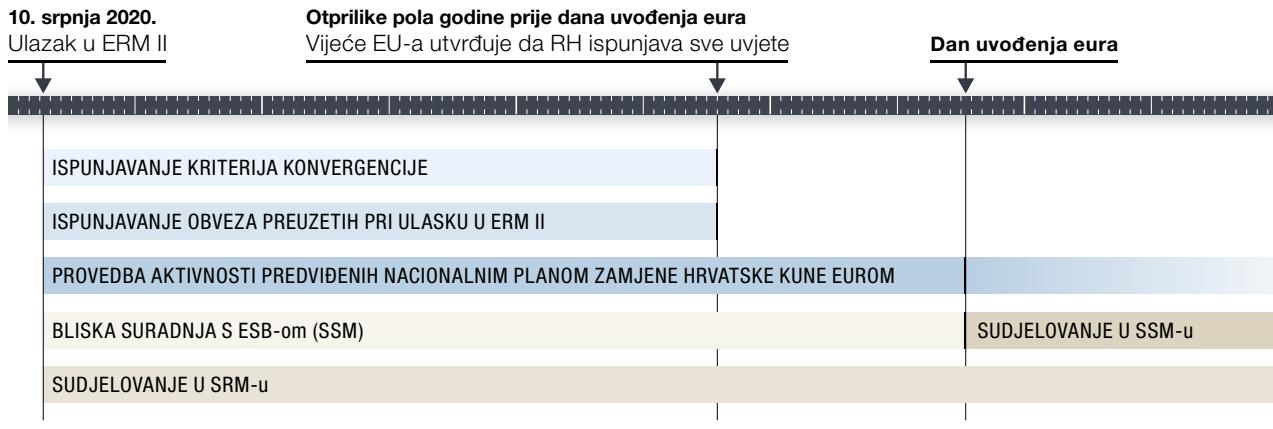
kuna za euro

dogovoreni
je središnji
paritet na
dan ulaska u
ERM II.

¹ Središnji je paritet razina deviznog tečaja u odnosu na koju će se vrednovati zadovoljava li Hrvatska kriterij stabilnosti tečaja kao jedan od četiri kriterija nominalne konvergencije.

² Analize HNB-a i ESB-a potvrđile su da je na postojećoj razini nominalnog tečaja realni tečaj kune u skladu s makroekonomskim veličinama i obilježjima hrvatskoga gospodarstva.

Slika 2.1. Uvođenje eura, bliska suradnja s ESB-om i ulazak u jedinstveni nadzorni mehanizam

mehanizma devizni tečaj ne odstupi znatnije od središnjeg pariteta i ne dođe do devalvacije središnjeg pariteta. Kod većine država koje su sudjelovale u tečajnom mehanizmu devizni tečaj koji je utvrđen kao središnji paritet poslijе je primijenjen kao fiksni tečaj konverzije po kojem je nacionalna valuta zamijenjena eurom.

Reformske mjere i daljnji koraci

Prema uobičajenoj praksi pri ulasku u ERM II Hrvatska se do uvođenja eura obvezala provesti dodatne reformske mjere. Riječ je o ukupno osam mera iz sljedeća četiri područja: jačanje okvira za borbu protiv pranja novca, smanjenje administrativnog i financijskog opterećenja za gospodarstvo dalnjim pojednostavnjivanjem administrativnih postupaka i smanjenjem parafiskalnih i neporeznih davanja, poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima te jačanje nacionalnoga stecajnog okvira. Te mjeru uvelike se nadovezuju na mjeru koje su se provodile u drugoj polovini 2019. i početkom 2020., a koje su bile preduvjet za ulazak Hrvatske u ERM II. Svih osam mera planira se provesti najkasnije do ožujka 2022. godine. Uz to, dogovor o sudjelovanju hrvatske kune u tečajnom mehanizmu ERM II dodatno je popraćen čvrsto preuzetom obvezom hrvatskih tijela vlasti o provedbi razborite ekonomske politike s ciljem očuvanja gospodarske i financijske stabilnosti i postizanja visokog stupnja održive ekonomske konvergencije. Nakon što je pristupanjem mehanizmu ERM

II ostvaren ključan korak prema uvođenju eura u Hrvatskoj, u prosincu je Vlada RH donijela Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom. Taj strateški dokument, koji su zajednički izradili Vlada i HNB, razrađuje niz praktičnih aktivnosti koje je potrebno provesti do dana uvođenja eura. U Nacionalnom planu zamjene uređuju se, primjerice, način i rokovi za zamjenu gotovog novca i konverziju kunske depozita i kredita, utvrđuju se pravila za preračunavanje cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti, opisuju se brojne prilagodbe koje trebaju provesti poslovni subjekti te se objašnjava kojim će mjerama nadležna tijela štititi građane od neopravdanog povećanja cijena. S obzirom na to da je zamjena kune eurom iznimno složena, bit će potrebna učinkovita suradnja većeg broja dionika iz javnog i privatnog sektora kako bi svi segmenti društva bili spremni, pravno, logistički i administrativno, za prelazak na novu valutu. U Nacionalnom planu zamjene stoga je razrađena struktura koordinacijskih tijela zajedno s njihovim zaduženjima u postupku zamjene. Uz otprije osnovano Nacionalno vijeće za uvođenje eura, koje ima središnju ulogu u procesu, uspostavljeni su Upravljački odbor i šest koordinacijskih odbora – za zamjenu gotovog novca, za zakonodavne prilagodbe, za prilagodbu opće države, za prilagodbu financijskog sustava, za prilagodbu gospodarstva i zaštitu potrošača te za komunikaciju – koji će na operativnoj razini organizirati i nadzirati provođenje aktivnosti predviđenih Nacionalnim planom zamjene.

PRIступање јединственом надзорном и јединственом санацијском механизму

Успоставом блиске сарадње с Европском средишњом банком и приступањем јединственом санацијском механизму у listopadu 2020. Република Хрватска постала је punopravnom чланicom bankovne unije, чиме је ostvaren jedan od važnijih i složenijih uvjeta u postupku увођења eura kao nacionalне valute.

Pristupanje bankovnoj uniji

Bankovna unija подразумјева centralizirani sustav надзора banaka (јединствени надзорни механизам, SSM) и zajednički sustav санације banaka (јединствени санацијски механизам, SRM). Такође предвиђа и zajедničки sustav осигурања депозита (EDIS), међутим, с обзиrom на то да су овом sustаву поговори још увјек у тјеку, државе чланице EU-а и даље су pojedinačно одговорне за успоставу sustava osiguranja depozita na nacionalnoj razini. Bankovnu uniju чине државе чланице европодручја, а отворена је и државама чланicama које још nisu uvele euro.

Prvi stvarni korak prema realizaciji bankovne unije poduzet је 2012. godine izradom konkretnog

plana за постизање економске и monetарне unije (EMU), чији је један од važnijih dijelova upravo стварање sveobuhvatnoga финансијског regulatornog okvira за функционирање banaka u Европској uniji.

U tom smislu, u godinama које су uslijedile, донесена је најзначајнија regulativa u ovom подручју, i to prije svega Uredba o SSM-u¹ i Uredba o SRM-u², којима су definirana osnovна правила функционирања јединственог надзорног i јединственог санацијског механизма. Ta правила, између остalog, подразумјевaju prenošenje ovlasti за prudencijalni nadzor banaka u европодручју на zajedničkog supervizora, Европску središnju banku te prenošenje

¹ Uredba (EU) br. 1024/2013 od 15. listopada 2013. o dodjeli određenih zadaća Европској središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog надзора kreditnih institucija (SL L 287, 29. 10. 2013.)

² Uredba (EU) br. 806/2014 Европског parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2014. o utvrđivanju јединствених правила i јединственог postupka za санацију kreditnih institucija i određenih investicijskih društava u okviru јединственог санацијског механизма i јединственог fonda за санацију te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 225, 30. 7. 2014.).

Slika 2.2. Ulazak u blisku suradnju

IZVOR: HNB

sanacijskih ovlasti na središnje sanacijsko tijelo u bankovnoj uniji, Jedinstveni sanacijski odbor.

Svaka država članica koja odluči uvesti euro kao svoju nacionalnu valutu, odnosno prihvati zajedničku monetarnu politiku u monetarnoj uniji, uz cijeli niz drugih preduvjeta, mora pristupiti i bankovnoj uniji, što je Republika Hrvatska uspješno postigla 1. listopada 2020.

Sudjelovanje predstavnika Republike Hrvatske u odlučivanju

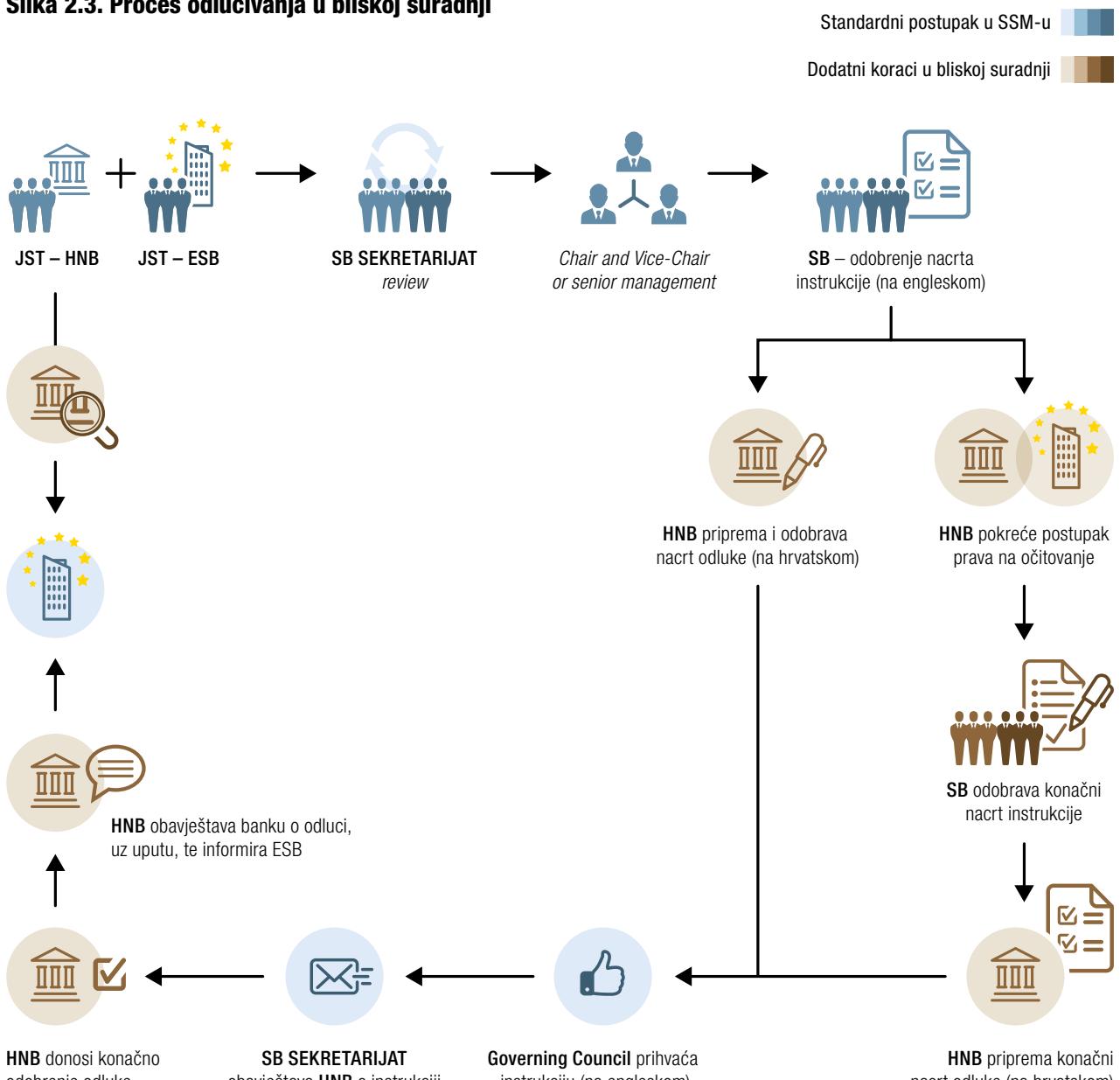
Budući da se jedinstveni nadzorni i jedinstveni sanacijski mehanizam temelje na zajedničkom upravljanju Europske središnje banke, odnosno Jedinstvenoga sanacijskog odbora s jedne strane, i nacionalnih nadležnih i sanacijskih tijela s druge strane, to znači da su se od 1. listopada 2020. predstavnici Hrvatske narodne banke uključili u rad obiju institucija. Predstavnik Republike

Hrvatske ravnopravno odlučuje s predstavnicima ostalih država članica o svim pitanjima koja su važna za poslovanje kreditnih institucija te na taj način neposredno može utjecati i štititi interes hrvatskih banaka i građana.

U bliskoj suradnji predstavnik Republike Hrvatske ravnopravno je uključen u rad najvišeg tijela odlučivanja u Europskoj središnjoj banci – Odboru supervizora – gdje ima jednaka prava i obveze kao i svi drugi članovi, uključujući i glasačko pravo. U jedinstvenom sanacijskom mehanizmu predstavnik Republike Hrvatske sudjeluje na svim plenarnim i izvršnim sjednicama Jedinstvenoga sanacijskog odbora i tako odlučuje o svim odlukama važnim za sanacijsko planiranje te za upravljanje Jedinstvenim fondom za sanaciju.

Osim predstavnika na najvišoj upravljačkoj razini Republika Hrvatska danas ima i svoje

Slika 2.3. Proces odlučivanja u bliskoj suradnji

predstavnike na svim relevantnim tehničkim razinama u Europskoj središnjoj banci i u Jedinstvenom sanacijskom odboru. Na taj je način osigurano da se sve odluke povezane sa supervizijom i sanacijom hrvatskih banaka donose na temelju istih pravila i u suradnji s ostalim nadležnim i sanacijskim tijelima iz onih država članica sudionica u kojima određena

bankovna grupa posluje. Ujedno, na taj način hrvatskim je bankama omogućen jednoznačan pristup i primjena istih pravila kao i svim ostalim članicama grupa iz država članica sudionica.

Odluka Europske središnje banke o uspostavi bliske suradnje s Hrvatskom narodnom bankom nije uzrokovala značajnije promjene

Odluka Europske središnje banke o uspostavi bliske suradnje s Hrvatskom narodnom bankom nije uzrokovala značajnije promjene u načinu komunikacije i razmjeni informacija između Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

u načinu komunikacije i razmjeni informacija između Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka, štoviše, pridruživanje Republike Hrvatske jedinstvenom nadzornom i jedinstvenom sanacijskom mehanizmu dovelo je do unaprjeđenja navedene suradnje.

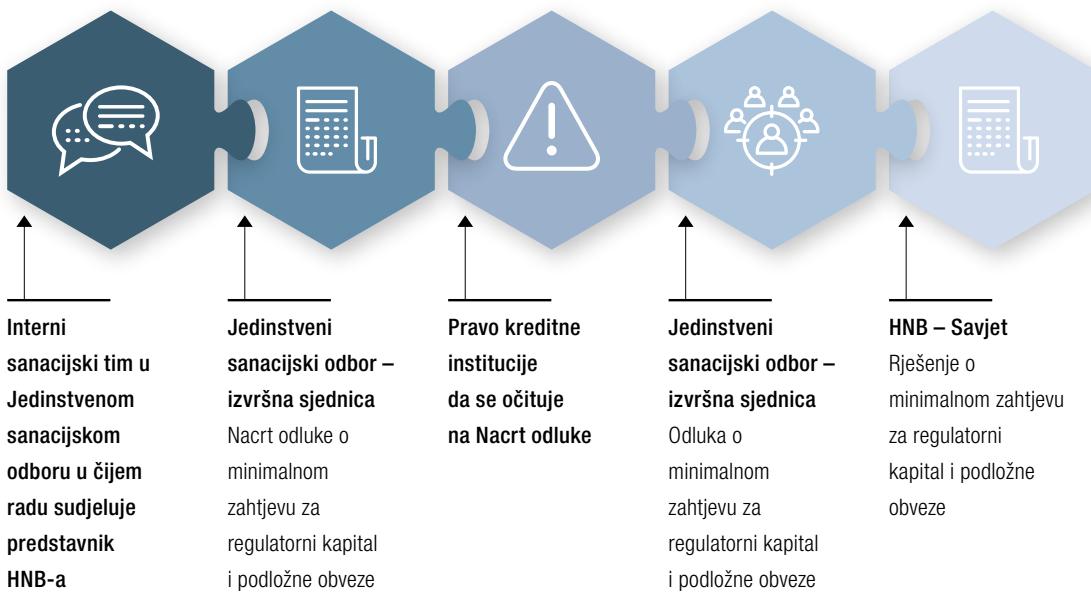
Proces odlučivanja u bliskoj suradnji složeniji je nego u standardnom postupku članica jedinstvenoga nadzornog mehanizma. Najznačajnija razlika jest činjenica da nijedna odluka Europske središnje banke nije izravno primjenjiva na hrvatske banke, nego tek posredovanjem Hrvatske narodne banke, koja donosi konačna rješenja kreditnim institucijama u skladu s uputama Europske središnje banke. Također, u bliskoj suradnji pravo na očitovanje kreditnih institucija i drugih stranaka na odluke Europske središnje banke i Hrvatske narodne

banke (engl. *Right To Be Heard*, RTBH) detaljno je razrađeno, posebno u slučajevima kada Europska središnja banka i Hrvatska narodna banka zajedno donose odluke koje bi mogle imati negativan učinak na pravne interese kreditnih institucija ili drugih stranaka, primjerice odbijanje zahtjeva, skraćenje mandata i slično.

Proces donošenja odluka u jedinstvenom sanacijskom mehanizmu također je složen i dugotrajan. Poput odluka Europske središnje banke, ni odluke Jedinstvenoga sanacijskog odbora nisu izravno primjenjive u Republici Hrvatskoj, već podrazumijevaju donošenje rješenja Hrvatske narodne banke.

Osim toga, pristupanjem Republike Hrvatske jedinstvenom sanacijskom mehanizmu

Slika 2.4. Odlučivanje u Jedinstvenom sanacijskom odboru

ostvaren je i pristup Jedinstvenom sanacijskom fondu. Riječ je o fondu kojim upravlja Jedinstveni sanacijski odbor i koji se pod točno određenim uvjetima može upotrebljavati za osiguravanje učinkovite primjene sanacijskih instrumenata i izvršavanje ovlasti za sanaciju. Doprinose u ovaj fond uplaćuju sve kreditne institucije iz država članica sudionica, a od 2021. godine i hrvatske banke.

Promjene u nadležnostima nad hrvatskim bankama

Da bi Europska središnja banka i Jedinstveni sanacijski odbor mogli neometano provoditi svoje nadzorne aktivnosti i sanacijske ovlasti, svaka od navedenih institucija preuzela je izravnu odgovornost nad određenim kreditnim institucijama koje posluju sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Tablica 2.1. Nadležnost nad kreditnim institucijama na kraju 2020.

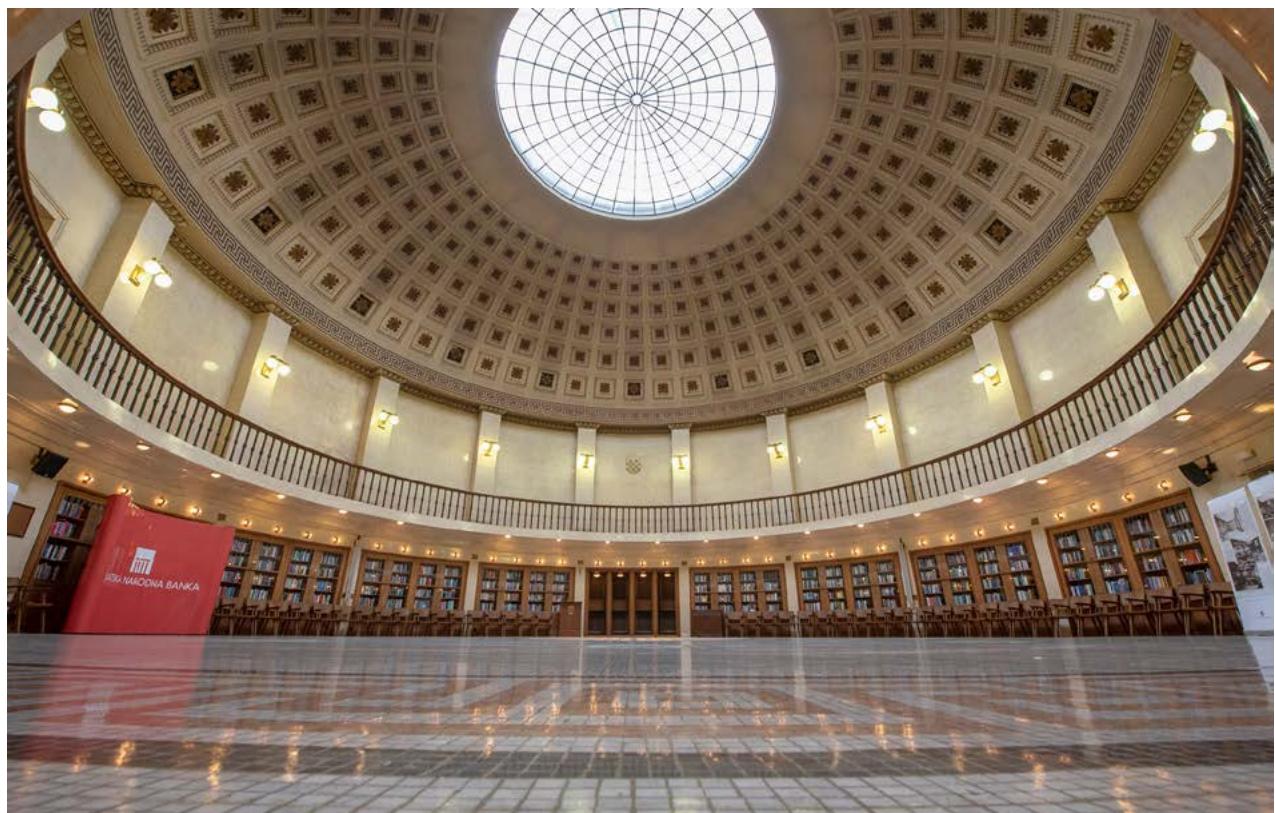
Naziv institucije	Ukupna imovina u tisućama kuna	Udio u ukupnoj imovini, %	Izravna nadležnost (supervizorski status)	Izravna nadležnost (sanacijski status)
1. Addiko Bank d.d.	17.659.611	3,82	ESB	SRB
2. Agram banka d.d.	3.800.810	0,82	HNB	HNB
3. Banka Kovanica d.d.	1.366.624	0,30	HNB	HNB
4. Croatia banka d.d.	1.926.128	0,42	HNB	HNB
5. Erste&Steiermärkische Bank d.d.	73.215.871	15,83	ESB	SRB
6. Hrvatska poštanska banka d.d.	25.475.158	5,51	HNB	HNB
7. Imex banka d.d.	1.431.360	0,31	HNB	HNB
8. Istarska kreditna banka Umag d.d.	3.855.623	0,83	HNB	HNB
9. J&T banka d.d.	1.046.581	0,23	HNB (europski kolegiji)	HNB (europski kolegiji)
10. Karlovačka banka d.d.	2.646.251	0,57	HNB	HNB
11. KentBank d.d.	2.917.584	0,63	HNB	HNB
12. OTP banka d.d.	45.144.957	9,76	HNB (europski kolegiji)	HNB (europski kolegiji)
13. Partner banka d.d.	2.048.998	0,44	HNB	HNB
14. PBZ stambena štedionica d.d.	1.957.001	0,42	ESB	SRB
15. Podravska banka d.d.	3.939.457	0,85	HNB	HNB
16. Privredna banka Zagreb d.d.	95.967.944	20,75	ESB	SRB
17. Raiffeisen stambena štedionica d.d.	1.217.904	0,26	ESB	SRB
18. Raiffeisenbank Austria d.d.	37.170.059	8,04	ESB	SRB
19. Samoborska banka d.d.	534.157	0,12	HNB	HNB
20. Sberbank d.d.	11.058.451	2,39	ESB	SRB
21. Slatinska banka d.d.	1.502.307	0,32	HNB	HNB
22. Wüstenrot stambena štedionica d.d.	2.038.690	0,44	HNB	SRB
23. Zagrebačka banka d.d.	124.529.305	26,93	ESB	SRB
Ukupno za sve kreditne institucije	462.450.831	100,00		

ESB i Jedinstveni sanacijski odbor oslanjaju se pri obavljanju svojih nadzornih aktivnosti i sanacijskih ovlasti nad bankama na HNB kao nacionalno nadzorno i sanacijsko tijelo, pri čemu su ovlašteni davati mu upute za djelovanje.

Kriteriji na temelju kojih Europska središnja banka i Jedinstveni sanacijski odbor preuzimaju odgovornost nad pojedinim kreditnim institucijama u pojedinim državama članicama detaljno su propisani i dosljedno se primjenjuju u svim državama članicama sudionicama.

Europska središnja banka i Jedinstveni sanacijski odbor oslanjaju se pri obavljanju svojih nadzornih aktivnosti i sanacijskih ovlasti nad bankama za koje su izravno odgovorni na Hrvatsku narodnu banku kao nacionalno nadzorno i sanacijsko tijelo, pri čemu su ovlašteni davati joj upute za djelovanje.

Nad preostalim, manje značajnim kreditnim institucijama Hrvatska narodna banka i dalje je izravno odgovorna provoditi svoje nadzorne aktivnosti i sanacijske ovlasti, a osim toga i nadalje sudjeluje u prekograničnim kolegijima nadležnih i sanacijskih tijela za one kreditne institucije čije se matice nalaze unutar EU-a, ali izvan europodručja.

USKLAĐIVANJE S PRAVNIM OKVIROM BANKOVNE UNIJE

Tijekom 2020. izmijenjeni su i nadopunjeni postojeći nacionalni zakoni zbog usklađivanja s europskom regulativom da bi se omogućilo djelovanje Europske središnje banke i Jedinstvenoga sanacijskog odbora u Republici Hrvatskoj nakon uspostave bliske suradnje. Ključno je bilo izmijeniti Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci, Zakon o kreditnim institucijama i Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava te s tim izmjenama uskladiti niz podzakonskih propisa.

Nakon što je Euroskupina 8. srpnja 2019. u Bruxellesu pozdravila Službeno pismo namjere za ulazak Republike Hrvatske u Europski tečajni mehanizam (ERM II) od 4. srpnja 2019. s priloženim Akcijskim planom, HNB je u prvom tromjesečju 2020. nastavio provoditi zakonodavno-regulatorne aktivnosti započete u 2019. Za uspostavljanje bliske suradnje između HNB-a i Europske središnje banke i ulazak u jedinstveni sanacijski mehanizam bilo je potrebno u pravnom poretku Republike Hrvatske omogućiti provedbu sljedećih uredbi Europske unije:

- Uredbe Vijeća (EU) br. 1024/2013 od 15. listopada 2013. o dodjeli određenih zadaća Europskoj središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija (SL L 287, 29. 10. 2013.; u nastavku teksta: Uredba Vijeća (EU) br. 1024/2013)
- Uredbe (EU) br. 468/2014 Europske središnje banke od 16. travnja 2014. o uspostavljanju okvira za suradnju unutar jedinstvenog

nadzornog mehanizma između Europske središnje banke i nacionalnih nadležnih tijela te s nacionalnim imenovanim tijelima (Okvirna uredba o SSM-u) (SL L 141/1, 14. 5. 2014.; u nastavku teksta: Uredba (EU) br. 468/2014). i

- Uredbe (EU) br. 806/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2014. o utvrđivanju jedinstvenih pravila i jedinstvenog postupka za sanaciju kreditnih institucija i određenih investicijskih društava u okviru jedinstvenog sanacijskog mehanizma i jedinstvenog fonda za sanaciju te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 225, 30. 7. 2014., u nastavku teksta: Uredba (EU) br. 806/2014).

To je podrazumijevalo donošenje izmjena Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, pa su početkom 2020. prijedlozi izmjena i dopuna tih zakona upućeni Vladi RH. Prethodno su

Nova je nadležnost HNB-a vođenje postupka za izricanje upravnih sankcija, čime se zamjenjuje dosadašnji sustav utvrđivanja prekršajne odgovornosti i izricanja sankcija u prekršajnom postupku od strane prekršajnih sudova.

pribavljeni potrebna mišljenja Europske središnje banke, a na njihov zahtjev i mišljenje neovisnoga odvjetničkog društva koje je ocijenilo da nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske omogućava izvršenje ovlasti Europske središnje banke iz Uredbe Vijeća (EU) br. 1024/2013.

Nova je nadležnost Hrvatske narodne banke vođenje postupka za izricanje upravnih sankcija zbog povreda odredbi Uredbe (EU) br. 575/2013, odredbi izravno primjenjivih pravnih akata Europske središnje banke i odredbi Zakona o kreditnim institucijama, čime se zamjenjuje dosadašnji sustav utvrđivanja prekršajne odgovornosti i izricanja sankcija u prekršajnom postupku od strane prekršajnih sudova. Upravne sankcije predviđene Zakonom o kreditnim institucijama jesu novčana kazna, upozorenje i periodični penali, a za izricanje upravnih sankcija utvrđena je nadležnost Savjeta Hrvatske narodne banke.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 47/2020.) stekli su se uvjeti da od 1. siječnja 2021. Hrvatska narodna banka počne primjenjivati Smjernicu (EU) 2016/2249 Europske središnje banke od 3. studenoga 2016. o pravnom okviru za računovodstvo i finansijsko izvještavanje u Europskom sustavu središnjih banaka (ESB/2016/34) pa će od 2021. godine finansijsko izvještavanje HNB-a u cijelosti biti identično onome koje primjenjuju središnje banke članice Eurosustava.

U posljednjem tromjesečju 2020. poduzete su dodatne zakonodavno-regulatorne aktivnosti vezane uz prijenos u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske sljedećih direktiva Europske unije:

- Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom

nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društвima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju van snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27. 6. 2013.) kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2019/2034 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenog 2019. o bonitetnom nadzoru nad investicijskim društвima i izmjeni direktiva 2002/87/EZ, 2009/65/EZ, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU i 2014/65/EU (SL L 314, 5. 12. 2019.) i

- Direktive 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EZ i direktive 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 173, 12. 6. 2014.) kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2019/879 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicijskih društava (SL L 150, 7. 6. 2019.).

Spomenute su direktive prenesene u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava koji su objavljeni u "Narodnim novinama", br. 146/2020., od kojih je prvospmomenuti stupio na snagu 29. prosinca 2020., a drugospomenuti 1. siječnja 2021.

Time je ispunjena obveza usklađivanja nacionalnog zakonodavstva Republike Hrvatske, za koje je nadležan HNB, s pravnom stečevinom Europske unije za 2020.

Od 2021.

financijsko izvještavanje

HNB-a

bit će identično onome koje primjenjuju središnje banke članice Eurosustava.

MONETARNA POLITIKA, MAKROBONITETNA POLITIKA I UPRAVLJANJE MEĐUNARODNIM PRIČUVAMA

Monetarna politika bila je usmjerenja na ublažavanje negativnih posljedica pandemije. Iako su rizici za finansijsku stabilnost bili povišeni, s obzirom na poduzete monetarne i supervizorske mjere te visoke rezerve kapitala nije bilo potrebe za poduzimanjem mjera makrobonitetne politike. Unatoč negativnim eurskim prinosima i povijesno niskim dolarskim prinosima, ulaganjima neto međunarodnih pričuva u 2020. ostvaren je prihod od 74,1 mil. EUR ili 556,3 mil. kuna.

POGLED NA 2020. GODINU: MONETARNA POLITIKA, MAKROBONITETNA POLITIKA I UPRAVLJANJE PRIČUVAMA

1

**INFLACIJA
POTROŠAČKIH CIJENA**

0,1%

Prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena u 2020. godini usporila se na 0,1%.

[VIŠE NA STR. 25](#)

2

**NASTAVAK SMANJIVANJA
KAMATNIH STOPA**

2,5%

Kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama smanjila se na 2,5% s 2,9% u 2019.

[VIŠE NA STR. 30](#)

3

**NEZABILJEŽENE
KOLIĆINE LIKVIDNOSTI**

54,7 mldr. kuna

Prosječni dnevni višak likvidnosti domaćega bankovnog tržišta porastao s 34,1 mldr. kuna na kraju 2019. na 54,7 mldr. kuna na kraju 2020. te tako dosegnuo gotovo 15% BDP-a.

[VIŠE NA STR. 29](#)

4

**RAST MEĐUNARODNIH
PRIČUVA**

18,9 mldr. EUR

Međunarodne pričuve HNB-a nastavile su trend rasta te su 31. prosinca 2020. dosegnule rekordnu razinu od 18,9 mldr. EUR.

[VIŠE NA STR. 47](#)

5

**POJAČANO
KREDITIRANJE PODUZEĆA**

5,6%

Poduzeća su se pretežito financirala putem kredita za obrtni kapital, dok je novih kredita za investicijske aktivnosti bilo zamjetno manje.

[VIŠE NA STR. 31](#)

6

**PROTUCIKLIČKI
ZAŠТИTNI SLOJ KAPITALA**

0%

Visina stope protucikličkog sloja kapitala koji će se primjenjivati u 2021. zadržana je na razini od 0%.

[VIŠE NA STR. 36](#)

MONETARNA POLITIKA I GOSPODARSKA KRETANJA

Realni bruto domaći proizvod smanjio se u 2020. za 8%, odražavajući pritom šok agregatne ponude i potražnje zbog pojave pandemije. Prosječna se godišnja inflacija potrošačkih cijena usporila, ponajviše zbog pada cijena energije odnosno pojedinjenja naftnih derivata. Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance Hrvatske smanjio se, kao posljedica pada prihoda od turizma, dok su negativna kretanja ublažena smanjenjem manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom, jačim korištenjem fondova EU-a i nižom dobiti banaka i poduzeća u stranom vlasništvu. HNB je na nepovoljna kretanja izazvana pandemijom snažno reagirao mjerama monetarne politike, a Vlada RH mjerama fiskalne politike. Kontrakcija gospodarske aktivnosti i mjere za ublažavanje negativnih učinaka pandemije na zaposlene utjecale su na pogoršanje salda proračuna opće države u 2020. godini.

Snažan pad realne gospodarske aktivnosti u 2020. godini

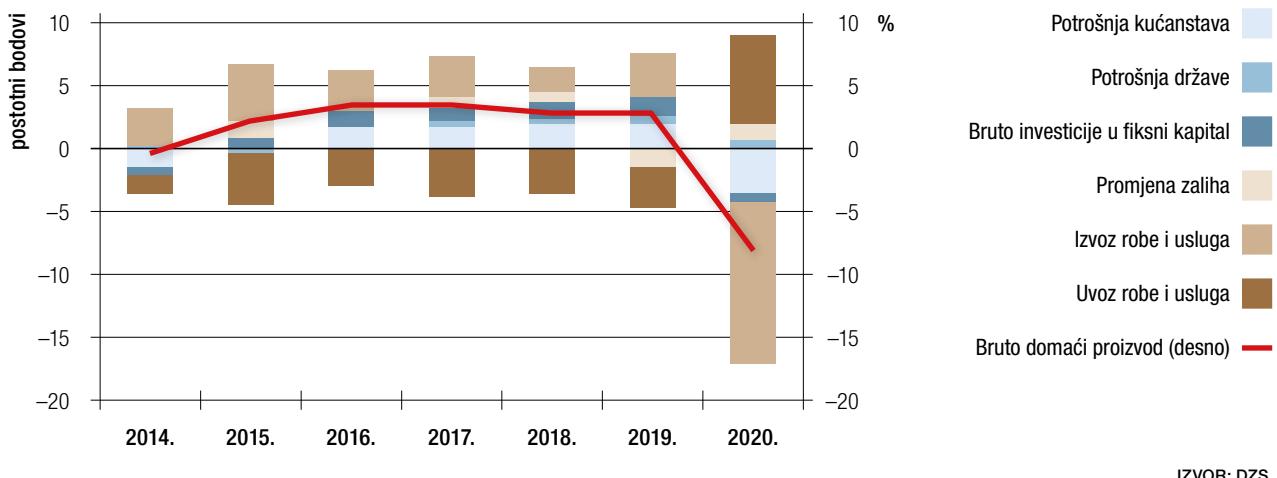
Realni bruto domaći proizvod smanjio se za 8% u 2020. u odnosu na 2019. godinu, kada je njegova stopa rasta iznosila 2,9%, što je najsnažnije godišnje smanjenje otkad postoji usporedivi vremenski niz kretanja BDP-a za Hrvatsku. Kontrakcija gospodarske aktivnosti rezultat je pandemije bolesti COVID-19 početkom 2020. i restriktivnih mjera uvedenih radi njezina suzbijanja. U prvom tromjesečju 2020. gospodarska je aktivnost i dalje rasla u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine. Međutim, izbijanje pandemije dovelo je do oštrog pada gospodarske aktivnosti u drugom tromjesečju. Oporavak je započeo već krajem drugog tromjesečja, ubrzo nakon prestanka prvog vala epidemije, ali su ga usporila slabija ostvarenja u turističkom sektoru. Unatoč tome, turistički su rezultati nadmašili početna očekivanja, koja su bila vrlo pesimistična. Gospodarski se oporavak nastavio i u ostatku godine, unatoč ponovnom pogoršanju epidemiološke situacije.

Na pad gospodarske aktivnosti utjecale su i domaća i inozemna potražnja. Opskrbni lanci pokazali su veliku otpornost u pandemiji pa se, uz pomak u strukturi potrošnje od usluga prema robi, robna razmjena na razini cijele godine smanjila tek neznatno. S druge strane, značajan je pad razmjene usluga, što se osobito odnosi na izvoz turističkih usluga, premda su konačna ostvarenja ipak znatno nadmašila iznimno pesimistična očekivanja s početka pandemije. Potrošnja kućanstava pala je pod utjecajem nedostupnosti dijela robe i usluga, kao i pojačanog opreza u uvjetima rastuće neizvjesnosti glede sigurnosti poslova i dohodata pa je za pouzdanje potrošača u prvom polugodištu protekle godine zabilježena rekordno niska razina. Investicije su se vrlo brzo

Pogoršanje na tržištu rada u 2020. razmjerno je blago u odnosu na intenzitet smanjenja gospodarske aktivnosti.

Slika 3.1. Kontrakcija realnog BDP-a u 2020.

doprinosi po sastavnicama BDP-a

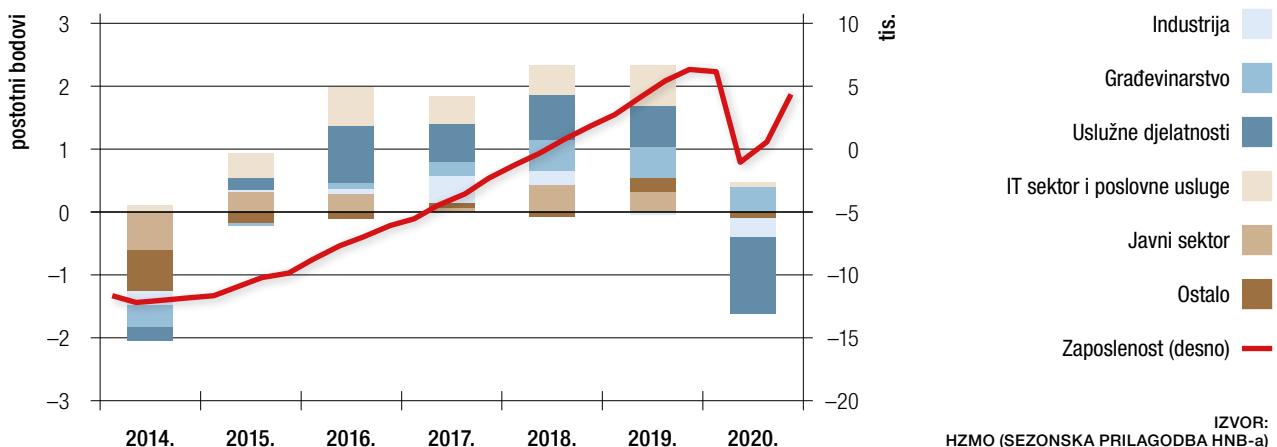
IZVOR: DZS

oporavile, te su već krajem godine premašile pretpandemijsku razinu, a na razini cijele godine tek su se blago smanjile. Državna potrošnja, na koju su utjecali i novi rashodi povezani s pandemijom, jedina je kategorija domaće potražnje koja se povećala u 2020. godini. Izrazita kontrakcija izvoza usluga i potrošnje kućanstava u 2020. odrazila se na znatan pad ukupnog uvoza pa je zabilježen visok pozitivan doprinos neto inozemne potražnje rastu.

Nepovoljni učinci pada gospodarske aktivnosti na tržište rada bili su ublaženi koordiniranim paketom mjera gospodarske politike, a ponajviše mjerama Vlade RH za očuvanje radnih mesta. Ukupna se zaposlenost u 2020. tako smanjila za 1,2%, pri čemu je najveći pad zabilježen u uslužnim djelatnostima povezanim s turizmom (Slika 3.2.). Međunarodno usporediva stopa nezaposlenosti istodobno se povećala na 7,5% radne snage (sa 6,6% u 2019.). Ujedno se usporio rast plaća, stoga

Slika 3.2. Prigušena reakcija tržišta rada na snažan pad gospodarske aktivnosti

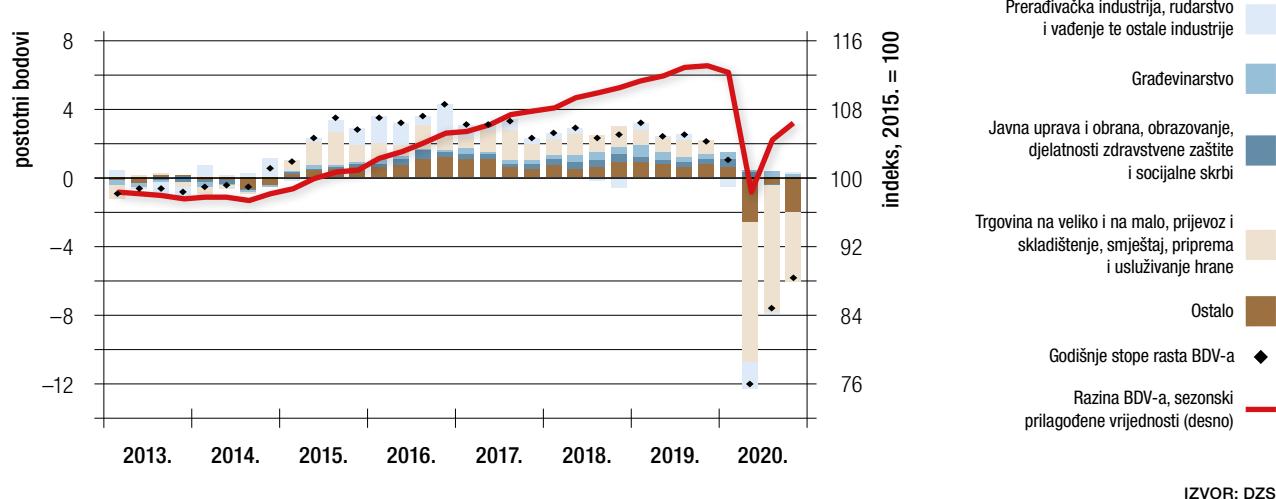
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi godišnjoj stopi promjene

IZVOR: HZMO (SEZONSKA PRILAGODBA HNB-a)

Slika 3.3. BDV se najviše smanjio u djelatnostima u kojima je fizički kontakt najprisutniji

doprinosi po djelatnostima

IZVOR: DZS

je nominalna bruto plaća porasla za 2,5% (3,8% u 2019.), na što su ponajprije utjecale veće plaće u javnom sektoru. Isplate neoporezivih naknada, koje su prethodnih godina znatno utjecale na raspoloživi dohodak zaposlenih, gotovo su potpuno izostale u 2020. godini. Kada bi se neto plaćama, koje su porasle za 2,8%, pribrojile i neoporezive naknade, tako iskazani dohoci zaposlenih smanjili bi se u 2020. godini za 3,5%.

Pad gospodarske aktivnosti mјeren bruto dodanom vrijednosti bio je nešto manje izražen od pada BDP-a zbog izdašnih fiskalnih potpora poduzećima, koje čine odbitnu stavku od BDP-a. Pritom je utjecaj pandemije na pojedine djelatnosti bio iznimno asimetričan. Informacijske i komunikacijske djelatnosti kao i gradevinarstvo bili su uglavnom pošteđeni nepovoljnijih učinaka, dok je prerađivačka industrija bila razmjerno blago pogodžena i brzo se oporavila. S druge strane, padu BDV-a najviše su pridonijele djelatnostima u kojima je fizički kontakt tijekom poslovanja najprisutniji, odnosno trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj te priprema i usluživanje hrane (Slika 3.3.).

Usporavanje inflacije zbog snažnog pada cijena sirove nafte

Poremećaj koji je uzrokovala pandemija bolesti COVID-19 nepovoljno je djelovao i na agregatnu ponudu i na agregatnu potražnju, pa se njezin utjecaj na inflaciju nije unaprijed mogao jasno ocijeniti. No ubrzo se pokazalo da prevladava utjecaj slabije potražnje, što je znatno usporilo inflaciju. To se ponajviše odnosi na utjecaj pada cijena energije, odnosno pojedinjenja sirove nafte na svjetskom tržištu, a onda i naftnih derivata, koje je uglavnom bilo rezultat smanjenja potražnje zbog pogoršanih izgleda globalnoga gospodarskog rasta. Niskoj inflaciji pridonijeli su i prigušeni inflatori pritisci iz vanjskog okružja, ima li se na umu niska inflacija u zemljama najvažnijim vanjskotrgovinskim partnerima. Nadalje, smanjili su se i inflatori pritisci u segmentu usluga povezanih s turizmom te trajnih potrošnih dobara. U suprotnom su smjeru djelovali prekidi u lancima nabave i porast jediničnih troškova rada te troškova povezanih s provođenjem epidemioloških mјera, ali je njihov utjecaj bio slabiji. Prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena iz svih se navedenih razloga u 2020. godini usporila na 0,1% (s 0,8% u 2019.).¹

¹ Zbog pandemije i primjene epidemioloških mјera koje su uključivale zatvaranje trgovina, kafića i restorana i sl., tijekom 2020. povremeno nije bilo moguće snimanje cijena na terenu, pa su statističko praćenje i analiza kretanja potrošačkih cijena bili otežani, zbog veće potrebe procjene (imputiranja) cijena. Mjerjenje stopi inflacije otežala je i snažna promjena strukture osobne potrošnje.

Promatrano po komponentama, usporavanje ukupne inflacije potrošačkih cijena u 2020. ponajprije je rezultat smanjenja godišnje stope promjene cijena energije s 1,8% u 2019. na –5,3% u 2020. godini. Osim toga, u 2020. su prevladali pritisci na smanjenje cijena industrijskih neprehrabbenih proizvoda (bez energije) te se tako prosječna godišnja stopa promjene tih cijena blago smanjila, na –0,3% (s –0,2% u 2019.). S druge strane, prosječna godišnja stopa rasta cijena hrane (uključujući pića i duhan) ubrzala se u 2020. na 2,2% (s 0,5% u 2019.). Pritom je ubrzavanje godišnjeg rasta cijena hrane bilo prisutno početkom 2020. godine, zbog učinka baznog razdoblja (odnosno iščezavanja učinka smanjenja stope PDV-a početkom 2019. na godišnju stopu promjene cijena), te u ožujku i travnju zbog povećane potražnje radi stvaranja kućnih zaliha i prekida u lancima nabave uzrokovanih pandemijom. Usto, u travnju su povećane trošarine na duhan te zašećerena i alkoholna pića. U nastavku su 2020. normalizacija protoka robe na granicama, smanjenje cijena svinjetine i voća na tržištu EU-a te negativni učinak baznog razdoblja (zbog snažnog rasta cijena mesa u prosincu 2019.) postupno usporavali godišnji porast cijena hrane.

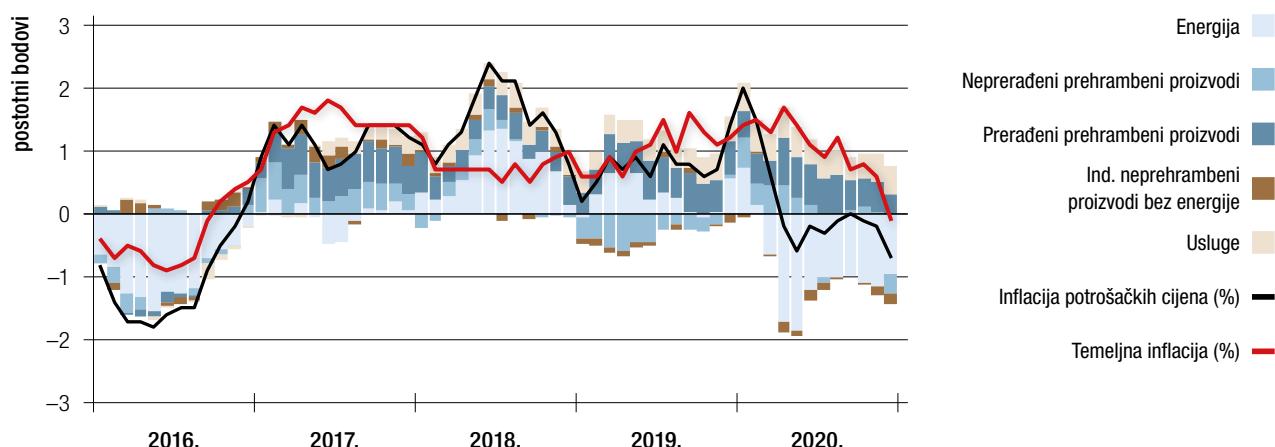
Rast cijena usluga ubrzao se u 2020. na 1,7% (s 1,3% u 2019.), i to u segmentu telefonskih usluga, usluga osobne njegе i osiguranja, što su ublažili manji doprinosi cijena usluga povezanih s turizmom (restorani i hoteli, paket-aranžmani, kulturne usluge i zračni prijevoz putnika). Temeljna inflacija (koja ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju) ostala je u 2020. nepromijenjena na razini od 1,0%.

Smanjenje viška na tekućem i kapitalnom računu platne bilance, uz daljnje smanjenje neto inozemne zaduženosti

Snažan pad neto izvoza usluga, ponajprije turizma, pogoršao je saldo na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u 2020. pa se višak smanjio s 4,9% BDP-a ostvarenih u 2019. godini na 1,9% BDP-a (Slika 3.5.). Pandemija bolesti COVID-19, prateće epidemiološke mjere ograničenja putovanja i fizičkog distanciranja, pogoršanje ekonomskih prilika te strah od širenja zaraze i izbjegavanje izlaganja riziku zaraze snažno su pogodili turističku djelatnost. Međutim, pad turističke aktivnosti u Hrvatskoj bio je nešto manji nego u većini mediteranskih zemalja, što je u najvećoj mjeri rezultat glavnih strukturnih obilježja hrvatskog

Slika 3.4. Inflacija se potrošačkih cijena usporila

doprinosi godišnjoj inflaciji

Napomena: Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju. Prerađeni prehrabeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

IZVORI: DZS; IZRAČUN HNB-a

turizma, odnosno visoke sezonalnosti u ljetnim mjesecima, koja se podudarila s poboljšanjem epidemiološke situacije, te pretežitog korištenja cestovnog prijevoza kao sredstva dolaska u Hrvatsku zbog blizine glavnih emitivnih tržišta. Naposljetu su se prihodi od turističke potrošnje stranih gostiju više nego prepovoljili u odnosu na pretkriznu, rekordnu 2019. godinu.

Nepovoljna kretanja na tekućem i kapitalnom računu ublažio je pad manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom zbog snažnog pada uvoza. Dok se robni izvoz pokazao razmjerno otpornim jer je, prema podacima platne bilance iskazanima u eurima, zabilježen godišnji pad od 5,4%, robni se uvoz smanjio za 10,7% kao posljedica kontrakcije domaće osobne i investicijske potražnje, uvozne ovisnosti izvoza, koji uključuje i turizam, kao i pojedinjenja naftnih derivata. Najveći doprinos smanjenju robnog manjka ostvaren je u razmjeni energenata, prvenstveno nafte i naftnih derivata, cestovnih vozila i prehrabbenih proizvoda.

Poboljšao se i saldo na računu primarnog dohotka zbog niže dobiti domaćih banaka i poduzeća (prije svega iz djelatnosti pružanja smještaja, a u manjoj mjeri i poslovanja nekretninama) u inozemnom

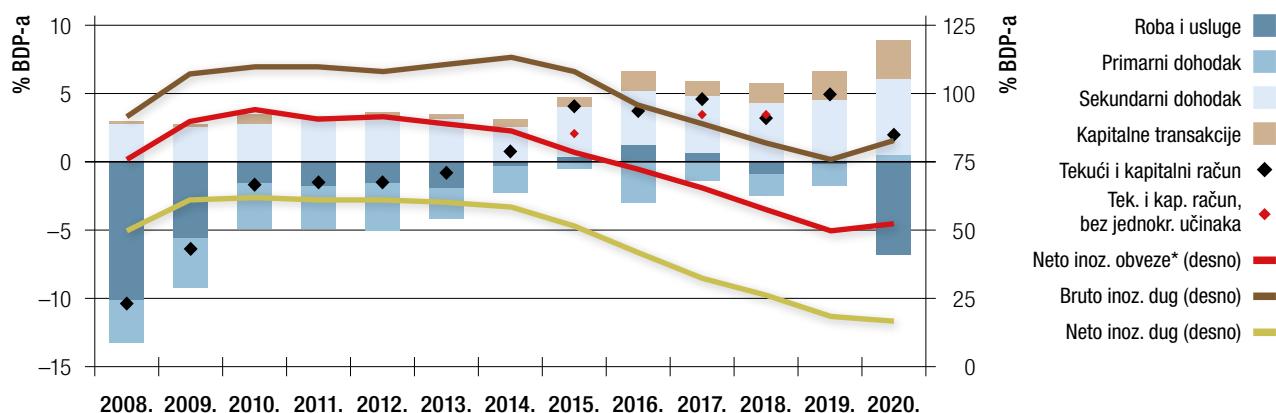
vlasništvu. Povećao se također ukupan višak na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija zahvaljujući jačem korištenju sredstava iz fondova EU-a. Tako je u 2020. višak sredstava raspoređenih krajnjim korisnicima nad ukupnim uplatama u zajednički europski proračun iznosio 4,2% BDP-a, što je za 1,6 postotnih bodova više nego u 2019. godini.

Unatoč nestabilnostima koje su obilježile globalna finansijska tržišta i potaknule odljeve kapitala, smanjenje viška na tekućem i kapitalnom računu usporilo je neto razduživanje domaćega gospodarstva. Umjereni neto odljev kapitala ostvaren je pritom kao posljedica nastavka smanjivanja neto dužničkih obveza, ponajprije ostalih domaćih sektora. Osim toga, primjetno su porasle međunarodne pričuve. Povećanje neizvjesnosti nakon izbijanja pandemije krajem prvog i u drugom tromjesečju 2020. rezultiralo je deprecacijskim pritiscima na domaću valutu, na što je središnja banka odgovorila intervencijama na deviznom tržištu. Zbog znatnog iznosa prodaja deviza međunarodne su se pričuve privremeno smanjile, no taj je pad više nego nadoknađen rastom pričuve u drugoj polovini godine, čemu je pridonio rast deviznih depozita države kod HNB-a

4,2%
BDP-a
dosegnuli su
u 2020. iznosi
neto uplata
sredstava iz
fondova EU-a
raspoređenih
krajnjim
korisnicima u
Hrvatskoj.

Slika 3.5. Smanjenje viška na tekućem i kapitalnom računu u 2020.

Tekući i kapitalni račun platne bilance i stanje inozemnih obveza

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

* Neto inozemne obveze čini razlika između ukupnih inozemnih obveza (na osnovi dužničkih instrumenata, finansijskih izvedenica, vlasničkih ulaganja i ostalog) i istovrsne imovine, što odgovara negativnoj vrijednosti neto stanja međunarodnih ulaganja (na kraju 2020. iznosi -52,0% BDP-a).

IZVOR: HNB

Pad turističke aktivnosti bio je nešto manji nego u većini mediteranskih zemalja, zbog poboljšanja epidemiološke situacije tijekom ljetnih mjeseci i pretežitog korištenja cestovnog prijevoza kao sredstva dolaska u Hrvatsku.

i prodaje deviza HNB-u zbog povećanog priljeva sredstava iz fondova EU-a kao i zbog inozemnog zaduživanja države. Za razliku od neto dužničkih obveza, neto vlasničke obveze domaćih sektora povećale su se zahvaljujući izravnim vlasničkim ulaganjima u Hrvatsku i zadržanoj dobiti domaćih banaka i poduzeća u stranom vlasništvu, ali manje nego prethodne godine.

Snažan pad nominalnog BDP-a nepovoljno je utjecao na relativne pokazatelje inozemnih obveza. Tako se unatoč nominalnom smanjenju bruto inozemnog duga njegov relativni pokazatelj pogoršao sa 75,3% BDP-a na kraju 2019. na 82,4% BDP-a na kraju 2020. godine. Slično tome, stanje neto međunarodnih ulaganja poboljšalo se u absolutnom iznosu, ali se relativni pokazatelj pogoršao s –49,8% BDP-a na –52,0% BDP-a. Istodobno se, unatoč padu BDP-a, relativni pokazatelj neto inozemne zaduženosti poboljšao sa 17,9% BDP-a na 16,6% BDP-a.

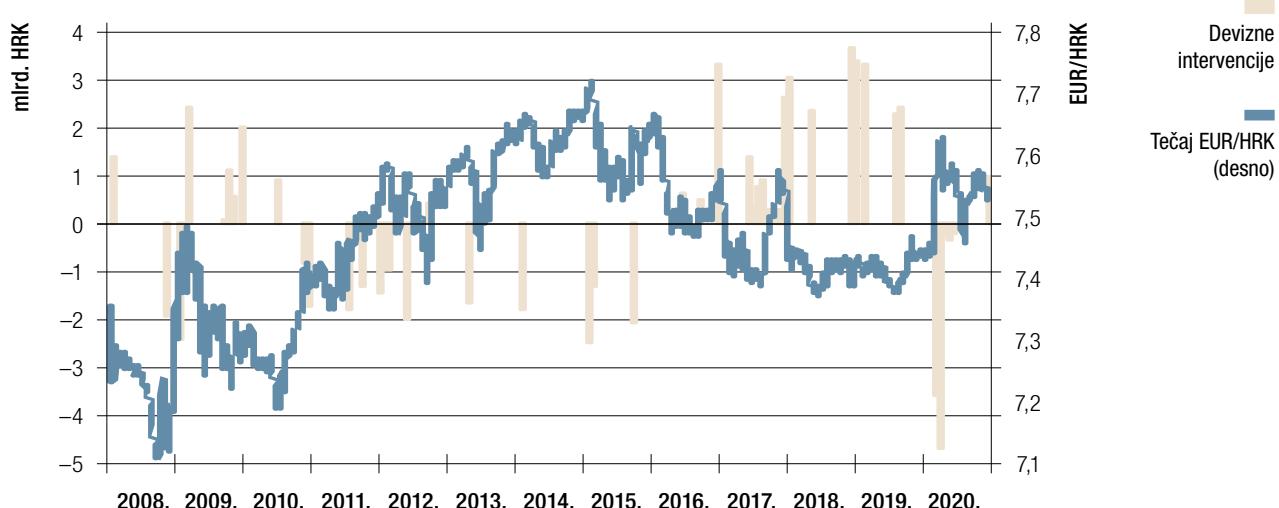
Visoki stupanj ekspanzivnosti monetarne politike kao odgovor na krizu izazvanu pandemijom

Na nepovoljna gospodarska kretanja i poremećaje na finansijskim tržištima uzrokovane pandemijom HNB je promptno i učinkovito reagirao nizom mjera monetarne politike kako bi stabilizirao tečaj i tržište državnih vrijednosnih papira te očuvao povoljne uvjete financiranja i potaknuo tok kredita prema gospodarstvu, građanima i državi. Posebno je značajan, prvi put proveden, program otkupa državnih obveznica na domaćem finansijskom tržištu, a veliki su bili i iznosi intervencija na deviznom tržištu. Likvidnost se povećavala i strukturnim i redovitim operacijama, a smanjena je također stopa obvezne pričuve.

HNB je u 2020. snažno intervenirao na deviznom tržištu prodavši bankama ukupno 2,7 mlrd. EUR, uglavnom u ožujku i početkom

Slika 3.6. Prodajom eura bankama spriječeno prekomjerno slabljenje kune

iznosi deviznih intervencija i tečaj EUR/HRK

travnja, kad su se pojavili snažni deprecijacijski pritisci na tečaj kune. Do tih je pritisaka došlo zbog prilagodbe portfelja domaćih sektora koju su pokrenule promjene njihovih očekivanja glede budućeg kretanja tečaja, pod utjecajem neizvjesnosti zbog mogućih učinaka pandemije (Slika 3.6.). Prenošenja znatnih iznosa sredstava iz investicijskih fondova u kreditne institucije i njihovo polaganje u obliku deviznih depozita povećalo je prinose na državne obveznice i zaprijetilo zamrzavanjem tržišta zbog prodaje obveznica po sniženim cijenama, kojom su investicijski fondovi pokušavali namaknuti sredstva za isplatu ulagača. Zbog naglog porasta potražnje klijenata banaka za devizama i zbog pogoršanja valutne pozicije kreditnih institucija stvoreni su jaki deprecijacijski pritisci. Uz devizne intervencije HNB-a te je pritiske na deviznom tržištu primirio i valutni ugovor o razmjeni zaključen s ESB-om u travnju, koji omogućuje zamjenu kuna za eure u iznosu od 2 mlrd. EUR. Krajem godine nakratko su se pojavili nešto izraženiji aprecijacijski pritisci, koje je HNB ublažio otkupom od banaka u iznosu od 130 mil. EUR. S druge strane, od središnje države otkupljeno je ukupno 3,0 mlrd. EUR pa je deviznim transakcijama u 2020. kreirano 2,9 mlrd. kuna primarnog novca. Dnevni tečaj kune prema euru pritom se kretao u prilično uskom rasponu oko prosječno ostvarenog tečaja od 7,53 EUR/HRK, koji ujedno odgovara središnjem paritetu određenom u trenutku ulaska Hrvatske u tečajni mehanizam ERM II u srpnju 2020. godine.

Radi stabiliziranja obvezničkog tržišta HNB je proširio krug svojih izravnih klijenata i na druge

financijske institucije, te je na sekundarnom tržištu na dvjema aukcijama održanima u ožujku, jednoj u travnju i dvjema u lipnju otkupio državne obveznice RH ukupne tržišne vrijednosti 20,3 mlrd. kuna. HNB je poduzeo i druge mjere monetarne politike kako bi zadržao povoljne uvjete financiranja domaćih sektora, pa je na strukturnoj operaciji u ožujku bankama plasirao 3,8 mlrd. kuna na rok od pet godina uz kamatnu stopu od 0,25%, što je najveći dosad plasirani iznos na tim operacijama. Usto, banke su krunsku likvidnost pribavljale i putem redovitih tjednih operacija, prvi put nakon 2017. Naposljetku, HNB je u ožujku spustio i stopu obvezne pričuve s 12% na 9%, čime je bankama oslobođeno 6,34 mlrd. kuna sredstava prethodno izdvojenih na posebnom računu za obveznu pričuvu kod HNB-a.

Kao rezultat izrazito ekspanzivnog usmjerenja monetarne politike, slobodna novčana sredstva banaka tijekom 2020. bila su na dosad najvišim razinama. Tako je prosječni dnevni višak likvidnosti domaćega bankovnog tržišta porastao s 34,1 mlrd. kuna na kraju 2019. na 54,7 mlrd. kuna na kraju 2020. te dosegnuo gotovo 15% BDP-a (Slika 3.7.). U takvim se uvjetima prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem tijekom cijele godine kretala na vrlo niskim razinama, između 0,00% i 0,07%, dok su implicitne kamatne stope izvedene iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni bile blago negativne.

Iznimno izdašna likvidnost sustava pridonijela je očuvanju povoljnih uvjeta financiranja domaćih sektora. Troškovi zaduživanja države

Troškovi financiranja domaćih sektora ostali su razmjerno povoljni, no pratilo ih je pooštrevanje standarda odobravanja kredita, posebice kod poduzeća. Povoljni su uvjeti zadržani i kod financiranja države na inozemnom tržištu.

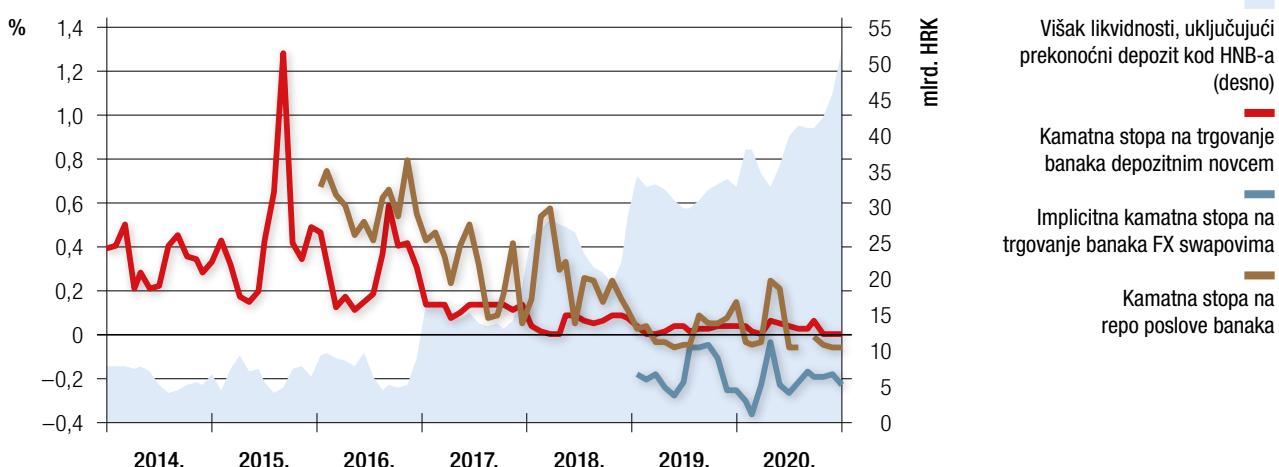
nakon blagog su se rasta u prvoj polovini godine smanjili na razinu s kraja prethodne godine ili čak i nešto ispod te razine. Kamatna stopa na jednogodišnje trezorske zapise u kunama zadržala se na 0,06%, tj. na razini dosegnutoj još u listopadu 2019. godine, dok se na jednogodišnje trezorske zapise u eurima u prosincu 2020. spustila na -0,05%. Što se tiče dugoročnog zaduživanja, država je tijekom prve polovine godine izdala više dugoročnih obveznica radi refinanciranja obveza i financiranja mjera za pomoć gospodarstvu nakon izbijanja pandemije. Troškovi su financiranja, unatoč poremećajima na finansijskim tržištima uzrokovanim pandemijom, ostali vrlo povoljni jer su se prinosi pri izdavanju kretali od 0,37% za kunsku petogodišnju obveznicu do 1,28% za obveznicu u kunama s valutnom klauzulom u eurima i ročnošću od 20 godina, što je izdanje s dosad najduljim rokom dospjeća. Povoljni

su uvjeti zadržani i kod financiranja države na inozemnom tržištu.

Kamatne stope na nove kredite poduzećima i stanovništvu, koji uključuju prvi put ugovorene i ponovno ugovorene kredite, uglavnom su se nastavile smanjivati. Tako se, primjerice, kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama smanjila s 2,9% krajem 2019. na 2,5% krajem 2020., a na nove potrošačke kredite u kunama sa 6,1% na 5,7%. Što se tiče kreditiranja poduzeća, kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima smanjile su se s 2,5% na 2,3%, dok su se za dugoročne kredite povećale s 2,1% na 2,5%, što je uglavnom rezultat većih iznosa ugovorenih moratorija na kredite koji se evidentiraju i u statistici kamatnih stopa, i to uz inicijalno ugovorene stope koje su uglavnom nešto više od aktualnih tržišnih kamatnih stopa. Taj je učinak bio najsnažniji tijekom drugog tromjesečja, kada su uglavnom odobravani moratorijski.

Slika 3.7. Središnja banka osigurala gospodarstvu dosad nezabilježene količine likvidnosti

Višak kunske likvidnosti i prekonočne kamatne stope na novčanom tržištu

Napomena: Kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem do kraja 2015. odnosi se na prekonočnu međubankovnu kamatnu stopu.

IZVOR: HNB

Potrošačko se kreditiranje smanjilo pod utjecajem neizvjesnosti zbog krize izazvane pandemijom, dok se rast stambenih kredita nastavio ubrzavati pod utjecajem programa subvencioniranja.

Slabljenje gospodarske aktivnosti nakon početnog vala zaduživanja odrazilo se na pad potražnje za kreditima, pri čemu se posebno smanjila potreba za financiranjem investicija u fiksni kapital, dok su potrebe za restrukturiranjem duga i financiranjem obrtnoga kapitala ublažile pad potražnje. Povećanje kreditnog rizika istodobno je utjecalo na zamjetno pooštavanje standarda odobravanja kredita poduzećima. Kad je riječ o stanovništvu, nakon postroživanja u prvoj polovini godine, u nastavku godine banke su ublažile standarde odobravanja kredita stanovništvu. Međutim, usporedno s padom potrošačkog optimizma smanjila se potražnja kućanstava za potrošačkim kreditima, dok je potražnja za stambenim kreditima ostala visoka zbog potpore programa subvencioniranja.

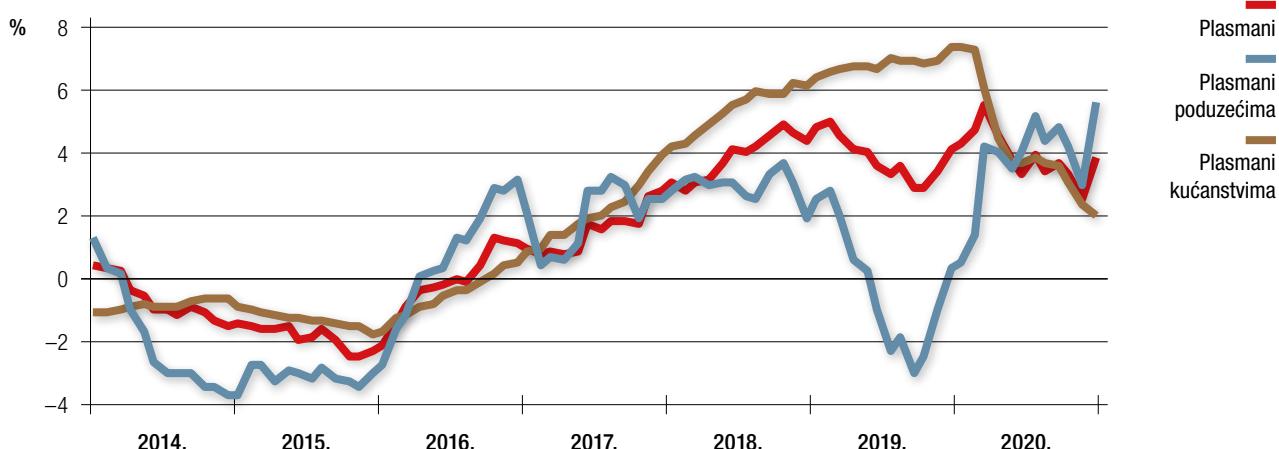
Rast ukupnih plasmana banaka domaćim sektorima, isključujući državu, blago se

usporio u 2020., na 3,9%, s 4,2% u 2019. (na osnovi transakcija, Slika 3.8.). Promatra li se po sektorima, vidljivo je pojačano kreditiranje poduzeća, čiji je godišnji rast na kraju 2020. dosegnuo 5,6%. U svjetlu povećane neizvjesnosti poduzeća su se pretežito financirala kreditima za obrtni kapital, dok je novih kredita za investicijske aktivnosti bilo zamjetno manje. Rast kredita stanovništvu znatno se usporio pa su nakon porasta od 7,4% u 2019. krediti stanovništvu u 2020. porasli tek za 2,1%. Potrošačko se kreditiranje smanjilo pod utjecajem neizvjesnosti zbog krize izazvane pandemijom, dok se rast stambenih kredita nastavio ubrzavati pod utjecajem programa subvencioniranja.

Trend rasta kreditiranja u kunama nakon izbjivanja pandemije blago se usporio, pretežno zbog nešto većeg zaduživanja poduzeća s valutnom klauzulom. Kreditiranje u kunama i dalje je

Slika 3.8. Kreditna aktivnost blago se usporila

godišnje stope promjene plasmana, izračunate na osnovi transakcija*

* Transakcije prikazuju promjene iz kojih su isključeni učinci promjene tečaja, reklasifikacija, cjenovnih prilagodbi vrijednosnih papira te otpisa plasmana, što uključuje i prodaje plasmana u visini ispravka njihove vrijednosti.

Pad prihoda proračuna i rast troškova povezanih s pandemijom osjetno su pogoršali fiskalne pokazatelje. Manjak opće države dosegnuo je 7,4% BDP-a, dok je udio javnog duga u BDP-u na kraju 2020. porastao na 88,7%.

izraženije kod sektora stanovništva te su krajem godine kunski krediti činili 55% svih kredita stanovništvu. Nastavak snažnog rasta kunkih izvora sredstava u pasivi banaka, posebice sredstava na transakcijskim računima, čije je godišnje povećanje iznosilo 19%, i nadalje je poticao kunko kreditiranje.

Kriza izazvana pandemijom odrazila se nepovoljno i na pokazatelje javnih financija

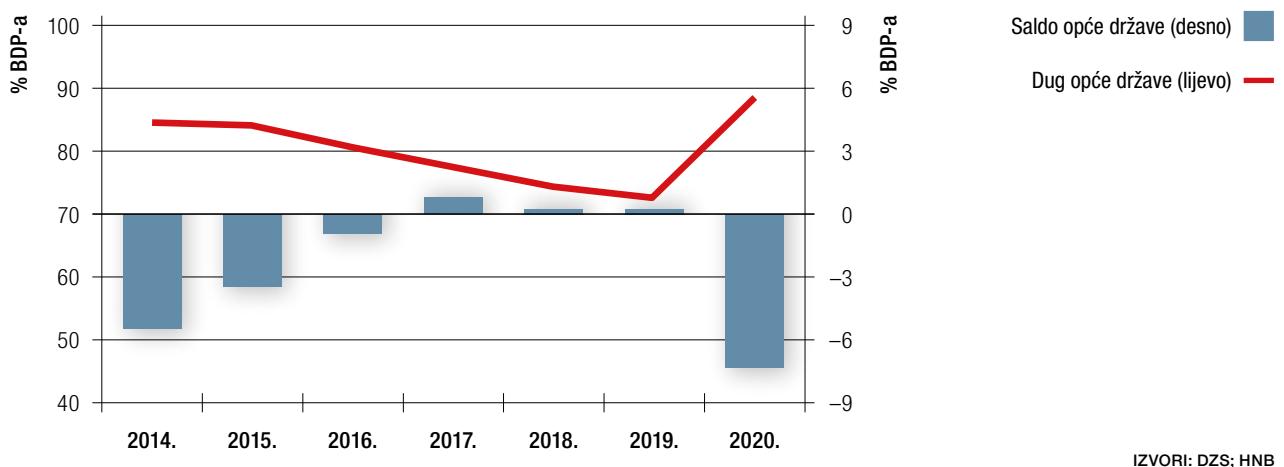
Pad prihoda proračuna i rast troškova povezanih s pandemijom osjetno su pogoršali fiskalne pokazatelje. Manjak opće države dosegnuo je 7,4% BDP-a, dok je udio javnog duga u BDP-u na kraju 2020. porastao na 88,7% (Slika 3.9.). Time su fiskalni trendovi preokrenuti nakon tri uzastopne godine u kojima je bio ostvaren višak proračuna opće države prema međunarodno usporedivoj metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010) te nakon pet godina smanjivanja omjera javnog duga i BDP-a.

Pogoršanje salda posljedica je pada gospodarske aktivnosti, koji je umanjio proračunske prihode, te gospodarskih mjera za ublažavanje krize uzrokove pandemijom, koje su rezultirale rastom proračunskih rashoda. Ukupni su prihodi u 2020. godini tako bili niži za 6,5% na godišnjoj razini, dok su se rashodi povećali za oko 8,6%.

Nepovoljna proračunska ostvarenja i ostvareni pad nominalnog BDP-a rezultirali su skokom omjera duga opće države i BDP-a. Relativni pokazatelj javnog duga na kraju 2020., koji je iznosio 88,7% BDP-a, bio je tako za 15,9 postotnih bodova viši nego na kraju 2019. godine.

Slika 3.9. Pogoršanje fiskalnih pokazatelja

Fiskalni pokazatelji u postocima BDP-a

FINANCIJSKA STABILNOST I MAKROBONITETNA POLITIKA

Zbog makroekonomskog i financijskog šoka koji je izazvala pandemija bolesti COVID-19 ocjenjuje se da su sistemski rizici na početku godine porasli i dosegнуvi visoku razinu. Uz rizike koji proizlaze iz sve veće neusklađenosti između rastućih cijena nekretnina i ekonomskih veličina koje bi ih trebale određivati, u protekloj su godini porasli strukturni rizici vezani uz zaduženost javnog kao i privatnog sektora. HNB je u 2020. godini, zajedno s ostalim nositeljima ekonomske politike, poduzeo niz koordiniranih mjera koje su ublažile nepovoljne posljedice pandemije i pomogle očuvati stabilnost financijskog sustava u cjelini. Slijedom prilagodbe novom zakonskom okviru, a uzimajući u obzir povišenu razinu rizika za financijsku stabilnost, krajem godine vrlo je blago povećana propisana visina zaštitnih slojeva kapitala, i to isključivo za najveće kreditne institucije.

Opća ocjena glavnih rizika i izazova za financijsku stabilnost

Pandemija bolesti COVID-19 i uvedene epidemiološke mjere doveli su do iznenadnog zastoja gospodarskih i socijalnih aktivnosti te posledičnog, snažnog pada bruto domaćeg proizvoda. Kontrakcija gospodarstva i zamjetno pogoršanje ekonomske klime znatno su povećali ukupnu izloženost financijskog sustava sistemskim rizicima, koja se od početka 2020. zadržala na visokoj razini.

U takvim uvjetima Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga nizom koordiniranih mjera ublažile su nepovoljne posljedice za gospodarstvo i pridonijele očuvanju stabilnosti financijskog sustava.¹ Međutim, trošak tih mjera i

pad prihoda zbog nepovoljnih makroekonomskih kretanja naglo su povećali javni dug, koji je već i prije pandemije bio izraženi strukturni rizik.

Rizici u nefinancijskom privatnom sektoru također su porasli jer su i poduzeća povećala zaduženost kako bi premostila razdoblje smanjenih prihoda. Taj je pad prihoda bio iznimno snažan te vrlo neravnomjerno raspodijeljen među pojedinim djelatnostima, u ovisnosti o osjetljivosti svake pojedine djelatnosti na uvedene epidemiološke mjere. S druge strane, premošćivanje teškoća poduzećima su olakšali razmjerno visoka razina dobiti iz prethodnih godina, koja je bila usmjerena i u jačanje kapitala, znatne fiskalne potpore odobrene uglavnom programima očuvanja zaposlenosti kao i ugovoreni moratoriji na otplatu postojećih kredita. Iako ranjivost

¹ HNB je tijekom godine prikupljao relevantne podatke o poduzetim mjerama od svih nadležnih institucija (Ministarstva financa, Porezne uprave, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, HBOR-a, HAMAG-BICRO-a te poslovnih banaka, a u suradnji s Hanfom i nebankovnih financijskih institucija) te ih objavljivao u svojim publikacijama i o njima na zahtjev obavještavao europske institucije.

Nakon što je s izbijanjem pandemije snažno porasla, kolebljivost domaćega finansijskog tržišta brzo se smanjila te je do kraja godine ostala prigušena.

sektora kućanstava nije znatnije porasla, uvelike zahvaljujući državnim mjerama potpore za očuvanje radnih mjesta^①, rastuća neizvjesnost glede budućega kretanja plaća i zaposlenosti narušila je potrošački optimizam, što je utjecalo i na smanjenje potražnje kućanstava za potrošačkim kreditima. S druge strane, rast stambenih kredita čak se i ubrzao, čemu je pridonio državni program subvencioniranja.

Porasli su i rizici koji proizlaze iz kretanja na tržištu nekretnina zbog sve većeg nesklada između rastućih cijena stambenih nekretnina i ključnih ekonomskih odrednica. Iako se broj transakcija na hrvatskom tržištu stambenih nekretnina blago smanjio, cijene stambenih nekretnina nastavile su rasti, ali blažim intenzitetom nego prethodne godine. Rast cijena, uz državni program subvencioniranja kredita, poduprli su i povoljni uvjeti financiranja. S druge strane, intenzitet rasta cijena ipak je bio ograničen nepovoljnim makroekonomskim

kretanjima i suspregnutim optimizmom potrošača, ali i smanjenim brojem turista. Tržišna aktivnost bila je kao i godinu prije usredotočena na Zagreb i Jadran, iako su nakon izbijanja pandemije i potresa vidljive promjene potražnje koje bi mogле odražavati rastuću sklonost životu izvan većih urbanih jezgri. Pandemija je smanjila potražnju za pojedinim vrstama komercijalnih nekretnina, primjerice uredskih prostora, što se veže i uz uvjerenje da će se rad od kuće u određenom obujmu nastaviti i nakon završetka pandemije.

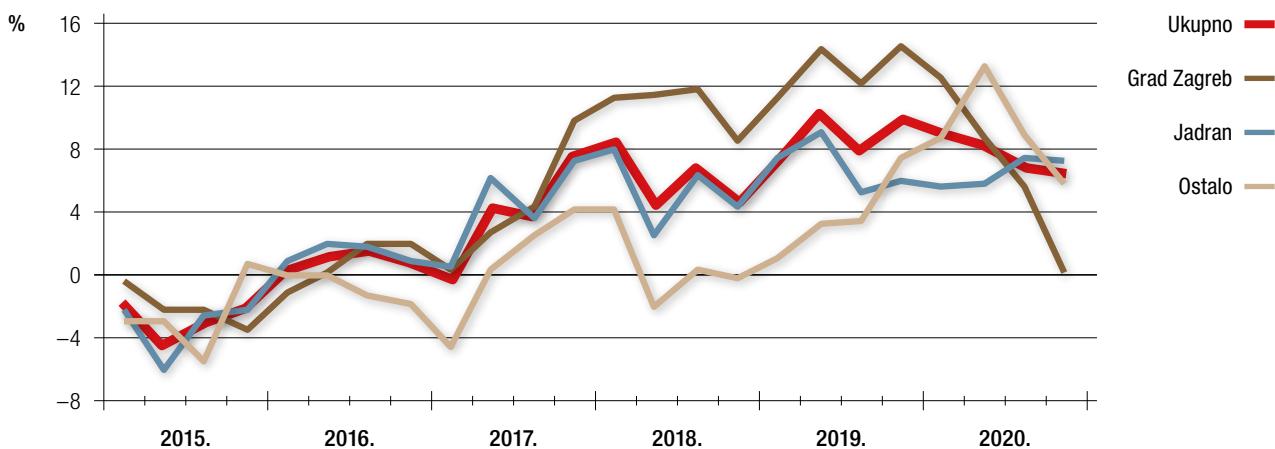
Nakon što je s izbijanjem pandemije snažno porasla, kolebljivost domaćega finansijskog tržišta brzo se smanjila te je do kraja godine ostala prigušena. Na neizvjesnost koju je potencirala pandemija najviše su reagirali devizno i obvezničko tržište, a u manjoj mjeri i tržište kapitala. Na deprecacijske pritiske, uzrokovane promjenom valutne strukture domaćih portfelja, HNB je reagirao nizom intervencija koje su

POVEZNICA BR. ①

Slika 3.10. Cijene stambenih nekretnina

godišnja stopa promjene

IZVOR: DZS

kumulativno dosegnule rekordne iznose, što je stabiliziralo tečaj. Pritisci na obvezničkom tržištu bili su vidljivi u rastu razlike između prinosa (engl. *spread*) na obveznice RH i obveznice drugih država odnosno u padu vrijednosti CROBIS-a, dok je na tržištu kapitala došlo do pada vrijednosti CROBEX-a i porasta njegove kolebljivosti. Kako bi izbjegao opasnost "zamrzavanja" tržišta državnih vrijednosnih papira i očuvaо povoljne uvjete financiranja za sve sektora gospodarstva, HNB je prvi put pokrenuo izravan otkup državnih obveznica od proširenog skupa finansijskih institucija (vidi poglavlje 1. Pandemija bolesti COVID-19: učinak na gospodarsku aktivnost i mjere HNB-a). Brza reakcija nizom mjera monetarne politike smanjila je neizvjesnost na finansijskim tržištima.

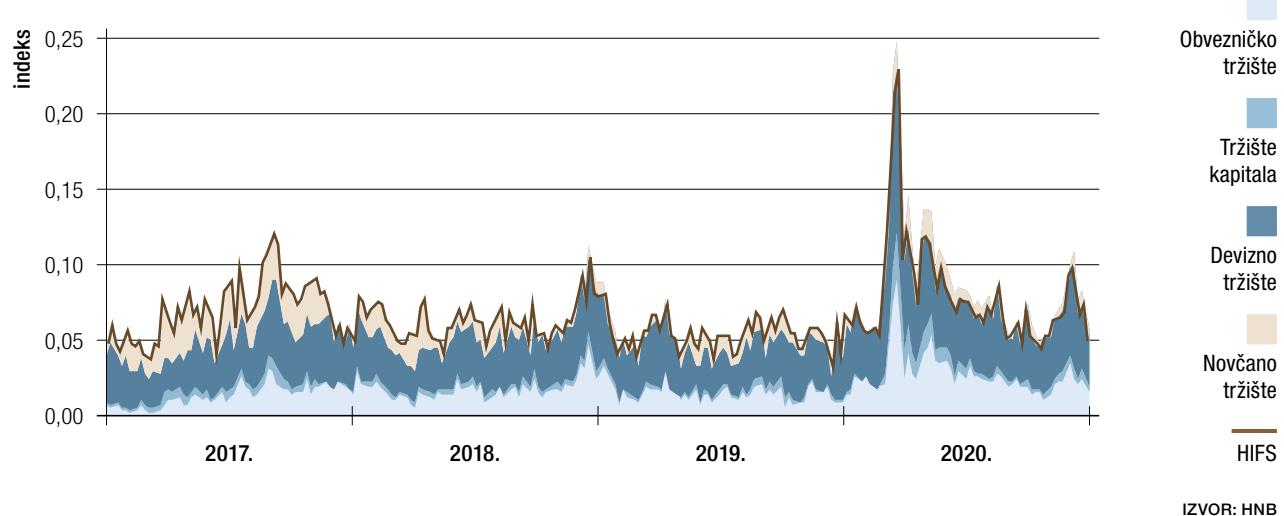
Domaći bankarski sektor visoko je likvidan i kapitaliziran unatoč opisanim nepovoljnim kretanjima izazvanima pandemijom bolesti COVID-19. Pod utjecajem ekspanzivne

monetarne politike HNB-a kunska i devizna likvidnost bankovnog sustava dodatno se povećala, što je, zajedno s povoljnim kretanjima na međunarodnim finansijskim tržištima, omogućilo da domaći uvjeti financiranja ostanu iznimno povoljni. Potaknuta nalogom HNB-a o zadržavanju dobiti ostvarene u prethodnoj godini, kao i privremenim ublažavanjem supervizorskih pravila i regulatornim izmjenama (vidi poglavlje 4. Supervizija, sanacija i poslovanje kreditnih institucija), u 2020. dodatno je porasla već ionako visoka kapitaliziranost bankarskog sektora.

Privremene mjere u superviziji i mjere ekonomskih politika usmjerene na ublažavanje posljedica pandemije odgodile su suočavanje bankarskog sektora s posljedicama povišenih rizika. Dok se udio neprihodujućih kredita u ukupnim kreditima nije znatnije promijenio, kod prihodujućih izloženosti ostvareno je tijekom 2020. godine povećanje kreditnog rizika. Uz rastući kreditni rizik, zarade banaka opterećene su i dugotrajnim

Slika 3.11. Hrvatski indeks finansijskog stresa i doprinosi pojedinih tržišta

godišnja stopa promjene

razdobljem niskih kamatnih stopa, što smanjuje neto kamatnu maržu, kao i sporošcu pri provedbi ušteda u poslovanju. Prepoznati porast kreditnog rizika znatno je smanjio pokazatelje profitabilnosti, a nadalje je izražena i neizvjesnost glede utjecaja nepovoljnih kretanja na bilance banaka.

Makrobonitetne aktivnosti HNB-a u 2020.

U 2020. godini odgovor na krizu povezanu s pandemijom bolesti COVID-19 nije obuhvaćao primjenu makrobonitetnih instrumenata. Protuciklički zaštitni sloj kapitala kojim se u uzlaznoj fazi finansijskog ciklusa gradi dodatni sloj kapitala u bankama, u trenutku nastupanja krize u Hrvatskoj se efektivno nije primjenjivao (njegova je stopa 0%). Naime, kriza nije uslijedila nakon uobičajene uzlazne faze kreditnog ciklusa u kojoj se taj zaštitni sloj akumulira, nego kao vanjski šok uzrokovan zdravstvenim razlozima. S druge strane, strukturni su sistemski rizici s izbijanjem krize porasli, pa su i zaštitni slojevi za te rizike zadržani na primjerenim razinama.

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama u prosincu 2020. završen je prijenos odredbi Uredbe (EU) 2019/878 u hrvatski zakonodavni okvir, čime su na snagu stupile značajne izmjene koje se odnose na primjenu zaštitnih slojeva kapitala, prije svega zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik i zaštitnog sloja za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije. Kao rezultat usklađivanja s ovim zakonskim izmjenama na europskoj razini, ukupni su kapitalni zahtjevi koji proizlaze iz zaštitnih slojeva kapitala vrlo blago povećani za najveće kreditne institucije.

a) Zaštitni slojevi kapitala

Primarna svrha zaštitnih slojeva kapitala jest povećanje otpornosti bankovnog sustava na moguće iznenadne šokove. Stupanjem na snagu izmijenjenoga regulatornog okvira u prosincu 2020. kombinirani zaštitni sloj kapitala obuhvaća

POVEZNICA BR. ①

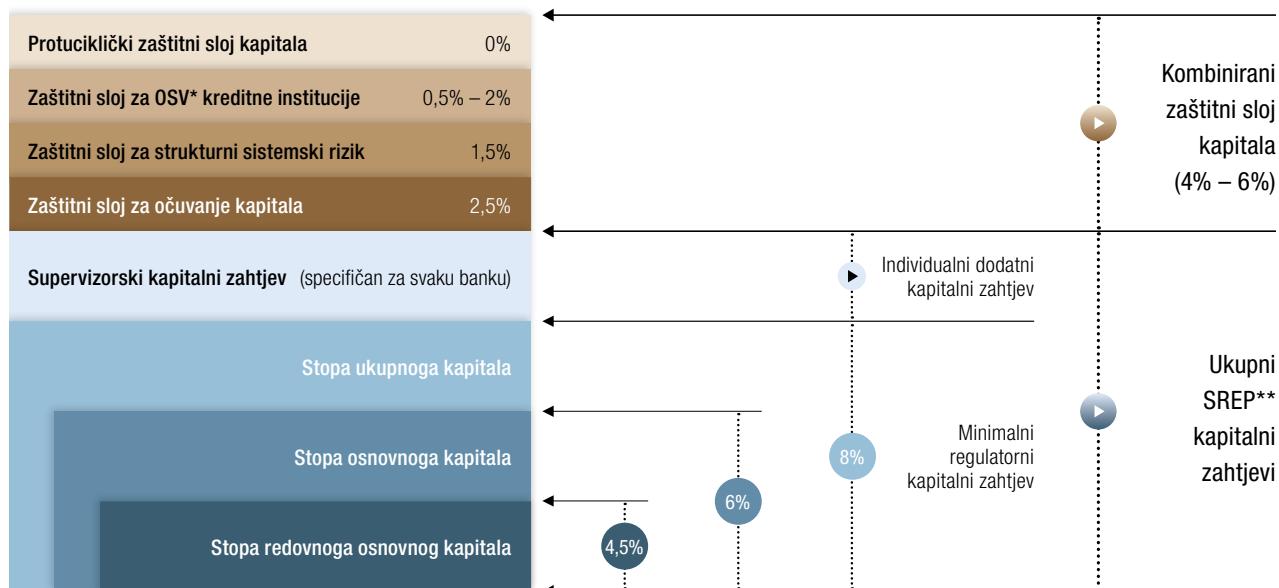
zbroj: a) zaštitnoga sloja za očuvanje kapitala, b) zaštitnoga sloja za strukturni sistemski rizik, c) zaštitnoga sloja za OSV kreditne institucije i d) protucikličkoga zaštitnog sloja. Regulatornim izmjenama uvedena je aditivnost zaštitnog sloja za OSV kreditne institucije i zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik, koja je prije bila moguća samo ako se zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik primjenjivao isključivo na domaće izloženosti, dok se inače, što je bilo i u Hrvatskoj, primjenjivao samo viši od ta dva zaštitna sloja. Stoga je visina kombiniranoga zaštitnoga sloja blago porasla za sve OSV kreditne institucije, dok je za ostale kreditne institucije ostala nepromijenjena.

Visina zaštitnog sloja za očuvanje kapitala i dalje iznosi 2,5% ukupnih izloženosti riziku za sve kreditne institucije, kao što je propisano Zakonom o kreditnim institucijama.

U svjetlu izmijenjenoga regulatornog okvira Hrvatska narodna banka u prosincu 2020. donijela je novu odluku o primjeni zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik, kojom je za sve kreditne institucije propisana jedinstvena stopa zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik. Na temelju **analize strukturnih elemenata financijske stabilnosti i sistemskog rizika u gospodarstvu** ① ta je stopa određena u visini 1,5% ukupnog iznosa izloženosti rizicima za sve kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Ovom odlukom prestaju se primjenjivati dotadašnje dvije različite stope ovoga zaštitnog sloja kapitala (1,5% i 3,0%) za dvije skupine kreditnih institucija, ovisno o vrsti, opsegu i složenosti njihovih poslova. Kako se sistemski rizici koji proizlaze iz veličine i složenosti pojedinih kreditnih institucija i koncentracije bankarskog sektora pokrivaju zaštitnim slojem za OSV kreditne institucije, koji je prema novom regulatornom okviru sada efektivno u primjeni, više ne postoji potreba za višom stopom zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik.

Stupanjem na snagu izmijenjenoga regulatornog okvira visina kombiniranoga zaštitnog sloja blago je porasla za ostale sistemski važne kreditne institucije, dok se za ostale kreditne institucije nije mijenjala.

Slika 3.12. Struktura kapitalnog zahtjeva i stope u primjeni u postotku ukupne izloženosti riziku

* Ostale sistemske važne

** Supervizorski postupak nadzorne provjere i ocjene kreditnih institucija (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP)

IZVOR: HNB

U prosincu 2020. provedeno je i **redovito godišnje preispitivanje sistema značajnosti kreditnih institucija** **2** i određivanje potrebnoga zaštitnog sloja kapitala za institucije koje su utvrđene kao sistemske važne. Provedenom je analizom kao i prethodne godine identificirano ukupno sedam OSV kreditnih institucija, kojima je u skladu s njihovom sistemskom značajnosti određena stopa zaštitnog sloja kapitala od 0,5% ili 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Protuciklički zaštitni sloj kapitala tijekom cijele 2020. iznosio je 0% ukupnog iznosa izloženosti riziku. U okolnostima pogoršanja gospodarskih kretanja izazvanih pandemijom bolesti COVID-19, a zbog potrebe za održavanjem kontinuiteta bankovnoga kreditiranja nefinancijskoga privatnog sektora, visina stope protucikličkoga sloja kapitala koji će se primjenjivati u 2021. zadržana je na razini od 0%.

HNB je u lipnju 2020. proveo redovito godišnje preispitivanje značajnosti izloženosti kreditnih institucija prema trećim zemljama (državama izvan EU-a).¹ Kao materijalno značajne treće zemlje za bankovni sustav Republike Hrvatske, zbog izloženosti koje domaće banke imaju prema tim zemljama, utvrđene su Bosna i Hercegovina i Crna Gora. Uzimajući u obzir pogoršanje gospodarskih kretanja izazvano pandemijom bolesti COVID-19, uz analizu dostupnih povijesnih podataka o poslovanju banaka u navedenim zemljama, utvrđeno je da trenutačno ne postoji rizik prekomjernoga kreditnog rasta koji bi zahtijevao poduzimanje regulatornih mjera za hrvatske banke izložene tim tržištima.

Poveznica br. 2

Poveznica br. 3

¹ U skladu s Preporukom ESRB/2015/1 **3**

s obvezama preuzetim u sklopu pridruživanja europskom tečajnom mehanizmu II (ERM II) i bankovnoj uniji, u hrvatski je zakonodavni okvir uvedena mogućnost primjene zakonski obvezujućih mjera usmjerenih na korisnike kredita. Time su razrađene ovlasti Hrvatske narodne banke za donošenje pravno obvezujućih mjera i instrumenata poput ograničenja omjera iznosa kredita u odnosu na vrijednost zaloga (engl. *loan-to-value*, LTV), ograničenja iznosa kredita i/ili rata otplate kredita ili cijekokupnog duga u odnosu na dohodak korisnika kredita (engl. *loan-to-income*, LTI; *loan service-to-income*, LSTI; *debt-to-income*, DTI; *debt-service-to-income*, DSTI), propisivanja najveće ročnosti i dinamike otplate kredita i drugih sličnih ograničenja. Osnovni cilj takvih mjera jest ograničavanje prekomjerne kreditne aktivnosti na pojedinim segmentima kreditnog tržista, čime se ublažava kumulacija rizika u finansijskom sustavu i povećava otpornost korisnika kredita u slučaju nepovoljnih gospodarskih i/ili finansijskih kretanja.

Kako bi se povećao opseg podataka potrebnih za analizu i praćenje sistemskog i kreditnog rizika, kalibraciju makrobonitetnih mjera usmjerenih na korisnike kredita te prema potrebi praćenje kreditnih institucija u primjeni donesenih mjera, HNB je Odlukom iz ožujka¹ 2020. uspostavio novi izvještajni zahtjev za kreditne institucije, koji je u primjeni od kraja godine. Podacima koji se prikupljaju na temelju ove Odluke stvara se analitička podloga za kalibraciju mjera usmjerenih na korisnike kredita u slučaju potrebe za njihovim korištenjem. Time je ujedno postignuto uskladivanje s dijelom zahtjeva iz preporuka Europskog odbora za sistemske rizike² kojima se na europskoj razini uskladjuju podaci potrebni za procjenu i praćenje rizika za finansijsku stabilnost povezanih s tržistem nekretnina.

c) Uspostava bliske suradnje Europske središnje banke i Hrvatske narodne banke i uključivanje u jedinstveni nadzorni mehanizam

Uspostavom bliske suradnje s Europskom središnjom bankom (ESB) od 1. listopada 2020.

Republici Hrvatskoj omogućeno je sudjelovanje u bankovnoj uniji, što dodatno pridonosi sigurnosti i stabilnosti bankovnog sustava u zemlji. Uz sudjelovanje u jedinstvenom nadzornom mehanizmu (SSM) i jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, u području provođenja makrobonitetne politike nakon uspostavljanja bliske suradnje Hrvatska narodna banka surađuje s ESB-om u području oblikovanja makrobonitetnih mjera koje su zasnovane na zajedničkoj europskoj regulativi.

Suradnja na području makroprudencijalne politike

Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Vijeća za finansijsku stabilnost, koje je u 2020. pod predsjedanjem guvernera HNB-a održalo dvije sjednice. Na njima su predstavljene ocjene glavnih rizika i izazova za finansijsku stabilnost i aktivnosti vezane uz provođenje makrobonitetne politike, uz posebne osvrte na gospodarska kretanja i rizike u uvjetima krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19 te mjere poduzete kao odgovor na ublažavanje posljedica krize. Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Europskog odbora za sistemske rizike, i to u Općem odboru i Savjetodavnom tehničkom odboru³ i njegovim stalnim i povremenim radnim skupinama.

Nakon uspostavljanja bliske suradnje s Europskom središnjom bankom 1. listopada 2020. HNB nastavlja kao i dosad oblikovati i provoditi makrobonitetnu politiku kako bi osigurao stabilnost finansijskog sustava, ali to će raditi u suradnji i koordinaciji s ESB-om. To znači da će se procjena rizika za finansijsku stabilnost, analiza makrobonitetne regulative i politike u primjeni te oblikovanje i praćenje makrobonitetnih mjera provoditi ne samo zbog vlastitih potreba već i prema zahtjevima ESB-a. Pritom ESB pratiti kretanja relevantna za finansijsku stabilnost i politike u primjeni u svim zemljama SSM-a, a osim zajedničkih i usklađenih pokazatelja,

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

POVEZNICA BR. 3

¹ Odluka o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača [1](#)

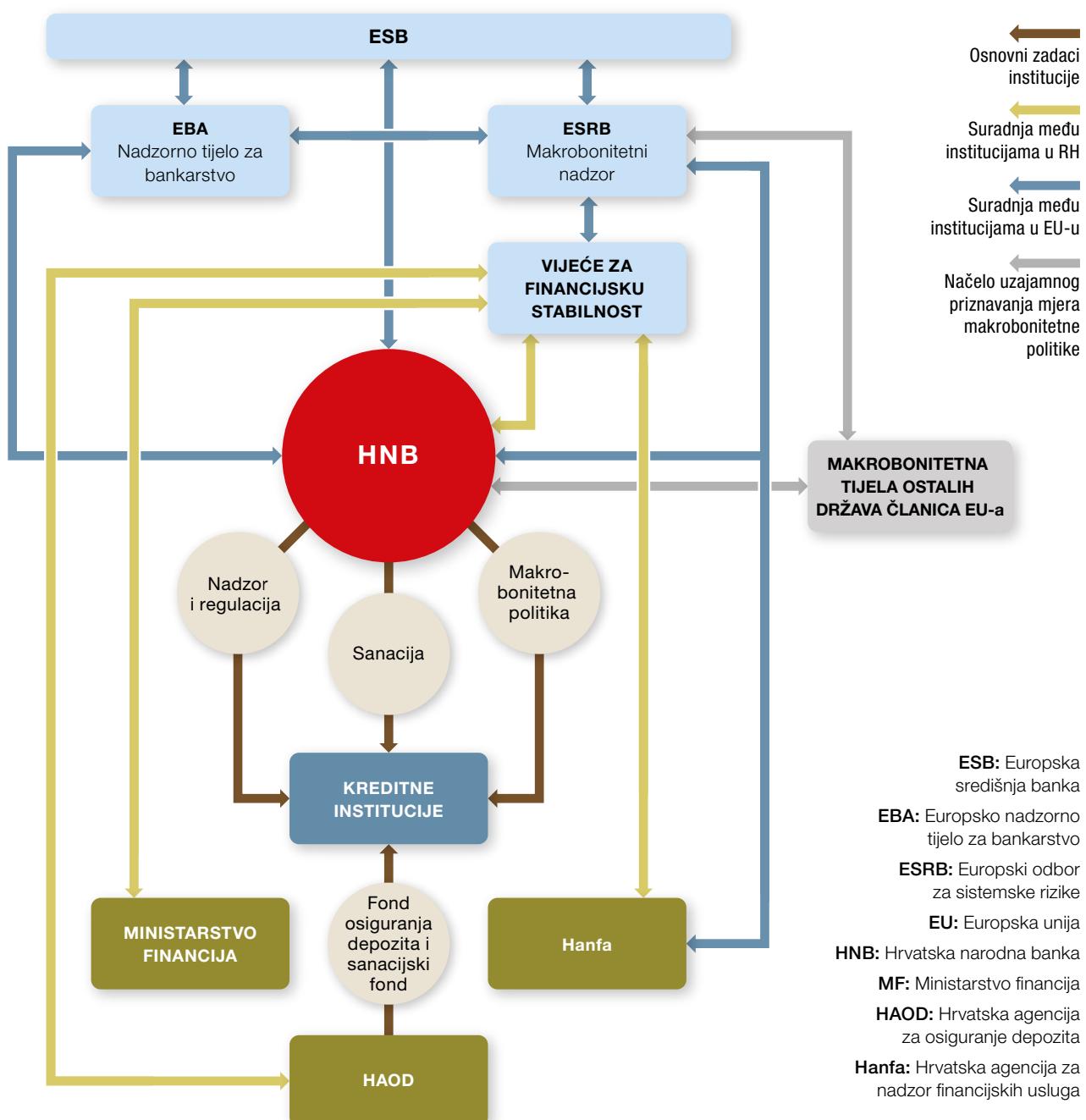
² Preporuke o zatvaranju praznina u podacima o nekretninama ([ESRB 2016/14 2](#) i [ESRB 2019/3 3](#))

³ Detaljnije vidi u poglavlju 8. HNB u EU-u i međunarodnom okružju.

metoda i modela razmatra i nacionalne specifičnosti, uzimajući u obzir mišljenja i stavove predstavnika svih članica SSM-a, kako bi formulirao ocjenu o nacionalnim makrobonitetnim mjerama utemeljenima na zajedničkoj europskoj regulativi. S početkom bliske suradnje

predstavnici HNB-a uključili su se i u rad Odbora za finansijsku stabilnost (engl. *Financial Stability Committee*) u sastavu zemalja koje sudjeluju u SSM-u i njegovih stalnih radnih skupina, u kojima se raspravlja o rizicima za finansijsku stabilnost i mjerama makrobonitetne politike.

Slika 3.13. Uloga HNB-a u finansijskoj stabilnosti

TRŽIŠTE NEKRETNINA U HRVATSKOJ U 2020.

Cijene stambenih nekretnina u Hrvatskoj u 2020. su, unatoč rekordnoj kontrakciji domaćega gospodarstva, nastavile rasti i dosegnule povijesno najviše vrijednosti. Brojni pokazatelji pritom pokazuju da se jaz cijena nekretnina u odnosu na "ravnotežnu razinu" povećava, odnosno cijene stambenih nekretnina sve su više u odnosu na dohotke, troškove gradnje i druge varijable koje ih uobičajeno određuju.

Zbog čega su cijene nekretnina važne za gospodarstvo?

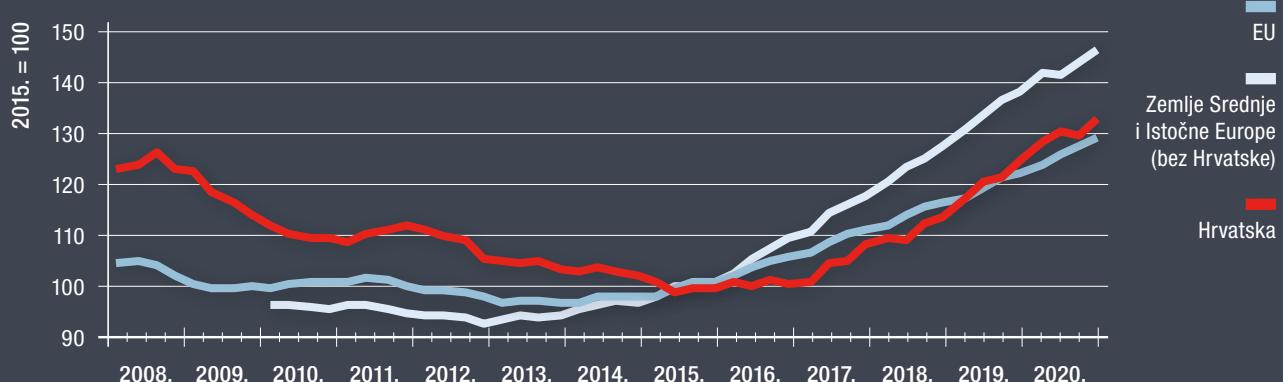
Cijene nekretnina utječu na bogatstvo kućanstava, na odluke o tekućoj potrošnji te na mogućnost dobivanja kredita.

Stambene nekretnine čine glavninu imovine kućanstava pa promjene njihovih cijena izravno utječu na bogatstvo kućanstava, a neizravno mogu utjecati na njihove odluke o potrošnji te napisljetu i na agregatnu gospodarsku aktivnost. Cijene nekretnina mogu utjecati i na finansijsku stabilnost zemlje s obzirom na to da su nekretnine najčešći kolateral pri zaduživanju kod poslovnih banaka i utječu na razinu kreditnog rizika koji banke prihvaćaju. Pritom se viša razina cijena preljeva i u višu vrijednost kolateralata pa se u razdoblju rasta cijena nekretnina olakšava

kreditiranje te raste potražnja za kreditima, s jedne strane, ali i ponuda kredita od strane banaka, s druge strane. Vrijedi i obratno, smanjenje cijena utječe na pad vrijednosti kolateralata, što direktno negativno utječe na otpornost zajmoprimeca i porast vjerojatnosti neispunjavanja obveza (engl. *default*). U konačnici opisani mehanizam rezultira gubicima u finansijskom sektoru, a ako se trošak kreditnog rizika dovoljno poveća, može narušiti i tok kredita prema gospodarstvu.

Cijene nekretnina i broj transakcija u 2020.
Unatoč rekordnoj kontrakciji domaćega gospodarstva cijene nekretnina u 2020.

01

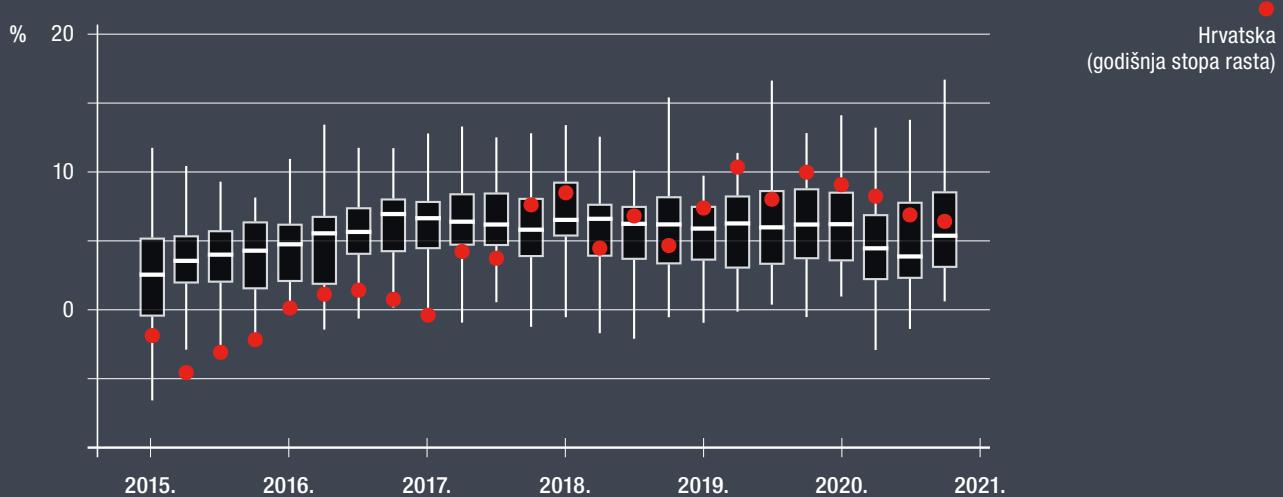
Slika 3.14. Indeksi cijena stambenih nekretnina – Hrvatska i EU

IZVOR: EUROSTAT

porasle su po godišnjoj stopi od 7,7%, što je tek nešto niže u odnosu na 2019. godinu, kada su cijene porasle za 9%. Rast cijena nekretnina u prethodnoj godini nije bio specifičnost Hrvatske – one su nastavile rasti i u svim ostalim članicama Europske unije, osim Cipra, pod utjecajem iznimno povoljnih uvjeta financiranja i potrage ulagača za zaradom (Slika 3.14.).

Važno je ipak napomenuti da je u posljednje dvije godine rast cijena nekretnina u Hrvatskoj intenziviran i u tom je razdoblju, za razliku od prethodnih godina, bio među najvišima u EU-u (Slika 3.15.).

Kompozitni indeks na temelju kojeg HNB procjenjuje odstupanje cijena stambenih nekretnina od "ravnotežnih razina" u 2020.

Slika 3.15. Distribucija godišnjih stopa rasta cijena nekretnina zemalja članica EU-a

Napomena: Dijagram boxplot na slici prikazuje distribuciju godišnjih stopa promjene cijena nekretnina u EU-u. Za svako razdoblje prikazani su: donji i gornji kvartil (pričinjani donjom i gornjom stranicom pravokutnika), medijan distribucije (pričinjan podebljanim crtom kroz pravokutnik) te najmanji i najveći podatak (pričinjani krajevima okomitih linija) koji se nalazi unutar 1,5 puta interkvartilnog raspona gledajući od donjeg odnosno gornjeg kvartila. Netipične vrijednosti izvan navedenog intervala nisu prikazane.

IZVOR: EUROSTAT

Odstupanje cijena stambenih nekretnina od "ravnotežnih razina" u 2020. signaliziralo je određenu precijenjenost, a umjeren pad broja transakcija uz daljnji rast cijena upućuje na prilično snažnu potražnju u odnosu na ponudu.

signalizirao je određenu precijenjenost stambenih nekretnina (Slika 3.16.). Svi pojedinačni pokazatelji koji se primjenjuju pri izračunu kompozitnog indeksa, izuzevši omjer rate kredita i raspoloživog dohotka, bili su iznad dugoročnog trenda, što, uzimajući u obzir nepovoljna ekonomska kretanja, upućuje na prebrz porast cijena nekretnina u odnosu na makroekonomske varijable koje bi ih trebale određivati.

Prethodne je godine broj kupoprodaja stambenih nekretnina pao nakon višegodišnjega kontinuiranog rasta koji je započeo 2016., uz kratkoročnu stagnaciju u 2018. godini (Slika 3.17.). Pad broja transakcija iznosio je 8,6% te je bio umjeren ako se uzmu u obzir okolnosti izazvane pandemijom koje su otežavale postupak kupoprodaje i nesigurnost na tržištu rada. Najviše se smanjio broj transakcija na Jadranu (18%), čemu je doprinijela i neizvjesnost vezana uz

turizam i isplativost ulaganja u nekretnine u svrhu turističkog najma. U Gradu Zagrebu pad broja transakcija iznosio je 5,7%, a u ostatu Hrvatske 2,5%. Umjeren pad broj transakcija uz daljnji trend rasta cijena upućuje na prilično snažnu potražnju za nekretninama u odnosu na broj raspoloživih nekretnina. Također, izvjesno je da prodavatelji nekretnina u prošloj godini na eventualni manjak interesa kupaca nisu reagirali spuštanjem cijena, već odgađanjem prodaje, tj. smanjenjem ponude ("wait and see").

Prošlogodišnji potresi koji su najviše pogodili središte Zagreba i Sisačko-moslavačku županiju nanijeli su znatnu štetu stambenom fondu na tim područjima. No važno je istaknuti da područja najviše nastradala u razornim potresima čine relativno malen udio u svim stambenim transakcijama, približno 3% na razini Hrvatske, pa cijene u tim područjima nisu znatnije utjecale

Slika 3.16. Kompozitni indeks odstupanja cijena nekretnina od fundamenata

Napomena: Kompozitni indeks odstupanja dobiven je kao prva glavna komponenta šest indikatora prikazanih na slici.

IZVORI: DZS; IZRAČUN HNB-a

* Standardizirani ciklus

Rad od kuće tijekom pandemije, kao i očekivanje mogućnosti povremenog rada od kuće i nakon pandemije, povećali su atraktivnost nekretnina izvan gradskih središta.

na agregatno kretanje cijena i ukupan broj transakcija, iako se ne može isključiti određeni neizravni utjecaj na rast cijena na okolnim područjima zbog smanjenja ponude nekretnina. [Učinak potresa iz ožujka 2020. godine na tržište nekretnina analiziran je u HNBlogu 1.](#)

Važnost subvencioniranja stambenih kredita i stranih državljanima za potražnju za nekretninama

Cijene nekretnina u prošloj godini rasle su pod utjecajem snažne potražnje za nekretninama koju su potaknule povjesno niske kamatne stope na stambene kredite i sklonosti alokaciji štednje u nekretnine u uvjetima razmjerne stabilnih dohodaka i zaposlenosti zbog Vladinih mjera pomoći gospodarstvu. Na strukturu potražnje utjecali su i novi trendovi u načinu života uzrokovani pandemijom, kao što su održavanje fizičkog razmaka i rad od kuće, koji su potaknuli kupnju većih

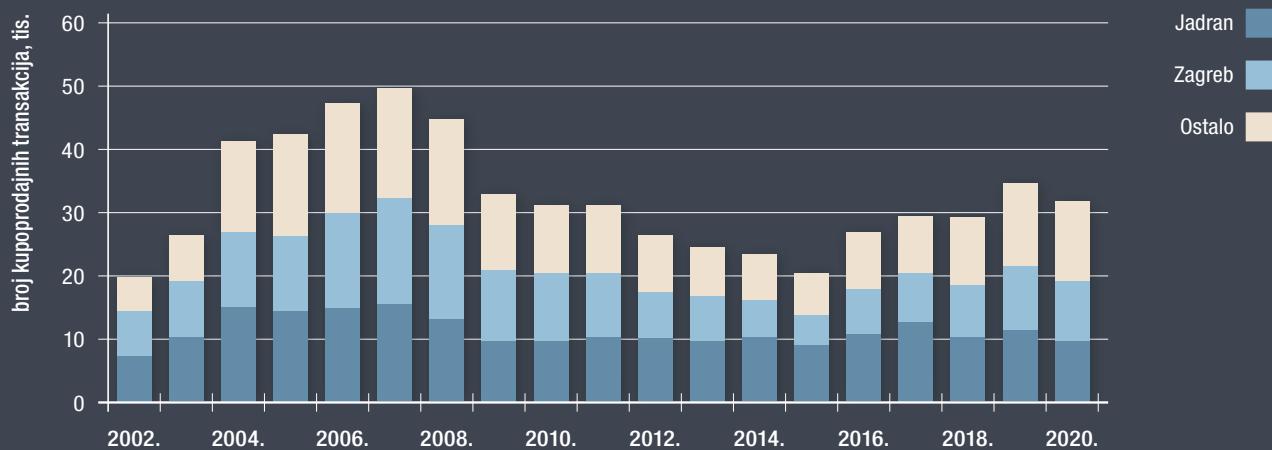
stanova te povećali atraktivnost života izvan središta grada. Potražnju za stambenim nekretninama u pandemijskoj, 2020. godini poduprla su i dva specifična čimbenika – kupnja nekretnina od strane nerezidenata te subvencioniranje stambenih kredita. Potražnja nerezidenata uglavnom je bila koncentrirana na priobalne županije s većim značenjem turističke djelatnosti, dok je u kontinentalnom dijelu, gdje se nekretnine pretežno kupuju u svrhu rješavanja stambenog pitanja, na potražnju za nekretninama bio važniji učinak subvencioniranja stambenih kredita.

Transakcije stranih državljanima u razdoblju od 2017. do 2020. godine činile su otprilike četvrtinu svih kupoprodaja stambenih nekretnina u priobalnim županijama. Pritom su stanovnici Njemačke, Austrije i Slovenije kupovali najviše nekretnina te su njihove transakcije najučestalije na dijelu jadranske obale koja je geografski bliža spomenutim

POVEZNICA BR. 1

Slika 3.17. Broj kupoprodajnih transakcija stambenim nekretninama

Napomena: Regiju Jadran čini 139 jadranskih općina/gradova (za detalje vidi D. Kunovac i K. Kotarac, *Cijene stambenih nekretnina u Hrvatskoj*, Pregledi, br. P-41, Hrvatska narodna banka, 2019.).

IZVOR: BAZA POREZNE UPRAVE

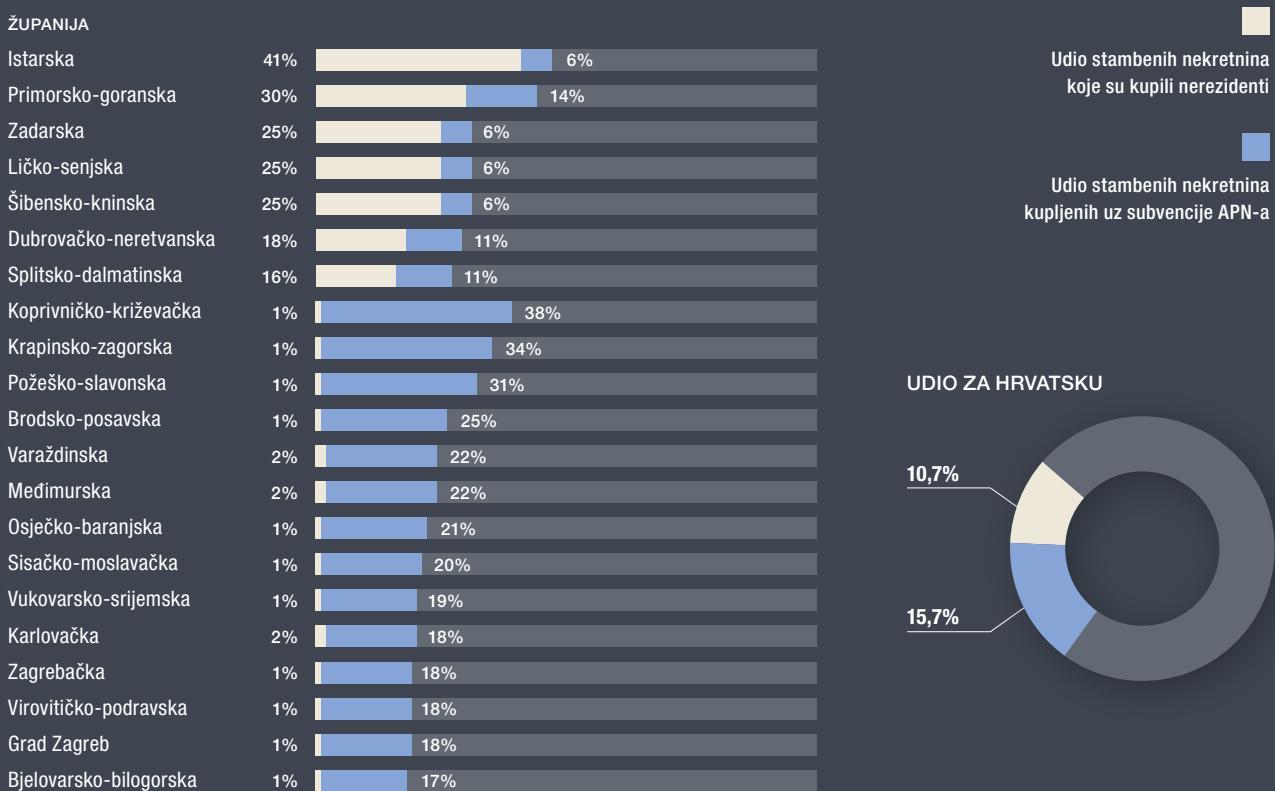
zemljama i do kojih relativno brzo dolaze osobnim automobilima. Unatoč otežanom prekograničnom kretanju i postupku kupoprodaje nekretnina u prethodnoj godini udjel nerezidenata u broju transakcija stambenim nekretninama u priobalnim županijama tek se blago smanjio, s 28% na 25%. Transakcije nerezidenata ostale su važna podrška potražnji za nekretninama na Jadranu. Da su one snažnije reagirale na pandemiju, i pad broja transakcija u ovoj regiji u 2020. godini bio bi znatno veći te bi vjerojatno utjecao na pad cijena.

Kupnje stambenih nekretnina uz pomoć subvencija APN-a najviše su zastupljene u kontinentalnim županijama, gdje je od uvođenja subvencioniranja otprilike 20% svih

nekretnina kupljeno u sklopu tog programa. U prethodnoj su godini prvi put provedena dva ciklusa subvencioniranja stambenih kredita, u ožujku i rujnu, te je odobreno 8150 novih zahtjeva (Slika 3.19.). Broj odobrenih zahtjeva za subvencioniranje znatno je porastao u odnosu na prethodne godine pa se procjenjuje da je otprilike četvrtina transakcija na tržištu prošle godine realizirana u okviru tog programa. U ovoj godini APN-ove subvencije nastavljaju podržavati potražnju, no ipak u nešto manjoj mjeri zbog ograničavanja ukupne količine sredstava raspoloživih za subvencioniranje.

Analiza utjecaja subvencioniranja stambenih kredita na tržište nekretnina, koja je provedena u zajedničkom istraživanju

Slika 3.18. Struktura prodanih stambenih nekretnina u razdoblju 2017. – 2020.

Broj odobrenih zahtjeva za subvencioniranje znatno je porastao u odnosu na prethodne godine pa se procjenjuje da je otprilike četvrtina transakcija na tržištu prošle godine realizirana u okviru tog programa.

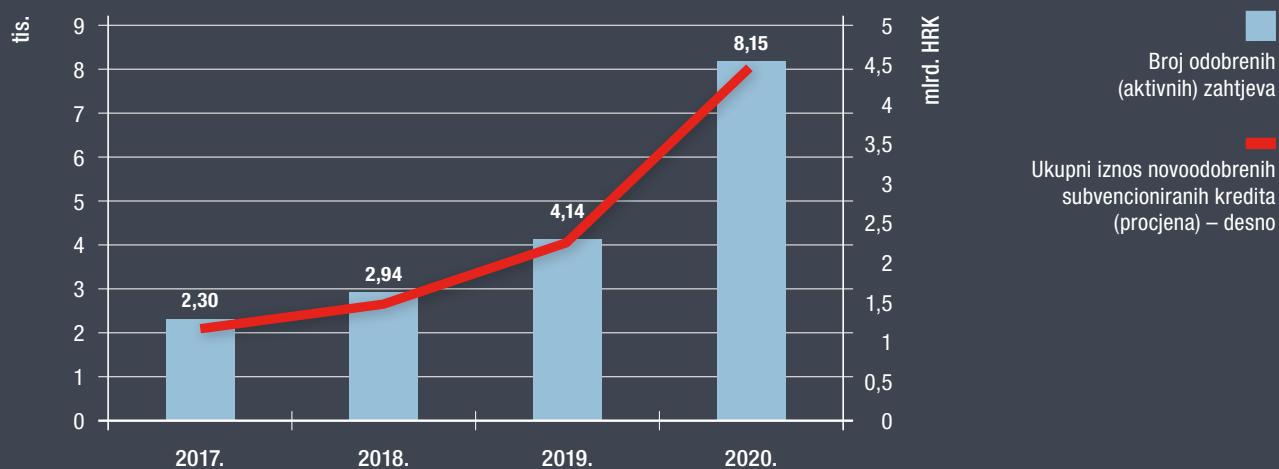
analitičara HNB-a i Ekonomskog instituta, Zagreb (D. Kunovac i I. Žilić, *Dome, slatki dome: učinak subvencioniranja stambenih kredita na tržište nekretnina u Hrvatskoj*, Istraživanja, br. I-60, Hrvatska narodna banka, 2020.), nalazi da su subvencije u razdoblju 2017. – 2019. imale donekle prociklički učinak i dodatno ubrzavale postojeći rast cijena, ali nisu bile dominantan generator rasta. No u kriznim uvjetima smanjene potražnje za nekretninama tijekom pandemije subvencioniranje može djelovati stabilizacijski na tržište nekretnina jer pridonosi ublažavanju pada potražnje i eventualnoga značajnog pada broja ostvarenih transakcija.

Unatoč stabilizacijskom učinku subvencija, ali i nerezidenata, na tržište nekretnina u krizi važno je napomenuti da se u slučaju produljenog razdoblja prebrzog rasta cijena one mogu previše odvojiti od "ravnotežnih" vrijednosti (Slika 3.14.) i dodatno povećati rizike za finansijsku stabilnost.

- A** Više o utjecaju APN-ovih subvencija na tržište nekretnina u Hrvatskoj: [Dome, slatki dome: učinak subvencioniranja stambenih kredita na tržište nekretnina u Hrvatskoj](#)
- B** Više o učinku potresa iz ožujka 2020. na tržište nekretnina: [Utjecaj pandemije i potresa na tržište nekretnina u Zagrebu u prvoj polovini 2020.](#)
- C** Više o nekretninama i finansijskoj stabilnosti, tržištu stambenih i komercijalnih nekretnina te financiranju i rizicima povezanimi s tržištem nekretnina: [Finansijska stabilnost br. 22, poglavlje 4, Nekretnine](#)

Slika 3.19. Broj odobrenih zahtjeva i procjena ukupnog iznosa novoodobrenih subvencioniranih kredita

UPRAVLJANJE MEĐUNARODNIM PRIČUVAMA

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke u godini obilježenoj pandemijom bile su temelj održavanja stabilnosti tečaja domaće valute, a trend se njihova rasta nastavio. U uvjetima velikih tržišnih kolebanja, narušene likvidnosti i povećane neizvjesnosti uz rekordne odljeve zbog deviznih intervencija u ožujku i travnju te zatim zamjetnog rasta pričuva u nastavku godine, upravljanje pričuvama tijekom 2020. bilo je posebno izazovno i operativno zahtjevno. U takvom okružju osnovni zadatak upravljanja međunarodnim pričuvama – likvidnost i sigurnost – bio je uspješno ispunjen.

Međunarodne pričuve HNB-a u 2020.

Međunarodne pričuve HNB-a na kraju 2020. iznosile su 18.944,4 mil. EUR, što je bilo za 382,1 mil. EUR, odnosno 2,1% više u odnosu na kraj 2019. (Slika 3.20.). U istom su razdoblju neto pričuve, u koje nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i

kod MMF-a ni ulaganja u repo poslove, porasle za 322,3 mil. EUR, tj. za 1,9%, te su dosegnule 17.692,0 mil. EUR.

Rast međunarodnih pričuva u 2020. ponajviše je bio posljedica priljeva deviza na račun Ministarstva financija zbog pojačanoga

Slika 3.20.

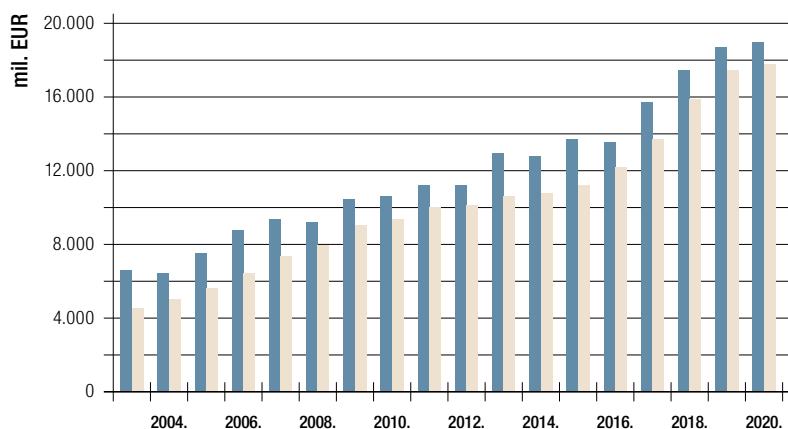
U godini obilježenoj pandemijom međunarodne i neto pričuve HNB-a nastavile su rasti unatoč velikim kolebanjima

na kraju razdoblja, u milijunima eura

■ Međunarodne pričuve

■ Neto pričuve

IZVOR: HNB

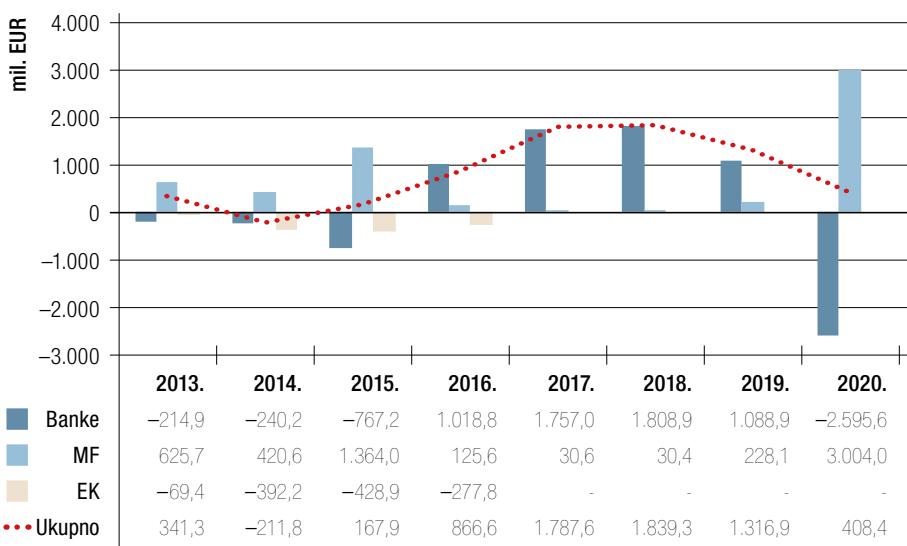

Slika 3.21.
Otkupom deviza od MF-a
HNB je nadoknadio velike
prodaje deviza bankama

neto otkup deviza HNB-a,
od 2013. do 2020.,
u milijunima eura

Napomena:
Pozitivna vrijednost označuje otkup,
a negativna prodaju deviza HNB-a.

IZVOR: HNB

inozemnog zaduživanja države te priljeva iz fondova EU-a, a na smanjenje pričuva najviše su utjecale prodaje deviza bankama putem deviznih intervencija i niža razina ugovorenih repo poslova na kraju godine.

HNB je u 2020. otkupio najveći dio priljeva od MF-a (3.004,0 mil. EUR), što je premašilo iznos neto prodaje bankama putem deviznih intervencija (2.595,6 mil. EUR). Tako je neto otkup deviza HNB-a na domaćem deviznom tržištu

u cijeloj godini iznosio 408,4 mil. EUR, čime je kreirano 2.934,0 mil. kuna.

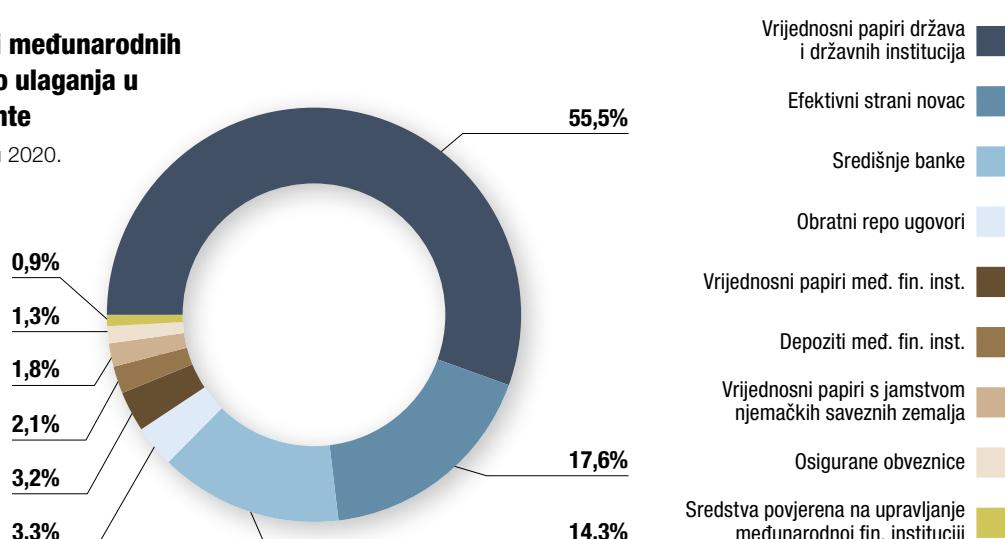
Struktura ulaganja međunarodnih pričuva

Međunarodne pričuve kojima HNB upravlja samostalno i u skladu s vlastitim smjernicama sastoje se od portfelja za trgovanje, investicijskih portfelja, sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnoj finansijskoj instituciji te efektivnoga stranog novca u rezervu. U strukturi ulaganja međunarodnih pričuva najveći udio

Slika 3.22. U strukturi međunarodnih pričuva najveći je udio ulaganja u najsigurnije instrumente

udjeli u postocima, na kraju 2020.

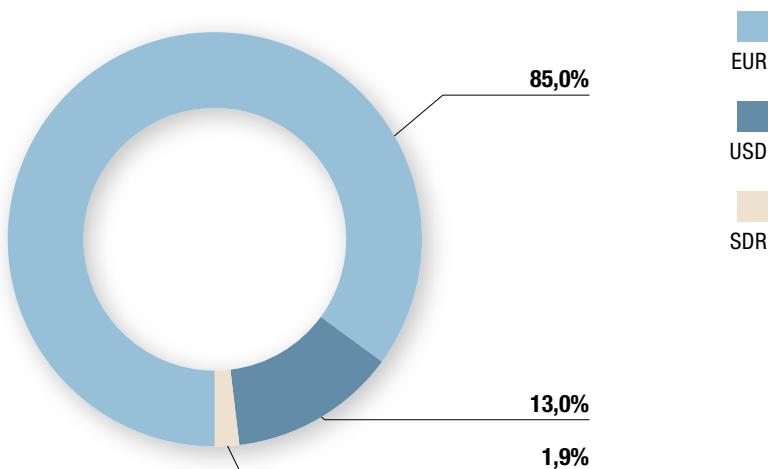
IZVOR: HNB

Slika 3.23.

**U valutnoj strukturi
međunarodnih pričuva
najzastupljeniji je euro**

udjeli u postocima,
na kraju 2020.

IZVOR: HNB

na kraju 2020. činili su vrijednosni papiri država i državnih institucija, efektivni strani novac i depoziti kod središnjih banaka (Slika 3.22.). Dio međunarodnih pričuva bio je krajem 2020. uložen i u zelene obveznice (0,4%).

Sredstva međunarodnih pričuva ulažu se kod finansijskih institucija i država investicijskoga kreditnog rejtinga, s tim da su ulaganja kod pojedinih finansijskih institucija i država te u pojedine instrumente ograničena, čime se kreditni rizik diversificira. Na kraju 2020. oko 64% sredstava međunarodnih pričuva HNB-a bilo je uloženo u države, banke i institucije čiji se kreditni rejting nalazi unutar dva najviša ranga, potom kod BIS-a i MMF-a te u efektivni strani novac u rezervu HNB-a.

Valutna struktura međunarodnih pričuva

Valutna struktura međunarodnih pričuva u 2020. promijenila se u korist eura. Tako se udio eura u međunarodnim pričuvama, koji je na kraju 2019. iznosio 82,0%, u 2020. povećao na 85,0%, dok se udio američkog dolara smanjio s 15,9% na 13,0% (Slika 3.23.). Udio SDR-a u međunarodnim pričuvama blago se spustio, s 2,0% na 1,9%.

U skladu s opisanom valutnom strukturu i činjenicom da međunarodne pričuve čine veći dio imovine HNB-a, dok je najveći dio obveza nominiran u kunama, HNB je, kao i velik broj središnjih banaka drugih zemalja, značajno izložen valutnom riziku, a tečajne razlike izravno utječu na konačni rezultat Izvještaja o dobiti HNB-a¹. Ukupne tečajne razlike po međunarodnim pričuvama u 2020. bile su pozitivne i iznosile su 11 mil. kuna.

**Finansijska tržišta i rezultat upravljanja
međunarodnim pričuvama HNB-a u 2020.**

Pandemija uzrokovana bolešću COVID-19 u 2020. prouzročila je najturbulentnija globalna gospodarska i finansijska kretanja u modernoj povijesti. Na svjetskim finansijskim tržištima zabilježena je iznimna kolebljivost, koja se ogledala u rapidnom padu dioničkih indeksa nakon kojeg je slijedio njihov oporavak, zatim padu prinosa na državne vrijednosne papire, velikoj kolebljivosti tečaja dolara prema euru te zamjetnom porastu cijene zlata odnosno padu cijene nafte. Tek krajem godine tržišta su bila više pod utjecajem pozitivnijeg raspoloženja

¹ Prema Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), u skladu s kojima HNB sastavlja svoja finansijska izvješća, tečajne se razlike računovodstveno prvo priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku, a tek se potom provodi raspodjela dobiti ili se gubitak pokriva iz općih pričuva HNB-a.

zbog početka cijepljenja protiv bolesti COVID-19, ishoda američkih predsjedničkih izbora kao i konačnog sporazuma između Ujedinjene Kraljevine i EU-a u procesu Brexita.

U takvim je uvjetima ESB uveo tijekom ožujka novi program otkupa vrijednosnih papira, povećao iznos postojećeg programa i uveo nove operacije dugoročnjeg refinanciranja. Fed je također uveo nove programe otkupa vrijednosnih papira, ali je i spustio referentni kamatni raspon na razinu od 0,00% do 0,25%.

Prinosi europskih državnih vrijednosnih papira pali su u 2020., i to u najvećoj mjeri za dulja dospijeća, pa je krajem godine čak 75% državnih vrijednosnih papira zemalja članica europodručja nosilo negativan prinos. Cijela njemačka krivulja prinosa nalazila se krajem 2020. u negativnom području.

Američka krivulja prinosa izrazito se spustila u 2020., a prosječan je pad za sva dospijeća američkih državnih vrijednosnih papira do deset godina iznosio 132 bazna boda.

U okružju produljenog razdoblja negativnih eurskih prinosa i povjesno niskih dolarskih prinosa kontinuirano donošenje strateških odluka o upravljanju međunarodnim pričuvama tijekom posljednjih deset godina, ponajprije o

formirajući investicijskih portfelja još od 2011., na koje su se nastavile taktičke odluke i prilagodba postojećih smjernica, osigurali su odgovarajuću razinu zarade. Ukupno je ulaganjima neto međunarodnih pričuva u 2020. ostvaren prihod od 74,1 mil. EUR ili 556,3 mil. kuna.

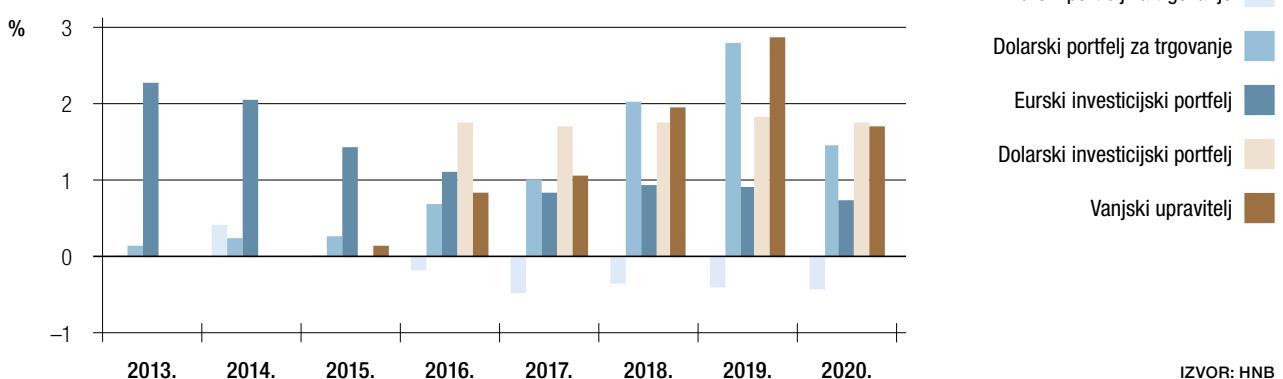
Na cjelokupni eurski portfelj neto pričuva ostvarena je u 2020. stopa povrata od 0,22%, a stopa povrata za cjelokupni dolarski portfelj iznosila je 1,54%. Ako se promatraju zasebno trgovinski i investicijski portfelji, onda je eurskim portfeljem za trgovanje u 2020. ostvarena stopa povrata od -0,43%, dok je dolarski portfelj za trgovanje imao stopu povrata od 1,45%. Eurski investicijski portfelj u 2020. ostvario je povrat od 0,73%, a dolarski od 1,76% (Slika 3.24.).

Portfelji za trgovanje, koji čine oko 33% neto pričuva, kratkog su prosječnog dospijeća i služe kao izvor likvidnosti. Investicijski portfelji, koji čine oko 47% neto pričuva, duljeg su prosječnog dospijeća i služe kao izvor stabilnijih dugoročnijih prihoda.

Dolarska sredstva povjerena na upravljanje međunarodnoj finansijskoj instituciji ostvarila su u 2020. stopu povrata od 1,70%. Ona su omogućila dodatnu diversifikaciju i razmjenu znanja na području upravljanja financijskim ulaganjima.

Slika 3.24. Portfelji međunarodnih pričuva osiguravaju adekvatne stope povrata u produljenom razdoblju povjesno niskih prinosa

godišnje stope povrata, u postocima

SUPERVIZIJA, SANACIJA I POSLOVANJE KREDITNIH INSTITUCIJA

Cilj je zajedničke supervizije i sanacije osigurati otpornost bankovnog sustava tako da bude sposoban izdržati finansijske šokove i spriječiti odlijevanje sredstava poreznih obveznika na banke u poteškoćama te stvoriti zajednički regulatorni okvir kako bi građani i poslovni subjekti imali ujednačen pristup finansijskim uslugama i proizvodima. U području sanacije i supervizije HNB je već postao dijelom bankovne unije.

POGLED NA 2020. GODINU: SUPERVIZIJA, SANACIJA I POSLOVANJE KREDITNIH INSTITUCIJA

1**BONITETNA
SUPERVIZIJA****108 i 616**

U sklopu aktivnosti supervizije i nadzora, bonitetna supervizija donijela je 108 odluka o supervizijskim mjerama i odgovorila na 616 upita subjekata supervizije/nadzora.

[VIŠE NA STR. 60](#)**2****BONITETNA
REGULATIVA****150 i 16**

Broj odluka na razini tijela EBA-e i ESB-a u čijem su donošenju sudjelovali članovi timova za bonitetnu regulativu.

[VIŠE NA STR. 60](#)**3****ODOBRENI
MORATORIJI****80% i 60%**

80% ukupnog broja moratorija odobreno je sektoru stanovništva, dok je prema visini izloženosti dominirao sektor poduzeća sa 61% ukupnog iznosa odobrenih moratorija.

[VIŠE NA STR. 59](#)**4****INTERNI
SANACIJSKI TIMOVI****7**

Predstavnici Hrvatske narodne banke sudjeluju u radu sedam internih sanacijskih timova.

[VIŠE NA STR. 63](#)**5****RAD U RADnim
SKUPINAMA****15**

Predstavnici Hrvatske narodne banke sudjeluju u radu 15 radnih skupina unutar Jedinstvenoga sanacijskog odbora.

[VIŠE NA STR. 64](#)**6****AŽURIRANJE
SANACIJSKIH PLANOVA****23**

Tijekom 2020. ažurirani su sanacijski planovi za sve 23 institucije koje posluju u Hrvatskoj.

[VIŠE NA STR. 66](#)

SUPERVIZIJA

Pravodobna prilagodba supervizije i regulatornog okvira okolnostima pandemije bolesti COVID-19 obilježile su 2020. Zbog trajnoga supervizorskog inzistiranja na visokim razinama adekvatnosti kapitala bankovni sustav dočekao je pandemiju spreman te je test osjetljivosti potvrđio da kreditne institucije mogu izdržati materijalizaciju posljedičnoga kreditnog rizika. Usklađenim i solidarnim djelovanjem moratoriji i refinanciranja odobreni su bez stvaranja zakonske obveze za kreditne institucije, a prema potrebama njihovih klijenata. Svaka je kriza i prilika za promjenu te su se i klijenti i kreditne institucije uspješno prilagodili neizbjegnoj digitalizaciji, čime je ubrzana tehnološka prilagodba rada kreditnih institucija, ali i povećan operativni rizik.

Supervizori HNB-a uspjeli su unatoč izazovnim uvjetima pandemije bolesti COVID-19 dovršiti proces uspostave bliske suradnje supervizije s ESB-om. Bliska suradnja započela je 1. listopada 2020. nakon 18 mjeseci provjere hrvatskih banaka i hrvatskih supervizora te prilagodbe okvira rada. Supervizori europolodručja tako su u lipnju 2020. adekvatnima ocjenili kvalitetu aktive pet banaka i supervizorske kapacitete HNB-a kao i prilagodbu regulatornom okviru za obavljanje supervizije (potrebna reorganizacija poslova supervizije provedena je već u 2019. godini).

Pravodobna [prilagodba supervizije](#) ① obilježila je 2020. godinu. Unatoč uvjetima rada na daljinu i potresom dugotrajno oštećenim

uredskim prostorima supervizori su uspjeli dovršiti proces ulaska u blisku suradnju s ESB-om te su od 1. listopada dio zajedničkih timova bankovnih grupacija koje posluju u RH.

Zbog trajnoga supervizorskog ustrajanja na visokim razinama adekvatnosti kapitala bankovni sustav dočekao je pandemiju spreman te je test osjetljivosti koji su proveli supervizori potvrđio da kreditne institucije mogu izdržati materijalizaciju posljedičnoga kreditnog rizika. S druge strane, usklađenim i solidarnim djelovanjem s kreditnim institucijama moratoriji i refinanciranja odobreni su bez stvaranja zakonske obveze za kreditne institucije, a prema potrebama njihovih klijenata. Istodobno su kreditne institucije intenzivnim

POVEZNICA BR. ①

Usklađenim i solidarnim djelovanjem s kreditnim institucijama moratoriji i refinanciranja odobreni su bez stvaranja zakonske obveze za kreditne institucije, a prema potrebama njihovih klijenata.

Godinu 2020. kreditne su institucije završile s iznimno likvidnom bilancom i umjerenom kreditnom aktivnosti, a dobit im je prepolovljena zbog povećanja rezervacija za očekivane gubitke po kreditima.

nadzornim aktivnostima na temelju novih propisa upućivane na unapređivanje poslova sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Svaka je kriza prilika za promjenu te su se i klijenti i kreditne institucije uspješno prilagodili nametnutoj digitalizaciji, čime je ubrzana tehnološka prilagodba rada kreditnih institucija, ali i povećan operativni rizik. Supervizija je stoga aktivno analizirala planove digitalizacije banaka i adekvatnost njihovih planova kontinuiteta poslovanja. Rizik poslovanja povećavaju izgledi za kibernetičke napade ako se kreditne institucije počnu natjecati finansijsko-tehnološkim rješenjima, kao i prilagodba informatičkih sustava uvođenju eura koja

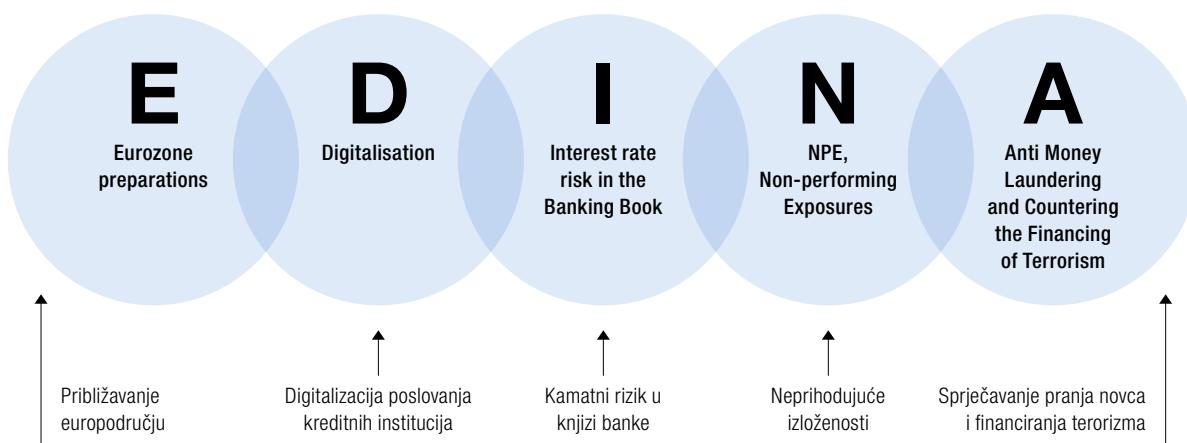
zahtijeva zнатне resurse i vrijeme. Konačno, usvajanje sudske odluke za sporove vezane uz kredite u švicarskim francima povećalo je i rezerviranja za sudske sporove.

Godinu 2020. kreditne su institucije završile s iznimno likvidnom bilancom i umjerenom kreditnom aktivnosti. U 2020. dobit je kreditnih institucija prepolovljena zbog povećanja rezervacija za očekivane gubitke po kreditima. Krajem 2021. očekuje se završna materijalizacija kreditnih rizika proizišla iz globalno pogoršanih makroekonomskih uvjeta poslovanja, a koja se prati s pomoću ocjene *Covid score*. Dotad je kreditnim institucijama onemogućena raspodjela dobiti i varijabilnih dobitaka makrobonitetnom mjerom koja će se preispitati

Slika 4.1. Bankovna supervizija

Naša je misija očuvanje sigurnosti i stabilnosti poslovanja banaka s ciljem održavanja povjerenja u bankovni sustav.

NAŠI PRIORITY U 2020. GODINI

NAŠA KOMUNIKACIJA

Pravodobno dostavljanje relevantnih informacija na način primjeren sugovorniku, u prijateljskom tonu i uz aktivno slušanje

do 30. rujna 2021. Stoga supervizorski prioriteti i u 2021. ostaju isti: EDINA.

Bonitetna regulativa

Tijekom 2020. prilagođena su tri zakona koji se odnose na ulazak u ERM II, a supervizori HNB-a intenzivno su radili na unapređivanju regulatornog okvira kreditnih institucija u dijelu koji se odnosi na izračun kapitalnih zahtjeva te na usklađivanju s europskim supervizorskim standardima.

Predstavnici HNB-a pri Europskoj nadzornoj agenciji za bankarstvo sudjelovali su na sastancima radnih skupina s temom prijenosa regulatornih propisa EU-a u hrvatski pravni sustav. U prvoj polovini 2020. RH je predsjedala Vijećem EU-a, pa su u tom razdoblju intenzivno radili i na dva aktivna dosjea iz područja Radne skupine za finansijske usluge pri Vijeću EU-a: na izmjeni uredbe o kapitalnim zahtjevima – tzv. *CRR Quick fix* te na uredbi kojom se uređuje okvir za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana. Supervizori HNB-a sudjelovali su i u radnim skupinama i aktivnostima Europske komisije.

Za potrebe procjene adekvatnih pravnih okvira u 2020. provedene su tri regulatorne analize: dvije potaknute institucionalnim odgovorima na pandemiju bolesti COVID-19 (analiza jamstava iz javnih izvora u RH te kvantitativna analiza izloženosti prema središnjim državama i središnjim bankama) te analiza spremnosti sustava i trenutačne razine usklađenosti s EBA-inim Smjernicama za odobravanje i praćenje kredita.

Tijekom 2020. supervizori HNB-a intenzivno su radili na unapređivanju regulatornog okvira kreditnih institucija, a naglasak rada stručnjaka za modeliranje rizika bio je na kreditnim rizicima uzrokovanim pandemijom.

Bonitetno modeliranje rizika

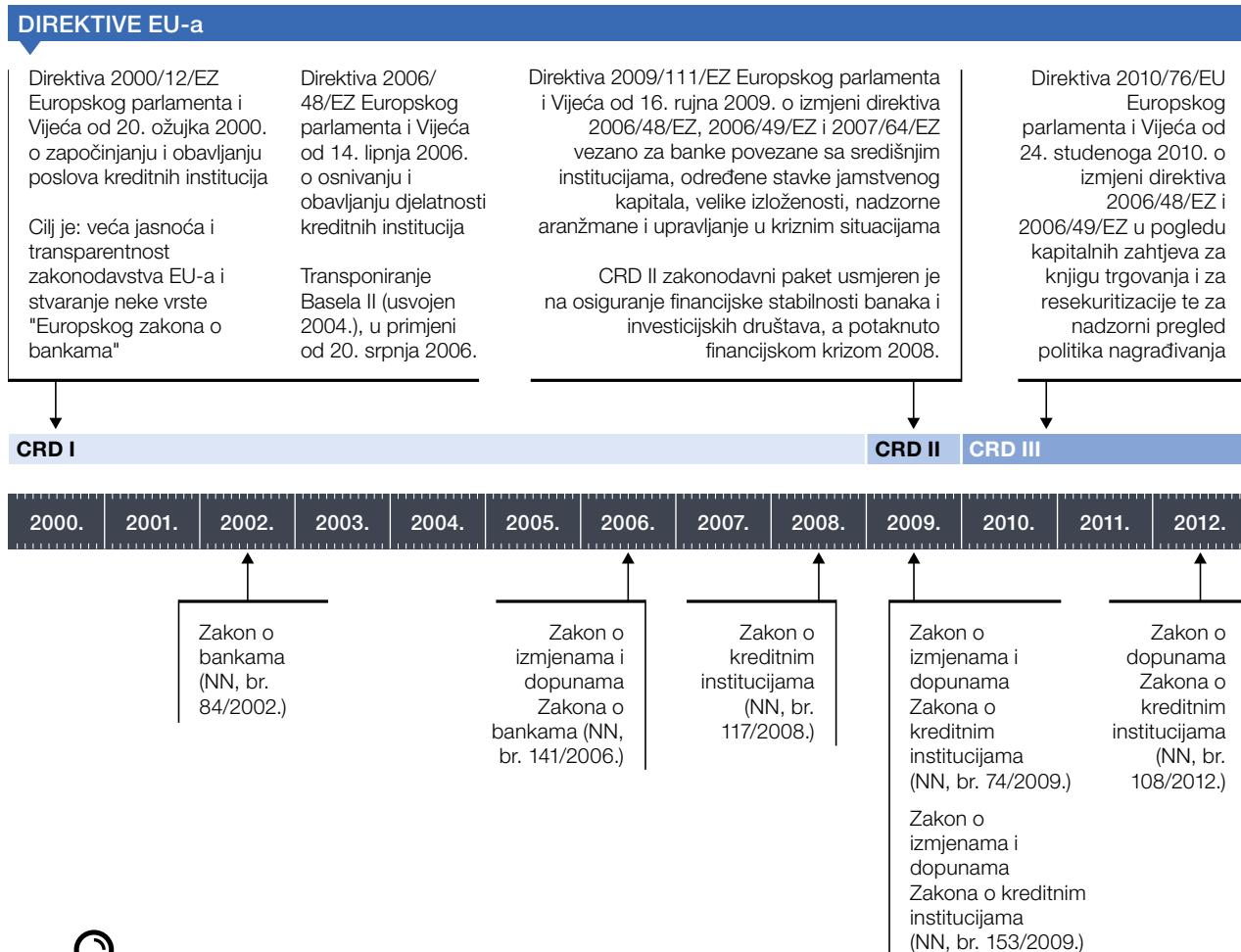
Naglasak rada stručnjaka za modeliranje rizika bio je na kreditnim rizicima uzrokovanim pandemijom bolesti COVID-19. Na mjesecnoj osnovi od travnja 2020. prikupljali su se podaci o kreditima klijenata čije je poslovanje pogodeno pandemijom, a stručna podrška pružena je u izradi ocjene **Covid score** ①, kao jedinstvenog rejtinga ugroženosti njihove likvidnosti, koji je razvila Financijska agencija (Fina).

Tijekom 2020. provedeno je supervizorsko testiranje otpornosti na stres za dvije sistemski važne institucije, dovršen je izravni nadzor jedine banke koja primjenjuje interne modele za regulatorni izračun adekvatnosti kapitala i provedeno je šest *ad-hoc* analiza iz područja modeliranja rizika. Navedene analize odnose se na tužbene zahtjeve za kredite u švicarskim francima (simulacije i učinci), osjetljivost banaka na kvarenje portfelja obuhvaćenog koronamjerama, determinante kreditiranja banaka za portfelj kredita obuhvaćen moratorijima, usporedbu predloženih metoda izračuna koncentracijskog rizika za izloženosti prema središnjim državama i projekciju NPL-a, a unutar jedne razvijen je makroekonomski model za procjenu neto kamatne marže banaka. Ujedno su započete pripreme za procjenu adekvatnosti prilagodbe modela izračuna očekivanih gubitaka po kreditima pogoršanim makroekonomskim uvjetima poslovanja. To je bilo predmet iscrpnih supervizorskih dijaloga s kreditnim institucijama i vanjskim revizorima njihovih finansijskih izvještaja.

POVEZNICA BR. ①

Slika 4.2. Odabrana bankovna regulativa EU-a i prijenos u hrvatski zakonodavni okvir

Detaljnije o zakonima iz 2020. godine

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama

Cilj: omogućavanje uspostave bliske suradnje s ESB-om u dijelu koji se, između ostalog, odnosi na:

- nalaganje mjera zbog rezultata sveobuhvatne procjene (AQR)
- aktivnosti koje poduzimaju pojedina nadzorna tijela u okviru svojih ovlasti, a osobito u upravnim postupcima
- provedbu upute ESB-a za izricanje upravnih sankcija.

Uvode se i dodatne makrobonitetne mjere te obveza HNB-a da preuzeće izračun i objavu NRS-a.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama

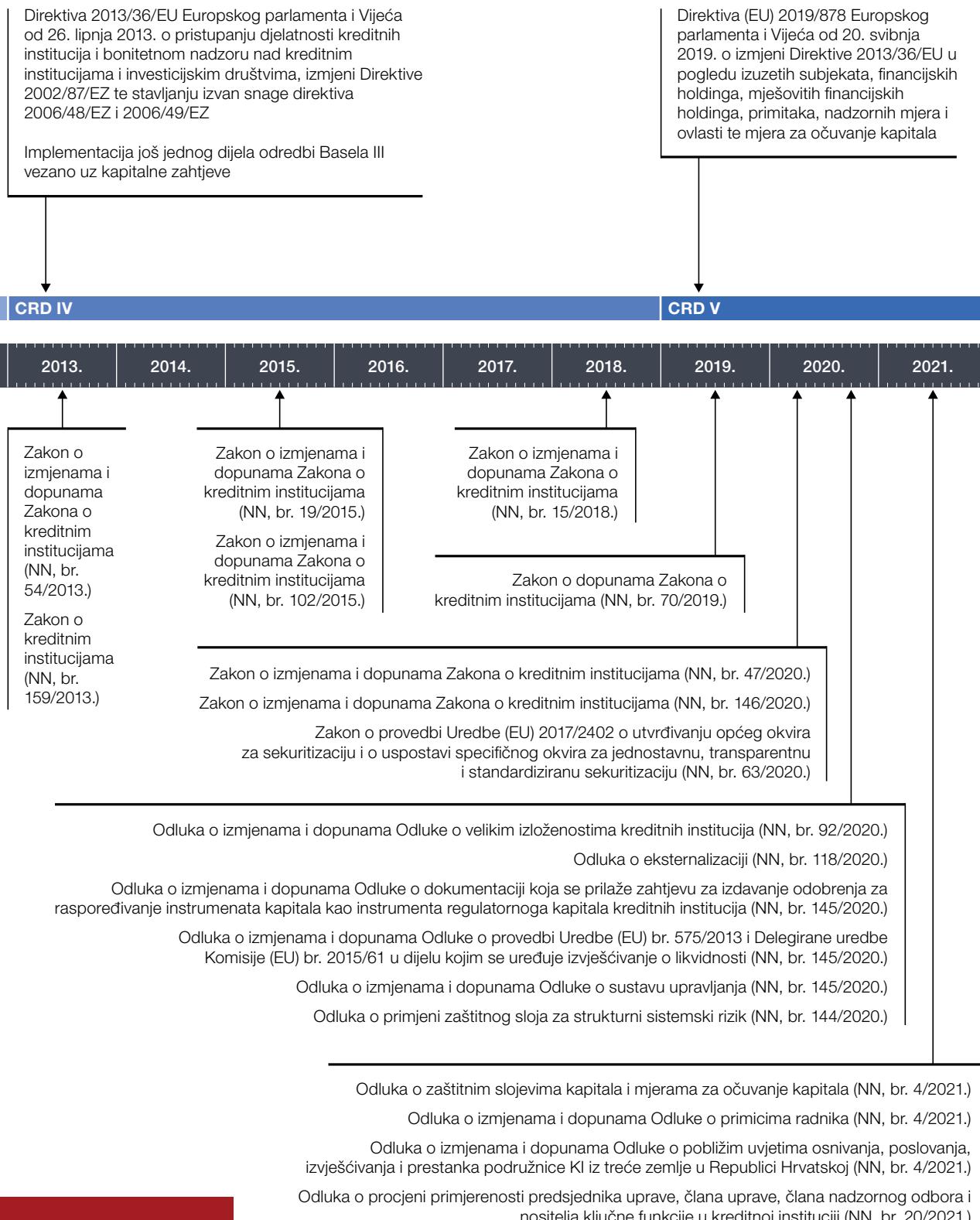
Cilj: implementacija paketa CRD V. Ključne izmjene izvršene su u sljedećim područjima:

- kapitalni zahtjevi u Stupu II (P2R i P2G)
- primjena načela proporcionalnosti (definicija male i jednostavne kreditne institucije)
- modificirani okvir za IRRBB
- politika nagradjivanja (rodno neutralna politika primitaka).

Dodatno, propisuje se obveza HNB-u da pitanja pranja novca i financiranja terorizma uključi u svoje nadzorne aktivnosti te se precizira izračun zaštitnih slojeva kapitala.

Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2017/2402 o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju

Cilj: omogućavanje provedivosti Uredbe (EU) 2017/2402 i definiranje nadležnih tijela (HNB i Hanfa).

Izvješćivanje i metodologija

Radi ulaska u blisku suradnju s ESB-om HNB je tijekom 2020. učinio nekoliko bitnih izvještajnih i metodoloških prilagodba procesa podrške superviziji.

S aspekta izvješćivanja dovršen je aplikativni razvoj koji HNB-u omogućuje ispunjavanje obveza prema ESB-u. Najvažnija je od njih upućivanje svih supervizorskih izvješća ESB-u, a ostale se odnose na održavanje registara kreditnih institucija i prikupljanje dodatnih podataka za potrebe supervizije europodručja. HNB-ova informatička infrastruktura u potpunosti je podržavala sustav supervizorskog izvješćivanja unatoč potresima u Zagrebu i pandemiji.

Supervizori su na temelju supervizorskih izvještaja kontinuirano procjenjivali i analizirali sve rizike kojima je izložen bankovni sustav u RH kao i onaj na razini europodručja odnosno EU-a. Uz redovite analize sustava na tromjesečnoj osnovi, supervizorski stručnjaci za izvješćivanje sastavili su za potrebe supervizorskog odlučivanja i sedam bonitetnih analiza s temom poslovanja kreditnih institucija u dijelu kreditnog rizika (i posebno utjecaja epidemije na kvalitetu kredita), troškovne efikasnosti poslovanja i stanja konsolidiranog sustava kreditnih institucija.

Predstavnici HNB-a nakon ulaska u blisku suradnju s ESB-om aktivno sudjeluju u kreiranju

POVEZNICA BR. ①

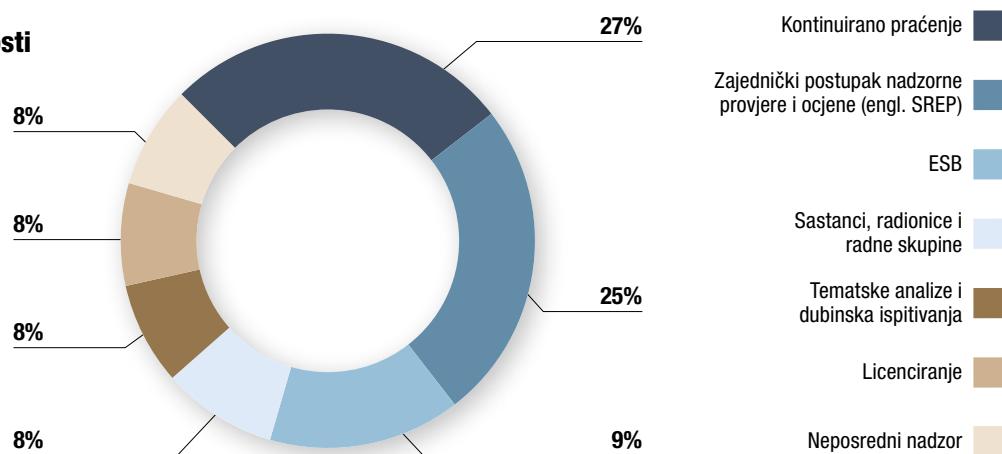

i dalnjem unaprjeđivanju **zajedničkog postupka nadzorne provjere i ocjene** ① (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP). SREP-om se na godišnjoj osnovi po odluci guvernera određuju na razini pojedinih kreditnih institucija supervizorski likvidnosni i kapitalni zahtjevi, kojima se nadograđuju minimalni zakonski zahtjevi za sve kreditne institucije ovisno o rizičnosti njihova poslovanja. Do ulaska u blisku suradnju HNB se koristio interno razvijenom metodologijom SREP-a, uskladenom s odgovarajućim smjernicama EBA-e, a nakon ulaska u primjeni je jedinstvena ESB-ova metodologija SREP-a za značajne institucije. Na temelju podataka za kraj 2020. zajednički timovi ESB-a odredit će prvi put u 2021. minimalne supervizorske zahtjeve za kapital i likvidnost koje će značajne institucije u RH primjenjivati od 2022. Naposljetku, od 2022. očekuje se i primjena jedinstvene okvirne metodologije SREP-a prilagođene i manje važnim institucijama unutar SSM-a. U prosjeku je SREP-om kreditnim institucijama dodano oko 400 postotnih bodova zahtjeva za dodatnu adekvatnost ukupnoga kapitala.

Bonitetni supervizorski timovi

Aktivnosti bonitetne supervizije i u 2020. poduzimane su radi osiguravanja sigurnoga i stabilnoga bankovnog sustava. Pri obavljanju supervizije supervizorski timovi procjenjuju rizike u poslovanju kreditnih institucija te provjeravaju zakonitost poslovanja kreditne institucije. Utvrde

Slika 4.3. Standardne supervizorske aktivnosti u 2020.

li se slabosti ili nedostaci u njihovu poslovanju te s time povezane nezakonitosti, supervizori predlažu guverneru provođenje supervizorskih mjera s ciljem otklanjanja tih nezakonitosti odnosno nedostataka.

Gotovo sve kreditne institucije bile su obuhvaćene najmanje jednom od šest standardnih supervizorskih aktivnosti u 2020. (Slika 4.3.).

Počevši od kraja prvog tromjesečja 2020. intenzivirano je praćenje utjecaja pandemije bolesti COVID-19 na postupanja kreditnih institucija i u dijelu likvidnosti i u dijelu kreditnog rizika i prilagodba poslovnih procesa uvjetima zatvaranja. Odobreni moratoriji činili su 80% ukupno odobrenih mjera, prema broju klijenata kojima su odobreni moratoriji dominantan je sektor stanovništva (80% ukupnog broja odobrenih moratorija), a prema visini izloženosti dominirao je sektor nefinansijskih društava (61% ukupnog iznosa odobrenih moratorija). S obzirom na omogućene mjere na razini bankovnog sustava opterećenost ukupne izloženosti i kapitala bila je izraženija kod manje značajnih kreditnih institucija.

Tijekom 2020. bonitetna supervizija zaprimila je ukupno 54 zahtjeva kreditnih institucija za licenciranje, od kojih se više od 80% odnosi na procjenu primjerenoosti 75 kandidata za članove uprave i nadzornog odbora, pri čemu se kod

njih 25 radio o novim kandidatima, a kod ostalih o obnovi mandata pa je ponovnom procjenom pokriveno nešto više od četvrtine aktivnih licencija s kraja 2019. Svrha je obavljenih procjena da se licenciraju kandidati koji će osigurati sigurno i stabilno poslovanje kreditne institucije. Od uspostave bliske suradnje u proces licenciranja za značajne kreditne institucije uključen je ESB.

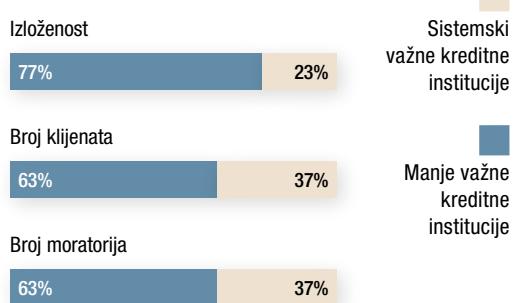
Bonitetna supervizija bila je usmjerena i na praćenje te procjenu primjerenoosti internog upravljanja, koje je bilo pod pritiskom brzih i neplaniranih promjena poslovanja. Kreditne su institucije uspjele u kratkom roku i na zadovoljavajući način organizirati potrebne kadrovske i tehničke resurse da bi osigurale neometano pružanje usluga svojim klijentima i kontinuitet poslovanja. Uvezši u obzir specifične okolnosti uvjetovane pandemijom bolesti COVID-19, supervizorski ciklus procjenjivanja kreditnih institucija u 2020. proveden je uz primjenu pragmatičnog pristupa koji je u suglasju s [Pragmatičnim pristupom ESB-a](#) ②, a sve radi osiguravanja efikasne procjene rizičnosti poslovanja, osobito uzimajući u obzir najznačajnije rizike i smanjenje opterećenosti kreditnih institucija ovim procesom. Konačno, u 2020. bonitetna je supervizija posebnu pozornost posvetila praćenju utjecaja potencijalnih tužba korisnika kredita u švicarskim francima na poslovanje kreditnih institucija i primjerenoći uspostavljenih sustava upravljanja tim rizikom.

[POVEZNICA BR. 2](#)

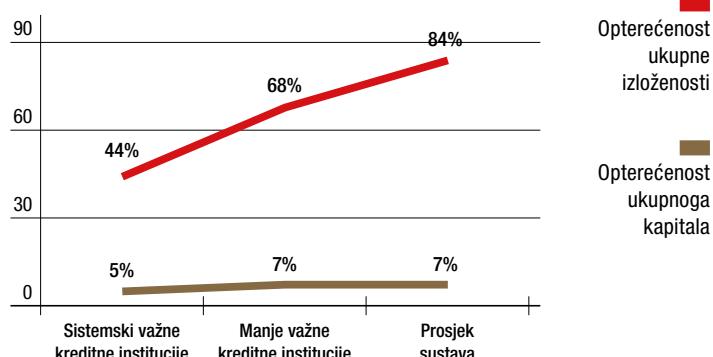
Slika 4.4. Moratoriji i odobrene mjere

MORATORIJI

Opterećenost ukupne izloženosti
Opterećenost ukupnoga kapitala

ODOBRENE MJERE

IZVOR: HNB

U dijelu nadzora poslovanja kreditnih unija u 2020. bonitetna supervizija provodila je za svih 17 kreditnih unija redovito tromjesečno praćenje zakonskih ograničenja na temelju dostavljenih podataka.

Specijalistička supervizija IKT rizika

Zbog posljedica pandemije bolesti COVID-19 i potresa banke su u 2020. morale užurbano prilagoditi svoje informacijske sustave kako bi osigurale kontinuirano i pouzdano pružanje usluga korisnicima. Glavne prilagodbe uključivale su podržavanje rada na daljinu za većinu zaposlenika te značajnog povećanja oslanjanja korisnika na izravne kanale (mobilno i internetsko bankarstvo, bankomati i POS uređaji). Supervizori su stoga u bliskom praćenju kreditnih institucija bili usredotočeni na održavanje rizika

informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) na prihvatljivoj razini. Usprkos svim izazovima u 2020. nisu registrirani incidenti sa značajnjim negativnim posljedicama u informacijskim sustavima banaka niti je bilo značajnijih prekida u pružanju ključnih usluga.

U okviru procesa SREP supervizori su u 2020. procijenili IKT rizik (tzv. IT SREP) u 11 najvećih banaka. Proveden je i nadzor usklađenosti sedam sistemski važnih banaka sa Zakonom o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davaljatelja digitalnih usluga, s obzirom na to da su te institucije određene kao operatori ključnih usluga u sektoru bankarstva. Pritom su navedeni nadzori bili osobito usredotočeni na ispunjavanje mjera za postizanje visoke razine kibernetičke sigurnosti.

Tablica 4.1. Aktivnosti supervizije i nadzora u 2020. godini

	Boniteta regulativa	Bonitetna supervizija	Supervizija IKT rizika	Nadzor AML-a	Ured za koordinaciju
Broj zaposlenika u timovima	34,2	57	5	8	3
Odluke o supervizorskim mjerama	2	108	2	2	
Odluke o odobrenjima za rad		62			
Sporazumi o kažnjavanju		3		2	
Prekršajne i kaznene prijave		1			
Sporazumi o suradnji		2		2	2
Okružnice s temom postupanja subjekata	21	1	8	8	
Odgovori na upite subjekata supervizije/nadzora	146	616	116	204	
Odgovori na prigovore klijenata banaka		152		60	
Odgovori na upite javnosti	84	43		50	
Odluke na razini tijela EBA-e	150	0			258
Odluke na razini tijela ESB-a	16	35			461
Odluke na razini nacionalnih tijela	28	4			
Radionice i sastanci sa subjektima nadzora	17	210	99	76	170
Radionice i sastanci s drugim tijelima supervizije i nadzora	19	314	41	23	8

Financijske institucije trebaju uložiti veće napore u učinkovitom upravljanju rizicima od pranja novca i financiranja terorizma, jačanju funkcije ovlaštene osobe te razvoju znanja zaposlenika i informacijskih sustava.

Tijekom 2020. IKT supervizori započeli su s usklađivanjem svoje metodologije procjene IKT rizika s metodologijom jedinstvenoga nadzornog mehanizma. IKT supervizori uključili su se uime HNB-a i u izradu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor, čiji je cilj uspostava sveobuhvatnog i detaljnog okvira za digitalnu operativnu otpornost. Uredba uređuje zahtjeve za upravljanje IKT rizicima i IKT incidentima, odnose s pružateljima usluga i testiranje digitalne otpornosti te će znatno utjecati na upravljanje IKT sustavima u financijskom sektoru u srednjem roku.

Specijalistički nadzor sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (SPNFT)

Uloga je Hrvatske narodne banke u borbi protiv pranja novca praćenje i nadziranje usklađenosti financijskih institucija s njihovim regulatornim obvezama. Zaštita bankovnog sustava od pranja novca i financiranja terorizma od ključne je važnosti za sigurnost i stabilnost financijskog sustava Republike Hrvatske.

U skladu sa supervizorskim prioritetima nadzor nad SPNFT-om zasnovan na procjeni rizika i kontinuirano podizanje razine svijesti o rizicima SPNFT-a bili su i tijekom 2020. jedan od strateških ciljeva supervizije, posebice zbog novoga regulatornog okvira kao i priprema kreditnih institucija za ulazak u europodručje. Nadzorom HNB provjerava učinkovitost i zakonitost njihovih sustava i mjera uspostavljenih za upravljanje tim rizikom. HNB je u 2020. nastavio primjenjivati nadzor utemeljen na procjeni rizika kojim se osigurava da se nadzorni resursi i strategija usmjeravaju prema rizičnijim područjima, odnosno da subjekti nadzora koji su izloženi većim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma budu podložni češćim i sveobuhvatnijim nadzorima. Nadzori su pokazali da financijske institucije trebaju uložiti veće napore u učinkovitom upravljanju rizicima od

pranja novca i financiranja terorizma, daljnjem jačanju funkcije ovlaštene osobe, unapređivanju razine znanja zaposlenika i dodatnom razvoju informacijskih sustava.

Osim nadzora, HNB sudjeluje u izradi regulative na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te surađuje s drugim nacionalnim i međunarodnim tijelima u svrhu uspostave djelotvornog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

U prilagođenim uvjetima rada izazvanima pandemijom bolesti COVID-19 nadzorima SPNFT-a bili su obuhvaćeni svi subjekti nadzora. Analiza prikupljenih podatka primijenjena je za procjenu rizičnosti pojedinog subjekta nadzora te za prepoznavanje novih i postojećih rizika na razini cjelokupnog sustava. Provedena je horizontalna provjera postupanja subjekata nadzora u situaciji novih rizika uvjetovanih pandemijom. Nadzornim aktivnostima obuhvaćena su i postupanja subjekata nadzora u odnosu na druge prepoznate tipologije pranja novca i međunarodno dostupne informacije (npr. FinCEN, Luanda Leaks).

U 2020. ujedno je završen nadzor SPNFT-a u sistemski važnoj banci koja je za utvrđene propuste sporazumno pristala na plaćanje dosad najveće izrečene kazne jednoj kreditnoj instituciji u iznosu od 33 mil. kuna. Suradnja s međunarodnim institucijama nastavljena je sudjelovanjem u Ekspertnoj skupini za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. *Expert group on Money Laundering and Terrorist Financing*, EGMLTF) Europske komisije i osobito u pripremama za peti krug evaluacije sustava SPNFT-a u RH od strane Vijeća Europe (MONEYVAL) te u okviru novoosnovanog Odbora za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. *Standing Committee on anti-money laundering and countering terrorist*

financing, AMLSC), a koji je osnovan pri EBA-i s ciljem koordinacije mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma na razini Europske unije.

Radi koordinacije i provođenja zajedničkih aktivnosti u postizanju zajedničkih i operativnih ciljeva na ovom području nastavljena je suradnja s drugim nadležnim tijelima, posebno u sklopu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. HNB-ovi nadzornici SPNFT-a nastavili su sudjelovati i u nacionalnom sustavu za SPNFT, osobito u pripremama za evaluaciju Posebnog odbora Vijeća Europe MONEYVAL. Tom evaluacijom ocjenjuje se efikasnost sustava SPNFT-a u RH, uključujući i učinkovitost rada nadzornih tijela te će ona imati važan utjecaj na međunarodnu percepciju ugleda RH glede cjelokupnih sustavnih aktivnosti SPNFT-a.

Bonitetna koordinacija

Ured za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima, osnovan 2019. kao središnji kontaktni centar supervizije unutar i izvan HNB-a, omogućavao je tijekom 2020. odgovarajuću koordinaciju svakodnevnih međusektorskih aktivnosti između supervizije i horizontalnih funkcionalnih cjelina, u skladu s izazovima koje donosi uspostava mehanizma bliske suradnje s ESB-om **u okviru jedinstvenog nadzornog mehanizma.** ^①

Uspješna sveobuhvatna procjena ESB-a (procjena kvalitete imovine kreditnih institucija te supervizorskih kapaciteta i regulatornog okvira) bila je jedan od glavnih preduvjeta ulaska u blisku suradnju. Ured je koordinirao komunikaciju s projektnim timovima ESB-a zaduženima za uspostavu bliske suradnje, pripremu sastanaka i razmjenu informacija.

POVEZNICA BR. ①

Tijekom 2020. godine Ured je imao ključnu ulogu u koordinaciji sveobuhvatne procjene ESB-a.

Obavljen je pregled i primjerena distribucija šest tisuća dokumenata iz SSM-a, organizirano je 25 tematskih sastanaka te izrađeno 246 prezentacija, priprema i bilježaka koji su bili u nadležnosti Ureda. U tranzicijskom razdoblju Ured je koordinirao autoriziranje pristupa preko 130 zaposlenika supervizije informacijskim sustavima ESB-a, uključivanje supervizora u 17 radnih skupina unutar SSM-a te organizaciju ukupno 66 seminara i 11 radionica u suradnji sa stručnjacima ESB-a.

Ured je preuzeo poslove tajništva za Nadzorni odbor unutar jedinstvenoga nadzornog mehanizma i primjenu posebnih uputa ESB-a tijelima odlučivanja HNB-a. Taj je proces trebalo prvi put kreirati u suradnji s kolegama iz ESB-a s obzirom na to da je proces odlučivanja u bliskoj suradnji složeniji nego u standardnom postupanju članica SSM-a. Na temelju navedenog analizirane su 442 pisane procedure ESB-a te pripremljeni materijali za šest sastanaka tog Odbora na kojima se raspravljalo o 51 temi, te je primjenjeno 12 instrukcija ESB-a.

Predstavnici HNB-a podržali su odlučivanje Odbora supervizora pri EBA-i tijekom 2020. godine analizom 249 pisanih procedura te koordinacijom pripreme materijala za 14 sastanaka Odbora sa 122 teme.

Osim navedenog Ured je pripremio za usvajanje i dva sporazuma o supervizorskoj suradnji, sa supervizorima iz Ujedinjene Kraljevine i iz Federacije BiH, te je redovito ažurirao registar o jedinstvenoj putovnici, koji sadržava podatke o institucijama iz EU-a koje izravno pružaju usluge na području Republike Hrvatske.

SANACIJA

Pristupanjem Republike Hrvatske jedinstvenom sanacijskom mehanizmu u listopadu 2020. Jedinstveni sanacijski odbor postao je izravno odgovoran za izvršenje sanacijskih ovlasti nad kreditnim institucijama koje su članice grupe kreditnih institucija sa sjedištem u drugoj državi članici sudionici. Za provedbu sanacijskih ovlasti nad preostalim kreditnim institucijama ostaje i dalje izravno odgovorna Hrvatska narodna banka. Osim toga, izmjenama regulatornog okvira proširile su se sanacijske ovlasti Hrvatske narodne banke koje se odnose na provedbu sanacije nad kreditnim institucijama.

Pridruživanje jedinstvenom sanacijskom mehanizmu

Slijedom Odluke Europske središnje banke iz srpnja 2020. kojom je uspostavljena bliska suradnja s Hrvatskom narodnom bankom, u listopadu 2020. Republika Hrvatska postala je punopravnom članicom jedinstvenoga sanacijskog mehanizma (engl. *Single Resolution Mechanism*), uz 19 država europolučja i Bugarsku. Na taj su način završile višegodišnje pripreme za taj korak i ispunjen je jedan od složenijih ciljeva na putu uvođenja eura kao zakonskog sredstva plaćanja.

Pristupanjem Republike Hrvatske jedinstvenom sanacijskom mehanizmu Jedinstveni sanacijski odbor (engl. *Single Resolution Board*) postao je izravno odgovoran za one kreditne institucije koje

su članice grupe kreditnih institucija sa sjedištem u drugoj državi članici sudionici¹, a za provedbu sanacijskih ovlasti nad preostalim kreditnim institucijama ostaje i dalje izravno odgovorna Hrvatska narodna banka.

Od trenutka pristupanja Republike Hrvatske jedinstvenom sanacijskom mehanizmu predstavnici Hrvatske narodne banke sudjeluju u radu Jedinstvenoga sanacijskog odbora. U tom su smislu predstavnici Hrvatske narodne banke uključeni u rad sedam internih sanacijskih timova (engl. *Internal Resolution Team*) koji djeluju unutar Jedinstvenoga sanacijskog odbora te zajedno s predstavnicima drugih država članica sudionica izrađuju i ažuriraju sanacijske planove za kreditne institucije.

**U listopadu
2020.
Republika
Hrvatska
postala je
punopravnom
članicom
jedinstvenoga
sanacijskog
mehanizma.**

¹ Krajem 2020. kreditne institucije koje posluju sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, ali pripadaju grupama čije matično društvo ima sjedište u drugoj državi članici sudionici, jesu: Zagrebačka banka d.d., Privredna banka Zagreb d.d., Erste&Steiermärkische Bank d.d., Raiffeisenbank Austria d.d., Addiko Bank d.d., Sberbank d.d., Wüstenrot stambena štedionica d.d., PBZ stambena štedionica d.d. i Raiffeisen stambena štedionica d.d.

Predstavnici Hrvatske narodne banke uključeni su i u rad 15 različitih odbora i radnih skupina koje djeluju unutar Jedinstvenoga sanacijskog odbora te time doprinose izradi politika, procedura i pravila koji se primjenjuju na sanacijsko planiranje za kreditne institucije. Djelovanjem u navedenim odborima i radnim skupinama predstavnici Hrvatske narodne banke aktivno sudjeluju i u pripremi svih odluka povezanih s funkcioniranjem Jedinstvenoga sanacijskog odbora kao institucije te djelovanjem cijelog jedinstvenoga sanacijskog mehanizma.

Na kraju, predstavnici Hrvatske narodne banke uključeni su i u najvišu, rukovodeću razinu djelovanja jedinstvenoga sanacijskog mehanizma jer sudjeluju na svim plenarnim i izvršnim sjednicama Jedinstvenoga sanacijskog odbora i tako odlučuju o svim odlukama važnima za sanacijsko planiranje te za upravljanje Jedinstvenim fondom za sanaciju.

Proširenje sanacijskih ovlasti

Kako bi se omogućilo djelovanje Hrvatske narodne banke kao sanacijskog tijela i nakon

Slika 4.5. Sudjelovanje predstavnika Hrvatske narodne banke u radu Jedinstvenoga sanacijskog odbora

Novim Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava sve sanacijske ovlasti povezane s provedbom sanacije nad kreditnim institucijama prenesene su u nadležnost Hrvatske narodne banke.

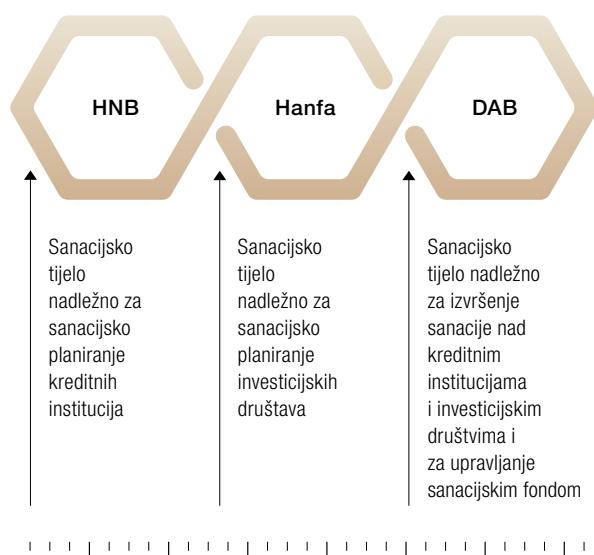
pristupanja jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, tijekom 2020. bilo je potrebno, između ostalih priprema, prilagoditi i postojeći regulatorni okvir. Već početkom godine izmijenjen je i dopunjena Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava. Prvi dio izmjena i dopuna proveden je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, koji je najznatnijim dijelom stupio na snagu u srpnju 2020., a drugi, veći dio izmjena obuhvaćen je novim Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2021.

Naime, radi omogućavanja efikasnijeg funkcioniranja Hrvatske narodne banke

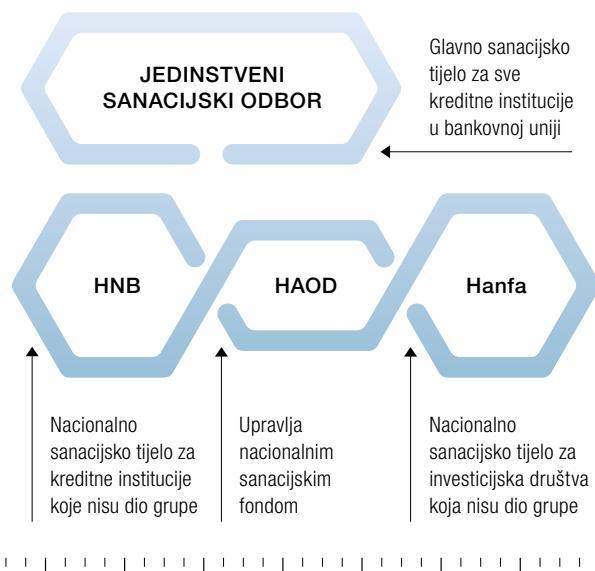
kao sanacijskog tijela nakon pridruživanja jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, novim Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava (NN, br. 146/2020.) sve sanacijske ovlasti povezane s provedbom sanacije nad kreditnim institucijama prenesene su s dotadašnje Državne agencije za osiguranje depozita i sanaciju banaka na Hrvatsku narodnu banku. Na taj su način sanacijske ovlasti Hrvatske narodne banke proširene te je Hrvatska narodna banka postala jedino nacionalno sanacijsko tijelo za kreditne institucije. Državna agencija koja od 1. siječnja 2021. djeluje pod nazivom Hrvatska agencija za osiguranje depozita ostala je nadležna za upravljanje nacionalnim sanacijskim fondom.

Slika 4.6. Nova raspodjela sanacijskih ovlasti

DO 31. 12. 2020.

OD 1. 1. 2021.

HAOD: Hrvatska agencija za osiguranje depozita
Hanfa: Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga
DAB: Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka

Hrvatska narodna banka održava svoju spremnost za djelovanje u kriznim situacijama redovnim godišnjim revidiranjem i ažuriranjem sanacijskih planova za sve naše banke.

Osim navedenih izmjena, odredbama novog Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava u nacionalno zakonodavstvo transponiran je i Paket mjera za smanjenje rizika (engl. *Risk Reduction Measures Package*) kojim se regulira minimalni zahtjev za regulatorni kapital i podložne obveze. Tim su korakom ostvareni pravni preduvjeti za postupak nalaganja obvezujućega minimalnog zahtjeva kreditnim institucijama koje posluju sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Sanacijsko planiranje

Tijekom 2020. provedeno je redovno godišnje ažuriranje sanacijskih planova za sve 23 kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Za potrebe onih kreditnih institucija koje su članice grupe kreditnih institucija u Europskoj uniji, predstavnici Hrvatske narodne banke sudjelovali su na sanacijskim kolegijima organiziranim u tu svrhu. Na taj su način ažurirane sanacijske strategije i svi ostali relevantni podaci u sanacijskim planovima kako bi se omogućila brza i efikasna provedba tih strategija ako bilo koja kreditna institucija dođe u ozbiljnije finansijske poteškoće.

POSLOVANJE KREDITNIH INSTITUCIJA

Sigurnost i stabilnost poslovanja kreditnih institucija u 2020., unatoč nepovoljnim utjecajima i neizvjesnosti koju je stvorila pandemija bolesti COVID-19, ponajprije su rezultat visoke likvidnosti i kapitaliziranosti bankovnog sustava.

Struktura sustava

Na kraju 2020. u RH poslovalo su 23 kreditne institucije: 20 banaka i tri stambene štedionice, jednako kao na kraju 2019. Od ukupne imovine kreditnih institucija 98,9% odnosilo se na imovinu banaka, a udio imovine stambenih štedionica nastavio se smanjivati i iznosio je preostalih 1,1%.

Dugogodišnji se pad broja zaposlenih u kreditnim institucijama nastavio smanjenjem za 2,4%, na 18.885. Nastavak tog trenda zajedno s povećanjem imovine pridonosi dalnjem poboljšanju učinkovitosti poslovanja mjerene imovinom po zaposlenom, te se na kraju 2020. prosječno 24,5 mil. kuna imovine odnosilo na jednoga zaposlenika.

Poslovala je također jedna podružnica kreditne institucije iz EU-a BKS Bank AG, Glavna podružnica Hrvatska, dok je oko 170 institucija iz EU-a i Europskoga gospodarskog prostora prijavilo HNB-u namjeru neposrednog pružanja uzajamno priznatih usluga na području RH.

Pokazatelji poslovanja banaka

Stopa ukupnoga kapitala svih kreditnih institucija u razini od 24,9% među najvišima je u usporedbi s ostalim državama članicama EU-a. Održanju te razine pomogla je i mikrobonitetna supervizorska mjera prema kojoj su kreditne institucije morale zadržati dobit ostvarenu u 2019. (nisu je smjele raspodijeliti dioničarima). Imovina kreditnih institucija povećala se na rekordno visoku vrijednost, od 462,5 mlrd. kuna, ponajprije na

Dugogodišnji se rast gotovinskih kredita prekinuo, a jedini važniji oblik kreditiranja kućanstava koji se nastavio povećavati jesu stambeni krediti, potpomognuti programom subvencioniranja tih kredita.

osnovi povećanja depozita nefinansijskih društava i kućanstava. Najveći dio porasta imovine kreditne institucije uložile su u visokolikvidna sredstva na računima za namiru kod HNB-a, gotovinu i depozite, što se odrazilo na visoku vrijednost pokazatelja kratkoročne likvidnosne pokrivenosti (engl. *Liquidity Coverage Ratio*, LCR), od 181,9%, znatno višu od propisanog minimuma od 100%.

Kreditna aktivnost ponajviše je bila usmjerena na financiranje potreba državnih jedinica, a suzdržanja je bila prema nefinansijskim društvima i kućanstvima, te je ukupan porast kredita iznosi solidnih 5,7%. No dužnike pogodene epidemijom i potresima kreditne su institucije podržale mjerama moratorija za olakšavanje otplate, koje su na kraju 2020. primijenile na 6,3% ukupnih kredita koji su činili 5,0% posto ukupne imovine kreditnih institucija.

Kvaliteta se imovine kreditnih institucija smanjila. Neprihodujući su krediti porasli, premda se zbog utjecaja nove kreditne aktivnosti njihov udio u ukupnim kreditima blago smanjio, na 5,4% (engl. *Non-performing loans ratio*, udio NPL-ova). Povećanje neprihodujućih kredita ponajviše je posljedica smanjene sposobnosti kućanstava za podmirivanje obveza na osnovi gotovinskih nenamjenskih kredita, pa se udio neprihodujućih kredita kod tog sektora povećao i iznosio je 7,1%.

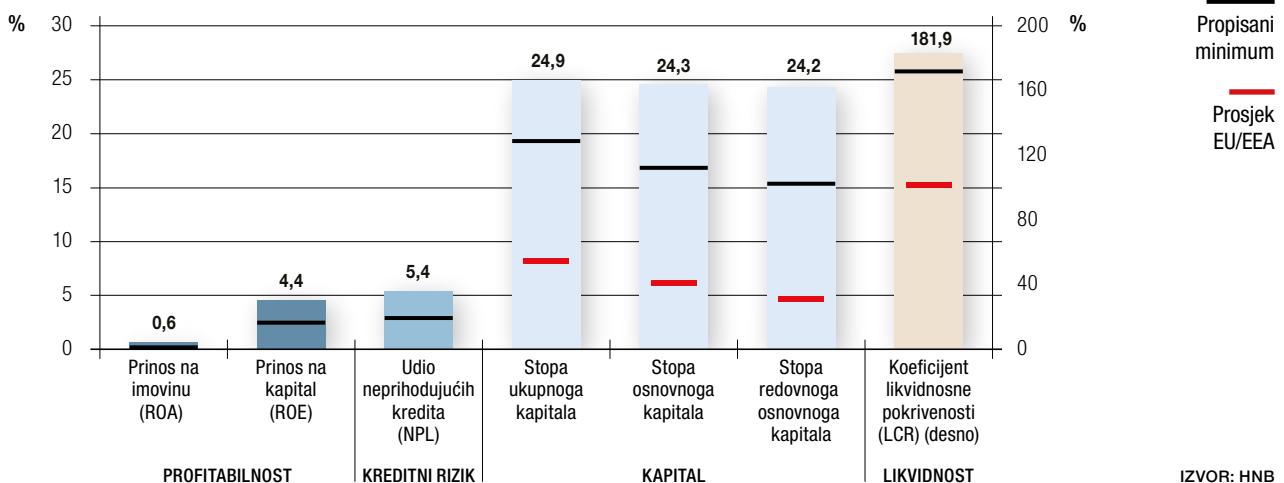
Dugogodišnji rast gotovinskih nenamjenskih kredita prekinuo se, a jedini važniji oblik kreditiranja kućanstava koji se nastavio povećavati jesu stambeni krediti, potpomognuti sudjelovanjem kreditnih institucija u državnom programu subvencioniranja tih kredita. Povećanje kredita nefinansijskim društvima i prodaja potraživanja utjecali su na smanjenje udjela neprihodujućih kredita kod tog sektora, na 12,5%. Relativna kvaliteta ukupnih kredita lošija je od prosjeka EU-a.

Troškovi umanjenja vrijednosti imovine nastali prepoznavanjem povećanoga kreditnog rizika i smanjeni prihodi iz poslovanja više su nego prepolovili dobit, na iznos od 2,7 mlrd. kuna. Sa smanjenjem dobiti smanjili su se i pokazatelji profitabilnosti – prinos na imovinu (engl. *Return on assets*, ROA) smanjio se na 0,6%, a prinos na kapital (engl. *Return on equity*, ROE) smanjio se na 4,4%. Istodobno se odnos troškova poslovanja i prihoda (engl. *Cost Income Ratio*, CIR) povećao na 55%.

Poslovanje kreditnih unija

Na kraju 2020. godine 17 kreditnih unija raspolagalo je imovinom od 612,9 mil. kuna. Sustav kreditnih unija doživio je kontrakciju u odnosu na kraj 2019. godine, za četiri unije i za 9,5% imovine, pa se dodatno umanjilo njihovo značenje jer je ukupna imovina unija iznosila tek 0,1% ukupne imovine kreditnih institucija.

Slika 4.7. Ključni pokazatelji bankovnog sustava, na dan 31. prosinca 2020.

STATISTIKA I ISTRAŽIVANJA

Statistika i statistička istraživanja podloga su za odlučivanje i ekonomske analize. Radovi zaposlenika i vanjskih suradnika znanstvena su i stručna osnova za vođenje monetarne i ostalih politika HNB-a.

Sudjelovanje u ekspertnim mrežama ESB-a dalo je dodatni poticaj provođenju novih statističkih istraživanja i povećalo usporedivost hrvatskih istraživačkih rezultata sa sličnim zemljama u EU-u.

POGLED NA 2020. GODINU: STATISTIKA I ISTRAŽIVANJA

1**STATISTIČKI REGISTRI I
GRANULARNE BAZE****2**

ECB-RIAD registar i baza podataka o kreditnim izloženostima i rizicima (AnaCredit) dva su ključna infrastrukturna statistička projekta.

[VIŠE NA STR. 73](#)**2****NACIONALNA REFERENTNA
KAMATNA STOPA****24**

4 valute, 3 obuhvata vjerovnika banaka i 3 duljine razdoblja čine 24 NRS indeksa.

[VIŠE NA STR. 75](#)**3****PRIORITETNA PODRUČJA
ISTRAŽIVANJA HNB-a****4**

Monetarna, tečajna i makrobiitetna politika s finansijskom stabilnošću, zatim platni promet, tehnološki razvoj i klimatske promjene te gospodarski rast, poslovni ciklusi i fiskalna politika područja su istraživanja HNB-a.

[VIŠE NA STR. 80](#)**4****ANKETA O FINANCIJAMA I
POTROŠNJI KUĆANSTAVA****3 i 4**

Objavljeni su rezultati trećeg vala i provedeno je istraživanje u okviru četvrtog vala.

[VIŠE NA STR. 76](#)**5****OBJAVLJENI RADOVI
ZAPOSLENIKA I SURADNIKA****9**

Tijekom 2020. objavljeno je šest Istraživanja, dva Pregleda te jedno Statističko i metodološko istraživanje.

[VIŠE NA STR. 81](#)**6****KONFERENCIJE I
RADIONICE****2 i 4**

Održana je 26. Dubrovačka ekonomска konferencija i 3. Istraživačka konferencija HNB-a i četiri radionice.

[VIŠE NA STR. 81](#)

STATISTIKA

U Sektoru statistike HNB-a tijekom 2020. unaprijeđeni su postojeći i razvijeni novi statistički alati, koji su, među ostalim, nužni za uspješno provođenje složene integracije statistike HNB-a u statističku funkciju Eurosustava. Nastavio se razvoj registara i baza granularnih podataka te su objavljeni rezultati nedavnih anketnih statističkih istraživanja HNB-a. Također, HNB je sudjelovao u provođenju četvrtog vala anketnog istraživanja u okviru istraživačke mreže ESB-a za financije i potrošnju kućanstava.

Jačanje kapaciteta Sektora statistike Hrvatske narodne banke
Sektor statistike HNB-a prikuplja podatke od obveznika statističkog izvješćivanja i vlasnika administrativnih podataka te ih obrađuje kako bi proizveo i objavio pokazatelje službene statistike RH iz svoje nadležnosti. Kako bi ti statistički pokazatelji bili što sadržajniji, razumljiviji i lakše dostupni korisnicima, potrebno je kontinuirano unaprjeđivati metode prikupljanja, obrade, analize i objave podataka koji služe za njihov izračun. Stoga su tijekom 2020. unaprijeđeni postojeći i razvijeni novi statistički alati koji su, među ostalim, nužni za uspješno provođenje složene integracije statistike HNB-a u statističku funkciju Eurosustava.

Nastavak razvoja registara i granularnih baza podataka
Već ulaskom HNB-a u SSM, od 1. listopada 2020., statistička funkcija HNB-a preuzeila je dodatne obveze prema Europskoj središnjoj banci. Tako je HNB počeo slati izvještaje u ESB-ov Registar podataka o institucijama i povezanim društvima u Republici Hrvatskoj (tzv. ECB-RIAD registar) i one podatke o kreditnim institucijama u RH o kojima dosad nije trebalo izvještavati. Time se nastavio razvoj ključnoga statističko-infrastrukturnog projekta HNB-RIAD4, čiji će završetak stvoriti osnovu za uvođenje u RH budućega tzv. Integriranoga izvještajnog okvira za potrebe statističke funkcije ESSB-a (engl. *Integrated Reporting Framework, IReF*), na čijem razvoju ESB već dugo radi.

Sektor statistike HNB-a prikuplja podatke od obveznika statističkog izvješćivanja i vlasnika administrativnih podataka te ih obrađuje kako bi proizveo i objavio pokazatelje službene statistike RH iz svoje nadležnosti.

Tijekom 2020. godine uspostavljen je i novi složen i detaljan izvještajni sustav za prikupljanje pojedinačnih podataka o uvjetima kreditiranja potrošača od strane kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj.

Podaci iz HNB-RIAD4 registra služe za izvještavanje i kontrolu referentnih podataka pravnih osoba te za praćenje određenih pokazatelja njihove poslovne demografije. Daljnji razvoj registra preduvjet je za buduće obvezno sudjelovanje HNB-a u izvještavanju za ESB-ovu bazu podataka o kreditnim izloženostima i rizicima u cijelom EU-u (tzv. *AnaCredit* baza podataka).

Tijekom 2020. godine uspostavljen je i novi složen i detaljan izvještajni sustav za prikupljanje pojedinačnih podataka o uvjetima kreditiranja potrošača od strane kreditnih institucija u RH (engl. *Borrowers Based Measures*, BBM). Ovi podaci prikupljaju se u skladu s preporukom Europskog odbora za sistemske rizike o popunjavanju praznina u podacima o nekretninama, s ciljem izrade dodatnih statističkih pokazatelja za potrebe praćenja stabilnosti finansijskog sustava i pripreme mjera makroprudencijalne politike HNB-a usmjerene na pojedine skupine finansijskih dužnika – fizičkih osoba (detaljnije u poglavju Finansijska stabilnost i makrobonitetna politika).

Objavljeni rezultati nedavnih anketnih statističkih istraživanja Hrvatske narodne banke

POVEZNICA BR. ①

POVEZNICA BR. ②

1 Engl. *Household Finance and Consumption Survey* ① (HFCS).

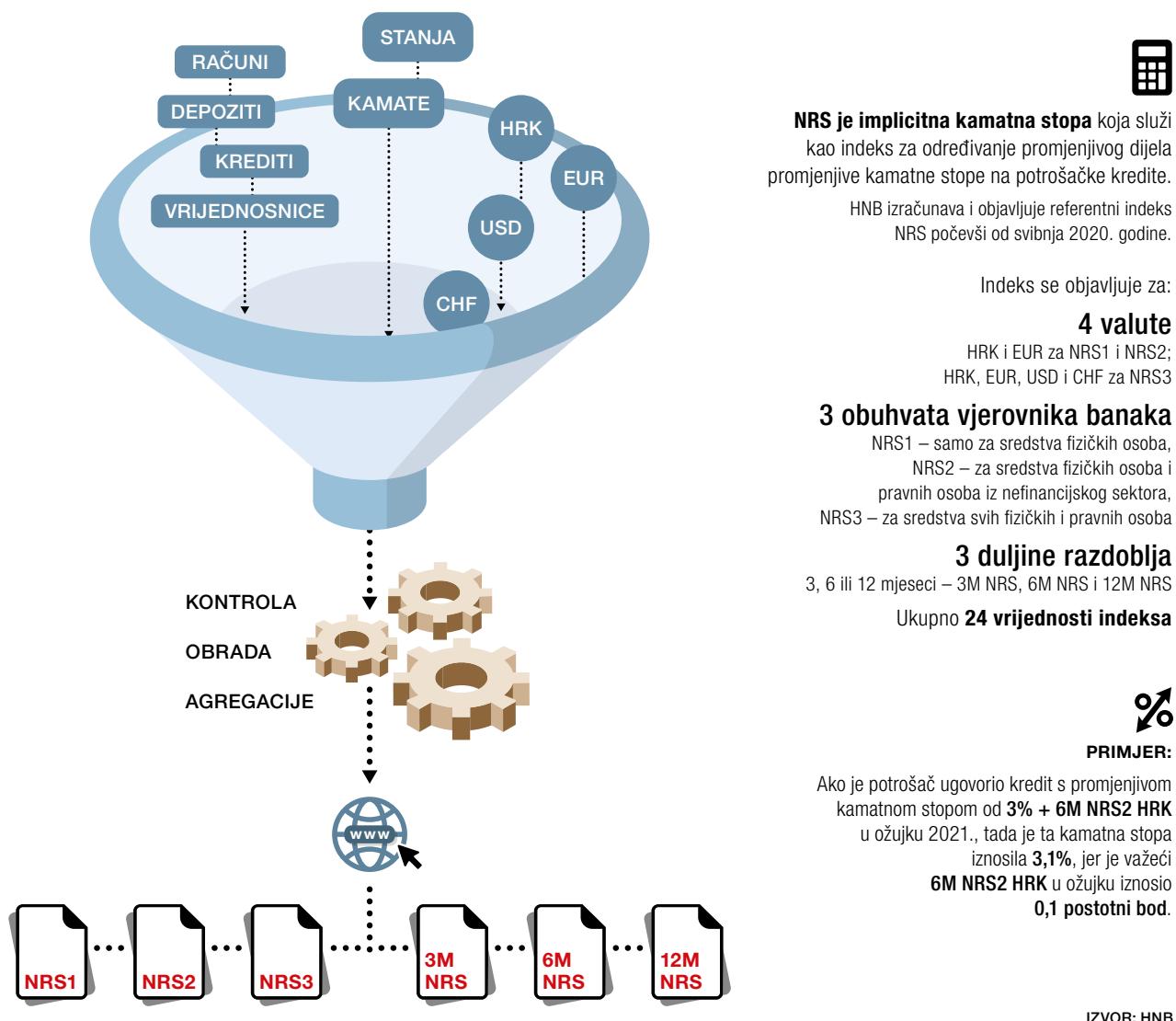
2 Engl. *Competitiveness Research Network* ② (CompNet).

Istraživačka mreža za konkurentnost ESB-a² CompNet analizira utjecaj produktivnosti i konkurentnosti poduzeća na izvoz, zaposlenost i gospodarski rast. U okviru istraživačke mreže redovito se ažurira baza mikropodataka o konkurentnosti poduzeća u 19 europskih zemalja. U lipnju 2020. CompNet je objavio podatke iz sedmog vala ankete kojom se prikupljaju ovi podaci od država koje sudjeluju u CompNet mreži. Tako su objavljeni podaci za 17 od 19 planiranih zemalja, a oni uključuju i podatke za Hrvatsku za razdoblje 2002. – 2017., koje su zajednički prikupili i obradili za ovu svrhu Sektor statistike i Sektor istraživanja Hrvatske narodne banke. Uz dosadašnje pokazatelje, počevši s podacima iz sedmog vala, baza sada uključuje i informacije o sektoru poduzeća, obliku vlasništva, zemljopisnoj pripadnosti (prema NUTS2 klasifikaciji) te datumu njegova osnutka i prestanka rada. Sudjelovanje HNB-a u ovoj istraživačkoj mreži omogućuje usporedbu konkurentnosti hrvatskih poduzeća u odnosu na slična poduzeća u velikom broju drugih europskih zemalja.

Tijekom 2020. godine Sektor statistike nastavio je unaprijeđivati postojeće vremenske serije statističkih pokazatelja koje HNB redovito objavljuje i dostavlja ESB-u i Eurostatu. Pritom se već objavljene vremenske serije statističkih podataka produljuju dublje u povijest ili/i se nadopunjuju dodatnim s njima povezanim serijama koje omogućuju detaljniju analizu neke pojave.

Tako je tijekom 2020. godine HNB proizveo i objavio podatke po tzv. institucionalnim sektorima (kućanstva, poduzeća itd.) o stanjima i transakcijama povezanim s finansijskom

Slika 5.1. Izračun nacionalne referentne stope (NRS)

imovinom i obvezama tih sektora za razdoblje 1995. – 2001. Dodatno, ti su podaci objavljeni i u javnoj bazi podataka na internetskoj stranici Eurostata. Također, započelo se s prikupljanjem detaljnijih podataka o razmjeni usluga s inozemstvom nego što je dosad bila praksa,

u skladu s novom Uredbom o europskim poslovnim statistikama. Sada se ti podaci prikupljaju na detaljnijoj osnovi, pa uključuju i informaciju o "načinu pružanja usluge" kao i o obilježjima poduzeća – pružatelja usluge, što dosad nije bio slučaj.

2020. godine HNB je proizveo i objavio podatke po tzv. institucionalnim sektorima (kućanstva, poduzeća itd.) o stanjima i transakcijama povezanim s finansijskom imovinom i obvezama tih sektora za razdoblje 1995. – 2001.

ANKETA O FINANCIJAMA I POTROŠNJI KUĆANSTAVA

U Hrvatskoj 94% kućanstava posjeduje neki oblik realne, a 81,9% financijske imovine. Međutim, realna imovina čini 96,5% ukupne imovine ovog sektora, a financijska samo 3,5%. Posjedovanje realne imovine široko je zastupljeno među kućanstvima te 85% kućanstava posjeduje glavnu stambenu jedinicu, dok su financijska imovina i obveze koncentrirane među imućnijim kućanstvima.

U ovom istraživanju prikazani su metodologija i rezultati statističkog istraživanja o financijama i potrošnji kućanstava u Republici Hrvatskoj koje je Hrvatska narodna banka provela u 2017. godini, u okviru trećeg vala harmoniziranog istraživanja koje je definirala **mreža eksperata za financije i potrošnju kućanstava** (engl. *Household Finance and Consumption Network*, HFCN) pri Europskoj središnjoj banci. Istraživanje se provodi zbog važnosti financija i potrošnje kućanstava za monetarnu politiku i financijsku stabilnost, zbog razumijevanja i predviđanja ekonomskih

odлуka kućanstava te zbog procjene učinaka monetarne politike ili u širem kontekstu i drugih ekonomskih politika na imovinu i obveze kućanstava.

Najvažniji rezultati istraživanja otkrivaju da u Hrvatskoj 94% kućanstava posjeduje realnu imovinu, što se uglavnom odnosi na glavnu stambenu jedinicu, a 81,9% financijsku imovinu. Realna imovina je dominantna i čini 96,5% imovine kućanstava, a financijska samo 3,5%. Glavna je komponenta realne imovine glavna stambena jedinica (čija

POVEZNICA BR. 1

02

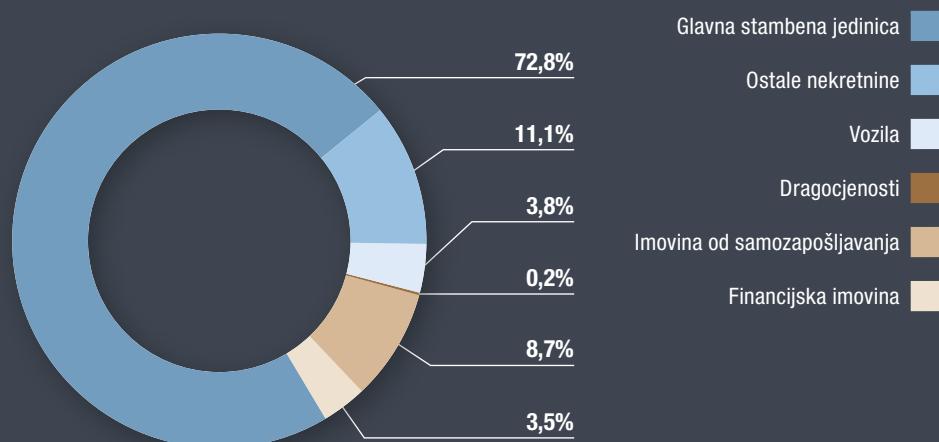
vrijednost čini 75,4% ukupne vrijednosti realne imovine), dok su glavna komponenta finansijske imovine depoziti (koji čine 68,0% vrijednosti finansijske imovine). Za usporedbu, prosječno kućanstvo u europodručju drži manje depozita (43,7% finansijske imovine), a više ostalih oblika finansijske imovine, što znači da njihova kućanstva više diversificiraju svoj portfelj finansijske imovine nego kućanstva u Hrvatskoj. Pri tumačenju rezultata važno je imati na umu da se vrijednost nefinansijske imovine zasniva na subjektivnoj procjeni ispitanika, koja se može bitno razlikovati od stvarne tržišne vrijednosti. Taj fenomen podcjenjivanja vlastite nefinansijske imovine uobičajen je, naime, u statističkim istraživanjima financija kućanstava. Finansijska imovina također je izrazito podcijenjena, u odnosu na iznimno pouzdano izvješćivanje finansijskih institucija. Ovo

je posljedica nedovoljne zastupljenosti najbogatijih kućanstava u uzorku i nesklonosti ispitanika prema "otkrivanju" pravih vrijednosti bilo kakvih kategorija imovine u njihovu posjedu.

Realna imovina široko je rasprostranjena među kućanstvima te 85% kućanstava posjeduje glavnu stambenu jedinicu, medijalne vrijednosti 66 tisuća eura, dok su finansijska imovina i obveze koncentrirane među imućnijim kućanstvima. Nejednakost u raspodjeli neto imovine među kućanstvima u Hrvatskoj umjerena je u odnosu na prosjek zemalja članica EU-a, pri čemu je nejednakost u posjedovanju finansijske imovine izraženija od nejednakosti u posjedovanju realne imovine, s obzirom na to da samo neka kućanstva posjeduju znatniju vrijednost finansijske imovine, dok je medijalna vrijednost finansijske imovine

94%
kućanstava
u Hrvatskoj
posjeduje
realnu
imovinu, što
se uglavnom
odnosi
na glavnu
stambenu
jedinicu.

Slika 5.2. Struktura imovine hrvatskih kućanstava

IZVOR: ANKETA O FINANCIJAMA
I POTROŠNJI KUĆANSTAVA

Nejednakost u raspodjeli neto imovine među kućanstvima u RH umjerena je u odnosu na prosjek zemalja članica EU-a, pri čemu je nejednakost u posjedovanju finansijske imovine izrazitija od nejednakosti u posjedovanju realne imovine.

za kućanstvo 500 eura. Ipak, vrijednost ukupne neto imovine zamjetno varira među kućanstvima, u ovisnosti o njihovim sociodemografskim karakteristikama, dohotku, vlasništvu nad nekretninom i geografskoj lokaciji unutar koje kućanstvo prebiva.

Nadalje, rezultati istraživanja povezani sa zaduženošću kućanstava pokazuju da je zastupljenost hipotekarnog duga kućanstava u RH (čiji je kolateral glavna stambena jedinica kućanstva i/ili ostale nekretnine) četiri puta manja od zastupljenosti nehipotekarnog duga (kreditne linije, prekoračenja, dug po kreditnoj kartici i ostali nehipotekarni dug), dok, istodobno, vrijednost preostalog iznosa hipotekarnog duga pokriva dvije trećine vrijednosti ukupnog duga. Razina zaduženosti hrvatskih kućanstava relativno je niska, s obzirom na to da 59,3% kućanstava ne posjeduje nikakav dug, a opterećenje

dugom hrvatskih kućanstava nalazi se ispod prosjeka za europodručje.

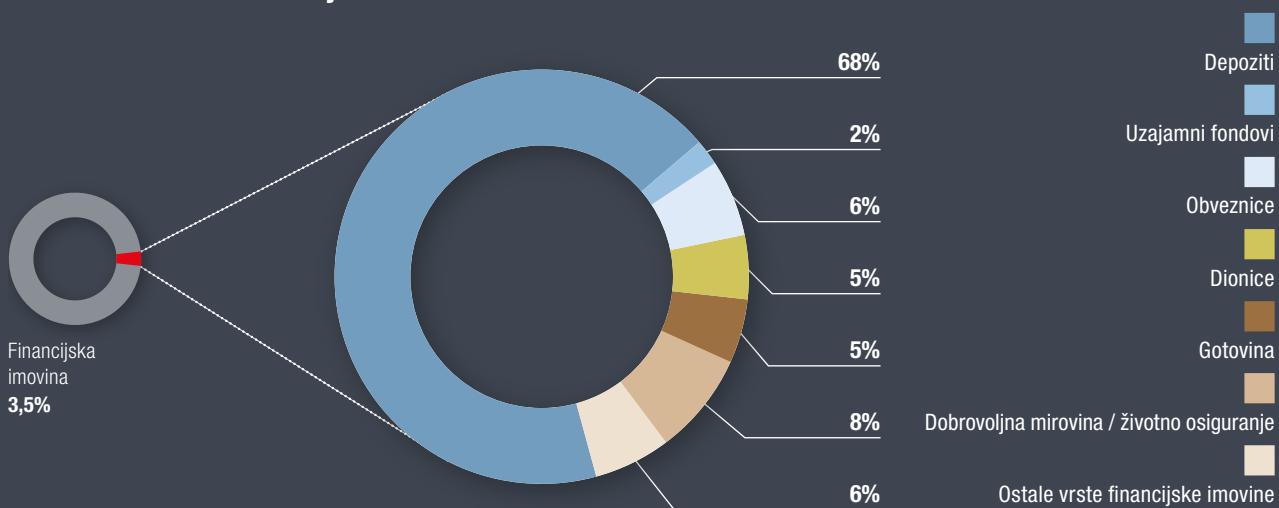
Bruto dohodak hrvatskih kućanstava (s procjenom medijana od 8400 eura) iznosi otprilike trećinu istog podatka za europodručje. S obzirom na izvore koji generiraju dohodak, najzastupljeniji je dohodak od zaposlenja (ostvaruje ga 53,1% kućanstava), potom dohodak od finansijskih ulaganja (12,7% kućanstava), dok je najmanje zastupljen dohodak od iznajmljivanja nekretnina (samo 6,2% kućanstava).

Ukupnu potrošnju čine tri kategorije potrošnje: potrošnja za robu i usluge, potrošnja za režije i potrošnja za hranu u kući i izvan kuće. Prema procjeni vrijednosti medijalnoga kućanstva, a i prema procjeni aritmetičke sredine, potrošnja na robu i usluge veća je oko dva puta od potrošnje na hranu, a oko tri puta od potrošnje na režije. Medijalne procjene svih

Bruto dohodak hrvatskih kućanstava

iznosi otprilike
trećinu istog
podatka za
europodručje.

Slika 5.3. Struktura finansijske imovine hrvatskih kućanstava

triju komponenata potrošnje niže su od istih za europodručje i kreću se od 60% te procjene za europodručje za potrošnju za hranu u kući i izvan kuće do 75% procjene za europodručje za potrošnju za režije.

U 2020. objavljena su dva istraživačka rada koja se zasnivaju na rezultatima Ankete o financijama i potrošnji kućanstava. Analizom strukture zaduženosti hrvatskih kućanstava utvrđeno je nekoliko obilježja kućanstava kada je riječ o njihovu udjelu u tri vrste duga: osigurani krediti, neosigurani krediti te prekoračenja po računu i/ili dugovanja na osnovi kreditnih kartica. Dobiveni rezultati upućuju na to da kućanstva na čijem su čelu sredovječne osobe uglavnom sudjeluju u većem broju i sa znatnijim iznosima u sve tri vrste zaduženja. Kućanstva s vidljivim kreditnim ograničenjima nemaju pristup kreditnim instrumentima s niskim kamataima, poput hipoteka, pa češće posežu za neosiguranim kreditima. Nemogućnost financiranja potrošnje i sklonost preuzimanju rizika pri donošenju odluka o štednji i ulaganjima pridonose oslanjanju na prekoračenja po računu i/ili dugovanju na osnovi kreditnih kartica.

Statističko istraživanje o financijama i potrošnji hrvatskih kućanstava omogućuje usporedbu s odabranim zemalja EU-a u kojima se provodi istovjetno istraživanje. Također, kako se anketa namjerava kontinuirano provoditi i u budućnosti, moći će se pratiti i promjena financija i potrošnje hrvatskih kućanstava tijekom vremena.

Razina zaduženosti hrvatskih kućanstava relativno je niska, s obzirom na to da gotovo 60% kućanstava ne posjeduje nikakav dug, a opterećenje dugom hrvatskih kućanstava nalazi se ispod prosjeka za europodručje.

- A** Više o Anketi o financijama i potrošnji kućanstava:
Jemrić, I. i Vrbanc, I. (2020.): Anketa o financijama i potrošnji kućanstava provedena u Republici Hrvatskoj 2017., Statistička i metodološka istraživanja, br. 1

- B** Više o distribuciji imovine kućanstava:
Kunovac, M. (2020.): Distribucija imovine kućanstava u Hrvatskoj, Istraživanja HNB-a, I-57

- C** Više o dugu kućanstava:
Rosan, M. i Zauder, K. (2020.): Koje kredite uzimamo? Mikroanaliza duga hrvatskih kućanstava, Istraživanja HNB-a, W-61

POVEZNICA A

POVEZNICA B

POVEZNICA C

ISTRAŽIVANJA

Istraživačke aktivnosti HNB-a u 2020. godini bile su usmjerenе na analizu učinaka pandemije, ali su nastavljena i istraživanja iz drugih područja poput uvođenja eura, financijskih odnosa s inozemstvom, zaduženosti hrvatskih građana i poduzeća, javnih financija, novih tehnologija i klimatskih promjena.

Ciljevi istraživanja HNB-a

Hrvatska narodna banka provodi istraživanja ponajprije radi podrške ostvarivanju svojih ciljeva i zadataka. Glavnina **istraživanja** ¹ usmjerenja je na provođenje monetarne politike, održavanje financijske stabilnosti i obavljanje platnog prometa. Dobiveni zaključci utkani su u izlaganja članova rukovodstva HNB-a, službena priopćenja i redovne publikacije. Rezultati istraživanja objavljaju se u analitičkim prilozima i radovima u redovnim i povremenim publikacijama HNB-a, znanstvenim časopisima te drugim stručnim i znanstvenim publikacijama, novouspostavljenom HNBlogu te izlaganjima na stručnim skupovima i konferencijama.

Područja istraživanja u 2020. godini

Znatan dio istraživačkih aktivnosti u 2020. godini bio je usmjeren na razumijevanje ekonomskih učinaka pandemije. Posebice su razmatrane mjere monetarne i fiskalne politike usmjerene ublažavanju posljedica pandemije te njihov utjecaj na makroekonomska kretanja. Pritom

su se također analizirali utjecaj pandemije i mjera za njezino suzbijanje na financijski položaj poduzeća i javni dug, kao i mogući dugoročni učinci na gospodarska kretanja, odnosno na poduzeća i stanovništvo. Potresi i pandemija doveli su i do novih pitanja u vezi s praćenjem stabilnosti cijena, a utjecali su i na kretanje tržišta stambenih i poslovnih nekretnina, pri čemu je dodatno analiziran utjecaj poticaja za stambeno zbrinjavanje na cijenu nekretnina (detaljnije vidi Okvir 1. Tržište nekretnina u Hrvatskoj u 2020.). Razvijeni su novi indeksi i alati za procjenu mogućih učinaka pandemije na gospodarstvo.

Istraživačke aktivnosti nastavile su davati potporu uvođenju eura kao službene valute. Provedena istraživanja istraživača HNB-a potvrdila su da je u Bugarskoj i Hrvatskoj ekonomski opravdano uvođenje eura kao službene valute, osobito istraživanje predstavljeno u radu "The Third Round of the Euro Area Enlargement: Are the Candidates Ready?" autora Milana Deskara-Škrbića, Karla Kotarca i Davora Kunovca, koji je objavljen

POVEZNICA BR. 1

u časopisu *Journal of International Money and Finance* ². Analizirana su pitanja realne konvergencije te prijenosa promjene tečaja na cijene. Poseban interes usmjeren je i na finansijske odnose s inozemstvom, kao što je povećanje izvoza hrvatskih poduzeća od ulaska u EU.

Velik utjecaj na ispunjenje uvjeta za uvođenja eura imat će stanje javnih financija. Stoga su zaposlenici HNB-a istraživali i pitanja održivosti fiskalne politike i javnog duga. Rad Milana Deskara-Škrbića i Darjana Milutinovića dobio je nagradu Zaklade prof. dr. Mladen Hanžeković, što potvrđuje kvalitetu istraživanja koja se provode u HNB-u.

Važne aktivnosti usmjerene su na praćenje i analizu finansijskog stanja i zaduženosti hrvatskih građana i poduzeća. Rezultati provedene Ankete o financijama i potrošnji kućanstava omogućili su dodatni uvid u distribuciju imovine i zaduženost hrvatskih kućanstava. Analizirana je i zaduženost poduzeća, s naglaskom na problemima s otplatom kredita te mogućim utjecajem na stabilnost kreditnih institucija.

HNB istražuje trendove primjene novih tehnologija u hrvatskim bankama i poduzećima te digitalne valute. HNB je također započeo istraživati utjecaj klimatskih promjena na finansijski sustav i središnju banku (detaljnije vidi Okvir 4. Djelovanje protiv klimatskih promjena i ozelenjivanje finansijskih sustava – uloga središnjih banaka).

Navedena istraživanja HNB provodi samostalno, ali i u sklopu međunarodne suradnje i suradnje s akademskom zajednicom. U prošloj godini provedena su dva istraživačka projekta s gostujućim istraživačima iz područja fiskalne politike (Ana Grdović Gnip s Univerze na Primorskom iz Slovenije) i tržišta nekretnina u Hrvatskoj (Ivan Žilić iz Ekonomskog instituta u Zagrebu). Zaposlenici HNB-a sudjelovali su i u istraživačkim skupinama Europskog sustava središnjih banaka iz područja produktivnosti, kretanja cijena, strojnog učenja, poslovnih ciklusa i klimatskih promjena.

Konferencije i publikacije

Radi što boljeg prikaza rezultata istraživanja svojih zaposlenika, HNB je u 2020. godini, uz postojeća Istraživanja i Preglede, pokrenuo dvije nove vrste povremenih publikacija: Pravna istraživanja te Statistička i metodološka istraživanja. Tijekom 2020. objavljeno je devet novih povremenih publikacija, od čega šest Istraživanja, dva Pregleda te jedno Statističko i metodološko istraživanje. Objavljeno je i pet priloga u novouspostavljenom HNBlogu. Zaposlenici HNB-a radove objavljaju i u izdanjima Europske središnje banke i drugih središnjih banaka.

Dio nastalih radova zaposlenika HNB-a objavljen je i u znanstvenim časopisima i drugim publikacijama. Tako je u 2020. godini

POVEZNICA BR. ²

Radi što boljeg prikaza rezultata istraživanja svojih zaposlenika, HNB je u 2020. godini, uz postojeća Istraživanja i Preglede, pokrenuo dvije nove vrste povremenih publikacija: Pravna istraživanja te Statistička i metodološka istraživanja.

publicirano desetak radova zaposlenika HNB-a u znanstvenim časopisima te više radova u drugim vrstama znanstvenih publikacija.

Hrvatska narodna banka organizirala je u 2020. godini dvije znanstvene konferencije. U srpnju je održana tradicionalna 26. Dubrovačka ekonomski konferencija. Glavna tema konferencije bila je analiza učinaka pandemije, ali su obuhvaćene i druge teme uključujući i ulogu središnjih banaka u borbi protiv klimatskih promjena. U prosincu je

održana 3. Istraživačka konferencija HNB-a s temom Ankete o financijama i potrošnji kućanstava. Predstavljeni su rezultati Ankete za europodručje i Hrvatsku kao i istraživanja provedena u HNB-u na osnovi podataka iz te ankete. Zaposlenici HNB-a svoje su radove predstavili na više drugih znanstvenih skupova i konferencija. Nastavile su se provoditi Ekonomski radionice HNB-a, koje se od ljeta održavaju *on line*, što je povećalo njihovu posjećenost. U 2020. godini održane su četiri ekonomski radionice.

Tablica 5.1. Odabrani radovi prema prioritetnim područjima objavljeni u 2020. godini

Prioritetno područje 1: Monetarna i tečajna politika

- Bukovšak, M., Lukinić Čardić, G. i Pavić, N. (2020.): Structure of Capital Flows and Exchange Rate: The Case of Croatia Empirica, 47(1)
 Bule, M. i Čudina, A. (2020.): Inozemna izravna vlasnička ulaganja i premija stranog vlasništva: slučaj Hrvatske, Istraživanja HNB-a, I-55
 Deskar-Škrbić, M., Kotarac, K. i Kunovac, D. (2020.): The Third Round of the Euro Area Enlargement: Are the Candidates Ready?,
Journal of International Money and Finance, 107
 Deskar-Škrbić, M., Kotarac, K. i Kunovac, D. (2020.): Twentieth Anniversary of the Euro: Why are Some Countries Still Not Willing to Join?
Economists' View, Comparative Economic Studies, 62(2)
 Ortega, E. i sur. (Đozović, E. i Kunovac, D.) (2020.): Exchange rate pass-through in the euro area and EU countries, ECB Occasional Paper Series, 241
 Šelebaj, D. (2020.): Mikroekonomski aspekti izvoza hrvatske preradivačke industrije nakon ulaska u Europsku uniju, Istraživanja HNB-a, I-59

Prioritetno područje 2: Financijski sustav i makroprudencijalna politika

- Deskar-Škrbić, M., Buljan, A. i Dumičić, M. (2020.): What drives banks' appetite for sovereign debt in CEE countries?, Public Sector Economics, 42(2)
 Huljak, I., Martin R., Moccero, D. i Pancaro, C. (2020.): Do nonperforming loans matter for bank lending and the business cycle in euro area countries?,
ECB Working Paper Series, 2411
 Jemrić, I. i Vrbanc, I. (2020.): Anketa o financijama i potrošnji kućanstava provedena u Republici Hrvatskoj 2017, Statistička i metodološka
 istraživanja HNB-a, M-1
 Kunovac, M. (2020.): Distribution of household assets in Croatia, Public Sector Economics 44(3)
 Kunovac, D. i Žilić, I. (2020.): Home sweet home: The effects of housing loan subsidies on the housing market in Croatia, CNB Working Papers, W-60
 Pintarić, M. (2020.): Analiza strukture kapitala poduzeća na osnovi kunskog i deviznog duga, Istraživanja HNB-a, I-58
 Rosan, M. i Zauder, K. (2020.): Which Loans do We Take? A Micro-Level Analysis of Croatian Households' Debt Participation, CNB Working Papers, W-61
 Štifanić, D., Musulin, J., Miočević, A., Baressi Šegota, S., Šubić, R. i Car, Z. (2020.): Impact of COVID-19 on Forecasting Stock Prices:
 An Integration of Stationary Wavelet Transform and Bidirectional Long Short-Term Memory, Complexity, 2020

Prioritetno područje 3: Produktivnost i rast

- Bajo, A., Primorac, M. i Galinec, D. (2020.): Dug i zaduzivanje lokalnih jedinica vlasti, objavljeno u Financije županija, gradova i općina
 (ur. Bajo, A. i Primorac, M.), Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagrebu (sveučilišni udžbenik)
 Banić, F. (2020.): Stohastička analiza javnog duga: primjer Hrvatske, objavljeno u Tica, J. i Bačić K. (ur.), Ekonomski politika u 2021. godini –
 Hrvatska poslije pandemije 28(10)
 Deskar-Škrbić, M., Buljan, A. i Dumičić, M. (2020.): What drives banks' appetite for sovereign debt in CEE countries?, Public Sector Economics 42(2)
 Deskar-Škrbić, M., Grdović Gnip, A. i Šimović, H. (2020.): Macroeconomic effects of exogenous tax changes in a small open economy: narrative
 evidence from Croatia, Post-Communist Economies, objavljeno *on line*
 Družić, G., Šimović, H., Basarac Sertić, M. i Deskar-Škrbić, M. (ur.) (2020.): Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju, Zagreb: EFZG i HAZU

Prioritetno područje 4: Platni promet i tehnološki razvoj

- Smojver, S. i Jolić, I. (2020.): Digitalizacija – rezultati ankete hrvatskih banaka u 2019., Pregledi HNB-a, P-48

ZAŠTITA POTROŠAČA FINANCIJSKIH USLUGA

Zaštita potrošača financijskih usluga jedna je od važnih zadaća HNB-a. Intenzivne aktivnosti u tom području tijekom 2020. bile su usmjerenе na specifične aspekte zaštite potrošača povezane s posljedicama pandemije.

POGLED NA 2020. GODINU: ZAŠTITA POTROŠAČA FINANCIJSKIH USLUGA

1

POVEĆANJE
BESKONTAKTNOG LIMITA

250 KUNA

HNB je zatražio povećanje maksimalnog pojedinačnog iznosa beskontaktnе električne platne transakcije bez uporabe PIN-a na 250 kuna.

[VIŠE NA STR. 85](#)**2**

PRIGOVORI
ZAPRIMLJENI U HNB

1.011

U 2020. godini HNB je zaprimio i obradio 1.011 obavijesti o prigovorima, od čega su više od polovine prigovori vezani uz ugovore o kreditima i depozitima.

[VIŠE NA STR. 86](#)**3**

PRIGOVORI ZAPRIMLJENI U
KREDITnim INSTITUCIJAMA

133.476

U 2020. godini kreditne institucije zaprimile su ukupno 133.476 prigovora, a najzastupljeniji su prigovori vezani uz kreditne, debitne i druge kartice.

[VIŠE NA STR. 87](#)**4**

OKRUŽNICE KREDITnim
INSTITUCIJAMA

4

Izdane su četiri okružnice u kojima su kreditnim institucijama komunicirana očekivanja HNB-a radi korekcija poslovnih praksi.

[VIŠE NA STR. 88](#)**5**

PROSJEČNA OCJENA
FINANCIJSKE PISMENOSTI

12,3 (59%)

Prema rezultatima istraživanja finansijske pismenosti, finansijska pismenost građana RH ocijenjena je s 12,3 od 21 boda (59%).

[VIŠE NA STR. 89](#)

ZAŠTITA POTROŠAČA FINANCIJSKIH USLUGA

HNB štiti potrošače financijskih usluga unaprjeđenjem pravnog okvira i nadzornim aktivnostima, praćenjem i obradom prigovora potrošača te financijskom edukacijom i komunikacijom s javnošću. Zaštita potrošača financijskih usluga ostvaruje se kontinuiranom komunikacijom s kreditnim institucijama kako bi se unaprijedila zaštita prava i interesa njihovih klijenata te postigla veća informiranost potrošača o njihovim proizvodima i uslugama. Dugoročni je cilj zaštite potrošača financijskih usluga izgradnja povjerenja među sudionicima na tržištu financijskih usluga.

Kretanja na tržištu bankovnih proizvoda i usluga namijenjenih potrošačima

Ekonomска kriza prouzročena pandemijom imala je za posljedicu pad prihoda i zaposlenosti, što je utjecalo i na tržiste bankovnih proizvoda i usluga namijenjenih potrošačima. Stoga su regulatorne i nadzorne aktivnosti nadležnih tijela EU-a i HNB-a bile usmjerene na procjenu kreditne sposobnosti i praćenje razine zaduženosti, s ciljem sprječavanja prezaduženosti potrošača. Istodobno sa supervizijskim mjerama provodile su se mjere zaštite potrošača. U okviru supervizorskih aktivnosti i odobravanja moratorija na kredite potrošača, HNB je od kreditnih institucija tražio da se uvjetima i rokovima odgode otplate kredita ne naruši postojeća razina zaštite potrošača.

Od kreditnih institucija tražilo se da kreditiranju pristupaju odgovorno, da primjenjuju primjerene prodajne prakse, uključujući i one povezane s digitalizacijom poslovanja, kao i primjerene naknade i troškove bankovnih proizvoda i usluga.

Od svih kreditnih institucija HNB je zatražio ukidanje naknada za transakcije na bankomatima izvan njihove vlastite bankomatske mreže te izdavanje debitnih kartica građanima po računima kod kojih one prethodno nisu bile izdane, što se posebno odnosi na račune zaštićene od ovrhe. Zatraženo je i povećanje maksimalnoga pojedinačnog iznosa beskontaktne elektroničke platne transakcije bez uporabe PIN-a na 250,00 kuna.

U okviru supervizorskih aktivnosti i odobravanja moratorija na kredite potrošača, HNB je od kreditnih institucija tražio da se uvjetima i rokovima odgode otplate kredita ne naruši postojeća razina zaštite potrošača.

Nekoliko sati nakon potresa u ožujku izdana je okružnica kojom se kreditnim institucijama naložilo osiguravanje kontinuiteta poslovanja, što se posebice odnosilo na održavanje bankomatske mreže, POS terminala i ključnih digitalnih kanala.

U drugoj polovini 2020., u uvjetima popuštanja epidemioloških mjera, po preporuci HNB-a zadržana je većina uvedenih praksi u poslovanje kreditnih institucija, s iznimkom ukinutih naknada za podizanje gotovine izvan vlastite bankomatske mreže.

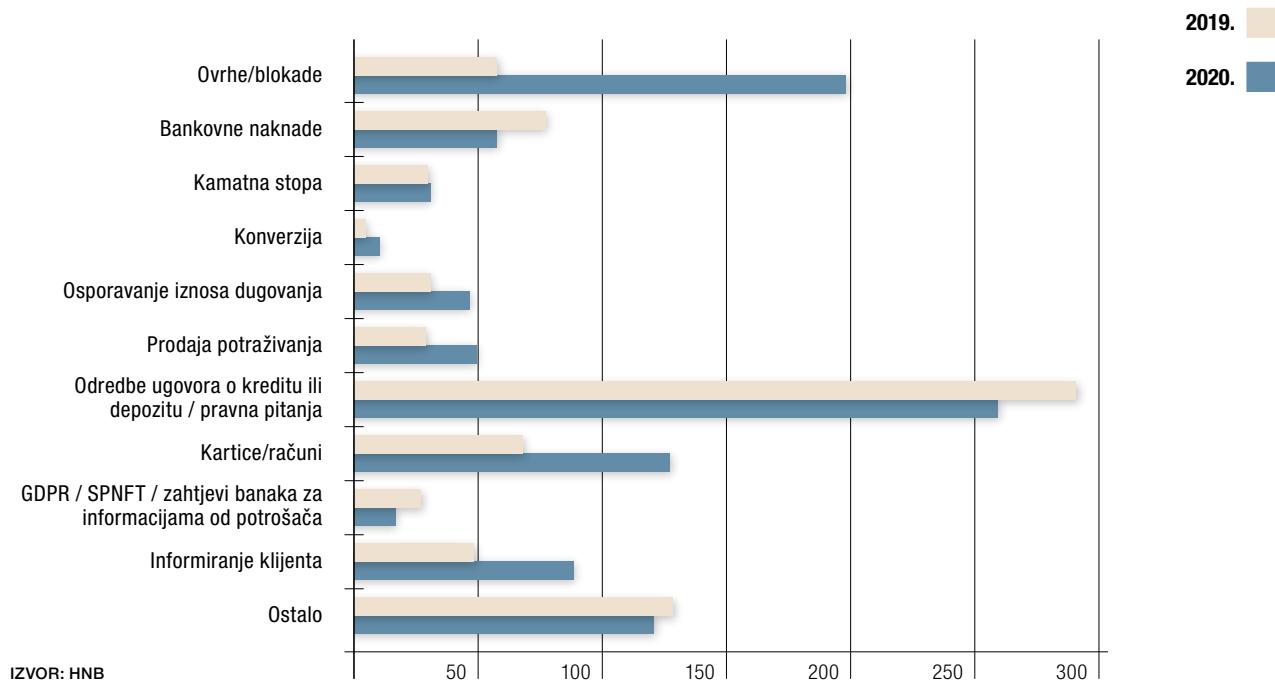
Prigovori potrošača

Prigovorom se smatra svaka izjava o nezadovoljstvu koju potrošač upućuje instituciji čiji je klijent, a odnosi se na bankovne i finansijske usluge, ugovore o kreditu, kreditno posredovanje i slično.

Prigovori zaprimljeni u HNB

Na temelju Zakona o kreditnim institucijama potrošači mogu podnosi obavijesti o prigovoru HNB-u, ako nisu dobili odgovor kreditne institucije na uloženi prigovor ili njime nisu zadovoljni. U 2020. godini HNB je zaprimio i obradio 1.011 obavijesti o prigovorima, što je porast od 27% u odnosu na prethodnu godinu. Više od polovine čine prigovori povezani s odredbama ugovora o kreditima i depozitima zaključenima s kreditnim institucijama (25,7%), potom prigovori na blokade računa ili pokrenute ovršne postupke (19,7%) te prigovori povezani s kreditnim karticama i računima za plaćanje (12,7%). Najveći porast u odnosu na prethodnu godinu vidljiv je u kategoriji prigovora povezanih s blokadama računa i ovršnim postupcima (porast s 58 na 199 prigovora odnosno 343%), kreditnim karticama i računima za plaćanje

Slika 6.1. Prigovori zaprimljeni u HNB-u

Nekoliko sati nakon potresa u ožujku izdana je okružnica kojom se kreditnim institucijama naložilo osiguravanje kontinuiteta poslovanja, što se posebice odnosilo na održavanje bankomatske mreže, POS terminala i ključnih digitalnih kanala.

(porast sa 68 na 128 prigovora odnosno 88%) te informiranjem klijenata (porast s 49 na 89 prigovora odnosno 82%). Smanjenje broja prigovora najizrazitije je u kategoriji troškova i naknada (za 25,6%).

HNB nije ovlašten arbitrirati u ostvarenju prava potrošača koja mogu proizaći iz pojedinačnih ugovornih odnosa, ali nadzire postupanje kreditnih institucija. U 2020. izdana su četiri zapisnika kreditnim institucijama kao rezultat obrade zaprimljenih prigovora potrošača.

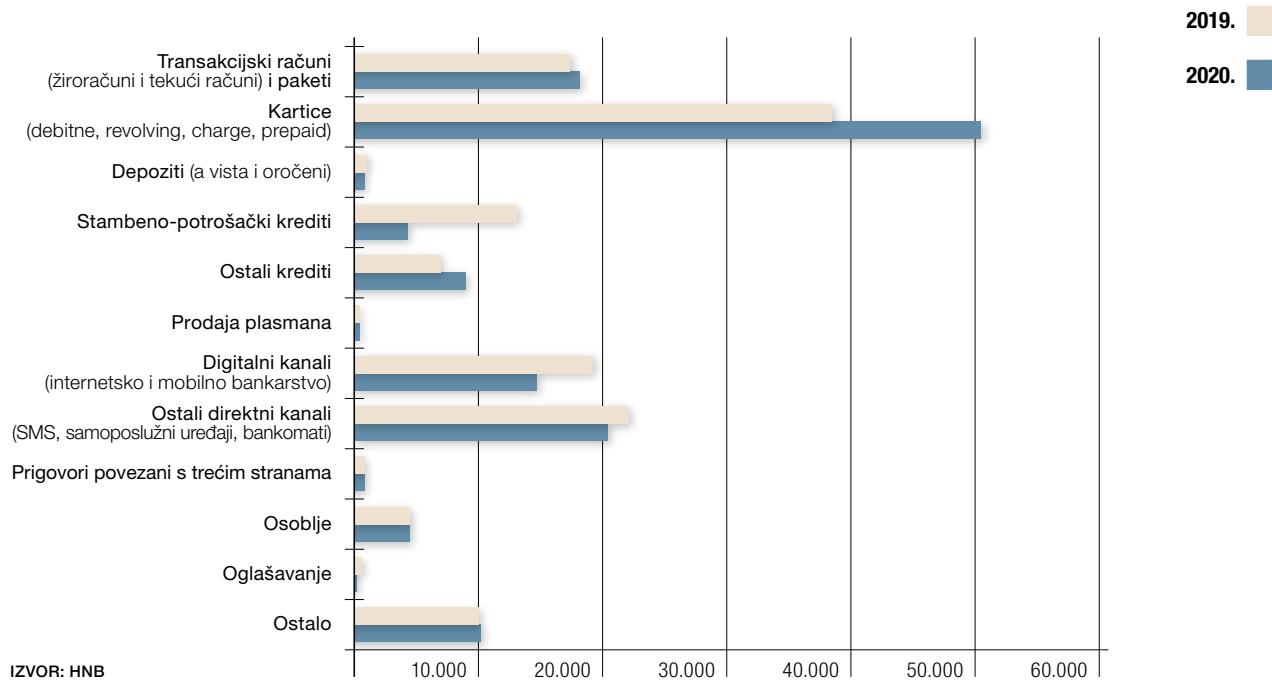
Prigovori zaprimljeni u institucijama iz nadležnosti HNB-a

U 2020. godini kreditne institucije zaprimile su ukupno 133.476 prigovora, što je otprilike na razini prigovora zaprimljenih prethodne godine. U strukturi prigovora najzastupljeniji

su prigovori povezani s kreditnim, debitnim i drugim karticama (37,6%), nakon toga prigovori povezani s direktnim kanalima kao što su bankomati, samoposlužni uređaji i dr. (15,2%) te prigovori po transakcijskim računima (13,6%). U odnosu na prethodnu godinu najviše je porastao broj prigovora povezanih s karticama (za 31,6%) te prigovora povezanih s gotovinskim nenamjenskim kreditima (za 29,4%). Kod većine drugih kategorija prigovora vidljiv je pad, pri čemu su najviše smanjeni prigovori po stambenim potrošačkim kreditima (za 7,4%) i prigovori povezani s mobilnim i internetskim bankarstvom (za 23,4%).

Najveći broj prigovora, posebice onih povezanih s funkcionalnošću pojedine usluge ili tehničkim problemima, kreditne institucije rješavaju samostalno i najvećim dijelom u korist potrošača.

Slika 6.2. Prigovori zaprimljeni u kreditnoj instituciji

U 2020. godini HNB je započeo s prikupljanjem podataka o prigovorima kreditnim unijama i kreditnim posrednicima.

Nadzorne aktivnosti

Zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom, nadzorne aktivnosti u području zaštite potrošača financijskih usluga u 2020. godini provodile su se isključivo posredno u prostorima HNB-a, na osnovi izvještaja i informacija od subjekata nadzora, sadržaja objavljenih na njihovim internetskim stranicama te zaprimljenih prigovora.

HNB je proveo posredne nadzore nad svim kreditnim institucijama u sedam područja njihova poslovanja: prakse nagrađivanja osoblja koje nudi i/ili prodaje bankovne proizvode i/ili usluge potrošačima; prakse odobravanja dopuštenih i/ili prešutnih prekoračenja potrošačima uključujući izračun efektivne kamatne stope; ugovorne odredbe u slučajevima odobravanja kredita s kombiniranim kamatnim stopama; prakse upravljanja i distribucije novih ili značajno izmijenjenih proizvoda; prakse postupanja s policama osiguranja pri prijevremenoj otplati kredita; sadržaje oglasa o kreditima; tržišno ponašanje kreditnih institucija.

HNB je tijekom 2020. godine zbog utvrđenih nezakonitosti izdao ukupno šest zapisnika, od čega se četiri zapisnika odnose na sadržaj pojedinačnih prigovora potrošača, jedan zapisnik na neusklađenost jedne kreditne institucije s važećim propisima, a jedan je zapisnik rezultat neposrednog nadzora jedne kreditne institucije provedenog u 2019.

POVEZNICA BR. ①

godini. Također su izdane i četiri okružnice, u kojima su kreditnim institucijama prenesena očekivanja HNB-a u vezi s korekcijom poslovnih praksi glede sadržaja oglasa o kreditima, načina ugovaranja kombinirane kamatne stope, postupanja s policama osiguranja pri prijevremenoj otplati kredita te prilagodbe poslovanja izdavanja debitnih kartica po računima potrošača koji su zbog blokade otvorili zaštićene račune.

Kreditni posrednici

Velik broj nadzornih aktivnosti HNB-a u 2020. godini odnosio se na poslovanje kreditnih posrednika u stambenom potrošačkom kreditiranju.

U dijelu aktivnosti povezanih s licenciranjem, HNB je u 2020. godini izdao 12 rješenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja i osam rješenja o ukidanju rješenja o izdavanju odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja.

Usto, na dan 31. prosinca 2020. na temelju sporazuma o Brexitu ukinuto je 20 ovlaštenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja za kreditne posrednike sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini.

Regulatorne aktivnosti

Regulatorne aktivnosti HNB-a ① odvijaju se kontinuiranim unaprjeđivanjem pravnog okvira, donošenjem novih ili izmjenom postojećih propisa te osiguravanjem ujednačene primjene važećih zakona i drugih oblika propisa od strane svih institucija iz nadležnosti HNB-a,

Na dan 31. prosinca 2020. na temelju sporazuma o Brexitu ukinuto je 20 ovlaštenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja za kreditne posrednike sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini.

HNB je objavio rezultate istraživanja razine financijske pismenosti OECD-a, prema kojemu je Hrvatska narodna banka institucija kojoj naši građani najviše vjeruju u vezi s financijskom pismenošću.

kao i davanjem mišljenja i odgovora na upite povezane s pojedinim odredbama.

U 2020. godini HNB je izdao deset mišljenja o primjeni pojedinih zakonskih i drugih odredbi, najviše iz područja primjene Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju. Trećina ukupnog broja izdanih mišljenja odnosila se na obvezu i način izračuna efektivne kamatne stope po kreditima odnosno oročenim depozitima.

Financijska edukacija

Podizanje razine financijske pismenosti potrošača smatra se jednim od ključnih doprinosova kojima bi se dugoročno moglo utjecati na smanjenje rizika za potrošače, pa HNB posebnu pozornost pridaje obrazovanju mladih i djece kao budućim sudionicima financijskog tržišta.

Edukacijske aktivnosti

Zbog situacije uzrokovane pandemijom otkazan je velik broj planiranih aktivnosti uključujući i veliku učeničku debatu u povodu obilježavanja Svjetskog i Europskog tjedna novca te velik dio edukativnih predavanja i aktivnosti u sklopu obilježavanja Svjetskog dana prava potrošača. Održana su predavanja na temu "Financijska edukacija", a u suradnji s Hrvatskim katoličkim radijom nastavljen je ciklus kratkih edukativnih radioemisija "Financijska abeceda" te je emitirano 28 epizoda.

HNB je objavio rezultate [istraživanja razine financijske pismenosti](#) ² u Hrvatskoj prema kojemu prosječna ocjena financijske pismenosti

građana Hrvatske u 2019. godini iznosi 12,3 boda od ukupnih 21 (59%), a u 2015. iznosila je 11,7 bodova (56%). Zabilježen je bolji rezultat u financijskom znanju i ponašanju, dok je lošiji rezultat zabilježen kod financijskih stavova. Prema ovom istraživanju, Hrvatska narodna banka jest institucija kojoj naši građani najviše vjeruju u vezi s financijskom pismenošću.

Predstavnici HNB-a redovito su sudjelovali na virtualnim tribinama, okruglim stolovima, radionicama, edukativnim skupovima i seminarima s temom financijske pismenosti.

Međuinstitucionalna suradnja

HNB je član Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača, a o pravima potrošača redovito izvještava putem [Središnjeg portala za potrošače – Sve za potrošače](#) ^①. Tijekom 2020. obrađena su 33 prigovora zaprimljena putem Centralnoga informacijskog sustava za zaštitu potrošača.

HNB je u sklopu projekta pružanja tehničke pomoći u financijskom obrazovanju u organizaciji OECD/INFE i Ministarstva financa Nizozemske sudjelovao u izradi dokumenata *Financial Literacy of Adults in South East Europe* i *Financial Education Mapping of Croatia*, a održani su i brojni virtualni sastanci koji su imali za cilj unaprijediti financijsku pismenost zemalja sudionika.

POVEZNICA BR. ²

POVEZNICA BR. ³

HNB-a unaprjeđuje zaštitu potrošača i sudjelovanjem u radu Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA), članstvom u Stalnom odboru za zaštitu potrošača i financijske inovacije.

Glavne teme tijekom 2020. godine u području zaštite potrošača bile su usklađivanje nadzornih praksi nacionalnih nadležnih tijela u području nagrađivanja prodajnog osoblja u kreditnim institucijama, upravljanje i distribucija proizvoda namijenjenih potrošačima te aktivnosti provođenja tajnog nadzora.

Stalnom odboru za zaštitu potrošača i financijske inovacije ^①. Glavne teme tijekom 2020. godine u području zaštite potrošača bile su usklađivanje nadzornih praksi nacionalnih nadležnih tijela u području nagrađivanja prodajnog osoblja u kreditnim institucijama, upravljanje i distribucija proizvoda namijenjenih potrošačima te aktivnosti provođenja tajnog nadzora (tzv. *mystery shopping*). Osim toga, HNB sudjeluje u radu nacionalne radne skupine za implementaciju Uredbe o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje

POVEZNICA BR. 1

propisa o zaštiti potrošača i u aktivnostima Europske komisije za evaluaciju Direktive EU-a (za područje stambenih potrošačkih kredita).

HNB aktivno surađuje s Hrvatskom udrugom banaka i pučkim pravobraniteljem, sudjeluje u aktivnostima regionalne radne skupine za financijsku edukaciju i financijsku inkluziju, u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača te u radu operativne radne grupe zadužene za praćenje provedbe mjera i aktivnosti iz područja financijske edukacije pri Ministarstvu financija.

PLATNI PROMET, POSLOVANJE TREZORA I MJENJAČI

HNB upravlja platnim sustavima i nadzire ih, osigurava sigurne i efikasne tokove plaćanja te štiti prava korisnika platnih usluga, a tijekom 2020. intenzivno se nastavilo s uvođenjem novih tehnologija u platni promet. Unatoč sve većem korištenju inovativnih načina plaćanja, gotov novac još je uvijek dominantan način plaćanja i HNB osigurava njegovu proizvodnju i distribuciju, kao i zaštitu od krivotvorenja. HNB izdaje odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova i nadzire mjenjače, a u 2020. oko 900 subjekata pružalo je uslugu mijenjanja strane gotovine.

POGLED NA 2020. GODINU: PLATNI PROMET, POSLOVANJE TREZORA I MJENJAČI

1OTVORENI TRANSAKCIJSKI
RAČUNI U BANKAMA**6.954.781**

Na dan 31. prosinca 2020. građani (potrošači) i poslovni subjekti u bankama su imali ukupno 6.954.781 otvoreni transakcijski račun.

VIŠE NA STR. 97

2UGOVORENO MOBILNO
BANKARSTVO**2.465.073**

Na dan 31. prosinca 2020. od građana (potrošača) ugovoreno je mobilno bankarstvo za ukupno 2.465.073 računa, što je porast od 9% u odnosu prethodnu godinu.

VIŠE NA STR. 98

3IZDANO PLATNIH
KARTICA**8.780.256**

Najčešće korišteni platni instrument u RH je platna kartica, kojih je na dan 31. prosinca 2020. u RH ukupno bilo izdano 8.780.256, odnosno 2,15 platnih kartica po stanovniku.

VIŠE NA STR. 111

4IZDANO BESKONTAKTNIH
PLATNIH KARTICA**5.670.596**

Znatan je porast broja izdanih beskontaktnih platnih kartica od gotovo 60% u odnosu na 2019., što je praćeno i porastom broja EFTPOS uređaja.

VIŠE NA STR. 99

5GOTOV NOVAC U
OPTJECAJU**34,1 mlrd. HRK**

Trend rasta gotovog novca u optjecaju bilježi se od 2011. godine. Na dan 31. prosinca 2020. u optjecaju je bilo 34,1 milijarda kuna, što je porast od 10,2% u odnosu na kraj 2019.

VIŠE NA STR. 100

6KOLIČINA
NOVČANICA**276 mil. komada**

Broj komada novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara u vrijednosti od 40,11 milijardi kuna.

VIŠE NA STR. 101

PLATNI PROMET

Jedna od osnovnih zadaća Hrvatske narodne banke jest osigurati nesmetano funkcioniranje sustava platnog prometa, koji čine pružatelji platnih usluga, platna infrastruktura, korisnici platnih usluga te propisi kojima se uređuje platni promet. Hrvatska narodna banka ima središnju ulogu u osiguravanju primjene propisa, osobito kada je riječ o zaštiti prava korisnika platnih usluga. Ona također obavlja funkciju upravitelja i nadzornika sistemski važnih platnih sustava te olakšava sigurne i efikasne tokove plaćanja. Sustav platnog prometa, pa tako i tržište plaćanja malih vrijednosti, pod utjecajem je promjena vođenih inovacijama i procesom digitalizacije. Uloga Hrvatske narodne banke jest u vezi s time dvojaka; u svojoj ulozi katalizatora promjena treba poticati integriranje inovacija u postojeći sustav platnog prometa, ali istodobno promicati i sigurnost plaćanja.

Razvoj platnog prometa: implementacija novih pravnih okvira, novi pružatelji platnih usluga i novi platni sustav

Kako bi se smanjile naknade za prekogranična plaćanja u eurima u cijeloj Europskoj uniji, donesena je Uredba (EU) 2019/518¹, na temelju koje sve banke u Republici Hrvatskoj, od 15. prosinca 2019., svojim klijentima zaračunavaju jednake naknade za nacionalna plaćanja u kunama i odgovarajuća prekogranična plaćanja u eurima.

Navedena jednakost naknada odnosi se na platne transakcije u valuti euro i kuni. Potrošači se o aktualnim naknadama banaka mogu informirati i usporediti ih putem internetske stranice HNB-a kao i putem besplatne aplikacije za pametne telefone mHNB, gdje je moguće pronaći usporedbu najčešće korištenih platnih usluga.

Prekršajne odredbe povezane sa spomenutom Uredbom propisane su u okviru Zakona o provedbi uredbi Europske unije iz područja platnog prometa u veljači 2020. Osim prekršajnih odredbi, spomenutim Zakonom propisano je i tijelo nadležno za nadzor njezine primjene kao i izvansudski pritužbeni postupci.

Popis svih pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca, vrste usluga koje pružaju te države članice EU-a u kojima djeluju javno se objavljaju u **registru pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca**^① na internetskim stranicama HNB-a, koji je uspostavljen na temelju **odлуke**^② HNB-a kojom se propisuju način vođenja i sadržaj registra.

U 2020. godini HNB je izdao dva odobrenja registriranim pružateljima usluge informiranja o računu (engl. *Account Information Service*,

POVEZNICA BR. ①

POVEZNICA BR. ②

POVEZNICA BR. ③

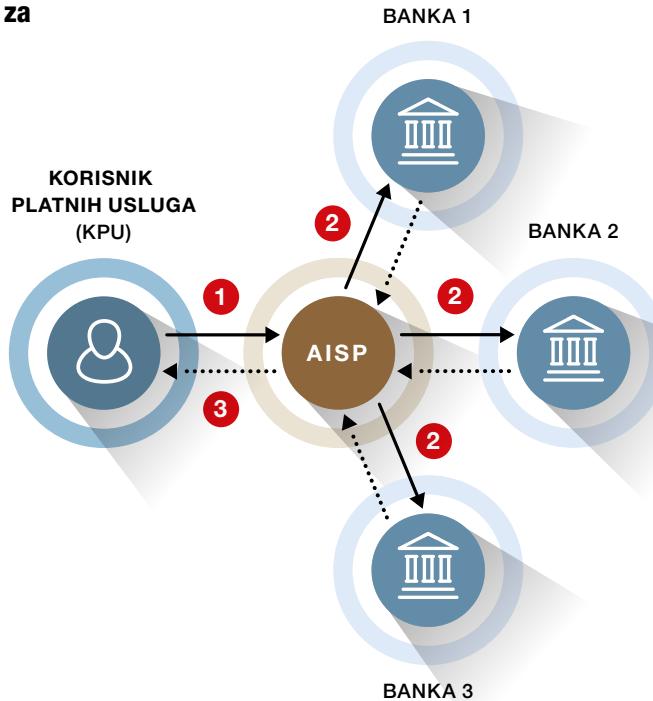

¹ Vidi Obavijest o početku primjene nove EU-ove regulative o jednakosti naknada za plaćanja u eurima i kunama. ^④

Slika 7.1. Korištenje usluge AIS za dobivanje informacija sa svih računa korisnika platnih usluga kod više banaka

- ① Suglasnost
- ② Pristup računu za plaćanje KPU-a
- ③ Informacije s računa za plaćanje

IZVOR: HNB

AIS), koji su ujedno i prvi pružatelji u Republici Hrvatskoj koji su dobili odobrenje za pružanje ove platne usluge. Usluga informiranja o računu jest usluga koja korisniku platnih usluga omogućuje da, preko interneta ili mobilne aplikacije, na jednom mjestu dobije informacije sa svojih računa za plaćanje koji su dostupni *on line* i koji su otvoreni kod jedne ili više banaka. Spomenuta usluga pokriva cijeli spektar usluga koje se zasnivaju na informacijama o platnim transakcijama korisnika, stanjima na računu, navikama plaćanja i slično te omogućuje korisniku kvalitetniju analizu informacija povezanih s njegovim računom ili npr. agregiranje podataka s više računa kod jedne ili više banaka.

Primjena novih tehnologija i zahtjevi korisnika za sve brže izvršenje platnih transakcija rezultirali su pojavom instant plaćanja diljem svijeta.

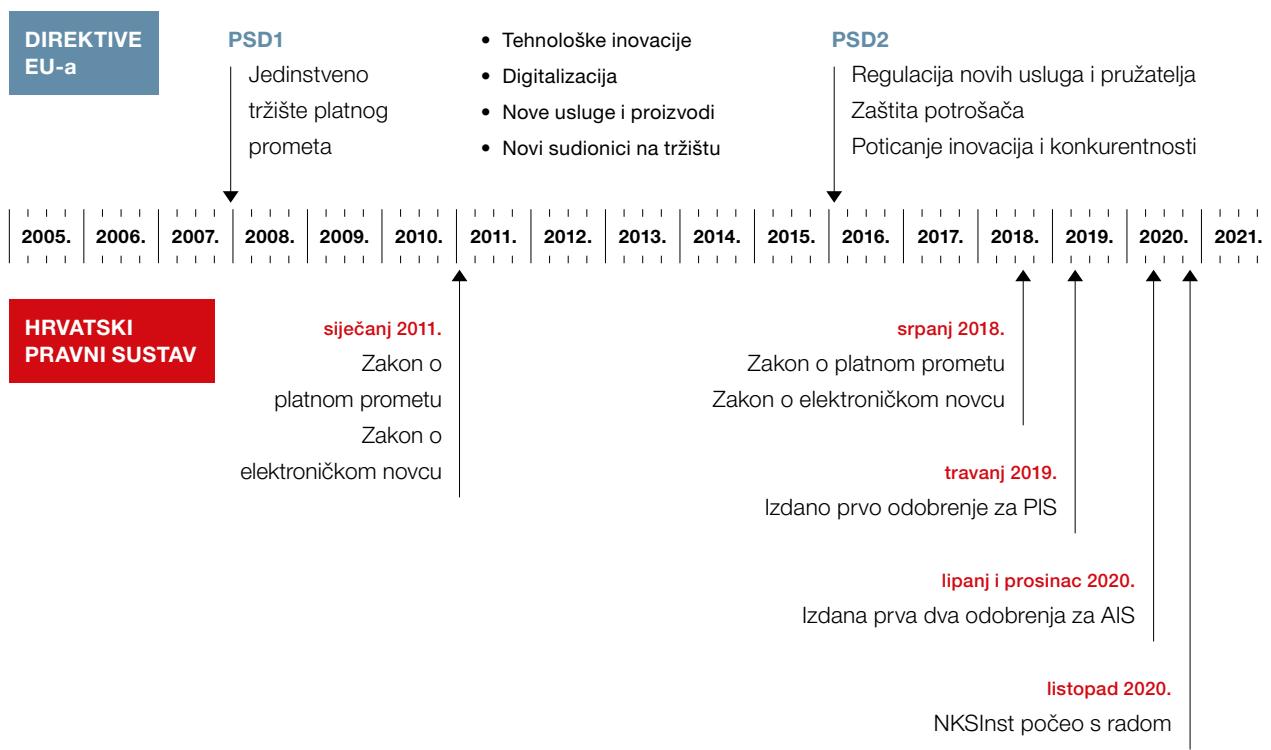
Kako je objavljeno u Strategiji za plaćanja malih vrijednosti za EU, Europska komisija zalaže se za integrirani sustav instant plaćanja u EU-u kako bi se smanjili rizici i ranjivost sustava plaćanja malih vrijednosti te povećala autonomija postojećih rješenja za plaćanje, s ciljem potpune integracije instant plaćanja u EU-u do kraja 2021. godine.

Od listopada 2020. NKSInst, novi platni sustav u Republici Hrvatskoj, omogućuje bankama koje sudjeluju u tom platnom sustavu izvršenje međubankovnih instant plaćanja u kunama.

NKSInst platni je sustav kojemu je Hrvatska narodna banka, u skladu s odredbama Zakona o platnom prometu, izdala odobrenje za rad. NKSInst osigurava izvršenje platnih transakcija u skladu sa standardima SEPA instant platne sheme, koja se za eurska plaćanja primjenjuje u državama članicama EU-a.

NKSInst, novi platni sustav u Republici Hrvatskoj, osigurava izvršenje platnih transakcija u skladu sa standardima SEPA instant platne sheme, koja se za eurska plaćanja primjenjuje u državama članicama EU-a.

Slika 7.2. Odabrana regulativa platnog prometa EU-a i prijenos u hrvatski zakonodavni okvir

članicama EU-a. S datumom uvođenja eura kao službene valute u RH, navedeni platni sustav bit će usklađen sa svim standardima za eurska plaćanja. Uspostava NKSIInst platnog sustava omogućuje praćenje aktualnih trendova u razvoju modernih usluga plaćanja na području Republike Hrvatske.

Infrastruktura platnog prometa – platni sustavi

Infrastruktura platnog prometa za sudionike financijskog tržišta omogućuje podmirivanje financijskih obveza između sudionika pružanjem usluga obračuna i namire platnih transakcija na siguran i standardiziran način.

Platni sustavi kao infrastruktura platnog prometa ključna su komponenta svakoga financijskog sustava s obzirom na to da pružaju usluge nužne za nesmetano i učinkovito funkcioniranje platnog prometa. Platni sustavi funkcioniraju na temelju zakonske regulative, operativnih procedura, poslovnih procesa i tehnoloških rješenja koja

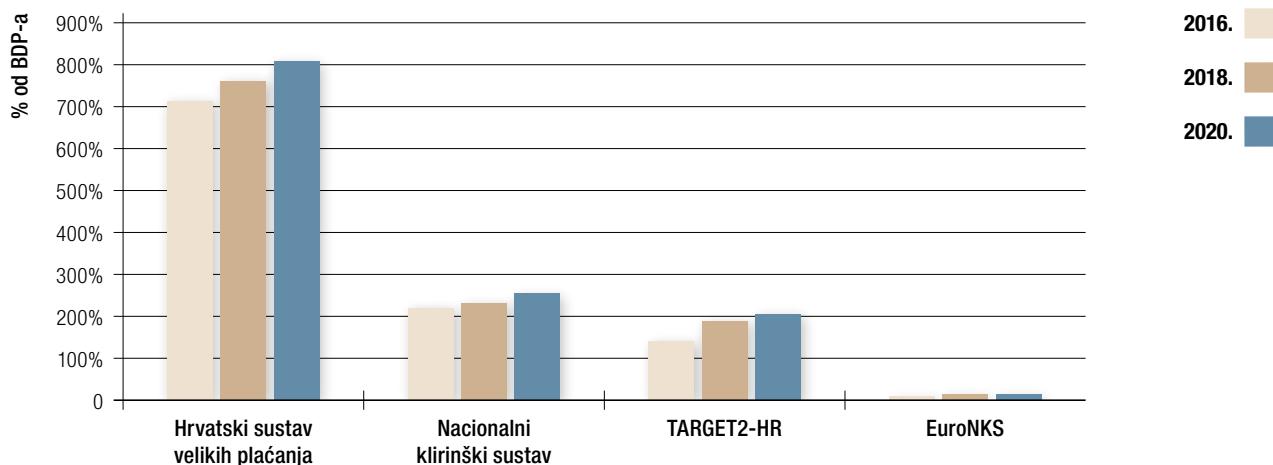
omogućuju prijenos novca između sudionika sustava. U Republici Hrvatskoj infrastrukturu platnog prometa čini pet platnih sustava: Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP), Nacionalni klirinški sustav (NKS), NKSIInst te sustavi TARGET2-HR i EuroNKS.

Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP) ^① platni je sustav za namiru platnih transakcija velikih iznosa u kunama između njegovih sudionika (banke, HNB i SKDD), u kojem se platne transakcije namiruju u realnom vremenu na bruto načelu. Upravitelj HSVP-a je HNB. U HSVP-u platne se transakcije namiruju u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a, opskrbe banaka gotovim novcem, provođenja konačne namire drugih platnih sustava, provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala te ostalih platnih transakcija između sudionika sustava. Tijekom 2020. godine omogućeno je osiguranje pokrića za namiru instant platnih transakcija po HRK SCTInst platnoj shemi.

POVEZNICA BR. ^①

Slika 7.3. Platni sustavi u Republici Hrvatskoj – pregled prometa

Napomena: EuroNKS sustav počeo je s radom u svibnju 2016.

IZVOR: HNB

Nacionalni klirinški sustav (NKS) platni je sustav za multilateralni obračun po neto načelu većeg broja platnih transakcija kreditnog transfera i izravnog terećenja u kunama koje glase na relativno male iznose, a obraduju se prema nacionalnoj shemi koja je uskladena sa SEPA standardima. Upravitelj NKS-a je Financijska agencija, a HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru NKS-a jer se namira obračuna iz NKS-a provodi u HSVP-u.

NKSInst je platni sustav koji omogućuje provođenje tzv. instant platnih transakcija koje se izvršavaju u gotovo realnom vremenu, tj. u standardnom roku od najduže deset sekundi. Maksimalni iznos pojedine instant platne transakcije određen je u iznosu od 100.000 kn. NKSInst omogućuje izvršenje platnih transakcija 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu i 365 dana u godini (24/7/365). Upravitelj je NKSInst platnog sustava Financijska agencija.

POVEZNICA BR. ①

TARGET2-HR¹ je komponenta TARGET2¹ platnog sustava koji služi za namiru platnih

transakcija velikih iznosa u eurima u realnom vremenu na bruto načelu, a sastoji se od nacionalnih komponenata kojima upravljuju središnje banke zemalja članica Europske unije s jedinstvenom tehničkom platformom koja nudi svim svojim sudionicima istu razinu usluge. Upravitelj je sustava TARGET2-HR HNB. Svi sudionici TARGET2-HR sustava, što uključuje i HNB, tijekom 2020. godine nastavili su s pripremama za početak rada T2-T2S konsolidirane platforme koja će zamijeniti postojeći TARGET2 platni sustav i TARGET2-Securities platformu (T2S) s ciljem pružanja bolje usluge namire platnih transakcija i vrijednosnih papira te upravljanja likvidnošću svojim sudionicima. Tijekom 2020. godine, kao posljedica utjecaja pandemije COVID-19, a odlukom Upravnog vijeća ESB-a, početak rada nove platforme odgođen je za studeni 2022. godine te će sudionici postojećeg TARGET2-HR sustava nastaviti sa svojim radom, tj. s pripremama za početak rada nove platforme.

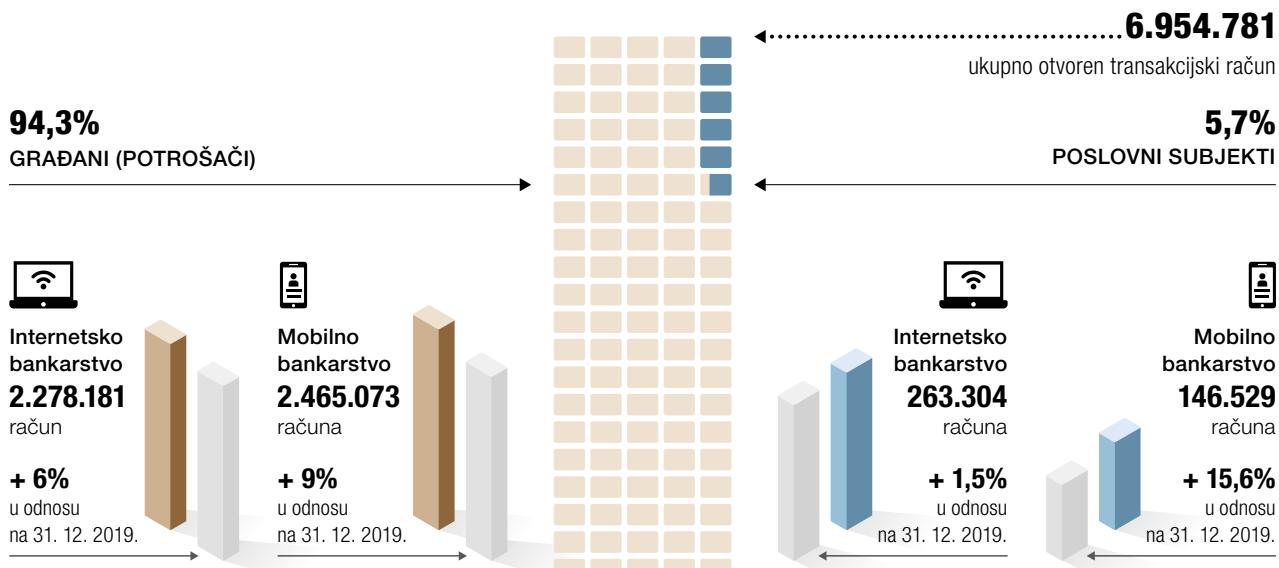
TIPS² je usluga, dostupna od 30. studenoga 2018. u sklopu TARGET2-HR, koja svojim sudionicima

¹ Engl. Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System

² Engl. TARGET Instant Payment Settlement

Slika 7.4. Otvoreni transakcijski računi i korištenje platnih usluga u 2020.

Podaci ne uključuju blokirane transakcijske račune

IZVOR: HNB

omogućuje namiru instant transakcija, tj. platnih transakcija u eurima koje se namiruju unutar nekoliko sekundi, u bilo koje doba dana, tijekom cijele godine (24/7/365). Trenutno nijedna hrvatska banka nije sudionik TIPS usluge.

EuroNKS ² je platni sustav koji obrađuje platne transakcije SEPA kreditnih transfera u eurima relativno manjih iznosa. Upravitelj EuroNKS-a je Financijska agencija. HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru EuroNKS-a s obzirom na to da se namira obračuna iz EuroNKS-a provodi u sustavu TARGET2-HR.

Tijekom 2020. godine HNB je, zajedno sa SKDD-om (Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.), započeo suradnju s ESB-om o nužnim aktivnostima koje je potrebno izvršiti s ciljem pristupanja HNB-a i SKDD-a T2S-u. T2S je usluga za podršku središnjim depozitorijima vrijednosnih papira sa svrhom pružanja centralne i neutralne usluge namire vrijednosnih papira, a

koja će se skupa s TARGET2 platnim sustavom konsolidirati u jedinstvenu T2-T2S platformu u studenome 2022. godine.

Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa

Hrvatska narodna banka u skladu s [Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu](#) ³ od pružatelja platnih usluga prikuplja, obrađuje i objavljuje statističke podatke iz područja platnog prometa.

POVEZNICA BR. ²

Pružatelji platnih usluga na dan 31. prosinca 2020. imali su ukupno 916 poslovnih jedinica, odnosno poslovnicu, većina kojih se odnosi na poslovnice banaka. Prihvati platnih transakcija obavljali su na 107.654 EFTPOS uređaja i 4.896 bankomata. Istodobno, na kraju 2020. godine građani (potrošači) i poslovni subjekti u bankama su imali ukupno 6.954.781 otvorenih transakcijskih računa³. Od ukupnog broja otvorenih računa, 94,3% otvorili su građani (potrošači),

POVEZNICA BR. ³

³ Ne uključuju se blokirani transakcijski računi.

Tablica 7.1. Kanali i načini zadavanja platnih transakcija građana (potrošača) za 2020. godinu

Kanal/način	Broj transakcija	Udio	Vrijednost transakcija (mlrd. kn)	Vrijednost transakcija (% BDP-a)	Udio
Šalter*	62.003.764	27	50,322	15	34
Mobilno bankarstvo	85.852.760	37	60,875	12	26
Internetsko bankarstvo	25.354.440	11	25,513	7	17
Izravna terećenja	19.735.231	9	12,237	5	12
Trajni nalog	23.777.011	10	14,905	4	8
Usluga plaćanja računa	15.156.596	6	4,761	1	3
Ukupno	231.879.802	100	168,613	45	100

* Papirni nalozi za plaćanje zadani na šalterima kreditnih institucija ili drugih osoba koje na osnovi ugovora rade u ime i za račun kreditnih institucija (npr. Fina, HP i sl.)
Napomena: BDP u tekućim cijenama za 2020. iznosi 371,5 mlrd. kuna.

IZVORI: DZS i HNB

a ostatak od 5,7% odnosi se na broj otvorenih računa poslovnih subjekta.

Kada govorimo o navikama korisnika platnih usluga pri plaćanju, možemo zaključiti da je u Republici Hrvatskoj prisutan kontinuirani rast broja i vrijednosti bezgotovinskih plaćanja u posljednjih nekoliko godina. Dosadašnjem porastu bezgotovinskih platnih transakcija uvelike je pridonosio razvoj internetskoga i mobilnog bankarstva kao i razvoj kartičnih plaćanja.

Međutim, dinamika razvoja unutar spomenutih bezgotovinskih kanala plaćanja također se mijenja. Tako je u posljednjih nekoliko godina broj korisnika internetskog bankarstva rastao sporije u odnosu na broj korisnika mobilnog bankarstva. U prilog tome govori i podatak na dan 31. prosinca 2020., prema kojem su građani (potrošači) ugovorili internetsko bankarstvo za 2.278.181 račun, što čini porast od 6% u odnosu na 31. prosinca 2019., dok je mobilno bankarstvo bilo ugovoreno za 2.465.073 računa, što je porast od 9% u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2019. Poslovni subjekti imali su ugovoreno

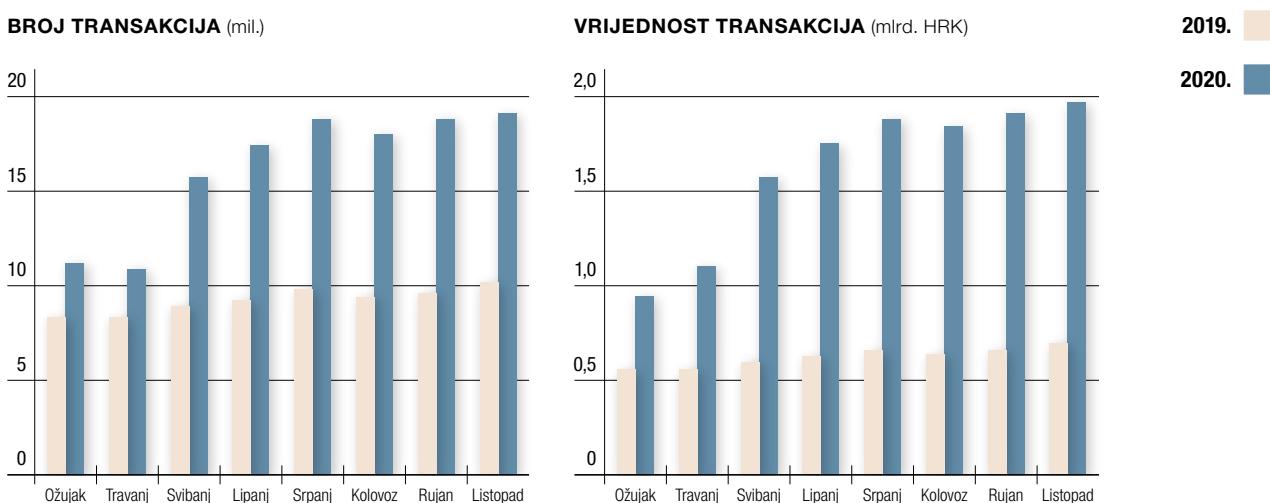
internetsko bankarstvo za 263.304 računa (porast od 1,5% u odnosu na 31. prosinca 2019.), a mobilno bankarstvo za 146.529 računa (porast od 15,6% u odnosu na 31. prosinca 2019.).

Uz porast broja korisnika mobilnog bankarstva istodobno je rastao i broj platnih transakcija zadanih tim kanalom, pa su tako u 2020. u RH građani mobilnim bankarstvom zadali 37% ukupnog broja i 36% ukupne vrijednosti svih bezgotovinskih transakcija u RH.

Drugi najzastupljeniji kanal zadavanja transakcija bio je šalter s 27% u broju i 30% u vrijednosti ukupno zadanih bezgotovinskih platnih transakcija, a treći internetsko bankarstvo s 11% u broju i 15% u vrijednosti ukupnih zadanih bezgotovinskih platnih transakcija.

Poslovni subjekti u RH, kao i građani, najčešće se koriste elektroničkim u odnosu na papirni način zadavanja platnih transakcija. Tako je od svih zadanih platnih transakcija u 2020. godini njih čak 95% u broju i vrijednosti transakcija zadano elektronički. Najzastupljeniji

Slika 7.5. Beskontaktnе transakcije – broj transakcija i vrijednost transakcija

Napomena: Podaci su dostupni samo za razdoblje od ožujka do listopada, jer su jednokratno prikupljeni izravno od kartičnih mreža, a ne od izvještajnih obveznika u statistiku platnog prometa.

IZVOR: PODACI KARTIČNIH MREŽA PRISUTNIH NA TRŽIŠTU RH

kanal zadavanja transakcija i nadalje je kanal internetskog bankarstva, iako je primjetan trend rasta korištenja mobilnog bankarstva, kojim je u 2020. godini u odnosu na 2019. zadano 22% više u broju i 36% više u vrijednosti transakcija.

Zbog sve veće popularnosti i prihvaćenosti mobilnog bankarstva sve se manje koristi internetskim bankarstvom. Najčešće korišteni platni instrument u RH svakako je platna kartica, pa ne čudi podatak da je na dan 31. prosinca 2020. u RH ukupno bilo izdano 8.780.2561 platnih kartica. Pritom je 94,78% platnih kartica izdano građanima (potrošačima), a ostatak od 5,22% poslovnim subjektima.

Međutim, od ukupnog broja kartica, na dan 31. prosinca 2020., njih 3.449.240, odnosno čak 39,28% nije korišteno nijednom u proteklih godinu dana. U smislu vrste izdanih platnih kartica RH, podaci upućuju na to da su i nadalje najzastupljenije debitne kartice, koje su činile 78,86% ukupnog broja svih izdanih kartica u RH.

Važno je napomenuti da na kartičnom tržištu u svijetu u posljednjih nekoliko godina dolazi do znatnih promjena zasnovanih na tehnologijama i funkcionalnostima. Jedna od tih promjena je i porast broja izdanih beskontaktnih platnih kartica. Tako je u RH u 2020. u odnosu na 2019. zabilježen znatan porast broja izdanih beskontaktnih platnih kartica od čak 59,55%, odnosno na dan 31. prosinca 2020. na tržištu RH bilo je izdano 5.670.596 beskontaktnih platnih kartica ili 64,58% ukupno izdanih platnih kartica. Navedena promjena praćena je i porastom broja EFTPOS uređaja koji omogućuju iniciranje beskontaktnih platnih transakcija, stoga ne čudi podatak da korisnici platnih usluga pri plaćanju sve češće odabiru beskontaktan način plaćanja.

Detaljniji pregled i analiza podataka prikupljenih u okviru statistike platnog prometa objavljeni su u publikacijama [Platne kartice i kartične transakcije ①](#), [Platne transakcije i računi ②](#) i [Bezgotovinske platne transakcije ③](#).

Poveznica br. ①

Poveznica br. ②

Poveznica br. ③

¹ Uključene su korištene, nekorištene i blokirane platne kartice u optjecaju.

POSLOVANJE TREZORA

Jedna je od zadaća Hrvatske narodne banke i osiguravanje neometane opskrbe potrebnom količinom gotovog novca u Republici Hrvatskoj. Hrvatska narodna banka brine se o planiranju proizvodnje gotovog novca, dopremi, pohrani, obradi i organizaciji distribucije gotovog novca, njegovoj zaštiti od krivotvorenja i uništavanju neprikladnoga gotovog novca te upravlja logističkim i strateškim pričuvama gotovog novca. Osim toga, HNB definira i standarde koji se primjenjuju u obradi gotovog novca kod drugih institucija te nadzire primjenu propisa kojima se uređuje postupanje s gotovim novcem, opskrba, obrada i redistribucija gotovog novca, s ciljem osiguranja kakvoće gotovog novca u optjecaju u skladu s potrebama javnosti.

Izdavanje i opskrba gotovog novca

Izdavanje novčanica i kovanog novca te opskrba novčanicama i optjecajnim kovanim novcem na teritoriju Republike Hrvatske među osnovnim su zadacima HNB-a. Opskrba banaka gotovim novcem jest provedba aktivnosti kojima je cilj osiguravanje dovoljne količine gotovog novca za banke i njihove klijente (potrošače i poslovne subjekte), a uređena je [Odlukom o opskrbi banaka gotovim novcem](#) ¹. Organizirana je putem osam gotovinskih centara, kojima su pokriveni svi dijelovi Republike Hrvatske.

POVEZNICA BR. 1

Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

Trend rasta gotovog novca u optjecaju nastavlja se kontinuirano od 2011. godine. Na dan 31.

prosinca 2020. u optjecaju je bila 34,1 milijarda kuna, što je porast od 10,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Od početka 2011. do kraja 2020. godine gotov novac u optjecaju udvostručio se. Pod optjecajem smatra se količina gotovog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara, umanjena za količinu gotovog novca u blagajnama banaka.

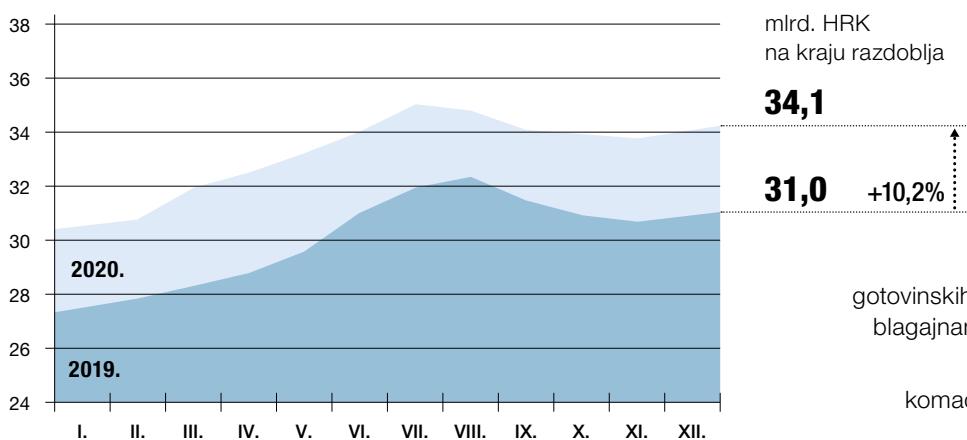
Povlačenje gotovog novca

HNB povlači novčanice i kovani novac koji su postali neprikladni za optjecaj i zamjenjuje ih prikladnima. Tijekom 2020. ukupno je obrađeno 29,9 milijuna komada novčanica, od čega je 73,1% ili 21,8 milijuna komada uništeno jer novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnju

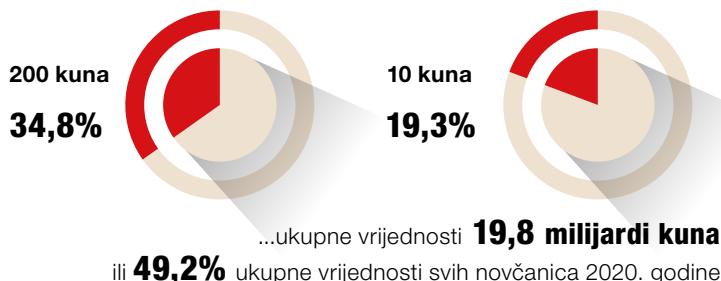
Izdavanje i opskrba novčanicama i kovanim novcem među osnovnim su zadacima Hrvatske narodne banke, kao i suzbijanje krivotvorenja novčanica i kovanog novca.

Slika 7.6. Gotov novac u optjecaju

GOTOV NOVAC U OPTJECAJU NA KRAJU RAZDOBLJA

NAJZASTUPLJENIJE NOVČANICE U 2020.

IZVOR: HNB

NAJZASTUPLJENIJE KOVANICE U 2020.

upotrebu u optjecaju. Također, iz obrađene količine novčanica 1,9 milijuna komada ili 2,7% povućeno je kao oštećeno i bit će naknadno uništeno.

Kada količini gotovog novca u optjecaju dodamo stanja u blagajnama i trezorima banaka, na dan 31. prosinca 2020. izvan HNB-a i gotovinskih centara bilo je 276,0 milijuna komada novčanica u vrijednosti od 40,11 milijardi kuna. U usporedbi sa stanjem na kraju 2019. godine, tijekom 2020. količina novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara povećala se za 3,9%, dok se njihova ukupna vrijednost povećala za 8,1%.

Izvan HNB-a i gotovinskih centara u 2020. najviše su bile zastupljene novčanice u

apoenima od 200 kuna (udio od 34,8%) i od 10 kuna (udio od 19,3%), čija je ukupna vrijednost iznosila 19,8 milijardi kuna ili 49,2% ukupne vrijednosti novčanica te godine.

Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je i rezultiralo velikom zastupljenosti tog apoena u strukturi novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara.

Među kovanim novcem količinski je najviše bio zastupljen apoen od 10 lipa (602,4 milijuna komada, što čini 23,1% ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara), dok je vrijednosno najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 645,0 milijuna kuna, što čini 38,3% ukupne vrijednosti kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara).

Izdavanje prigodnoga kovanog novca i numizmatičkih kompleta

Prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna izdan je povodom hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, a Zlatna kuna nova je serija investicijskog zlata

HNB je tijekom 2020. godine izdao prigodni optjecajni kovani novac od 25 kn povodom predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020., važnoga političkog događaja za Republiku Hrvatsku. Osim prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna, HNB je u istoj godini izdao više izdanja prigodnoga zlatnoga i srebrnoga kovanog novca povodom

važnih povijesnih, političkih, znanstvenih te kulturnih događaja za Republiku Hrvatsku.

HNB je izdao i prigodni kovani novac Zlatna kuna. Riječ je o novoj seriji investicijskog zlata s motivom optjecajnoga kovanog novca od 1 kune. Izdavanjem numizmatičkoga kompleta optjecajnoga kovanog novca Republike Hrvatske s godinom izdanja 2020. koji sadržava sve apoene kovanog novca kuna i lipa zaključena je 2020. godina.

Slika 7.7. Izdanja prigodnoga zlatnoga i srebrnoga kovanog novca povodom važnih povijesnih, političkih, znanstvenih te kulturnih događaja za Republiku Hrvatsku

**1945. – 2020.
PRIGODNI SREBRNI
KOVANI NOVAC OD
150 kuna
povodom
obilježavanja
75. obljetnice
pobjede nad
fašizmom.**

1995. – 2020.

**PRIGODNI SREBRNI
KOVANI NOVAC OD
150 kuna
u povodu obilježavanja
25. obljetnice
vojno-redarstvenih
operacija "Bljesak" i "Oluja".**

**1820. – 2020.
PRIGODNI SREBRNI
KOVANI NOVAC OD
200 kuna
u povodu
200. obljetnice
osnivanja
Arheološkog
muzeja u Splitu.**

1669. – 2020.

**PRIGODNI ZLATNI
KOVANI NOVAC OD
500 kuna
TE PRIGODNI SREBRNI
KOVANI NOVAC OD
150 kuna,
u povodu obilježavanja
350. obljetnice
osnivanja Sveučilišta
u Zagrebu.**

Krivotvorene novčanice i kovani novac te njihovo suzbijanje

Tijekom 2020. registrirano je ukupno 157 komada krivotvorenih novčanica kuna u ukupnoj vrijednosti od 59.420,00 kuna, od čega su 92,4% bile krivotvorine loše kvalitete izrade. U usporedbi s 2019. broj registriranih krivotvorina kuna smanjen je za 69,0%. Uzveši u obzir da su tijekom 2020. izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara bila prosječno 276,4 milijuna komada novčanica, na milijun komada novčanica kuna u optjecaju registrirano je 0,6 krivotvorenih novčanica. U 2019. godini u optjecaju na milijun komada novčanica kuna registrirano je 1,9 krivotvorenih novčanica.

Tijekom 2020. registrirana su, isto kao tijekom 2019. godine, tri primjerka krivotvorenoga kovanog novca kune (apoen od 5 kuna).

Kada je riječ o krivotvorinama strane valute, njih je tijekom 2020. godine registrirano ukupno 297 komada, od čega se 237 primjeraka odnosi na krivotvorene novčanice eura. Slijede

krivotvorene novčanice američkog dolara s 40 primjeraka, krivotvorene novčanice funte sterlinga s 13 primjeraka, krivotvorene novčanice švicarskog franka s četiri primjerka te po jedan primjerak krivotvorene novčanice konvertibilne marke, njemačke marke i poljskog zlota. Kod registriranih krivotvorenih novčanica eura evidentno je smanjenje krivotvorina za 4.043 komada ili 94,5% u odnosu na 2019. godinu. Udio krivotvorenih novčanica eura loše kvalitete iznosio je 38,4%, odnosno 91 komad.

Tijekom 2020. registrirano je 817 primjeraka krivotvorenoga kovanog novca eura, što je u odnosu na 2019. povećanje za 689 komada ili 538,3%.

Kako bi još više približila provjera autentičnosti novčanica javnosti, Hrvatska narodna banka izdala je seriju [edukativnih videoa o zaštitnim obilježjima novčanica kuna](#)^①. Za svaki apoen novčanice kune snimljena je videoanimacija u kojoj je detaljno opisan postupak provjere autentičnosti.

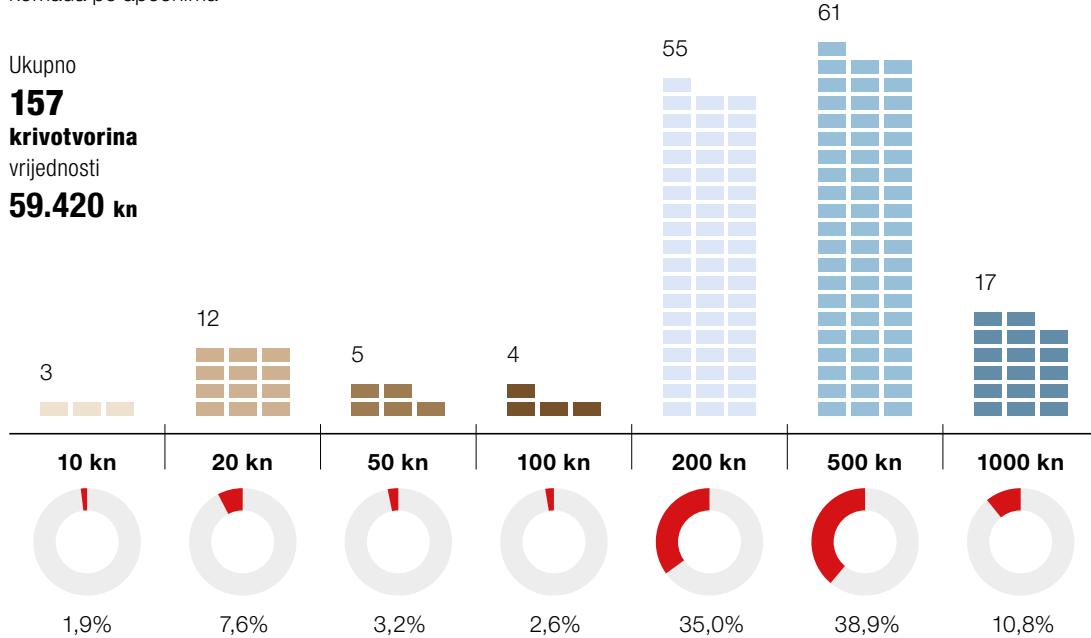
POVEZNICA BR. ①

Slika 7.8. Registrirane krivotvorene novčanice kuna u 2020.

komada po apoenima

Ukupno
157
krivotvorina
vrijednosti
59.420 kn

IZVOR: HNB

2020.
godine
registrirano je
0,6
krivotvorina
na milijun
novčanica u
optjecaju,
što je pad
u odnosu
na 2019.,
kada ih je
registrirano
1,9
na milijun

FINTECH I KRIPTOIMOVINA – ULOGA SREDIŠNJIH BANAKA

FinTech, u najširem smislu, označuje sve inovativne financijske proizvode i usluge zasnovane na tehnologiji. Primjenom tehnologije mijenjaju se postojeći poslovni modeli, stvaraju se nove poslovne prilike, ali se istodobno unose novi rizici u financijski sustav. Temeljni izazov koji se pritom postavlja pred nadležna tijela jest pronalaženje ravnoteže između poticanja inovacija i poduzetništva, s jedne strane, te sprječavanja gomilanja rizika, odnosno njihova pravodobnog prepoznavanja, s druge.

Inovacijski hub

U prosincu 2019. godine HNB je uspostavio inovacijski centar pod nazivom Inovacijski hub HNB-a. Inovacijski hub je komunikacijsko-informacijska platforma na kojoj poslovni subjekti mogu dobiti odgovore na upite odnosno zainteresirane tvrtke informacije te koja omogućuje razmjenu mišljenja i na kojoj se mogu dobiti pojašnjenja u područjima FinTecha iz nadležnosti HNB-a. Tijekom 2020., uz nekoliko održanih sastanaka s tvrtkama koje su se prijavile preko platforme, najveći broj pristiglih upita bio je povezan s pružanjem platnih usluga, odnosno alternativnim metodama plaćanja, i to i

na području tradicionalnih valuta ili pak korištenja različitih oblika kriptoimovine. Primljeni su i upiti vezani uz procjenu kreditne sposobnosti i digitalno otvaranje računa korištenjem inovativnih i digitalno naprednih rješenja.

Inovacijski hub stvoren je s ciljem da se pomogne svim novim ili postojećim tvrtkama koje razvijaju ili su već razvile inovativnu bankovnu ili platnu uslugu zasnovanu na tehnologiji. Sve tvrtke, bez obzira na to imaju li ili nemaju prethodno odobrenje HNB-a za pružanje određene vrste usluga, pozvane su da se obrate Inovacijskom hubu

ako žele doznati više o regulatornom okviru primjenjivom na njihov konkretan poslovni model.

Regulatorni okvir za kriptoimovinu

Zbog sve veće važnosti kriptoimovine, regulatori diljem svijeta počeli su intenzivno raditi na izradi pravnog okvira kojim bi se obuhvatilo izdavatelje kriptoimovine te pružatelje usluga povezanih s kriptoimovinom. Pod pojmom kriptoimovine smatra se digitalni prikaz vrijednosti ili prava koji se prenosi ili pohranjuje elektronički, a počiva na tehnologiji decentraliziranog vođenja evidencije transakcija ili sličnoj tehnologiji.

Međutim, s virtualnim su valutama povezani znatni rizici, uključujući rizik od gubitka novca. Ako platforma koja drži virtualne valute ili posluje s njima propadne, ne postoje mehanizmi zaštite od gubitaka. Poseban izazov regulatorima pritom čini dualna narav kriptoimovine.

Stoga su još krajem 2019. predstavnici Europske komisije pozvali sve zainteresirane strane (građane, organizacije, države članice itd.) na javnu raspravu o zakonskom prijedlogu uređenja tržišta kriptoimovine u Europskoj uniji. Nakon prikupljenih odgovora i provedene stručne analize, u rujnu 2020. objavljen je prijedlog [Uredbe o tržištima kriptoimovine](#) ¹,

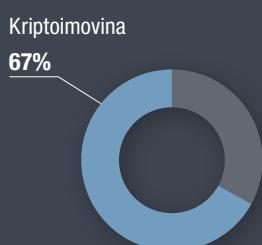
Kriptoimovina se istodobno
može rabiti kao investicijsko i platno sredstvo.

POVEZNICA BR. 1

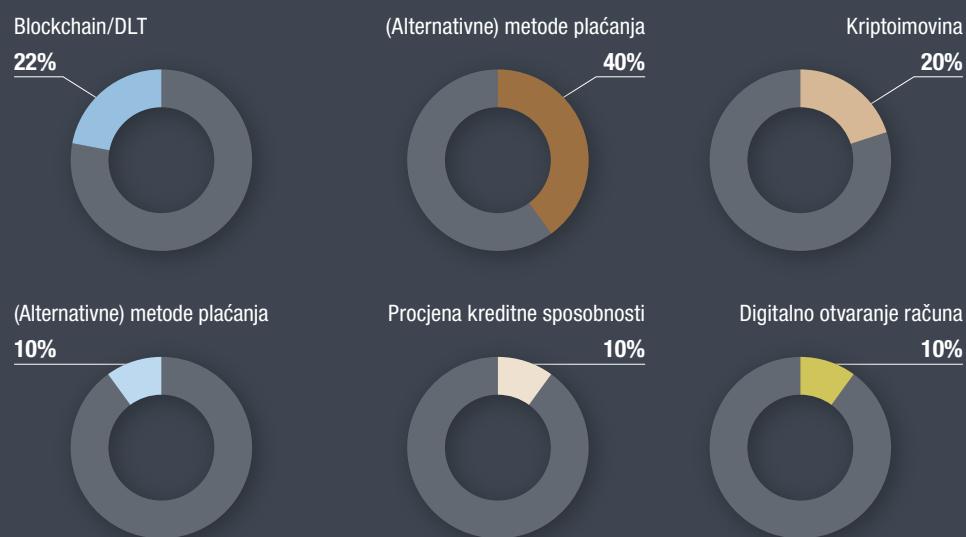

Slika 7.9. Struktura upita javnosti iz FinTech područja i tema obrađenih u sklopu Inovacijskog huba

STRUKTURA UPITA JAVNOSTI U 2020.

STRUKTURA TEMA OBRAĐENIH U INOVACIJSKOM HUBU

Cilj je prijedloga Uredbe o tržištima kriptoimovine ujednačavanje pravila za izdavatelje i pružatelje usluga vezanih uz kriptoimovinu s istodobnom zaštitom potrošača te poticanje inovacija uz sprječavanje nagomilavanja rizika.

kojom se obuhvatilo izdavatelje i pružatelje usluga vezane uz kriptoimovinu. Navedenim prijedlogom uredbe ipak nije obuhvaćeno izdavanje kriptoimovine koja spada u tzv. decentralizirane financije (Bitcoin, Ether i sl.). Međutim, zakonodavnim prijedlogom obuhvaćene su tvrtke koje se namjeravaju baviti pružanjem usluga povezanim i s tim oblicima kriptoimovine.

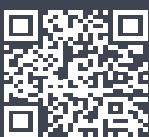
U okviru Vijeća Europske unije trenutačno traju pregovori o prijedlogu Uredbe, a cilj prijedloga je ujednačavanje pravila diljem Europske unije, poticanje inovacija uz sprječavanje nagomilavanja rizika, potom zaštita potrošača te ostvarivanje punog potencijala jedinstvenoga europskog tržišta za izdavatelje i pružatelje FinTech usluga.

A Više o Inovacijskom HUB-u:
fintechhub.hnb.hr

B Više o centralnobankarskom digitalnom novcu:
Centralnobankarski digitalni novac – nova moda ili stvarna potreba?

C Više o provedenim javnim konzultacijama o digitalnom euru:
[ECB digital euro consultation ends with record level of public feedback](http://www.ecb.europa.eu/digital_euro/consultation/index.en.html)

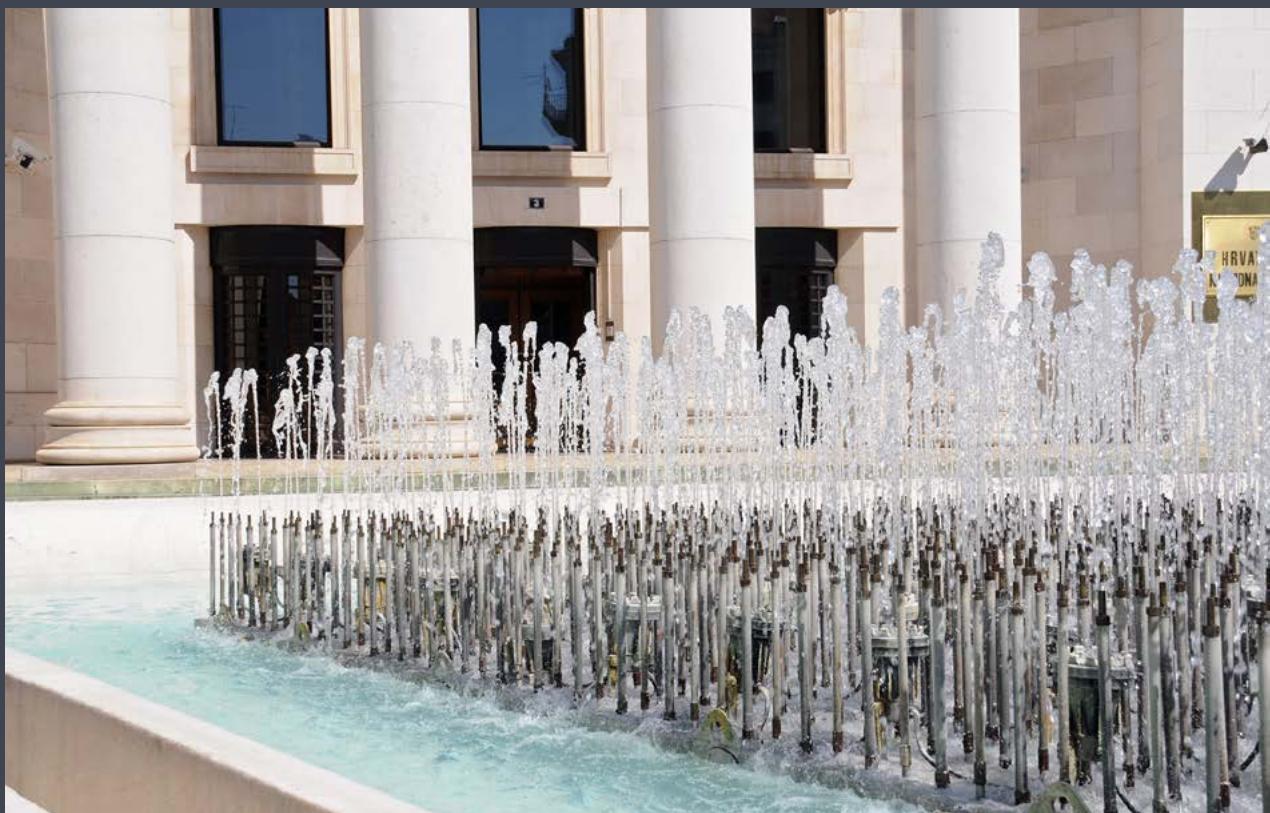
POVEZNICA **A**

POVEZNICA **B**

POVEZNICA **C**

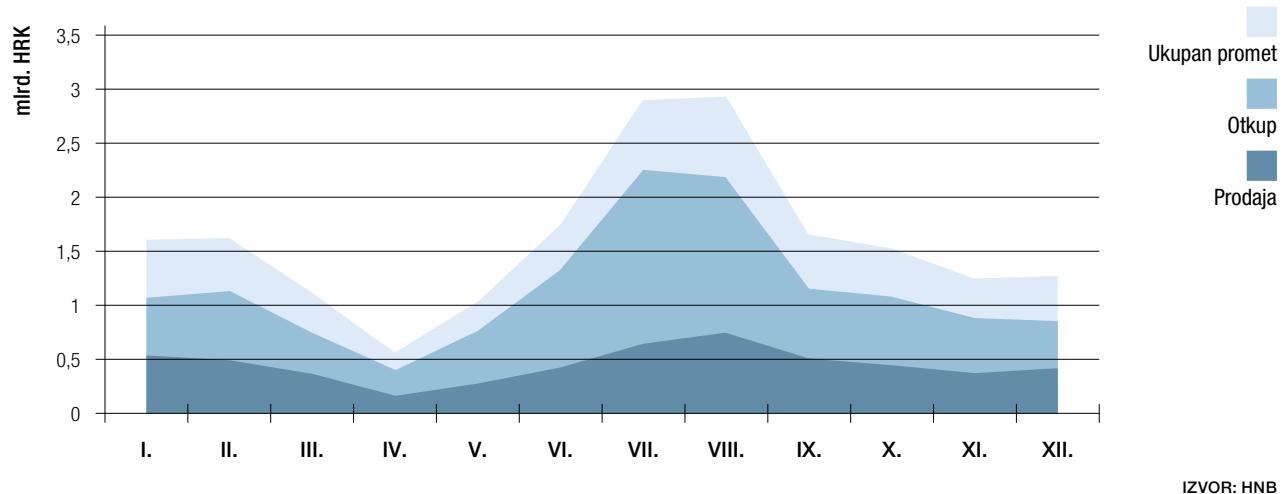
POSLOVANJE OVLAŠTENIH MJENJAČA

Krajem 2020. godine u Hrvatskoj je djelovalo oko 900 ovlaštenih mjenjača, koji su trgovali s 31 valutom te ostvarili promet od 19 mlrd. kuna, od čega više od 87% u eurima.

Na dan 31. prosinca 2020. u Republici Hrvatskoj bilo je ukupno 1.188 ovlaštenih mjenjača kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje mjenjačkih poslova, među kojima je

njih oko 900 aktivno pružalo uslugu mijenjanja strane gotovine, kontinuirano tijekom cijele godine ili sezonski, i to na oko 3500 mjenjačkih mjestu.

Slika 7.10. Kretanje ukupnog prometa te otkupa i prodaje strane gotovine u 2020.

Ovlašteni su mjenjači u 2020. godini otkupili od fizičkih osoba odnosno prodali fizičkim osobama stranu gotovinu u kunskoj protuvrijednosti od 19,24 milijarde kuna, od čega se 13,86 milijardi kuna odnosno 72,02% odnosilo na otkup.

Tijekom 2020. godine Hrvatska narodna banka izdala je ukupno 29 odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova, 20 rješenja o oduzimanju odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova te je evidentirala da su 53 odobrenja prestala vrijediti "po sili zakona", najčešće zbog brisanja ovlaštenog mjenjača iz sudskog registra.

Ovlašteni su mjenjači u 2020. trgovali s 31 valutom, pri čemu su otkupili od fizičkih osoba odnosno prodali fizičkim osobama stranu gotovinu u kunskoj protuvrijednosti od 19,24 mlrd. kuna, od čega se 13,86 mlrd. kuna odnosno 72,02% odnosilo na otkup. Najveći dio ukupnog prometa (87,39%) ovlašteni mjenjači ostvarili su u eurima. U odnosu na prethodnu godinu kunska protuvrijednost ukupnog prometa strane gotovine koji su ostvarili ovlašteni mjenjači manja je za 10,53 mlrd. kuna odnosno 35,38%, dok je udio eura u ukupnom prometu veći za 1,09 postotnih bodova (povećanje s 86,3% na 87,39%).

U rujnu 2020. Hrvatska narodna banka donijela je podzakonski propis kojim se mijenjaju i

POVEZNICA BR. ①

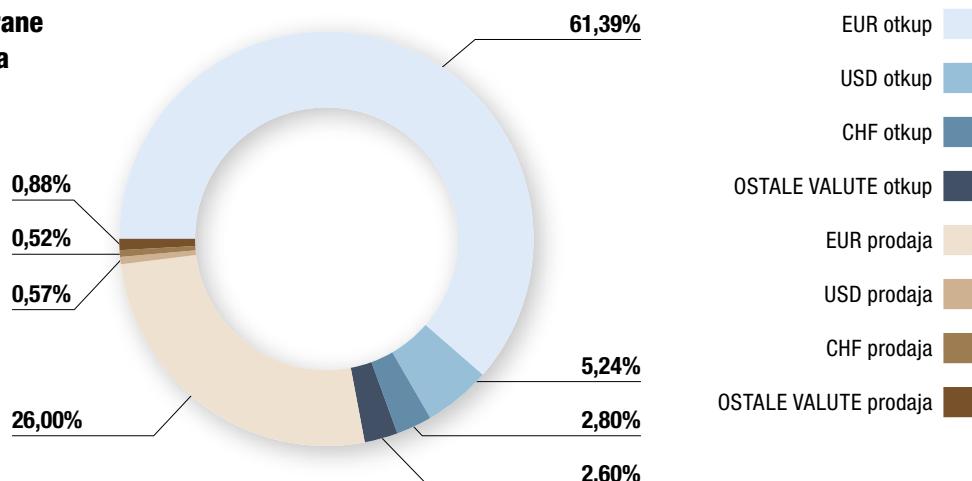

dopunjuju [uvjeti i način obavljanja mjenjačkih poslova od strane ovlaštenih mjenjača ①](#).

Tijekom prošle godine Hrvatska narodna banka nije donosila odnosno mijenjala druge propise koji uređuju devizno poslovanje.

Slika 7.11.

**Udio otkupa i prodaje strane
gotovine prema valutama
u ukupnom prometu
u 2020.**

IZVOR: HNB

HNB U EU-u I MEĐUNARODNOM OKRUŽJU

Hrvatska narodna banka članica je Europskog sustava središnjih banaka, a predstavnici HNB-a uključeni su i u rad Europskog odbora za sistemske rizike, Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo, Jedinstvenoga sanacijskog odbora te radnih tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije. Suradnja Hrvatske narodne banke s MMF-om, BIS-om i drugim multilateralnim međunarodnim finansijskim institucijama bila je intenzivna, unatoč pandemiji. Osim toga, u 2020. nastavljene su aktivnosti tehničke suradnje povezane s *twinning* projektima i Regionalnim programom za jačanje kapaciteta središnjih banaka zemalja zapadnog Balkana.

POGLED NA 2020. GODINU: HNB U EU-u I MEĐUNARODNOM OKRUŽJU

1

**BESPOVRATNA SREDSTVA
I POVOLJNI ZAJMOVI EU-a**

9,349 mlrd. EUR

Ukupna vrijednost finansijske pomoći EU-a osigurana putem Mechanizma za oporavak i otpornost iznosi 672,5 mlrd. eura, od čega je Hrvatskoj alocirano 9,349 mlrd. eura raspoloživih u razdoblju 2021.-2023.

[VIŠE NA STR. 113](#)

2

**FINANCIJSKA
POMOĆ MMF-a**

102 mlrd. USD

MMF je na pandemijsku krizu reagirao brzim odobravanjem finansijske pomoći nizu zemalja (njih 83, u ukupnom iznosu od više od 102 mlrd. USD tijekom 2020. godine) kao i prilagodbom svojih finansijskih instrumenata.

[VIŠE NA STR. 115](#)

3

**GLAVNI PROGRAMI
TEHNIČKE SURADNJE**

4

HNB je kao *twinning* partner bio uključen u tri projekta za središnje banke zemalja kandidata za članstvo u EU-u, te su nastavljene aktivnosti Regionalnog programa za jačanje kapaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana.

[VIŠE NA STR. 117](#)

4

**NEPROMIENJENA
KVOTA RH PRI MMF-u**

717,4 mil. SDR

Kvota RH pri MMF-u u 2020. godini ostala je nepromijenjena (717,4 mil. posebnih prava vučenja), kao i njena glasačka prava (0,171% ukupnih glasačkih prava u MMF-u).

[VIŠE NA STR. 114](#)

MEDUNARODNI ODNOŠI

Hrvatska narodna banka članica je Europskog sustava središnjih banaka te aktivno sudjeluje u obavljanju zadaća u nadležnosti Općeg vijeća i Nadzornog odbora Europske središnje banke. Priključenje hrvatske kune tečajnom mehanizmu ERM II, uspostava bliske supervizorske suradnje s ESB-om i pridruživanje jedinstvenom sanacijskom mehanizmu ključni su događaji u europskim poslovima HNB-a u 2020. godini.¹ Predstavnici HNB-a uključeni su i u rad Europskog odbora za sistemske rizike, Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo, Jedinstvenoga sanacijskog odbora te radnih tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije. Suradnja Hrvatske narodne banke s MMF-om, BIS-om i drugim multilateralnim međunarodnim finansijskim institucijama nastavljena je i u 2020. godini gotovo jednakim intenzitetom kao i prethodnih godina, iako je u uvjetima pandemije COVID-19 u velikoj mjeri prebačena na virtualni format.

Aktivnosti povezane s članstvom u Europskoj uniji

Europski sustav središnjih banaka (ESSB)

HNB je sastavni dio ESSB-a, a guverner HNB-a član je Općeg vijeća ESB-a. U 2020. godini guverner je sudjelovao na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg vijeća, na kojima su se razmatrala makroekonomска, monetarna i finansijska kretanja u EU-u kao i mjere monetarne politike u državama članicama izvan europodručja. U srpnju 2020. održan je izvanredni sastanak Općeg vijeća, koje je, zajedno s Upravnim vijećem ESB-a, razmotrilo zahtjeve za uključivanje hrvatske kune i bugarskog leva u tečajni mehanizam ERM II.

Stručnjaci HNB-a sudjelovali su u radu 14 odbora ESSB-a, brojnih pododbora i radnih skupina koji pružaju stručnu podršku Općem vijeću,

nadzornom odboru i drugim tijelima ESB-a nadležima za odlučivanje. HNB u okviru ESSB-a sudjeluje i u izradi mišljenja ESB-a o prijedlozima pravnih akata Unije i pojedinih država članica.

Pristupanje bankovnoj uniji

Usporedno s priključenjem hrvatske kune tečajnom mehanizmu ERM II, Hrvatska je u 2020. godini pristupila i bankovnoj uniji, jedinstvenom sustavu nadzora i sanacije banaka na razini EU-a. ESB je 10. srpnja 2020. donio **odluku o uspostavljanju bliske suradnje između ESB-a i HNB-a**^① u obavljanju poslova supervizije kreditnih institucija u okviru jedinstvenoga nadzornog mehanizma. Tom je odlukom ESB od **1. listopada 2020.** preuzeo **izravan nadzor nad osam hrvatskih banaka**^②, a viceguvernerka HNB-a nadležna za superviziju banaka postala je članicom Nadzornog odbora ESB-a s punim glasačkim pravima.

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

¹ Detaljnije vidi u poglavlju 2. Prema euru i bankovnoj uniji.

Ulaskom u bankovnu uniju Hrvatska je postala i punopravnom članicom jedinstvenoga sanacijskog mehanizma, a HNB kao jedno od sanacijskih tijela u Hrvatskoj sudjeluje u radu Jedinstvenoga sanacijskog odbora.

Europski sustav financijskog nadzora

HNB kao sudionik Europskog sustava financijskog nadzora aktivno sudjeluje u radu Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB). Guverner i viceguvernerka nadležna za superviziju banaka sudjeluju na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg odbora ESRB-a, a s pojavom pandemije COVID-19 održano je i nekoliko izvanrednih sastanaka tog tijela s ciljem poduzimanja pravodobnog odgovora na novonastale izazove. Na sastancima Općeg odbora raspravlja se o sistemskim rizicima za financijski sustav EU-a i mjerama makroprudencijalne politike te je ocijenjeno da je ukupna razina sistemskih rizika u 2020. bila na povišenoj razini. Jedan od glavnih izvora rizika jest cijena financijske imovine koja odstupa od razina utemeljenih na fundamentima te kolebljivost na tržištima uzrokovana pojmom pandemije. Velik je rizik za financijski sustav i smanjenje profitabilnosti banaka, a postoji i opasnost od znatnog povećanja neprihodujućih plasmana, posebice nakon što se prestanu primjenjivati mjere javne potpore gospodarstvu suočenom s pandemijom.

Stručne službe HNB-a uključene su u rad Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) te sudjeluju na sastancima njegovih odbora i radnih tijela. Također, nadležni viceguverneri

aktivno sudjeluju na sastancima Odbora supervizora i Sanacijskog odbora.

Vijeće EU-a i Europska komisija (EK)

U prvoj polovini 2020. Hrvatska je prvi put predsjedala Vijećem EU-a, pri čemu su u radu određenih radnih skupina sudjelovali i stručnjaci HNB-a. Pojava pandemije poremetila je provođenje planiranih inicijativa i politika EU-a, pa tako i program hrvatskog Predsjedništva Vijeća EU-a (HR PRES), preusmjerivši prioritete predsjedanja prema suzbijanju učinaka novonastale krize. U sastavu Vijeća EU-a za ekonomske i financijske poslove (ECOFIN) HR PRES bio je usredotočen na postizanje dogovora između država članica EU-a o izvanrednim mjerama u svrhu ublažavanja ekonomskih posljedica krize. Tako je postignut i dogovor o fleksibilnijoj primjeni pravila u bankovnom sustavu putem izmjene Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. *CRR quick fix*), kojom je, među ostalim, bankama olakšan nastavak kreditiranja poduzeća i građana fleksibilnijim tretmanom neprihodujućih kredita.

U drugoj polovini 2020. stručnjaci HNB-a nastavili su s uobičajenim aktivnostima u radnim tijelima Vijeća EU-a i Europske komisije, što uključuje rasprave o nacrtima zakonodavnih i drugih akata EU-a te sudjelovanje u pripremi stajališta RH o temama iz područja u nadležnosti središnjih banaka, poput poboljšanja kvalitete financijskih usluga te otpornosti financijskog sustava EU-a. Imenovani predstavnici HNB-a bili su uključeni u rad Gospodarskoga i financijskog odbora (EFC) koji promiče koordinaciju nacionalnih ekonomske politike te raspravlja o inicijativama EU-a, poput

Ulaskom u bankovnu uniju Hrvatska je postala i punopravnom članicom jedinstvenoga sanacijskog mehanizma, a HNB kao jedno od sanacijskih tijela u Hrvatskoj sudjeluje u radu Jedinstvenoga sanacijskog odbora.

Stručne službe HNB-a uključene su u rad Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo, a nadležni viceguverneri aktivno sudjeluju na sastancima Odbora supervizora i Sanacijskog odbora.

dovršetka uspostave bankovne unije, izgradnje unije tržišta kapitala te jačanja međunarodne uloge eura. U Vijeću EU-a nastavljeni su pregovori o paketu mjera za smanjenje rizika u bankovnom sustavu te o Europskom sustavu osiguranja depozita (EDIS). Krajem 2020. godine postignut je dogovor o nastavku reforme Europskoga stabilizacijskog mehanizma (ESM), kojom će se omogućiti da se do početka 2022. uspostavi zajednički zaštitni mehanizam za slučajevе snažnih poremećaja u bankovnom sustavu europodručja.

Republika Hrvatska i koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji

U okviru Europskog semestra, godišnjeg procesa koordinacije ekonomskih politika država članica EU-a, Europska je komisija u veljači 2020. utvrdila da u Hrvatskoj i nadalje postoje makroekonomske neravnoteže, kao i da je u većini područja obuhvaćenih posebnim preporukama Vijeća EU-a za 2019. Hrvatska ostvarila ograničen napredak.

Sredinom 2020. Vijeće EU-a uputilo je svim državama članicama novi skup preporuka za provođenje ekonomske politike koji je usredotočen na ublažavanje posljedica pandemije i olakšavanje gospodarskog oporavka. U tu je svrhu Europska komisija još u ožujku 2020. donijela odluku o privremenom odstupanju od uobičajenih proračunskih zahtjeva za države članice, pružajući im više fiskalnog prostora za provedbu mjera. Vijeće EU-a tako je Hrvatskoj preporučilo da poboljša otpornost zdravstvenog sustava, ojača mjere na tržištu rada, nastavi osiguravati dodatnu

likvidnost malim i srednje velikim poduzećima i samozaposlenima, unaprijedi poslovno okružje, poveća učinkovitost javne uprave i pravosuđa te usmjeri ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju. Krajem 2020., na početku novog ciklusa Europskog semestra, Europska komisija zaključila je da će se za Hrvatsku i još 12 država članica u 2021. provesti detaljna analiza gospodarstva.

U sljedećem razdoblju Europski semestar prilagodit će se provedbi novog Mehanizma za oporavak i otpornost, putem kojeg će se državama članicama dodjeljivati izdašna finansijska pomoć u obliku bespovratnih sredstava i povoljnijih zajmova za financiranje oporavka od krize. Ukupna je vrijednost instrumenta 672,5 mlrd. eura, od čega je Hrvatskoj alocirano 9,349 mlrd. eura raspoloživih u razdoblju 2021. – 2023. U novim okolnostima Vijeće EU-a usmjerit će preporuke za države članice na poboljšanje njihove fiskalne i makroekonomske situacije.

Ostale aktivnosti povezane s Europskom unijom

Ujedinjena Kraljevina prestala je 1. veljače 2020. biti državom članicom EU-a. Na temelju Sporazuma o povlačenju, kako bi se u međuvremenu mogli dogоворити budući partnerski odnosi, pravo EU-a nastavilo se primjenjivati u prijelaznom razdoblju do 31. prosinca 2020. Nakon složenih pregovora, 24. prosinca 2020. postignut je Sporazum o trgovini i suradnji između EU-a i Ujedinjene Kraljevine. Područje finansijskih usluga nije uključeno u Sporazum te su se obje strane usuglasile da će do ožujka 2021. postići

Institucije i države članice EU-a posvetile su se postizanju dogovora o zajedničkom odgovoru na krizu uzrokovana pandemijom, među kojima središnje mjesto ima Mehanizam za oporavak i otpornost.

dogovor o uspostavi okvira za regulatornu suradnju na tom području. Nacionalne središnje banke nisu bile izravno uključene u proces pregovora o odnosima EU-a i UK-a, već su imale ponajprije savjetodavnu ulogu. U skladu s time, HNB je na nacionalnoj razini dao svoj doprinos u izradi analiza potencijalnih učinaka u područjima iz svoje nadležnosti, a u okviru ESSB-a sudjelovao je u radu radne skupine koja se bavila praćenjem postupka Brexita iz perspektive središnjih banaka.

Međunarodni monetarni fond (MMF)

Republika Hrvatska zastupljena je u MMF-u preko konstitutivne skupine kojom naizmjence predsjedaju Nizozemska i Belgija. Nizozemsко-belgijska konstitutivna skupina broji ukupno 16 zemalja: Andora, Armenija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Crna Gora, Gruzija, Hrvatska, Izrael, Luksemburg, Sjeverna Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska i Ukrajina, pri čemu se Andora pridružila ovoj konstitutivnoj skupini u listopadu 2020., nakon što je istog mjeseca postala 190. članica MMF-a. Nizozemsко-belgijska konstitutivna skupina, s 5,47% ukupnih glasova u Fondu, ima četvrtu najveću glasačku snagu pri Izvršnom odboru MMF-a, koji čine 24 izvršna direktora. U listopadu 2020. izabran je i novi izvršni direktor konstitutivne skupine, Paul Hilbers iz Nizozemske. Zbog povećanja broja zemalja u ovoj skupini, od studenoga 2020. Hrvatska ima pravo na mjesto stalnog savjetnika u Uredu izvršnog direktora, dok je prethodno imala pravo svake četiri godine imenovati svoga predstavnika na dvije godine. Kvota Republike Hrvatske pri MMF-u u 2020. godini ostala je nepromijenjena

(717,4 mil. SDR), kao i njezina glasačka prava (0,171% ukupnih glasačkih prava u MMF-u).

U okviru nadzorne aktivnosti MMF-a, stručni tim zadužen za Hrvatsku redovito najmanje jednom godišnje posjećuje RH radi provođenja konzultacija po članku IV. Statuta MMF-a. Nakon konzultacija po članku IV. za 2019. godinu, zaključenih u veljači 2020. godine, redoviti posjet članova misije MMF-a održan je u drugoj polovini studenoga u virtualnom obliku. Predstavnici misije MMF-a za Hrvatsku vodili su razgovore s hrvatskim vlastima i predstavnicima privatnog sektora te po obavljenim sastancima objavili Zaključnu izjavu. U njoj su naglasili važnost uspostavljanja ravnoteže između kratkoročnih prioriteta podrške gospodarstvu te srednjoročnih prioriteta, a to su ponovna izgradnja fiskalnog prostora i podupiranje produktivnosti i rasta putem zelenih javnih investicija i javnih investicija u digitalizaciju. Članovi misije iznijeli su svoje očekivanje da će u 2021. godini rast BDP-a iznositi oko 6% uz pretpostavku iščezavanja učinaka pandemije. Naglasak je stavljen na važnost provedbe dugogodišnjeg programa strukturnih i fiskalnih reformi kako bi se ostvarile maksimalne koristi od skorašnjeg uvođenja eura. Stručnjaci MMF-a izrazili su i stav da bi fiskalni poticaji bili učinkovitiji kada bi se ostvarivali povećanjem potrošnje umjesto daljnjim smanjivanjem poreza, upozorivši da u ovoj fazi nastavak smanjivanja PDV-a ne bi bio preporučljiv bez odgovarajućih kompenzacijskih mjer. Glede monetarne politike, MMF-ova misija za Hrvatsku istaknula je da je HNB proaktivno odgovorio na krizu, a bankovni sustav uspješno je odolijevao

U izjavi povodom virtualnog "posjeta" Hrvatskoj, misija MMF-a podržala je proaktivnost reakcije monetarne politike na krizu i istaknula važnost uspostavljanja ravnoteže između kratkoročnih i srednjoročnih ciljeva fiskalne politike.

Guverner Hrvatske narodne banke i u 2020. godini sudjelovao je u radu BIS-a, gdje guverneri središnjih banaka članica BIS-a raspravljaju o aktualnim temama iz područja međunarodnog bankarstva i financija.

pritiscima. Sljedeće konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a predviđene su za proljeće 2021. godine.

Suradnja i razmjena mišljenja sa stručnjacima MMF-a tijekom 2020. godine ostvarena je i sudjelovanjem predstavnika RH na redovnim Proljetnim sastancima i sastanku konstitutivne skupine u travnju te Godišnjoj skupštini MMF-a i Svjetske banke u listopadu. Na spomenutim sastancima najviše se raspravljalo o ekonomskim posljedicama pandemije i povećanim finansijskim potrebama zemalja članica. MMF je na ovu krizu reagirao brzim odobravanjem finansijske pomoći nizu zemalja (njih 83, u ukupnom iznosu većem od 102 mlrd. američkih dolara tijekom 2020. godine) i prilagodbom svojih finansijskih instrumenata, uključujući privremenim povećanjem visine sredstava koja se mogu odobriti zemljama članicama, uvođenjem novog instrumenta za likvidnost teiniciranjem i sudjelovanjem u programima odgode otplate i otpisa dugova najsiromašnijim zemljama. Uz kratkoročnu finansijsku pomoć, MMF se u 2020. godini fokusirao i na dugoročniju perspektivu u kojoj naglasak stavlja na održiv razvoj, digitalnu transformaciju, prilagodbu klimatskim promjenama i pomoć socijalno najugroženijima.

Hrvatska je u 2020. godini surađivala i na projektu ocjene MMF-ove savjetodavne uloge glede kapitalnih tokova koji je provodio MMF-ov neovisni evaluacijski ured. Hrvatska je pritom odabrana kao jedna od tri zemlje za koju su detaljno analizirana iskustva suradnje s MMF-om glede savjeta o upravljanju kapitalnim tokovima i

makroprudencijalnoj politici. Savjetodavna uloga MMF-a u Hrvatskoj u tom je području ocijenjena uspješnom i obostrano korisnom.

Hrvatska narodna banka fiskalni je agent Republike Hrvatske za MMF i depozitar MMF-a. Slijedom toga HNB vodi depozitne račune MMF-a u RH te u ime i za račun RH podmiruje obveze na osnovi članstva u MMF-u.

Suradnja s Bankom za međunarodne namire (BIS) i ostalim međunarodnim finansijskim institucijama

Guverner Hrvatske narodne banke i u 2020. godini sudjelovao je u radu BIS-a, gdje guverneri središnjih banaka članica BIS-a raspravljaju o aktualnim temama iz područja međunarodnog bankarstva i financija. U lipnju 2020. godine guverner je sudjelovao na virtualnoj Godišnjoj općoj skupštini BIS-a, na kojoj je, među ostalim, donesena odluka o neisplati dividende BIS-a u 2020. godini zbog izvanrednih okolnosti izazvanih pandemijom COVID-19. Ddividenda BIS-a inače se isplaćuje svim središnjim bankama članicama, odnosno dioničarima BIS-a, a HNB posjeduje 2.441 dionicu ili 0,43% od ukupnog broja dionica BIS-a.

Hrvatska narodna banka, u okviru svoje nadležnosti, i u 2020. godini nastavila je ostvarivati suradnju s ostalim multilateralnim međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama. Suradnja je bila manjeg intenziteta i u virtualnom obliku, a najveći se dio odnosio na suradnju s multilateralnim razvojnim bankama u kojima je Republika Hrvatska članica.

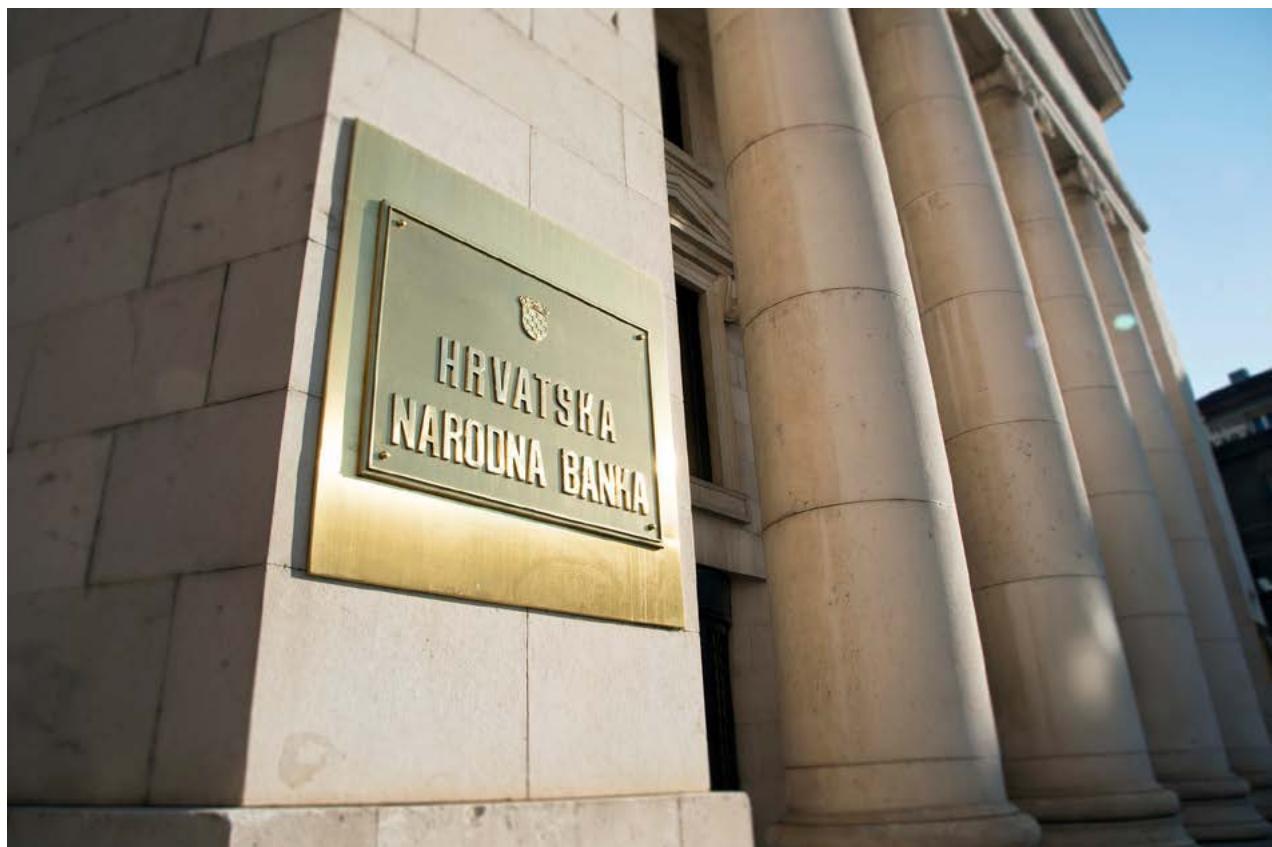
Guverner Hrvatske narodne banke predsjeda Upravljačkim odborom Bečke inicijative (*Vienna 2.0 Initiative*), kojoj je cilj pridonijeti očuvanju finansijske stabilnosti u zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe.

Ostale aktivnosti

Guverner HNB-a predsjeda Upravljačkim odborom Bečke inicijative (*Vienna 2.0 Initiative*), kojoj je cilj pridonijeti očuvanju finansijske stabilnosti u zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe razmjenom iskustava i mišljenja ključnih dionika finansijskih sustava iz privatnoga i javnog sektora tih zemalja. Riječ je o koordinaciji međunarodnih finansijskih institucija, nadzornih tijela matičnih zemalja i zemalja domaćina te najvećih bankovnih grupa koje posluju u toj regiji. Bečka inicijativa osnovana je na vrhuncu globalne finansijske krize radi sprječavanja naglog odljeva kapitala

iz bankovnih sustava država Srednje i Istočne Europe, a u razdoblju nakon krize pokazala se kao korisna platforma za prekograničnu suradnju nadzornih tijela.

Predstavnici HNB-a sudjeluju također u radu međuresorne skupine za koordinaciju aktivnosti u sklopu inicijative "17+1", kojom se potiče suradnja između 17 država Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe i Kine.

PROGRAMI TEHNIČKE SURADNJE

HNB je u 2020. sudjelovao u tri *twinning* projekta za središnje banke zemalja kandidata za članstvo u EU-u – Crne Gore, Srbije i Sjeverne Makedonije. Osim toga, u 2020. nastavljene su aktivnosti povezane s Regionalnim programom za jačanje kapaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana u kontekstu njihova budućeg uključivanja u ESSB, u kojem HNB sudjeluje zajedno s 19 drugih središnjih banaka država članica EU-a i ESB-om.

Stručnjaci HNB-a kontinuirano sudjeluju u prijenosu znanja i iskustava drugim institucijama, prije svega središnjim bankama zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU-u. Te aktivnosti nastavljene su i tijekom 2020. godine unatoč otegotnim okolnostima uzrokovanim pandemijom COVID-19. Osim povremenih kraćih bilateralnih aktivnosti u obliku prenošenja znanja o pravnoj stečevini EU-a, HNB je u 2020. kao sudjelujući *twinning* partner (Junior Partner) bio uključen i u tri *twinning* projekta za koje su izabrane zajednice ponuditelja (konzorciji) koje su predvodile njemačke institucije:

- Unaprjeđenje regulative finansijskog sektora u Crnoj Gori – članice su konzorcija bile institucije iz Njemačke, Hrvatske i Nizozemske (osim HNB-a u projektu je iz Hrvatske sudjelovala i Hanfa), a HNB je bio angažiran na području daljnje usklađivanja regulatornog okvira za bankovni sustav s pravnom stečevinom EU-a i na jačanju administrativnih kapaciteta Centralne banke Crne Gore u aktivnostima povezanima s finansijskom stabilnošću.

- Jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Srbije u procesu pristupanja EU-u – članice su konzorcija bile središnje banke Njemačke, Hrvatske i Rumunjske (u jedan dio projekta koji se odnosi na sektor osiguranja bila je uključena i Hanfa), a područje rada HNB-a obuhvatilo je izradu akcijskih planova za praćenje učinaka liberalizacije kretanja kapitala, optimiziranje prikupljanja statističkih podataka od banaka i usklađivanje funkcije međunarodnih odnosa banke sa standardima ESSB-a.

- Jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Republike Sjeverne Makedonije u procesu pristupanja ESSB-u – članice su konzorcija središnje banke Njemačke i Hrvatske, a stručnjaci HNB-a angažirani su na područjima statistike finansijskih računa i nove bankovne regulative za neprihodujuće kredite te jednim dijelom na ocjeni adekvatnosti internih postupaka procjene interne likvidnosti kreditne institucije (engl. ILAAP) i aktivnostima povezanima s platnim sustavima.

HNB
je u 2020.
kao sudjelujući
twinning
partner (Junior
Partner) bio
uključen i u
tri *twinning*
projekta.

Prva dva navedena projekta završila su u 2020., a završetak trećega očekuje se u ožujku 2021. godine. Zbog pandemije COVID-19 veći dio misija u 2020. godini održan je virtualno.

U 2020. nastavljene su aktivnosti povezane s Regionalnim programom za jačanje kapaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana u kontekstu njihova budućeg uključivanja u ESSB, u kojemu HNB sudjeluje zajedno s 19 drugih središnjih banaka država članica EU-a i ESB-om.

U okviru prve komponente Programa predviđeno je održavanje ukupno 20 trodnevnih seminara o temama iz područja središnjeg bankarstva; nakon dva seminara održana u 2019. HNB je u veljači 2020. bio domaćin još jednog seminara s temom finansijske stabilnosti. HNB je također uključen i u dvije bilateralne mjere u okviru druge komponente Programa, a obje su započele u 2020. godini. Završetak ovog Programa očekuje se krajem 2021. godine, a u pripremi je već i novi Program, koji bi započeo tijekom 2022. godine.

Slika 8.1. Pregled glavnih programa tehničke suradnje u koje je HNB bio uključen u 2020. godini

Institucije u zemljama korisnicama, partneri iz država članica i aktivnosti HNB-a

1. TWINNING:

PODRŠKA REGULATIVI FINANCIJSKIH USLUGA

Centralna banka Crne Gore (CBCG), Komisija za tržiste kapitala, Agencija za nadzor osiguranja

EU PARTNERI: središnje banke Njemačke i Nizozemske, agencije za nadzor finansijskih usluga Njemačke i Hrvatske

AKTIVNOSTI HNB-a: daljnje usklajivanje regulatornog okvira za bankarski sektor s pravnom stečevinom EU-a i jačanje administrativnih kapaciteta CBCG vezanih uz finansijsku stabilnost

DUGOROČNI TWINNING SAVJETNIK* IZ HNB-a: DA

2. TWINNING:

JAČANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA NARODNE BANKE SRBIJE U PROCESU PRIDRUŽIVANJA EU-u

Narodna banka Srbije

EU PARTNERI: središnje banke Njemačke i Rumunjske

AKTIVNOSTI HNB-a: izrada akcijskih planova za praćenje učinaka liberalizacije kretanja kapitala i za optimiziranje prikupljanja statističkih podataka od banaka, usklajivanje funkcije međunarodnih odnosa banke sa standardima ESSB-a

DUGOROČNI TWINNING SAVJETNIK* IZ HNB-a: NE

3. TWINNING:

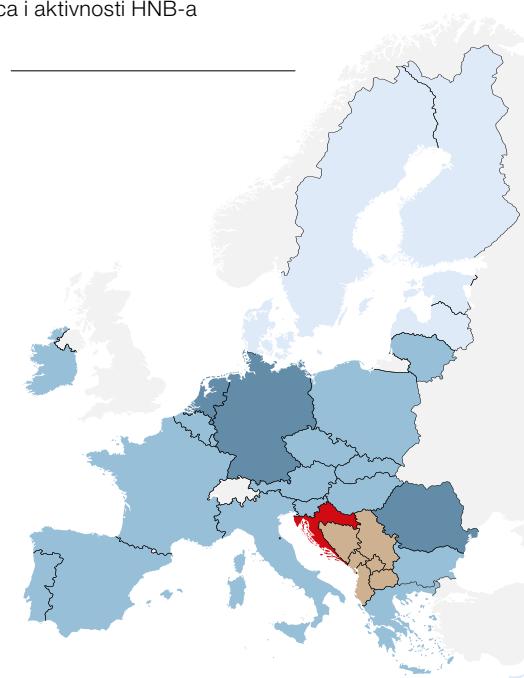
JAČANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA NARODNE BANKE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE U PROCESU PRIDRUŽIVANJA EUROPSKOM SUSTAVU SREDIŠNJIH BANAKA

Narodna banka Republike Sjeverne Makedonije (NBRSM)

EU PARTNERI: središnja banka Njemačke

AKTIVNOSTI HNB-a: statistika finansijskih računa, dio aktivnosti o platnim sustavima, regulativi, o koeficijentu likvidnosne pokrivenosti, postupak procjene adekvatnosti interne likvidnosti**; primjena nove bankovne regulative o neprihodućim kreditima

DUGOROČNI TWINNING SAVJETNIK* IZ HNB-a: DA

4. REGIONALNI PROGRAM:

PROGRAM ZA JAČANJE KAPACITETA SREDIŠNJIH BANAKA ZAPADNOG BALKANA U KONTEKSTU NJIHOVA UKLJUČIVANJA U ESSB

središnje banke BiH, Crne Gore, Srbije, Kosova, Sjeverne Makedonije i Albanije

EU PARTNERI: 19 nacionalnih središnjih banaka ESSB-a i ESB

AKTIVNOSTI HNB-a: domaćin triju seminara s temama: monetarna statistika, platni promet, finansijska stabilnost; bilateralne mjere za CBCG (statistika finansijskih računa) i NBRSM (usklajivanje funkcije međunarodnih odnosa banke sa standardima ESSB-a)

* engl. Resident Twinning Adviser, RTA

** engl. Internal Liquidity Adequacy Assessment Process, ILAAP

JAVNOST RADA

Intenzivne komunikacijske aktivnosti tijekom 2020. bile su usmjerenе на ekonomска kretanja uzrokovana financijskom i ekonomskom krizom, mjere HNB-a za olakšanje posljedica pandemije građanima, poduzećima i financijskom sektoru, a značajne aktivnosti posvećene su informiranju o ulasku Hrvatske u zajednički tečajni mehanizam te о Nacionalnom planu zamjene hrvatske kune eurom.

POGLED NA 2020. GODINU: JAVNOST RADA

1

PISANI I USMENI
UPITI HNB-u

2.000

Tijekom 2020. odgovoreno je na više od 2000 pisanih i usmenih upita, koje su središnjoj banci uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i ostali.

[VIŠE NA STR. 122](#)**2**

SUDIONICI
KONFERENCIJE

180

U prosincu je održana Konferencija HNB-a i Veleposlanstva Italije "Financiranje održivog rasta" u hibridnom formatu: manji dio govornika i panelista bio je u Okrugloj dvorani HNB-a, a sudionici su se, kao i mediji, uključili online (virtualno).

[VIŠE NA STR. 123](#)**3**

MEDIJSKI
UPITI HNB-u

278

Tijekom 2020. odgovoreno je na 278 medijskih upita, a najčešće teme interesa medija bile su pandemija bolesti COVID – 19, konkretno mjere HNB-a (38), ulazak u ERM II i blisku suradnju (33) te projekcija monetarne politike za 2021. (18).

[VIŠE NA STR. 123](#)**4**

OBJAVE NA
DRUŠTVENIM MREŽAMA

341

HNB je putem službenih profila na YouTubeu, Facebooku, Twitteru, LinkedInu i Flickr objavio 341 sadržaj tijekom 2020.

[VIŠE NA STR. 122](#)

JAVNOST RADA

Jasno i pravodobno informiranje domaće i međunarodne javnosti o svom radu, ciljevima i mjerama za njihovo ostvarivanje jedan je od glavnih zadataka Hrvatske narodne banke. Tijekom 2020. tu smo zadaću provodili u izazovnim uvjetima pandemije COVID-19 i svi kanali i formati komuniciranja morali su biti prilagođeni novoj situaciji. Zbog pandemije održano je znatno manje događanja, konferencija i edukativnih programa, ali je znatno pojačan intenzitet komuniciranja. Velik dio aktivnosti bio je posvećen ulasku Hrvatske u ERM II te Nacionalnom planu zamjene hrvatske kune eurom.

Tijekom 2020. HNB je informirao i educirao javnost o svom djelovanju služeći se različitim komunikacijskim kanalima. Redovito su objavljivana priopćenja za javnost o odlukama Savjeta HNB-a, a poseban napor je uložen u komunikaciju o svim mjerama povezanim s bolešću COVID-19. Kako bi informirali stručnu i šиру javnost o djelovanju Hrvatske narodne banke, dužnosnici i zaposlenici središnje banke nastupali su u medijima i na različitim tematskim, većinom *on line* skupovima. HNB je odgovarao na pitanja novinara koji prate financije i bankarski sektor, u cilju pobližeg upoznavanja s konkretnim aktivnostima središnje banke povezanimi s finansijskom i ekonomskom krizom nastalom zbog pandemije i epidemioloških mjera.

Osim toga, novinare i širu javnost informirali smo o svim aspektima vezanim uz ulazak Hrvatske u ERM II, Nacionalnom planu zamjene hrvatske kune eurom, monetarnoj politici HNB-a, uslugama u platnom prometu i drugim zadaćama središnje banke. U tijeku godine intenzivirana je komunikacija sa svim grupama javnosti korištenjem svih komunikacijskih kanala, uključivši i društvene mreže. Sve vijesti o svom radu, propisima i mjerama iz svog djelovanja, HNB objavljuje na internetskoj stranici www.hnb.hr. Na stranici se objavljaju i redovne publikacije te znanstveni i stručni radovi zaposlenika banke.

Nastojeci zainteresiranu javnost što cjevitije i preglednije informirati o mjerama koje je HNB

Tijekom 2020. HNB je redovito različitim komunikacijskim kanalima objavljivao priopćenja za javnost o odlukama Savjeta HNB-a, a poseban je napor uložen u komunikaciju o svim mjerama povezanim s bolešću COVID-19.

poduzeo u cilju provođenja svojih ciljeva i održanja finansijske stabilnosti u okolnostima krize izazvane epidemijom COVID-19, uredili smo poseban [dio web-stranice posvećen odgovoru HNB-a na pandemijsku krizu](#) ¹.

Prije ulaska u europski tečajni mehanizam (ERM II), jedinstveni nadzorni mehanizam (SSM) i jedinstveni sanacijski mehanizam (SRM) objavili smo u posebnoj rubrici sveobuhvatna "Pitanja i odgovore". Naglasak smo stavili na daljnji razvoj stranice [euro.hnb.hr](#) ², pogotovo na rubriku o najvažnijim pitanjima i odgovorima povezanim s temom uvođenja eura te na promociju Nacionalnog plana zamjene hrvatske kune eurom.

Objavili smo 78 priopćenja, od čega je 22 u vezi s odgovorom HNB-a na koronakrizu, te smo tijekom 2020. odgovorili na više od 2000 pisanih i usmenih upita, koje su središnjoj banci uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i ostali, tražeći informacije iz svih područja djelovanja HNB-a. Posebna pozornost posvećena je komuniciranju putem službenih profila na YouTubeu, Facebooku, Twitteru, LinkedInu i Flickr, na kojima smo u 2020. imali 341 objavu. Time se dodatno osnažila komunikacija sa svim segmentima javnosti i promovirani su sadržaji iz nadležnosti središnje banke. Nadalje, mobilna aplikacija mHNB, koja je pokrenuta 2017. godine, od pokretanja do kraja 2020. godine instalirana je na ukupno 13835 uređaja, od čega 4477 u 2020. godini.

Velik interes javnosti izazvao je ulazak Hrvatske u europski tečajni mehanizam, a HNB-a u blisku suradnju s Europskom središnjom bankom.

HNB je postao dijelom jedinstvenoga nadzornog mehanizma (SSM-a) i prije ulaska u europodručje. O tome smo svakodnevno informirali medije i javnost, jer su pitanja na te teme bila brojna. Pojačanu komunikacijsku aktivnost na tu temu opet bilježimo u listopadu, kada je ESB počeo provoditi i neposrednu superviziju značajnih institucija u Republici Hrvatskoj.

Krajem godine komunikacijska se aktivnost intenzivirala zbog toga što je nakon provedenoga

javnog savjetovanja, na sjednici održanoj 23. prosinca 2020., Vlada RH donijela [Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom](#) ³, čiji je sukreator HNB. Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom opisuje sve glavne operativne mjere potrebne za glatko odvijanje procesa zamjene hrvatske kune eurom, kao i ključne elemente poput pravila za preračunavanje cijena i drugih vrijednosti, konvertiranje depozita i kredita te prilagodbe promjenjivih kamatnih stopa. Stoga ne čudi kako je njegova objava izazvala veliko zanimanje javnosti.

U cilju objave aktualnih i javnosti zanimljivih analitičkih projekata HNB-a pokrenuli smo [HNBlog](#) ⁴, u okviru kojeg zaposlenici Hrvatske narodne banke objavljaju stručne autorske tekstove. Komentari su u prvom redu namijenjeni približavanju originalnih analiza zaposlenika središnjih banaka stručnoj i široj javnosti. Mogu sadržavati sažetke objavljenih znanstvenih radova, radova u nastajanju, ali poslužiti i kao platforma za ažurnu javnu komunikaciju rezultata zanimljivih ad hoc istraživačkih projekata, istraživanja, neslužbenih ocjena stanja gospodarstva ili aktualnih pojmova vezanih uz posovanje HNB-a.

Tako smo objavili blogove koji su redom bili dobro prihvaćeni u medijima i u stručnoj javnosti: "Centralnobankarski digitalni novac – nova moda ili stvarna potreba?", "Utjecaj pandemije i potresa na tržište nekretnina u Zagrebu u prvoj polovini 2020.", "Poboljšava li se razina finansijske pismenosti u Hrvatskoj", "Euroizacija u doba krize" te "Ima li Hrvatska dovoljno međunarodnih pričuva".

Unatoč pandemiji u srpnju je održana tradicionalna godišnja [26. Dubrovačka ekonomска konferencija](#) ⁵. Konferencija je organizirana u Dubrovniku u hibridnom formatu – i uz prisutnost sudionika, i *on line*, čime je omogućeno da se preko videoplatformi uključe i oni sudionici koji zbog mjera ograničenja putovanja nisu mogli doći u Dubrovnik. Na konferenciji je predstavljeno nekoliko radova i održana su dva panela, a središnje teme konferencije, na kojoj je bilo 50-ak sudionika,

POVEZNICA BR. ¹POVEZNICA BR. ²POVEZNICA BR. ³

bile su radovi i rasprave posvećeni modalitetima obnove ekonomskog života u krizi koju je izazvala pandemija koronavirusa, ulozi banaka u krizi 2020. godine, ali i drugim aktualnim temama poput odnosa središnjih banaka prema izazovima klimatskih promjena ili pak o akumulaciji bogatstva i njegovoj distribuciji od 1980. do 2020.

U prosincu je, također u hibridnom formatu, održana konferencija Hrvatske narodne banke i Veleposlanstva Italije "Financiranje održivog rasta": manji dio govornika i panelista bio je u Okrugloj dvorani HNB-a, a ostali sudionici, kao i mediji, uključili su se *on line*. Ukupno je u konferenciju bilo uključeno 180 sudionika, a nakon uvodnih izlaganja održana su četiri specijalizirana panela.

Guverner i članovi rukovodstva tijekom prosinca 2020. održali su nekoliko susreta s klubovima zastupnika Hrvatskog sabora te s njima raspravljali o aktualnim temama iz mandata središnje banke. Zastupnike su upoznali s monetarnom politikom u uvjetima krize zbog pandemije COVID-19, planom zamjene

hrvatske kune eurom te aktivnostima hrvatske središnje banke u području zaštite potrošača. Hrvatska narodna banka nastaviti će s praksom organiziranja susreta sa zastupničkim klubovima Hrvatskog sabora kako bi se međusobno informiranje i dijalog između hrvatskog parlamenta i središnje banke nastavili i proširili.

Inovacijski hub, pokrenut krajem 2019., odgovarao je tijekom 2020. na upite korisnika, a održani su i sastanci s tvrtkama koje su se prijavile preko platforme. Najviše je upita bilo povezano s pružanjem platnih usluga, korištenjem inovativnih rješenja na području tradicionalnih valuta ili pak korištenjem virtualnih valuta.

POVEZNICA BR. 4

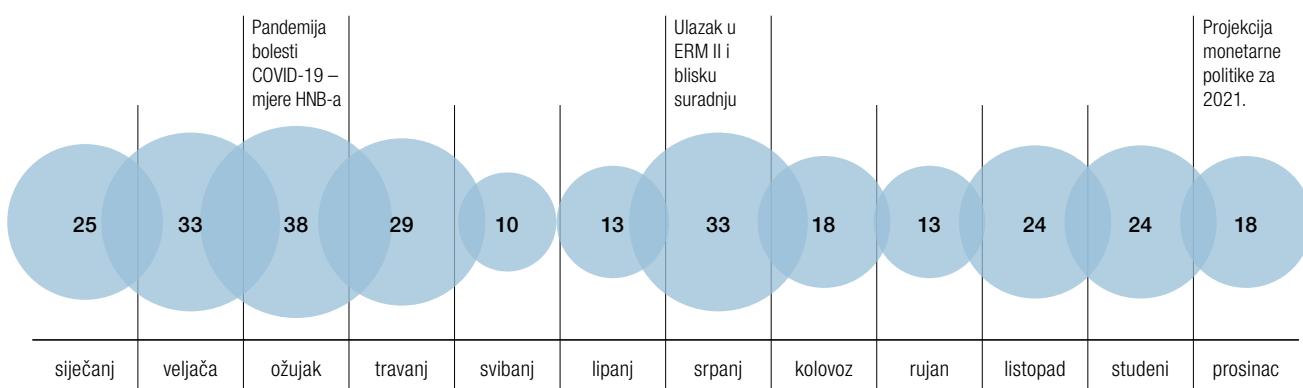

POVEZNICA BR. 5

Slika 9.1. Broj i struktura upita HNB-u i glavne teme interesa medija u 2020.

BROJ NOVINARSKIH UPITA I GLAVNE TEME INTERESA MEDIJA

Tijekom 2020. odgovoreno je na **278 medijskih upita** te ukupno na više od **2000 pisanih i usmenih upita** koje su središnjoj banci uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i ostali.

DJELOVANJE PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA I OZELENJIVANJE FINANCIJSKIH SUSTAVA – ULOGA SREDIŠNJIH BANAKA

HNB je u 2020. godini započeo razmatrati utjecaj klimatskih promjena na ostvarivanje svoga cilja i zadataka te je identificirao moguće aktivnosti u tom području.

Načini borbe protiv klimatskih promjena

Kako bi se zaustavio trend globalnog zagrijavanja, 2015. godine potpisani je Pariški klimatski sporazum koji predviđa smanjenje emisije stakleničkih plinova radi ograničavanja rasta temperature na razini od 2 °C iznad predindustrijske razine i poduzimanje napora da taj porast ne prijeđe 1,5 °C. Sporazum poziva i na prilagodbu posljedicama klimatskih promjena i razvoj s niskim emisijama stakleničkih plinova, za što treba osigurati potrebno financiranje.

Prema ekonomskoj teoriji do pretjerane emisije stakleničkih plinova dolazi zato što zagađivači ne plaćaju za štetu koju

time stvaraju, odnosno zbog tzv. tržišnog neuspjeha. Ekonomisti stoga kao najbolje (tržišno) rješenje zagovaraju uvođenje poreza na ugljik, a kao njegovu alternativu programe ograničavanja i trgovine emisijama stakleničkih plinova. Europska unija je još 2005. godine uvela Europski sustav trgovanja emisijama radi stvaranja tržista emisija stakleničkih plinova, a u tijeku je i uvođenje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika radi obeshrabrenja uvoza iz država s nižim ekološkim standardima. Ipak, postojeće vrednovanje tih emisija nije odgovarajuće, a proširenje osnovice i iznosa poreza na ugljik koji bi povećao cijene prijevoza, stanovanja i prehrane moglo bi nepovoljno djelovati

Porez na ugljik, regulacija, finansijski poticaji za nove tehnologije te financiranje hvatanja i skladištenja ugljika komplementarni su pristupi u borbi protiv klimatskih promjena.

na najsromičnije dijelove stanovništva te bi bilo nužno drugim mjerama ukloniti nepovoljan socijalni utjecaj takve mjere. Drugi je način smanjenja emisije stakleničkih plinova regulacija. Ona uključuje zabranu određenih aktivnosti (npr. posebno štetnih tehnologija poput nekih vrsta industrijskih plinova, elektrana na ugljen i sl.) te uvođenja ograničenja i standarda energetske učinkovitosti (npr. maksimalna potrošnja goriva za osobna vozila, energetski certifikati za zgrade i uređaje i sl.). Naposljetku, moguće je uvesti finansijske poticaje za uvođenje novih tehnologija te financiranje aktivnosti hvatanja i skladištenja ugljika.

Uvođenje novih tehnologija kojima se mogu smanjiti emisije stakleničkih plinova i prilagoditi gospodarstvo klimatskim promjenama skupo je i zahtijeva znatna ulaganja. Stoga je Pariški klimatski sporazum naglasio potrebu osiguranja financiranja takvih projekata i pozvao države potpisnice na mobilizaciju različitih izvora, instrumenata i kanala financiranja, pri čemu posebnu ulogu trebaju imati javna sredstva. Osiguravanje potrebnog financiranja važan je dio

[Europskoga zelenog plana](#) ¹, prema kojemu je velik dio sredstava predviđenih [Fondom nove generacije](#) ² namijenjen "zelenim" ulaganjima. Posebnu ulogu imaju razvojne banke, među kojima se na europskoj razini ističe [Europska investicijska banka](#) ³. Oslanjanje na javna sredstva važno je posebice ako se time daju finansijski poticaji za takva ulaganja.

S obzir na golem iznos potrebnih ulaganja, nužno je uključiti cjelokupni finansijski sustav. Ulagačima treba omogućiti da uz profit ostvare i druge ciljeve tzv. ESG održivosti (engl. *environmental, social, governance*), pa se od finansijskih institucija počinje zahtijevati objava informacija (engl. *disclosure*) o strukturi njihovih plasmana iz perspektive zaštite okoliša. Razvija se tzv. europska taksonomija aktivnosti koja će omogućiti povezivanje finansijskih proizvoda s ocjenom okolišne održivosti projekata koje financiraju, a što će omogućiti ulagačima da svoja sredstva usmjere u okolišno održive finansijske proizvode. Uvedene su tzv. zelene obveznice radi ciljanog financiranja okolišno održivih projekata. Usto, ugrađivanje klimatskih rizika pri razmatranju rizičnosti

[POVEZNICA BR. 1](#)

[POVEZNICA BR. 2](#)

[POVEZNICA BR. 3](#)

Osiguravanje potrebnog financiranja važan je dio Europskoga zelenog plana, a s obzirom na golem iznos potrebnih "zelenih" ulaganja, nužno je uključiti cjelokupni finansijski sustav.

pojedinih plasmana može smanjiti privlačnost i prinos na ulaganja u projekte koji štete okolišu.

Uloga središnjih banaka

Središnje su banke oprezno pristupile pozivu iz Pariškog sporazuma kako ne bi ugrozile stabilnost cijena i stabilnost finansijskog sustava. Radi definiranja zajedničkog pristupa, 2017. godine uspostavile su **Mrežu za ozelenjivanje finansijskog sustava** ¹ (engl. *Network for Greening of the Financial System*), skupinu središnjih banaka i regulatora udruženih na dobrovoljnoj osnovi radi razmjene iskustava i dobrih praksi, doprinosa u razvoju upravljanja klimatskim i okolišnim rizicima i podupiranja doprinosa finansijskog sustava tranziciji prema održivom gospodarstvu. Prvi korak u djelovanju NGFS-a bio je istražiti kako klimatske promjene utječu na ekonomsku aktivnost i finansijski sustav. Pokazano je da klimatske promjene imaju negativan utjecaj i predstavljaju srednjoročni ili dugoročni rizik za ostvarenje osnovnih ciljeva središnjih banaka. Pritom bi se učinci klimatskih promjena mogli materijalizirati tek nakon više desetljeća, što prelazi uobičajeni horizont razmatranja djelovanja monetarne politike, pa ih je stoga monetarna politika sklona zanemariti, a osobito je teško predvidjeti ekstremne vremenske uvjete i njihove učinke. Stoga se razvijaju dodatni modeli i pokazatelji za praćenje utjecaja klimatskih promjena na gospodarstvo i finansijski sustav.

POVEZNICA BR. 1

Rizici klimatskih promjena mogu se podijeliti na fizičke rizike i tranzicijske rizike. Fizički rizici odnose se na očekivane štete za zdravlje i imovinu, među kojima se mogu razlikovati štete izazvane ekstremnim vremenskim događajima čija se učestalost povećava zbog globalnog zatopljenja (oluje, suše itd.), te dugoročne štetne posljedice globalnog zagrijavanja kao što su podizanje razine mora i promjena klime. Negativan utjecaj na stabilnost cijena očekuje se zbog povećanja cijena koje bi moglo nastati kao izravna posljedica šteta (npr. šteta na poljoprivrednoj proizvodnji) te potreba za dodatnim ulaganjima radi prilagodbe klimatskim promjenama.

Očekivane štete negativno će djelovati na poduzeća i ulaganja finansijskog sektora, pa se očekuje pad cijene imovine ili pogoršanja kvalitete dijela portfelja banaka. Tranzicijski rizici odnose se na troškove prilagodbe politikama borbe protiv klimatskih promjena, poput snažnijeg oporezivanja ugljika i viših regulatornih standarda, koji mogu dovesti do nestanka cijelih industrija (npr. naftna industria, avio prijevoznici, autoindustrija itd.). Tranzicijski rizici obuhvaćaju i rizike povezane s promjenom preferencija potrošača i prelaskom na nove tehnologije.

Konsenzus da klimatske promjene jesu rizik za finansijski sustav nagnao je središnje banke da uvaže klimatske rizike pri nadzoru nad bankama, te ih upgrade u analize i politike

Rizici klimatskih promjena mogu biti fizički (štete izazvane ekstremnim vremenskim događajima i dugoročne posljedice globalnog zagrijavanja) i tranzicijski (povećana ulaganja u prilagodbu politikama borbe protiv klimatskih promjena, promjena preferencija potrošača i prelazak na nove tehnologije).

Središnje banke su 2017. uspostavile Mrežu za ozelenjivanje finansijskog sustava, a Hrvatska narodna banka je 2021. postala članicom Mreže.

usmjereni na očuvanje finansijske stabilnosti. Središnje banke postupno uspostavljaju mehanizme za identificiranje izloženosti poslovnih banaka klimatskih rizicima te potiču poslovne banke na uspostavu kvalitetnih sustava praćenja klimatskih rizika. Tako je sredinom prošle godine Europska središnja banka objavila [dokument u kojemu je opisala procedure koje će primjenjivati pri nadzoru klimatskih rizika](#) ². Na razini očuvanja stabilnosti finansijskog sustava potrebno je jačati razumijevanje djelovanja i izloženosti klimatskim rizicima te ugraditi ocjenu klimatskih rizika u redovite analize i testove otpornosti na stres.

Središnje banke tek razmatraju na koji bi se način mikrobonitetni i makrobonitetni instrumenti mogli rabiti kako bi se finansijske institucije potaklo na adekvatno praćenje klimatskih rizika i na snažnije financiranje prelaska na niskougljično gospodarstvo. Naime, smanjenje kapitalnih zahtjeva za poželjne "zelene" plasmane moglo bi narušiti kapitaliziranost i stabilnost finansijskih institucija te dovesti do neutemeljenog podcjenjivanja rizičnosti plasmana.

POVEZNICA BR. ²

Slično tome, kapitalni zahtjevi za plasmane u "prljave" industrije trebaju biti određeni u skladu sa stvarnim rizikom, u koji moraju

Slika 9.2. Središnje banke uključuju se u borbu protiv klimatskih promjena

EKONOMSKA ANALIZA

Bolje razumijevanje utjecaja klimatskih šokova na gospodarstvo i posebno na finansijski sustav
Identificiranje i integriranje klimatskih i okolišnih šokova u postojeće modele, analize i projekcije te procjene rizika

MONETARNA POLITIKA

Analiza mjera za promicanje zelenih investicija kao dijela monetarnih operacija ESB-a, posvećujući posebnu pozornost izbjegavanju tržišnih distorzija

PRUDENCIJALNI NADZOR

Razvijanje svijesti i metodologije za upravljanje klimatskim i ekološkim rizicima u sklopu nadzora banaka

FINANSIJSKA STABILNOST

Procjena rizika klimatskih promjena za finansijski sustav

ODRŽIVO POSLOVANJE

Praćenje i smanjivanje vlastitog ugljikova otiska

Središnje banke postupno se uključuju u borbu protiv klimatskih promjena pazeći da time ne ugroze ostvarenje njihova primarnog cilja, odnosno stabilnosti cijena.

biti uključeni rizici klimatskih promjena, no ti plasmani ne moraju nužno biti ocijenjeni kao rizičniji.

Slično tome, središnje banke mogu uključiti klimatske rizike u politiku upravljanja svojim pričuvama i portfeljima. To je posebice slučaj kod velikih središnjih banaka koje su u posljednjih deset godina provodile velike operacije kvantitativnog popuštanja i koje u svom portfelju imaju znatne iznose vrijednosnica privatnog sektora. Također, središnje banke mogu sredstva u fondovima kojima slobodno raspolažu (npr. mirovinski fondovi zaposlenika u središnjim bankama koje imaju vlastite mirovinske fondove) usmjeravati u zelena ulaganja.

Sve se više analiziraju i načini uvažavanja klimatskih promjena pri provedbi monetarne politike. Stoga je i ESB u svoj [pregled strategije monetarne politike](#) 1 uvrstio ocjenu primjerenog načina uključivanja klimatskih rizika u okvir monetarne politike ESB-a. NGFS također razmatra opcije prilagodbe monetarne operacije borbi protiv klimatskih promjena, i to u smislu operacija kreditiranja banaka, definiranja prihvatljivih kolateralala i operacija otkupa vrijednosnih papira. Sve ove mogućnosti u području monetarne politike u fazi su razmatranja i postupnog uvođenja.

Istodobno, većina središnjih banaka opire se izravnom financiranju zelenih ulaganja koja bi mogla predstavljati kreditni rizik i ugroziti ostvarenje primarnog cilja, odnosno stabilnosti cijena.

POVEZNICA BR. 1

Naposljeku, središnje banke sve veću pozornost posvećuju vlastitom doprinosu emisiji ugljika i utjecaju na okoliš objavljajući informacije o vlastitom ugljičnom otisku i donoseći planove njegova postupnog smanjivanja do ostvarivanja ciljnih veličina.

A Više o klimatskim promjenama i središnjem bankarstvu:

[The Wave Has Risen: Central Banks' Response to Climate Change](#)

B Više o klimatskim promjenama i njihovoj važnosti za kreditne institucije:

[Finansijska stabilnost br. 22, Okvir 5. Klimatske promjene i njihova važnost za kreditne institucije](#)

C Više o HNB-ovoj klimatskoj konferenciji:

[Prilagodba klimatskim promjenama nema alternativu](#)

POVEZNICA A

POVEZNICA B

POVEZNICA C

Središnje banke sve veću pozornost posvećuju i vlastitom doprinosu emisiji ugljika i utjecaju na okoliš objavljajući informacije o vlastitom ugljičnom otisku i donoseći planove njegova postupnog smanjivanja.

10

ORGANIZACIJA, LJUDSKI RESURSI, RUKOVODSTVO I USTROJ

Organizacija poslovnih procesa i ljudski resursi prilagodili su se otežanim uvjetima rada i pokazali otpornost i fleksibilnost. Osim pandemije, zgrade i imovina HNB-a bile su oštećene potresom, a izazovi i hitnost donošenja mjera ublažavanja posljedica COVID-19 uz redovne poslove pristupanja bankovnoj uniji i tečajnom mehanizmu izrazito zahtjevni.

POGLED NA 2020. GODINU: ORGANIZACIJA, LJUDSKI RESURSI, RUKOVODSTVO I USTROJ

1

UKUPAN BROJ
ZAPOSLENIH

693

Na dan 31. prosinca 2020. HNB je imao 693 zaposlenika, što je za 2% više u odnosu na kraj 2019. (680). Od toga je 678 zaposleno na neodređeno, a 15 na određeno vrijeme.

[VIŠE NA STR. 132](#)

2

UDIO ŽENA U UKUPNOM
BROJU ZAPOSLENIH

65%

Od ukupnog broja zaposlenih u HNB-u većina je žena (448 ili 65%). HNB je jedna od rijetkih središnjih banaka u ESSB-u, koja u strukturi zaposlenih po spolu ima veći udio žena.

[VIŠE NA STR. 132](#)

3

VISOKOOBRAZOVANI
ZAPOSLENICI U HNB-U

78%

549 zaposlenika, odnosno 78% od ukupnog broja zaposlenih je visokoobrazovano, od kojih 141 zaposleni ima doktorat, magisterij ili neku drugu vrstu završenog poslijediplomskog studija.

[VIŠE NA STR. 134](#)

4

OBRAZOVNI
PROGRAMI

-43%

U različitim oblicima obrazovanja tijekom 2020. sudjelovalo je ukupno 460 polaznika. U odnosu na broj polaznika prethodne godine zabilježen je pad od 43%.

[VIŠE NA STR. 134](#)

UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I ORGANIZACIJA

Cilj upravljanja ljudskim resursima u HNB-u i nadalje je isti – privući, razvijati i zadržati stručnjake različitih profila koji će svojim profesionalnim pristupom poslu, znanjima, vještinama i sposobnostima te visokom razinom predanosti pridonijeti ostvarivanju poslovnih ciljeva HNB-a. Prošla godina bila je izazovna te je zahtijevala brzu i adekvatnu prilagodbu organizacije i ljudskih resursa otežanim uvjetima rada.

Organizacija poslovanja u uvjetima pandemije i potresa

Zbog pandemije COVID-19 tijekom 2020. HNB je poduzeo niz aktivnosti s ciljem očuvanja zdravlja zaposlenika i osiguranja kontinuiteta poslovanja. U ožujku su izrađeni aneksi ugovora o radu koji su omogućili obavljanje redovne djelatnosti na izdvojenom mjestu rada u izvanrednim okolnostima (rad od kuće).

Osim pandemije, potres iz ožujka još je jedan od čimbenika koji je predstavljao ugrozu po život i zdravlje zaposlenika i poslovanje HNB-a. U cilju sprječavanja lokalne transmisije zaraze, u srpnju je na snagu stupila Odluka o serološkom testiranju zaposlenika HNB-a, kojom su propisane mogućnosti refundacije troška

testiranja za zaposlenike. Nadalje, donesen je Naputak o provođenju dodatnih mjera zaštite radi sprječavanja širenja moguće zaraze kako bi se odredila jedinstvena pravila postupanja i vodila ažurna evidencija kretanja zaraze među zaposlenicima. Sve spomenute aktivnosti održale su kontrolu nad situacijom te nije došlo do lokalne transmisije, a epidemiološka slika Banke bila je održiva i kontrolirana. Time je osiguran kontinuitet ključnih funkcija prema građanima i gospodarstvu, u okolnostima bez presedana.

Reorganiziran Sektor komunikacija, osnovan Centar za posjetitelje i ustrojen Sektor za gotov novac

Reorganizacija Sektora komunikacija potaknuta je potrebom da se osvremeniti i unaprijedi način

Upravljanje ljudskim resursima 2020. obilježeno je pandemijom i potresom. Osiguran je kontinuitet ključnih funkcija prema građanima i gospodarstvu, u okolnostima bez presedana.

Najvažnije organizacijske promjene u 2020. bile su reorganizacija Sektora komunikacija, osnivanje Centra za posjetitelje radi informiranja i rastućeg interesa javnosti te ustrojavanje Sektora za gotov novac.

komuniciranja u skladu sa zahtjevima iz okružja i modernim trendovima. Također, jedan od važnih motiva za reorganizaciju jest i ulazak u RH u europodručje, pri čemu se pojavila potreba intenzivnog informiranja sveukupne javnosti, kao i pojedinih ciljanih grupa.

Centar za posjetitelje osnovan je radi informiranja i rastućeg interesa javnosti, posebice učenika i studenata za rad HNB-a. U skladu s najboljim praksama središnjih banaka, Centar je zadužen za pružanje informativnih sadržaja, obrazovnih programa te za postavljanje stalnih i povremenih izložbi.

Zbog važnosti gotovog novca, osobito u kontekstu skorog uvođenja eura, bio je potreban preustroj dosadašnje Direkcije trezora u Sektor za gotov novac. Zadaće su sektora regulativa, razvoj i kontrola poslovanja s gotovim novcem te pohrana, obrada i opskrba gotovim novcem. Osim toga, Sektor objedinjuje nacionalne centre za borbu protiv krivotvorenja, analizu novčanica i kovanog novca.

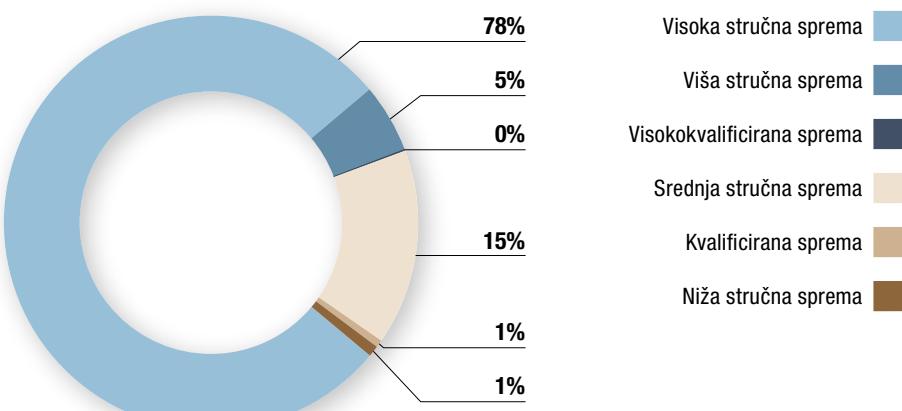
Detaljan plan rada HNB-a po organizacijskim jedinicama za tekuću 2021. dostupan je na mrežnim stranicama [①](#).

POVEZNICA BR. [①](#)

Slika 10.1. Struktura zaposlenih po formalnom obrazovanju

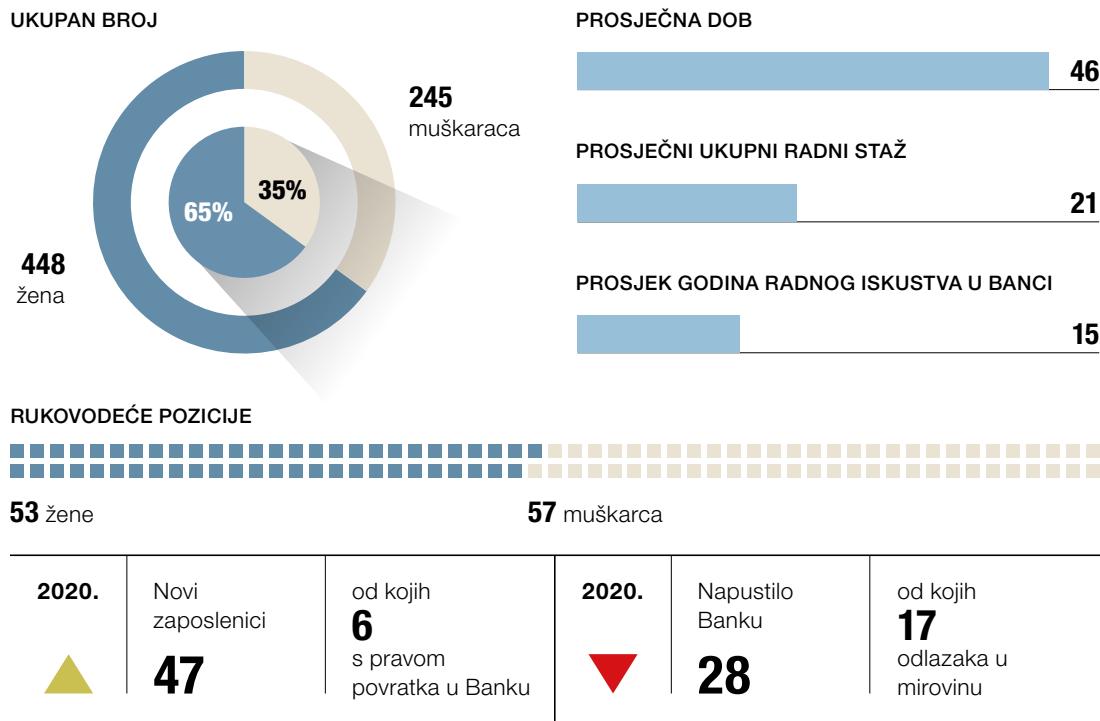
na dan 31. prosinca 2020.

IZVOR: HNB

Slika 10.2. Struktura zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci

na dan 31. prosinca 2020.

i glavnoga stručnog suradnika, a većinom je riječ o osobama ekonomskih strukture. Dodatne potrebe nastojale su se popuniti internim oglasima, no od objavljena četiri interna oglasa popunjeno je samo jedan. Tijekom 2020. HNB je napustilo ukupno 28 zaposlenika, ponajviše radi odlaska u mirovinu.

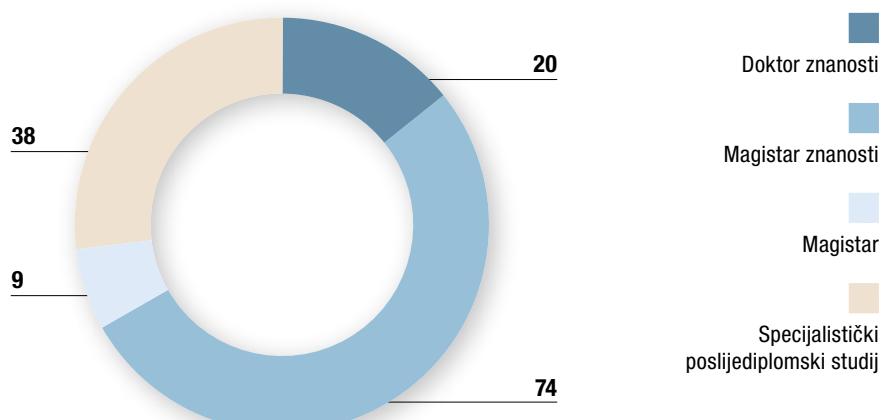
Prosječna dob zaposlenika je 46 godina, a prosječni ukupni radni staž zaposlenika iznosi 21 godinu. Prosječni broj godina radnog iskustva u Banci ostao je u odnosu na 2019. nepromijenjen i iznosi 15 godina.

S obzirom na to da HNB podržava, njeguje i uvažava interdisciplinarnost pristupa i

Slika 10.3. Udio zaposlenika sa završenim PDS-om

na dan 31. prosinca 2020.

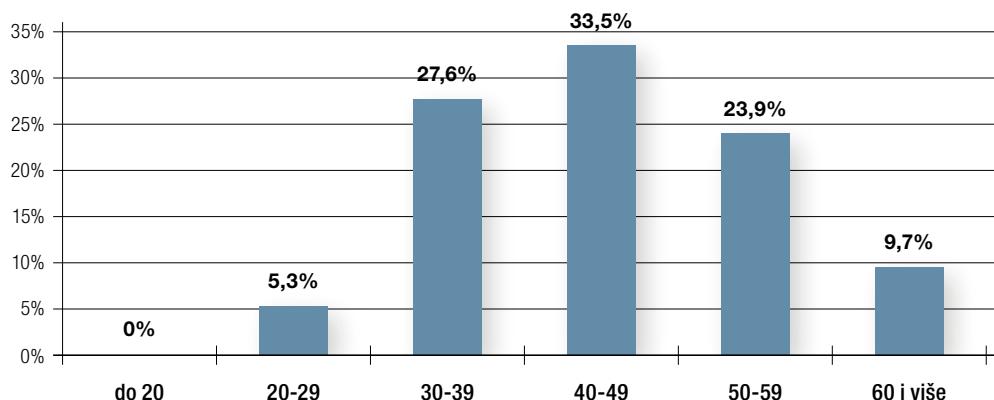
141 zaposlenik, od ukupno 549 visokoobrazovanih, ima **doktorat, magisterij** ili neku drugu vrstu završenog **poslijediplomskog studija**

IZVOR: HNB

Slika 10.4. Struktura zaposlenih po dobi

na dan 31. prosinca 2020.

IZVOR: HNB

perspektiva, iako je većina visokoobrazovanih zaposlenih profesionalaca ekonomskе struke, u Banci radi relativno velik broj profesionalaca iz ostalih društvenih, prirodnih, tehničkih i ostalih područja.

Od ukupno 549 visokoobrazovanih zaposlenika, 141 ima doktorat, magisterij ili neku drugu vrstu završenoga poslijediplomskog studija.

Razvoj zaposlenih

U različitim oblicima obrazovanja tijekom 2020. sudjelovalo je ukupno 460 polaznika. U odnosu na broj polaznika prethodne godine zabilježen je pad od 43%.

Izuzetak su školovanja te obvezno osposobljavanje i usavršavanje po zakonskim propisima, koji su u 2020. porasli.

Gotovo sva sudjelovanja u obrazovnim programima tijekom 2020. odvijala su se virtualnim putem. Virtualna edukacija zaposlenika, iako u smanjenom opsegu, pokazala se podjednako učinkovitom kao i klasična.

Slično je stanje bilo i sa sudjelovanjem u programima učenja stranih jezika kao i ostalih vrsta obrazovanja, koja su se također izvodila uglavnom *on line*.

Slika 10.5. Radni status zaposlenih

na dan 31. prosinca 2020.

98%

678
Zaposlenici na neodređeno

2%

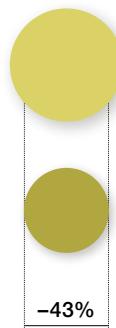

15
Zaposlenici na određeno
(uključujući i pripravnike)

IZVOR: HNB

Slika 10.6. Razvoj zaposlenih po vrsti obrazovanja

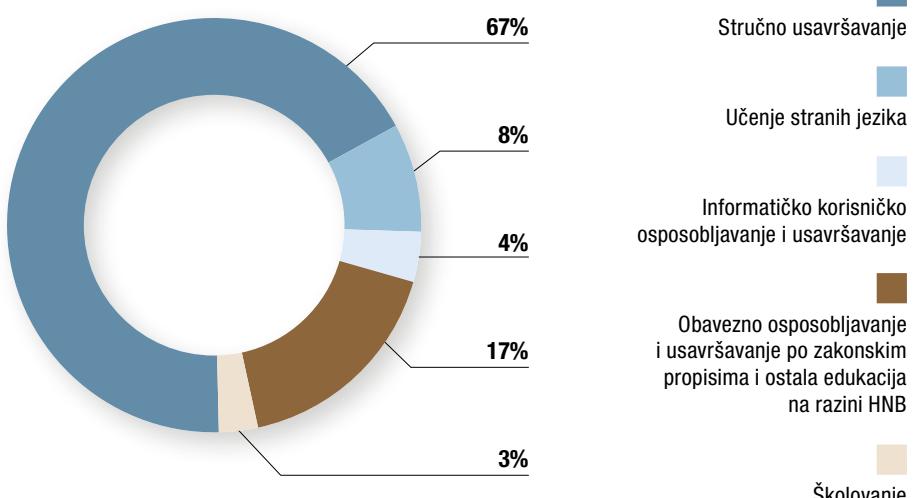
na dan 31. prosinca 2020.

2019.
814
polaznika

2020.
460
polaznika

IZVOR: HNB

Stipendiranje i praksa studenata

Dodjela stipendija Hrvatske narodne banke

Stipendiranje studenata jedan je od uspješnijih načina za pridobivanje odgovarajućeg profila zaposlenika za rad u Banci. Na natječaj za dodjelu osam stipendija studentima preddiplomskih ili diplomskih studija (dvije za studente ekonomije, dvije za studente matematike, dvije za studente računarstva, tj. informatičkih tehnologija, jedna za studente prava i jedna za studente građevinarstva) pristiglo je 140 prijava. Uz još dvoje stipendista odabranih natječajima u 2019., trenutno imamo deset stipendista. Banka i u 2021. nastavlja s dodjelom stipendija, u skladu s mogućnostima i poslovnim potrebama.

Obavljanje studentske stručne prakse u HNB-u

Bez obzira na pandemiju, na natječaj za obavljanje studentske stručne prakse pristiglo je 76 prijava, što je 65% više nego prethodne godine, a odabrano je osam studenata. Praksa se odvijala uz poštivanje svih potrebnih epidemioloških mjera i u većini slučajeva virtualno.

Benchmarking

Radi boljeg razumijevanja odgovornosti i potencijalnih potreba za resursima nakon ulaska u jedinstveni nadzorni mehanizam, u 2020., prvi je put izrađena studija o *benchmarkingu* ljudskih resursa za područje supervizije u Sektoru bonitetne regulative i metodologije, Sektoru bonitetne supervizije, Sektoru specijalističke supervizije i nadzora te Uredu za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima.

Riječ je o standardnoj poslovnoj praksi u središnjim bankama kojom se ocjenjuje primjerenost ljudskih resursa u odnosu na skupinu središnjih banaka s kojima dijelimo zajednička obilježja te se možemo uspoređivati. Cilj je na osnovi jedinstvenog pristupa utvrditi metodu koja će se potom kontinuirano primjenjivati za ocjenu relativne raspoloživosti ljudskih resursa u HNB-u.

S *benchmarkingom* ljudskih resursa nastaviti će se u 2021. za ostala poslovna područja Banke.

Radi boljeg razumijevanja odgovornosti i potencijalnih potreba za resursima nakon ulaska u jedinstveni nadzorni mehanizam, u 2020., prvi je put izrađena studija o *benchmarkingu* ljudskih resursa.

RUKOVODSTVO I UNUTRAŠNJI USTROJ HRVATSKE NARODNE BANKE

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Boris Vujčić, guverner

Sandra Švaljek, zamjenica guvernera

Michael Faulend, viceguverner

Bojan Fras, viceguverner

Martina Drvar, viceguvernerka

Slavko Tešija, viceguverner

Roman Šubić, viceguverner

Ivana Jakir-Bajo, viceguvernerka (od 1. 7. 2020.)

Glavni ekonomist: **Vedran Šošić**

Poslovni direktor: **Tomislav Presečan**

Izvršni direktori

Sektor istraživanja

Ljubinko Jankov

Sektor kontrolinga i računovodstva

Diana Jakelić

Sektor za informatičke tehnologije

Mario Žgela

Sektor podrške poslovanju

Boris Zaninović

Sektor za centralnobankarske operacije

Irena Kovačec

Sektor komunikacija

Alemka Lisinski

Sektor statistike

Tomislav Galac

Sektor bonitetne regulative i metodologije

Sanja Petrinić Turković

Sektor specijalističke supervizije i nadzora

Damir Blažeković

Sektor bonitetne supervizije

Renata Samodol

Sektor pravnih poslova

Dražen Odorčić

Sektor platnog prometa

Ivan Biluš

Sektor za međunarodne odnose

Sanja Tomičić

Sektor za gotov novac (1. 9. 2020.)

Tihomir Mavriček (od 1. 9. 2020.)

Direktori ureda

Ured za sigurnost

Zoran Bogdanović

Ured unutarnje revizije

Boris Bušac

Ured za reguliranje deviznog poslovanja

Zoran Jurak

Ured za usklađenost poslovanja

Vjekoslav Kozina

Ured za praćenje zaštite potrošača

Snježana Levar

Ured za procjenu mogućnosti sanacije kreditnih institucija

Lidija Pranjić

Ured za koordinaciju poslova sukcesije

Snježana Raić

Ured guvernera

Nina Srkalović

Ured za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima

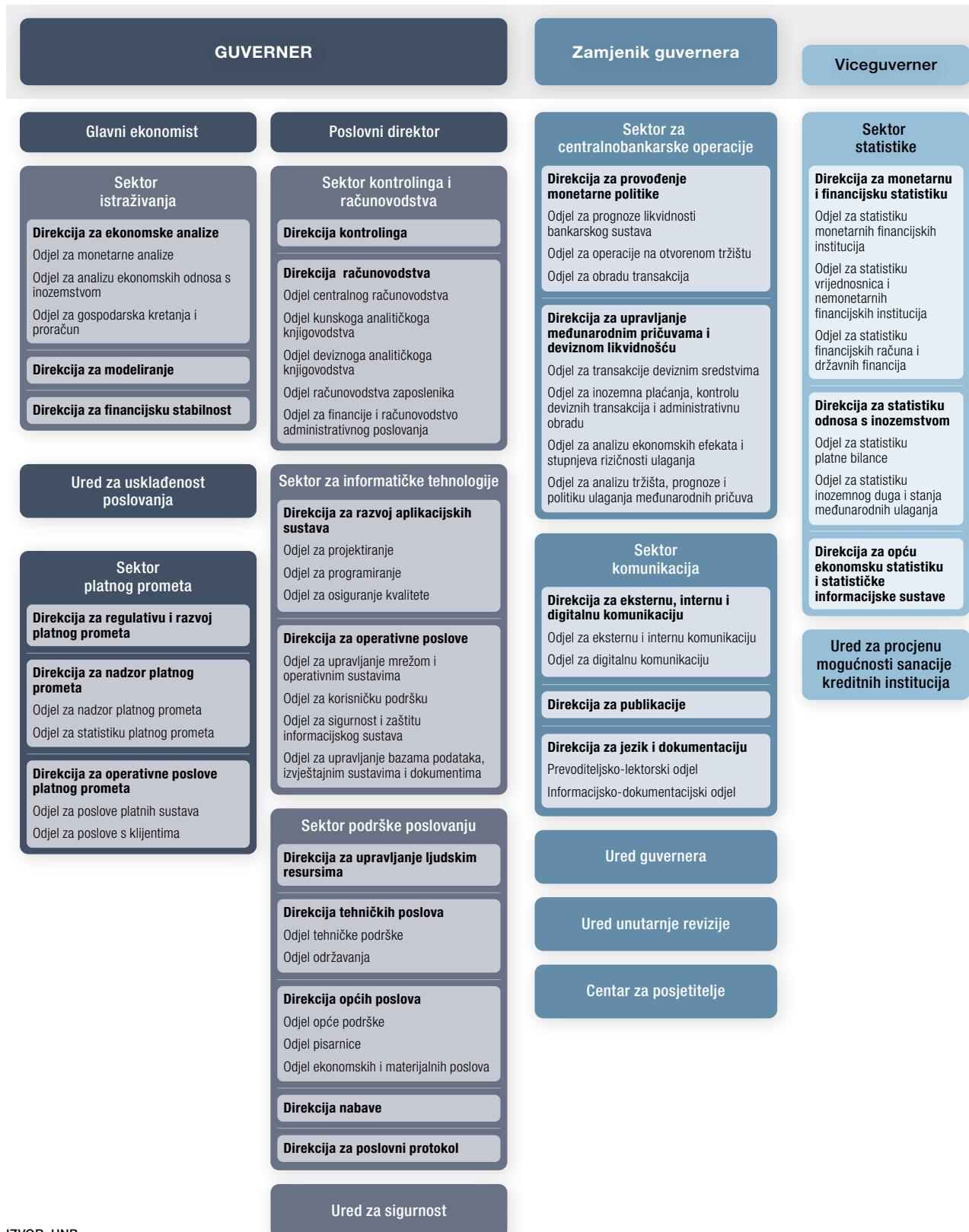
Mario Varjačić (do 31. 8. 2020.)

Direktorica Centra za posjetitelje

Centar za posjetitelje (od 1. 2. 2020.)

Dejana Rebernik (od 1. 2. 2020.)

Slika 10.7. Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Zamjenik guvernera

Sektor za centralnobankarske operacije

- Direkcija za provođenje monetarne politike**
Odjel za prognoze likvidnosti bankarskog sustava
Odjel za operacije na otvorenom tržištu
Odjel za obradu transakcija

Direkcija za upravljanje međunarodnim pričuvama i deviznom likvidnošću

- Odjel za transakcije deviznim sredstvima
Odjel za inozemna plaćanja, kontrolu deviznih transakcija i administrativnu obradu
Odjel za analizu ekonomskih efekata i stupnjeva rizičnosti ulaganja
Odjel za analizu tržišta, prognoze i politiku ulaganja međunarodnih pričuva

Sektor komunikacija

Direkcija za eksternu, internu i digitalnu komunikaciju

- Odjel za eksternu i internu komunikaciju
Odjel za digitalnu komunikaciju

Direkcija za publikacije

Direkcija za jezik i dokumentaciju

- Prevoditeljsko-lektorski odjel
Informacijsko-dokumentacijski odjel

Ured guvernera

Ured unutarnje revizije

Centar za posjetitelje

Viceguverner

Sektor statistike

Direkcija za monetarnu i finansijsku statistiku

- Odjel za statistiku monetarnih finansijskih institucija

Odjel za statistiku vrijednosnica i nemonetarnih finansijskih institucija

- Odjel za statistiku finansijskih računa i državnih finančija

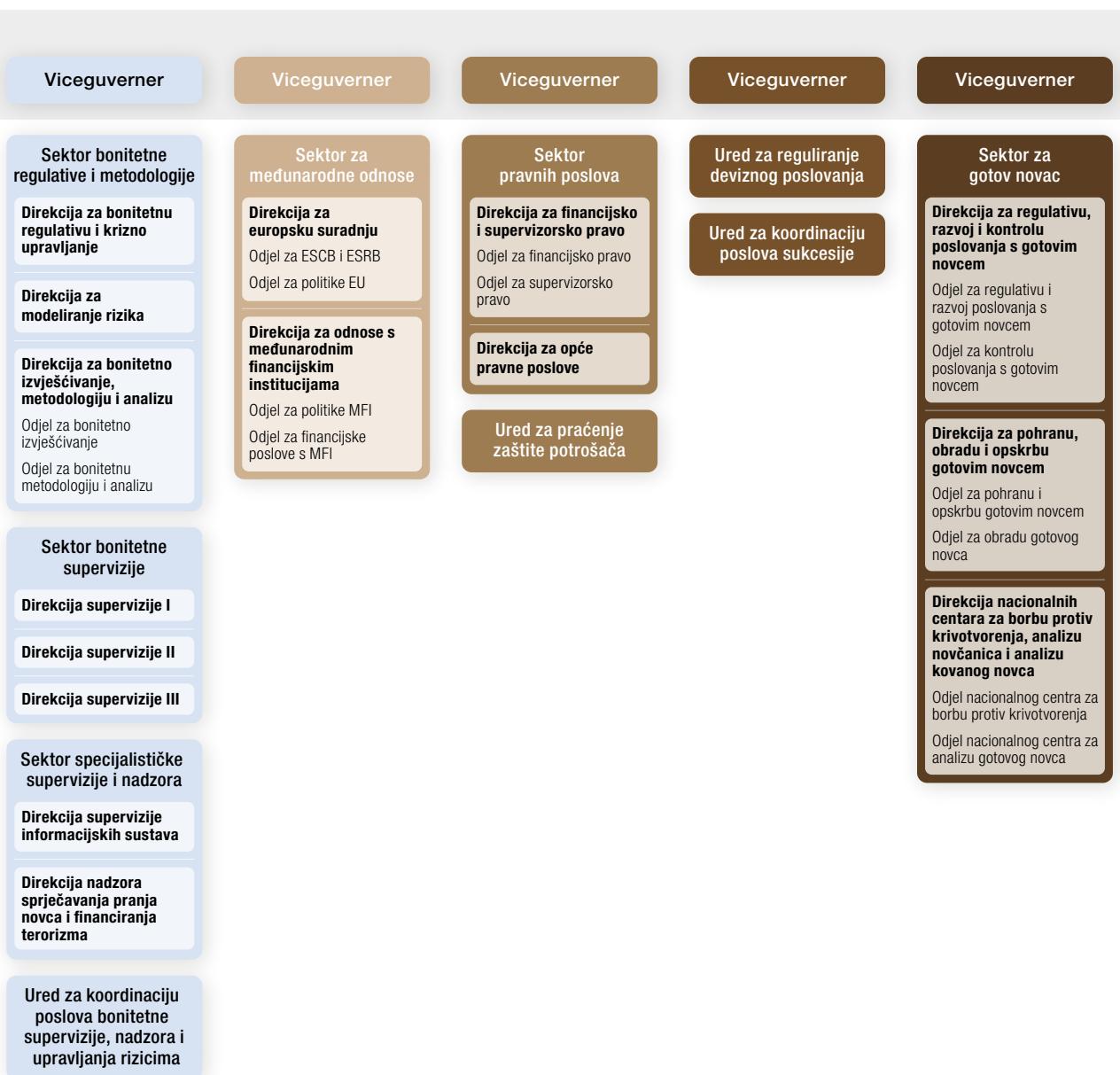
Direkcija za statistiku odnosa s inozemstvom

- Odjel za statistiku platne bilance
Odjel za statistiku inozemnog duga i stanja međunarodnih ulaganja

Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave

Ured za procjenu mogućnosti sanacije kreditnih institucija

Ured za sigurnost

GODINA
HRVATSKE
NARODNE
BANKE

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2020.

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke, koji obuhvaćaju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. prosinca 2020. godine te izvještaje o dobiti i gubitku, sveobuhvatnoj dobiti, novčanim tokovima i promjenama kapitala za tada završenu godinu, kao i bilješke koje sadrže značajne računovodstvene politike i ostala pojašnjena (u nastavku „finansijski izvještaji“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2020. godine, njezinu finansijsku uspješnost i njezine novčane tokove za godinu koja je tada završila, sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja usvojenim od strane Europske unije („EU MSFI“).

Osnova za izražavanje mišljenja

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Naše odgovornosti, u skladu s tim standardima, podrobnije su opisane u našem izvješću neovisnog revizora u odjeliku *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*. Neovisni smo od Hrvatske narodne banke u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Hrvatskoj i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Uvjereni smo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i primjereni te da čine odgovarajuću osnovu za potrebe izražavanja našeg mišljenja.

Odgovornosti Savjeta Hrvatske narodne banke za finansijske izvještaje

Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za sastavljanje finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s EU MSFI te za one interne kontrole za koje Savjet Hrvatske narodne banke odredi da su potrebne, kako bi se omogućilo sastavljanje finansijskih izvještaja, bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Hrvatske narodne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem te objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja u skladu s relevantnim zakonskim odredbama.

Savjet Hrvatske narodne banke odgovoran je za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja, uspostavljenog od strane Hrvatske narodne banke.

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja

Naši su ciljevi steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji, kao cjelina, bez značajno pogrešnog iskaza uslijed prijevare ili pogreške te izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima uvijek otkriti postojanje značajno pogrešnih iskaza. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške, a smatraju se značajnim, ako se razumno može očekivati da bi, pojedinačno ili zbrojeni s drugim pogrešnim iskazima, utjecali na ekonomski odluke korisnika financijskih izvještaja, donesene na osnovi ovih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima, donosimo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenujemo rizike značajno pogrešnog iskaza financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške; oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao odgovor na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni kako bi osigurali osnovu za dovođenje našeg mišljenja. Rizik neotkrivanja značajno pogrešnog iskaza nastalog uslijed prijevare, veći je od rizika neotkrivanja onog nastalog uslijed pogreške, budući da prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrol relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrol Hrvatske narodne banke.
- ocjenujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava od strane Savjeta Hrvatske narodne banke.
- donosimo zaključak o primjerenošći korištenja prepostavke vremenske neograničenosti poslovanja od strane Savjeta Hrvatske narodne banke te, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Hrvatske narodne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ukoliko zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izdavanja našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Hrvatska narodna banka ne bude u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.
- ocjenujemo cijelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvještaja, uključujući i objave te razmatramo odražavaju li financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kako bi se postigla fer prezentacija.

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Komuniciramo sa Savjetom Hrvatske narodne banke u vezi s, između ostalog, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tijekom naše revizije.

KPMG Croatia d.o.o. za reviziju
 Hrvatski ovlašteni revizori
 Eurotower, Ivana Lučića 2a
 10000 Zagreb
 Hrvatska

U ime i za KPMG Croatia d.o.o. za reviziju:

Goran Horvat
Predsjednik Uprave, Hrvatski ovlašteni revizor

Zagreb, 15. ožujka 2021.

KPMG Baltics AS
 Vesetas iela 7
 Riga, LV 1013
 Latvija

U ime i za KPMG Baltics AS:

Armine Movsisjana
Predsjednica Uprave

Riga, 15. ožujka 2021.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Bilješka	2020.	2019.
Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	3	632.122	659.380
Ostali kamatni prihodi	3	86.240	169.471
Kamatni rashodi	4	(126.660)	(324.986)
Neto kamatni prihod		591.702	503.865
Prihodi od naknada i provizija	5a	55.889	53.762
Troškovi naknada i provizija	5b	(21.548)	(22.834)
Neto prihod od naknada i provizija	5	34.341	30.928
Prihodi od dividenda		–	5.419
Neto rezultat od ulaganja – metoda udjela		10.069	2.119
Neto rezultat od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	6	(51.397)	(116.317)
Neto rezultat od dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	7	113.699	74.821
Neto tečajne razlike	8	(1.564)	833.626
Ostali prihodi	9	6.420	11.038
Prihod od poslovanja		703.270	1.345.499
Troškovi za zaposlenike	10.1	(203.055)	(186.407)
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	10	(104.733)	(104.858)
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	10	(69.808)	(68.002)
Troškovi amortizacije	10	(41.880)	(35.984)
Troškovi poslovanja	10	(419.476)	(395.251)
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	11	(14.894)	(9.519)
Umanjenje vrijednosti nekretnina	23	–	(590)
Povećanje rezervacija	12	(2.935)	(13.001)
Dobit	35	265.965	927.138
– raspoređeno u opće pričuve	35	(53.193)	(809.729)
– raspoređeno u državni proračun	35	(212.772)	(117.409)

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Bilješka	2020.	2019.
Dobit		265.965	927.138
Ostala sveobuhvatna dobit		575.630	952.541
<i>Stavke koje se neće naknadno prenijeti u dobit ili gubitak</i>		–	23.308
Promjene revalorizacijskih pričuva dugotrajne materijalne imovine	23	–	23.308
<i>Stavke koje su prenesene ili će se naknadno prenijeti u dobit ili gubitak</i>		575.630	929.233
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:		575.630	929.233
Dobici iz ponovnog mjerjenja		691.148	1.003.403
Dobici od prodaje preneseni u dobit ili gubitak	7	(113.699)	(74.821)
Neto promjene rezervacija za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	37.1.4	(1.819)	651
Ukupna sveobuhvatna dobit		841.595	1.879.679

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Bilješka	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Imovina			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	13	33.766.205	7.351.114
Depoziti kod drugih banaka	14	12.072.191	15.321.900
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	15	26.600.419	39.405.122
Krediti	16	4.532.045	1.914.408
Obratni repo ugovori	17	4.729.644	11.467.170
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	18	38.243.282	14.365.394
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	19	9.064.146	9.428.524
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	20	44.646.838	47.439.374
Ulaganja obračunata metodom udjela	21	51.076	25.736
Ostala imovina	22	6.347.601	5.066.565
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	23	610.168	620.824
Ukupno imovina		180.663.615	152.406.131
Obveze			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	24	41.792.678	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	25	90.723.476	74.624.796
Repo ugovori	26	3.756.698	5.998.829
Obveze prema državi i državnim institucijama	27	17.722.069	6.712.594
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	28	9.049.025	9.414.492
Ostale obveze	29	694.437	627.330
Rezervacije za troškove i rizike	30	62.702	59.767
Ukupno obveze		163.801.085	136.172.424
Kapital			
Temeljni kapital	31	2.500.000	2.500.000
Pričuve	31	14.362.530	13.733.707
Ukupno kapital		16.862.530	16.233.707
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		180.663.615	152.406.131

Finansijske izvještaje prikazane na stranicama od 146. do 221. odobrili su dana 15. ožujka 2021.:

direktor Direkcije računovodstva:

Mario Varović

guverner:

Boris Vujčić

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Temeljni kapital	Opće pričuve	Rezerva fer vrijednosti za dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Revalorizacijske pričuve za nekretnine	Ukupne pričuve	Dobit ili gubitak	Ukupno kapital
Stanje 1. siječnja 2019.	2.500.000	10.820.897	821.893	328.647	11.971.437	–	14.471.437
Dobit	–	–	–	–	–	927.138	927.138
Ostala sveobuhvatna dobit	–	–	929.233	23.308	952.541	–	952.541
Ukupna sveobuhvatna dobit	–	–	929.233	23.308	952.541	927.138	1.879.679
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.234	–	(5.234)	–	–	–
Raspodjela dobiti u opće pričuve (bilješka br. 35)	–	809.729	–	–	809.729	(809.729)	–
Raspodjela dobiti u državni proračun (bilješka br. 35)	–	–	–	–	–	(117.409)	(117.409)
Stanje 31. prosinca 2019.	2.500.000	11.635.860	1.751.126	346.721	13.733.707	–	16.233.707
Stanje 1. siječnja 2020.	2.500.000	11.635.860	1.751.126	346.721	13.733.707	–	16.233.707
Dobit	–	–	–	–	–	265.965	265.965
Ostala sveobuhvatna dobit	–	–	575.630	–	575.630	–	575.630
Ukupna sveobuhvatna dobit	–	–	575.630	–	575.630	265.965	841.595
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	4.707	–	(4.707)	–	–	–
Raspodjela dobiti u opće pričuve (bilješka br. 35)	–	53.193	–	–	53.193	(53.193)	–
Raspodjela dobiti u državni proračun (bilješka br. 35)	–	–	–	–	–	(212.772)	(212.772)
Stanje 31. prosinca 2020.	2.500.000	11.693.760	2.326.756	342.014	14.362.530	–	16.862.530

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2020.**2019.**

Novčani tok od poslovnih aktivnosti	2020.	2019.
Primljene kamate	1.130.809	959.561
Plaćene kamate	(144.760)	(307.182)
Primljene naknade i provizije	55.682	53.029
Plaćene naknade i provizije	(18.527)	(12.710)
Primljene dividende i udjeli u dobiti	–	5.419
Ostali primici	120.588	91.879
Odljevi za plaće zaposlenika	(201.247)	(184.324)
Odljevi za izradu novčanica i kovanica	(81.776)	(117.114)
Plaćanje ostalih materijalnih i administrativnih troškova i usluga	(144.595)	(140.251)
Prijava na osnovi depozita i obratnih repo ugovora kod drugih banaka	10.247.167	6.220.402
Prijevi/(odljevi) na osnovi kredita	(2.635.994)	134.507
Prodaja vrijednosnih papira koji se drže radi trgovanja	12.673.539	502.715
Prijevi na osnovi sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	21.719	39.453
Kupnja deviznih vrijednosnih papira po amortiziranom trošku	(3.760.594)	(13.677.771)
Kupnja obveznica RH po amortiziranom trošku	(20.105.394)	–
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira koji se mijere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.766.590	(2.284.580)
Odljevi na osnovi ostalih sredstava	(14.427)	(149.180)
Odljevi na osnovi obveza prema MMF-u	(44)	(50)
Emisija gotovog novca u optjecaju	3.058.062	3.688.456
Prijevi/(odljevi) na osnovi obveza po repo ugovorima i ostalih obveza prema bankama i drugim finansijskim institucijama	12.398.736	(942.434)
Prijevi na osnovi obveza prema državi i državnim institucijama	10.400.916	3.710.334
Prijevi na osnovi ostalih obveza	620.860	249.382
Neto novčani tok od poslovnih aktivnosti	26.387.310	(2.160.459)
Novčani tok od ulagačkih aktivnosti		
Kupnja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(38.855)	(30.061)
Stjecanje vlasničkih uloga (kupnja vlasničkog udjela u HNZ-u)	(15.271)	–
Povrat/(uplata) dijela uplaćenoga kapitala u ESB	(2.783)	1.053
Neto novčani tok od ulagačkih aktivnosti	(56.909)	(29.008)
Novčani tok od finansijskih aktivnosti		
Uplata raspoređenog viška prihoda u proračun RH	(117.409)	–
Odljevi na osnovi obveza za najmove	(2.428)	(992)
Neto novčani tok od finansijskih aktivnosti	(119.837)	(992)
Učinak promjene tečaja – pozitivne tečajne razlike – na novac i novčane ekvivalente	97.367	67.280
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenta	26.307.931	(2.123.179)
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	10.155.138	12.278.317
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja (bilješka br. 34)	36.463.069	10.155.138

Bilješke na stranicama od 151 do 221 sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

Bilješka br. 1 – opći podaci i računovodstveni standardi

1.1. Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu, na Trgu hrvatskih velikana 3. Njezin je status utvrđen Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.). Hrvatska narodna banka sastavni je dio Europskog sustava središnjih banaka.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci koji je objavljen u "Narodnim novinama", br. 47 od 17. travnja 2020. izmijenjene su odredbe Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci kojima se omogućuje uspostava bliske suradnje Europske središnje banke s Hrvatskom narodnom bankom, kao i ulazak u jedinstveni sanacijski mehanizam, a dodatno su usklađene odredbe koje stupaju na snagu danom uvođenja eura kao službene novčane jedinice Republike Hrvatske. U području monetarne politike uvode se izmjene kojima je cilj omogućiti primjenu instrumenta koji, zbog postojećih ograničenja u domaćem zakonodavstvu, dosad nije bio primjenjivan. To se odnosi na negativne kamatne stope koje su, u praksi središnjih banaka posljednjih nekoliko godina, postale važan instrument monetarne politike i upravljanja likvidnošću te poticanja novčanog tržišta. Glede sastavljanja finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke, ovim Zakonom propisuje se obvezna primjena Smjernice (EU) 2016/2249 Europske središnje banke od 3. studenoga 2016. o pravnom okviru za računovodstvo i finansijsko izvještavanje u Europskom sustavu središnjih banaka (ESB/2016/34) od 1. siječnja 2021.

Republika Hrvatska ušla je u europski tečajni mehanizam (ERM II) 10. srpnja 2020., što je ključan korak u procesu uvođenja eura u Republici Hrvatskoj. Europska središnja banka donijela je istodobno odluku o uspostavljanju bliske suradnje s Hrvatskom narodnom bankom, čime je HNB postao dijelom jedinstvenoga nadzornog mehanizma (SSM). Od datuma stupanja na snagu odluke Europske središnje banke o bliskoj suradnji Republika Hrvatska sudjelovat će i u jedinstvenome sanacijskom mehanizmu (SRM).

Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze, a u ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka samostalna je i neovisna.

Cilj Hrvatske narodne banke jest održavanje stabilnosti cijena. Hrvatska narodna banka obavlja Hrvatski sabor o finansijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i Zakona jesu:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike
- držanje i upravljanje međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske
- izdavanje novčanica i kovanog novca
- izdavanje i oduzimanje odnosno ukidanje odobrenja i suglasnosti te donošenje drugih rješenja u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija i poslovanje kreditnih unija, pružatelja platnih usluga, izdavatelja elektroničkog novca i platnih sustava, platni promet, izdavanje elektroničkog novca te devizno poslovanje i poslovanje ovlaštenih mjenjača
- obavljanje supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija i poslovanje kreditnih unija, pružatelja platnih usluga, izdavatelja elektroničkog novca i platnih sustava, platni promet i izdavanje elektroničkog novca

- provođenje ovlasti za sanaciju u skladu s propisima kojima se uređuje sanacija kreditnih institucija
- vođenje računa kreditnih institucija i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita kreditnim institucijama i primanje u depozit sredstava kreditnih institucija
- uređivanje i unapređivanje platnog prometa i osiguravanje njegova nesmetanog funkcioniranja
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz svoje nadležnosti
- provođenje makrobonitetne politike radi pridonošenja očuvanju stabilnosti finansijskog sustava u cjelini i
- obavljanje ostalih zakonom utvrđenih poslova.

Tijela su Hrvatske narodne banke Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke sastoji se od osam članova, a čine ga guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke te utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke:

- prof. dr. sc. Boris Vujčić, guverner
- dr. sc. Sandra Švaljek, zamjenica guvernera
- dr. sc. Michael Faulend, viceguverner
- Bojan Fras, viceguverner
- mr. sc. Slavko Tešija, viceguverner
- dr. sc. Roman Šubić, viceguverner
- mr. sc. Martina Drvar, viceguvernerka
- mr. sc. Ivana Jakir-Bajo, viceguvernerka (od 1. srpnja 2020.).

U finansijskim izvještajima Hrvatske narodne banke ne iskazuju se finansijski izvještaji ovisnog društva Hrvatskoga novčarskog zavoda d.o.o. jer nisu značajni za finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

1.2. Računovodstveni standardi

Nekonsolidirani finansijski izvještaji Hrvatske narodne banke pripremljeni su u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koji obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koje je utvrdila Europska komisija, a objavljeni su u Službenom listu Europske unije. Priprema finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koji su na snazi u EU-u regulirana je odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci i Zakona o računovodstvu.

1.2.1. Primjena novih i revidiranih standarda

Financijski izvještaji za tekuće izvještajno razdoblje izrađeni su prema istim računovodstvenim politikama koje su primijenjene na financijske izvještaje za godinu koja je završila 31. prosinca 2019., uz upotrebu standarda koji se moraju primjeniti u EU-u od 1. siječnja 2020.

U 2019. i 2020. objavljene su, s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2020., izmjene standarda kako je prikazano u sljedećoj tablici.

Službeni list EU-a	Standard
SL L 316, 6. 12. 2019.	Izmjene upućivanja na Koncepciji okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (više standarda i tumačenja)
SL L 318, 10. 12. 2019.	Definicija izraza "značajno": MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja (izmjene i dopune) MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške (izmjene i dopune)
SL L 12, 16. 1. 2020.	Reforma referentnih kamatnih stopa: MRS 39 – Financijski instrumenti: priznavanje i mjerjenje (izmjene i dopune) MSFI 7 – Financijski instrumenti: objavljivanje (izmjene i dopune) MSFI 9 – Financijski instrumenti (izmjene i dopune)
SL L 127, 22. 4. 2020.	MSFI 3 – Poslovna spajanja (izmjene i dopune)
SL L 331, 12. 10. 2020.	Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19: MSFI 16 – Najmovi (izmjene i dopune)

Navedeni standardi i tumačenje primjenjeni su u sastavljanju financijskih izvještaja za 2020. godinu, a njihova primjena nije imala znatnog utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke. Reforma referentnih kamatnih stopa nije imala utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke u izvještajnom razdoblju.

1.2.2. Standardi i tumačenja utvrđeni u EU-u koji nisu primjenjeni u sastavljanju financijskih izvještaja za 2020.

U 2020. objavljene su, s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2021., izmjene standarda kako je prikazano u sljedećoj tablici.

Službeni list EU-a	Standard
SL L 425, 16. 12. 2020.	Produljenje privremenog izuzeća od primjene MSFI-ja 9: MSFI 4 – Ugovori o osiguranju (izmjene i dopune)

Primjena navedene izmjene i dopune MSFI-ja neće imati znatnog utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka nije izabrala mogućnost ranijeg datuma primjene novih standarda, izmjena i dopuna standarda te njihovih tumačenja, koje je donio EU, a čija je primjena u 2020., s obzirom na početak financijske godine koji je određen 1. siječnja, dobrovoljna (neobvezna).

1.2.3. Standardi i tumačenja koji nisu utvrđeni u EU-u

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (engl. *International Accounting Standards Board – IASB*) i Odbor za tumačenje međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (engl. *International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC*) objavili su određeni broj novih standarda i tumačenja koji još nisu doneseni u EU-u. Procjenjuje se da njihova primjena ne bi imala znatnog utjecaja na pripremu finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke ako bi Hrvatska narodna banka nastavila sastavljati finansijske izvještaje u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koji su na snazi u EU-u.

1.3. Osnova pripreme

Finansijski izvještaji sastavljeni su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška, osim kod finansijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, kod dužničkih vrijednosnih papira u finansijskoj imovini po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit te zemljišta i zgrada koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja.

Funkcijska valuta i valuta prezentiranja Hrvatske narodne banke jest kuna. Finansijski izvještaji izraženi su u tisućama kuna.

Finansijski izvještaji zasnivaju se na pretpostavci o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

1.4. Primjena procjena i prosudba

Pri pripremi finansijskih izvještaja za 2020. rukovodstvo se koristilo određenim prosudbama, procjenama i pretpostavkama koje utječu na primjenu računovodstvenih politika te na objavljene iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda. Te se procjene zasnivaju na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, a stvarni se rezultati na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Troškovi tiskanja novčanica početno se razgraničuju i priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku tijekom razdoblja od deset godina, a troškovi kovanja kovanog novca tijekom razdoblja od dvanaest godina. Vremensko razgraničenje zasniva se na procjeni korisnog vijeka novčanica i kovanog novca koji uključuje pohranu novčanica i kovanog novca u rezoru (logističke pričuve za redovitu opskrbu gotovinskih centara i strateške pričuve gotovog novca, odnosno pohrana neprikladnoga gotovog novca do njegova uništenja) i prosječno vrijeme njihove upotrebe u optjecaju.

Značajne prosudbe rukovodstva u primjeni računovodstvenih politika te osnovni izvori neizvjesnosti procjena razlikuju se od onih koji su primjenjeni pri pripremi godišnjih finansijskih izvještaja za 2019. s obzirom na to da se pri pripremi ovih finansijskih izvještaja razmatrao i utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka ograničuje izloženost kreditnom riziku ulaganjem međunarodnih pričuva u visokokvalitetne instrumente s najmanjim stupnjem rizičnosti poput državnih obveznica, obveznica za koje jamči država, bankovnih obveznica s državnim jamstvom i osiguranih obveznica, u instrumente međunarodnih finansijskih institucija visokoga kreditnog rejtinga te u kolateralizirane i nekolateralizirane depozite. Kolateralizirani depoziti osigurani su državnim obveznicama iste vrijednosti ili vrijednosti veće od one samog depozita, a nekolateralizirani depoziti ulažu se samo kod središnjih banaka i međunarodnih finansijskih institucija. Pri određivanju činjenice je li došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja uzet je u obzir utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na izračun očekivanih kreditnih gubitaka te su u obzir uzeti svi razumni i pouzdani podaci koji su bili dostupni bez nepotrebnih troškova i truda,

a koji mogu utjecati na kreditni rizik financijskog instrumenta. Financijski instrumenti koji imaju investicijski kreditni rejting smatraju se financijskim instrumentima niskoga kreditnog rizika, a budući da se sredstva međunarodnih pričuva ulažu kod financijskih institucija i država investicijskoga kreditnog rejtinga, pandemija bolesti COVID-19 nije znatno utjecala na povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.

1.4.1. Fer vrijednost i hijerarhija fer vrijednosti

Fer vrijednost je cijena koja bi se primila za prodanu imovinu ili platila za prenesenu obvezu u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerjenja (izlazna cijena).

Tehnike mjerjenja koje se primjenjuju pri određivanju fer vrijednosti jesu tržišni, troškovni i dobitni pristup. Tržišni pristup služi se cijenama i drugim relevantnim informacijama iz tržišnih transakcija identičnom ili sličnom imovinom ili obvezama. Troškovni pristup tehnika je vrednovanja kojom se dobiva iznos koji bi bio potreban u sadašnjem trenutku da se zamijeni uslužni kapacitet neke imovine (koji se često naziva i tekući trošak zamjene). Dobitni pristup svodi buduće iznose (npr. novčani tok ili prihode i rashode) na jedan tekući (tj. diskontirani) iznos.

Hijerarhija fer vrijednosti sastoji se od tri razine podataka koji ulaze u tehnike vrednovanja kojima se mjeri fer vrijednost:

- razina 1 – ulazni podaci jesu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu odnosno obveze koje su subjektu dostupne na datum mjerjenja
- razina 2 – ulazni podaci jesu ulazni podaci koji nisu cijene koje kotiraju i vidljivi su za predmetnu imovinu odnosno obvezu, izravno ili neizravno
- razina 3 – ulazni podaci jesu ulazni podaci o predmetnoj imovini odnosno obvezi koji nisu vidljivi (nije riječ o dostupnim provjerljivim tržišnim podacima).

U postupku mjerjenja fer vrijednosti primjenjuju se primjerene tehnike mjerjenja za koje su dostupni potrebni podaci, uz maksimalnu uporabu vidljivih i minimalnu uporabu ulaznih podataka koji nisu vidljivi na aktivnom tržištu.

Hrvatska narodna banka priznaje reklasifikacije između pojedinih razina fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja u kojem se dogodila promjena.

Detaljnije objave o mjerenu fer vrijednosti financijske imovine i obveza nalaze se u bilješci broj 36.

1.4.2. Gubici od umanjenja financijske imovine

Potreba za umanjenjem vrijednosti financijske imovine procjenjuje se kako je opisano u računovodstvenoj politici o umanjenju vrijednosti financijske imovine.

1.4.3. Neizvjesnost procjena povezanih sa sudskim sporovima

Hrvatska narodna banka formirala je rezervacije za sudske sporove u iznosu od 36.535 tisuća kuna (2019.: 36.545 tisuća kuna). Rukovodstvo vjeruje da su navedene rezervacije dostačne. Detaljne objave o rezervacijama za sudske sporove navedene su u bilješci br. 30.

1.5. Mjere za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19

Zbog globalnog širenja pandemije bolesti COVID-19 središnje banke diljem svijeta poduzele su različite mjere kako bi se pružila ekonomska potpora usmjerena na suočavanje s ekonomskim posljedicama izbijanja pandemije na pojedince, kućanstva i poduzeća. Kao odgovor na krizu središnje su banke upotrijebile niz mera koje su im bile na raspolaganju: smanjenje kamatnih stopa, odobravanje kredita, programe kupnje imovine i druge mera za osiguranje likvidnosti i stabilnosti finansijskog sustava.

Hrvatska narodna banka poduzela je niz mera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije:

- Poduzela je niz mera iz područja monetarne politike s ciljem održavanja stabilnosti tečaja i finansijske stabilnosti: kupnje državnih obveznica radi održavanja stabilnosti na tržištu državnih vrijednosnih papira te devizne intervencije s ciljem očuvanja stabilnosti tečaja i osiguravanja devizne likvidnosti, a strukturnim i redovnim operacijama povećana je likvidnost bankovnog sustava.
- Prilagodila je pristup superviziji poslovanja kreditnih institucija kako bi banke lakše osigurale likvidnost i time poduprle održavanje gospodarske aktivnosti i očuvanje radnih mesta.
- Na području platnog prometa i poslovanja s klijentima banaka izdala je niz preporuka s ciljem olakšanja poslovanja za građane u ovome kriznom razdoblju.
- U odnosu na svoje ključne zadaće, zaposlenike, poslovne procese i poslovne prostore Hrvatska narodna banka provodi mera koje osiguravaju nesmetano i redovito obavljanje svih ključnih funkcija središnje banke, ali i kreditnih institucija koje Hrvatska narodna banka nadzire. Radi zaštite zaposlenika, kao i zaštite posjetitelja, odnosno prevencije daljnog širenja zaraze, Hrvatska narodna banka poduzela je i sljedeće mera: držanje fizičke udaljenosti, nošenje zaštitnih maski, izbjegavanje okupljanja većeg broja ljudi (osobito u zatvorenim prostorima), pranje/dezinfekciju ruku, mjerjenje temperature te dezinfekciju obuće pri dolasku na posao na barijerama koje su postavljene na svim lokacijama.

1.6. Promjene u prezentaciji finansijskih izvještaja 2019. godine

S ciljem kvalitetnijeg prezentiranja finansijskih izvještaja pojedine pozicije u Izvještaju o dobiti ili gubitku i u Izvještaju o finansijskom položaju izmijenjene su u 2020. u odnosu na 2019.

Troškovi poslovanja u iznosu od 395.251 tisuća kuna koji su u 2019. iskazani kao jedna pozicija u Izvještaju o dobiti ili gubitku raščlanjeni su u 2020. po grupama troškova koji čine Troškove poslovanja, i to na: Troškove za zaposlenike u iznosu od 186.407 tisuća kuna, Materijalne i administrativne troškove i usluge u iznosu od 104.858 tisuća kuna, Troškove izrade novčanica i kovanica u iznosu od 68.002 tisuće kuna i Troškove amortizacije u iznosu od 35.984 tisuće kuna.

Umanjenje vrijednosti u iznosu od 10.109 tisuća kuna u 2019. iskazano je kao jedna pozicija u Izvještaju o dobiti ili gubitku, a u 2020. raščlanjeno je na pozicije Umanjenje za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 9.519 tisuća kuna i Umanjenje vrijednosti nekretnina u iznosu od 590 tisuća kuna.

Vlasnički vrijednosti papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka, koji su u 2019. iskazani kao zasebna pozicija u Izvještaju o finansijskom položaju u iznosu od 59.165 tisuća kuna, reklassificirani su u skladu s izvještajnom praksom središnjih banaka Europskog sustava središnjih banaka na poziciju Ostala imovina.

Rezervacije za troškove i rizike u iznosu od 59.767 tisuća kuna iskazane su kao zasebna pozicija u Izvještaju o finansijskom položaju, a ne kao u 2019. u okviru pozicije Ostale obveze.

Navedene su reklassifikacije samo prezentacijske prirode te nemaju utjecaj na rezultat za godinu ili kapital na kraju godine.

Bilješka br. 2 – sažetak značajnih računovodstvenih politika

2.1. Kamatni prihodi i rashodi

U kamatne prihode uključuju se prihodi od kupona finansijskih instrumenata. Kamatni prihodi uvećavaju se za obračunatu amortizaciju diskonta na kupljene vrijednosne papire, a umanjuju se za obračunatu amortizaciju premije na kupljene vrijednosne papire.

Prihodi od kamata za finansijske instrumente koji se mjere po amortiziranom trošku i finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Pri obračunu prihoda od kamata efektivna kamatna stopa primjenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine osim kod:

- kupljene ili stvorene finansijske imovine umanjene za kreditne gubitke (za takvu finansijsku imovinu na amortizirani trošak finansijske imovine iz početnog priznavanja primjenjuje se efektivna kamatna stopa usklađena za kreditni rizik) i
- finansijske imovine koja nije kupljena ni stvorena finansijska imovina umanjena za kreditne gubitke, ali je naknadno postala finansijska imovina umanjena za kreditne gubitke (za takvu finansijsku imovinu na amortizirani trošak finansijske imovine primjenjuje se efektivna kamata stopa).

Prihod od kamata na dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak priznaje se primjenom nominalne kuponske kamatne stope i iskazuje se na poziciji Ostali kamatni prihodi u Izvještaju o dobiti ili gubitku.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na finansijsku imovinu prikazuju se kao kamatni rashod.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na finansijske obveze prikazuju se kao kamatni prihod.

2.2. Prihodi od naknada i provizija i troškovi naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Hrvatske narodne banke priznaju se u trenutku pružanja usluge.

Troškovi naknada i provizija iskazuju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u razdoblju u kojem su usluge primljene.

2.3. Prihodi od dividenda

Prihodi od dividenda na vlasničke vrijednosne papire priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u trenutku nastanka prava na primitak dividende.

2.4. Prihodi i rashodi na osnovi tečajnih razlika

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na dan transakcije. Stavke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o finansijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Dobici i gubici nastali preračunavanjem monetarnih stavki priznaju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojem su nastali. Preračunavanje se obavlja prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke.

Prihodi i rashodi nastali pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode i rashode razdoblja u kojem su nastali. Sve ostale tečajne razlike iskazuju se kao nerealizirani dobici ili gubici u razdoblju kada se pojave.

Nemonetarna imovina i obveze u stranim valutama koje su iskazane po povijesnom trošku primjenom tečaja na datum transakcije ne preračunavaju se ponovo na datum izvještaja o finansijskom položaju, tj. tečajne se razlike ne utvrđuju.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2020. iznosili su:

1 USD = 6,139039 HRK (2019.: 6,649911 HRK)

1 EUR = 7,536898 HRK (2019.: 7,442580 HRK)

1 XDR = 8,869642 HRK (2019.: 9,227696 HRK).

2.5. Prihodi i rashodi rezerviranja

Prihodi ili rashodi nastali na osnovi rezerviranja priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose.

Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na osnovi prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

2.6. Financijski instrumenti

Hrvatska narodna banka pri priznavanju, vrednovanju i klasifikaciji financijske imovine primjenjuje odredbe MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti.

2.6.1. Priznavanje i prestanak priznavanja financijske imovine

Hrvatska narodna banka priznaje financijsku imovinu u svom izvještaju o finansijskom položaju samo u slučaju kada Hrvatska narodna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti instrumenta.

Redovita kupnja ili prodaja financijske imovine priznaje se i prestaje priznavati primjenom računovodstva na datum namire. Datum namire jest datum na koji se imovina isporučuje Hrvatskoj narodnoj banci ili na koji Hrvatska narodna banka isporučuje imovinu.

Depoziti i krediti početno se priznaju na datum nastanka.

Hrvatska narodna banka prestaje priznavati financijsku imovinu samo u slučaju ako:

- isteknu ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine
- prenese finansijsku imovinu na način da prenese ugovorna prava na primitak novčanih tokova od finansijske imovine ili zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od finansijske imovine, ali preuzeće ugovornu obvezu da će isplatiti novčane tokove jednoma primatelju ili više njih
- prenese gotovo sve rizike i koristi vlasništva nad finansijskom imovinom
- ne prenese niti zadrži gotovo sve rizike i koristi vlasništva nad finansijskom imovinom, a nije zadržala nadzor nad finansijskom imovinom.

2.6.2. Početno i naknadno vrednovanje finansijske imovine

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka početno se mjeri po fer vrijednosti bez uključivanja transakcijskih troškova, a kod finansijske imovine koja nije određena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka fer vrijednost uvećava se za transakcijske troškove.

Nakon početnog mjerjenja Hrvatska narodna banka mjeri finansijsku imovinu:

- po amortiziranom trošku
- po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili
- po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Troškovi prodanih vrijednosnih papira određuju se primjenom metode ponderiranoga prosječnog troška.

Mjerjenje po amortiziranom trošku

Amortizirani trošak finansijske imovine iznos je po kojemu se finansijska imovina mjeri pri početnom priznavanju, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju, primjenom metode efektivne kamatne stope, svih razlika između početnog iznosa i iznosa pri dospijeću te uskladen za sve rezervacije za umanjenje vrijednosti.

Metoda efektivne kamatne stope metoda je izračuna amortiziranog troška finansijske imovine te raspoređivanja i priznavanja prihoda od kamata u računu dobiti i gubitka tijekom određenog razdoblja.

Efektivna kamatna stopa jest stopa kojom se točno diskontiraju procijenjena buduća plaćanja u novcu ili primitak novca tijekom očekivanog vijeka trajanja finansijske imovine na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine amortizirani je trošak finansijske imovine prije uskladištanja za rezervacije za umanjenje vrijednosti.

2.6.3. Klasifikacija finansijske imovine

Hrvatska narodna banka klasificira finansijsku imovinu kao imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na osnovi:

- poslovnog modela upravljanja finansijskom imovinom i
- obilježja finansijske imovine s ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model odnosi se na način na koji Hrvatska narodna banka upravlja svojom finansijskom imovinom radi stvaranja novčanih tokova. Poslovni su modeli u Hrvatskoj narodnoj banci:

- poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova
- poslovni model čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ostali poslovni modeli.

Hrvatska narodna banka upravlja finansijskom imovinom, koja se drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, radi ostvarenja novčanih tokova prikupljanjem ugovornih plaćanja tijekom vijeka trajanja instrumenta. Pri određivanju činjenice je li moguće ostvarenje novčanih tokova prikupljanjem ugovornih novčanih tokova od finansijske imovine potrebno je razmotriti učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje u prošlim razdobljima, razloge te prodaje i očekivanja glede prodajnih aktivnosti u budućim razdobljima. Prodaje mogu biti u skladu s poslovnim modelom čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ako su rijetke ili beznačajne po svojoj vrijednosti, pojedinačno ili skupno.

U okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine Hrvatska narodna banka drži finansijsku imovinu čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine. U usporedbi s poslovnim modelom čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, u okviru ovoga poslovnog modela prodaje su obično češće i vrijednost im je veća jer je prodaja finansijske imovine sastavni, a ne sporedni element ostvarenja cilja poslovnog modela.

Hrvatska narodna banka upravlja finansijskom imovinom koja se drži u okviru ostalih poslovnih modela s ciljem ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine. Odluke se donose na osnovi fer vrijednosti imovine, a čak i ako Hrvatska narodna banka prikupi ugovorne novčane tokove dok u posjedu ima finansijsku imovinu, cilj takvoga poslovnog modela ne ostvaruje se prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine.

Za finansijsku imovinu koja se drži u sklopu poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili u sklopu poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine, potrebno je odrediti jesu li ugovorni novčani tokovi imovine samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Samo ona finansijska imovina koja udovoljava uvjetu "samo plaćanje glavnice i kamata" može se klasificirati u kategoriju finansijske imovine po amortiziranom trošku ili u kategoriju finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Procjenjuje se da su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanje glavnice i kamata (udovoljavaju uvjetima tzv. SPPI testa – engl. *Solely Payments of Principal and Interest*) ako finansijska imovina, između ostalog, ima sljedeća obilježja:

- sadržava fiksni kupon
- vrijednost glavnice isplaćuje se na dan dospijeća obveznice
- nema vezanih opcija, npr. opciju konverzije, opciju *call* ili *put*.

Hrvatska narodna banka dužna je, isključivo ako mijenja svoj poslovni model upravljanja finansijskom imovinom, reklassificirati svu finansijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

2.6.3.1. Finansijska imovina po amortiziranom trošku

Finansijska imovina mjeri se po amortiziranom trošku ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- finansijska se imovina drži u sklopu poslovnog modela čija je svrha držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i

- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Za financijsku imovinu koja je klasificirana u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku u dobit ili gubitak priznaju se prihodi od kamata utvrđeni primjenom metode efektivne kamatne stope, dobici ili gubici koji proizlaze iz promjene tečaja i očekivani kreditni gubici. Pri prestanku priznavanja financijske imovine dobici ili gubici priznaju se u računu dobiti i gubitka.

U kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku klasificiraju se dužnički vrijednosni papiri, novac, depoziti kod banaka i bankovnih institucija, obratni repo ugovori, krediti, potraživanja od kupaca i druga potraživanja koja odgovaraju definiciji financijskog instrumenta.

2.6.3.2. Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- financijska se imovina drži u sklopu poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine te
- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Dobit ili gubitak od dužničkih vrijednosnih papira koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, s iznimkom kamata izračunatih metodom efektivne kamatne stope, dobici ili gubitaka od umanjenja vrijednosti, i dobiti i gubitka od tečajnih razlika, sve do prestanka priznavanja financijske imovine ili njezine reklasifikacije.

Ako se dužnički vrijednosni papiri prestanu priznavati, kumulativna dobit ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklassificiraju se iz vlasničkoga kapitala u račun dobiti i gubitka kao reklassifikacijsko usklađenje.

Za dužničke vrijednosne papire koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznosi koji se priznaju u računu dobiti i gubitka jednaki su iznosima koji bi bili priznati u računu dobiti i gubitka da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Dužnički vrijednosni papiri koji se drže u sklopu poslovnog modela čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja, a novčani su tokovi samo plaćanje glavnice i kamata, klasificiraju se kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

2.6.3.3. Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se ne mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Hrvatska narodna banka može, pri početnom priznavanju, odlučiti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se time otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenu ili priznavanju ("računovodstvena neusklađenost") koja bi u protivnome nastala zbog mjerjenja imovine ili obveza ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama.

Dobit ili gubitak po financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaje se u računu dobiti i gubitka.

2.6.3.4. Ulaganja u vlasničke instrumente

Vlasnički instrumenti koji se ne drže radi trgovanja (svi vlasnički instrumenti Hrvatske narodne banke) naknadno se mijere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Promjena fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente prikazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Iznosi priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti naknadno se ne prenose u račun dobiti i gubitka. Kumulativna dobit ili gubitak može se prenositi unutar vlasničkoga kapitala.

Ova ulaganja nisu monetarna stavka te stoga dobit i gubitak prikazani u sveobuhvatnoj dobiti uključuju sve povezane devizne komponente.

Dividende na ulaganja u vlasničke instrumente priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ulaganja u vlasničke instrumente određena su kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i obuhvaćaju ulaganja u dionice BIS-a i SWIFT-a te uplaćeni kapital ESB-a. Ova se ulaganja mijere po trošku jer nemaju kotirane tržišne cijene na aktivnom tržištu i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti.

Hrvatska narodna banka dužna je, isključivo ako mijenja svoj poslovni model upravljanja financijskom imovinom, reklassificirati svu financijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

2.6.4. Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Hrvatska narodna banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku, dužničku financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, potraživanja na osnovi najma i ugovornu imovinu.

Rezervacije za umanjenje vrijednosti za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i njima se ne umanjuje knjigovodstvena vrijednost financijske imovine u izveštaju o financijskom položaju.

Ako se kreditni rizik financijskog instrumenta od početnog priznavanja do datuma izvještavanja nije znatno povećao, rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju.

Ako se kreditni rizik financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja znatno povećao, rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta.

Hrvatska narodna banka priznaje dobit ili gubitak od umanjenja vrijednosti u računu dobiti i gubitka u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka ili poništenja.

Na svaki izvještajni datum ispituje se je li nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta.

Prepostavlja se da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ako je na izvještajni datum određen nizak kreditni rizik financijskog instrumenta.

Kreditna kvaliteta financijskog instrumenta pri početnom priznavanju i promjena kreditne kvalitete financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja prate se u tri razine (engl. stage) kreditne kvalitete.

U razini 1 nalaze se finansijski instrumenti koji imaju nizak kreditni rizik pri početnom priznavanju ili se kreditni rizik nije znatno povećao nakon početnog priznavanja. Za ovu razinu izračunavaju se rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju, a kamate se obračunavaju na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine.

U razini 2 nalaze se finansijski instrumenti kod kojih je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja. Za finansijske instrumente u ovoj razini rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta, a kamate se obračunavaju na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine.

U razini 3 nalazi se finansijska imovina umanjena za kreditne gubitke. Za finansijske instrumente u ovoj razini izračunavaju se očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta, a kamate se obračunavaju na amortizirani trošak finansijske imovine.

Prepostavlja se da je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta ako je dugoročni kreditni rejting finansijskog instrumenta, koji je pri inicijalnom priznavanju bio u investicijskom razredu, pao ispod investicijskog razreda.

Osnovni su kriteriji za prelazak finansijskog instrumenta iz razine 1 u razinu 2:

- pad dugoročnoga kreditnog rejtinga finansijskog instrumenta ispod investicijskog razreda rejtinga agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor rabi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's i/ili
- prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja dulje od 30 dana.

Osnovni su kriteriji za svrstavanje finansijskog instrumenta u razinu 3:

- pad dugoročnoga kreditnog rejtinga finansijskog instrumenta ispod investicijskog razreda rejtinga agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor rabi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's i prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja dulje od 90 dana za instrumente s dodijeljenim rejtingom agencije za rejting
- prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja dulje od 90 dana, za instrumente s internim rejtingom.

Vrijednost finansijske imovine umanjuje se za kreditne gubitke kao posljedica jednog ili više događaja koji štetno utječu na procijenjene buduće novčane tokove od te finansijske imovine. Dokazi umanjenja finansijske imovine za kreditne gubitke uključuju važne podatke o sljedećim događajima:

- znatnim finansijskim poteškoćama izdavatelja ili dužnika
- povredi ugovora, primjerice neispunjenu obvezu ili prekoračenju dospijeća
- davanju koncesije ili koncesija od zajmodavca ili zajmodavaca u korist zajmoprimeca zbog ekonomskih ili pravnih razloga povezanih s finansijskim poteškoćama zajmoprimeca, što zajmodavac u protivnome ne bi razmatrao
- vjerojatnosti da će zajmoprimec pokrenuti stečajni postupak ili drugi oblik finansijske reorganizacije
- nestanku aktivnog tržišta za odnosnu finansijsku imovinu zbog finansijskih poteškoća i
- kupnji ili izdavanju finansijske imovine s velikim diskontom koji odražava nastale kreditne gubitke.

Osim osnovnih kriterija za određivanje razine kreditne kvalitete pri određivanju toga je li došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, uzimaju se u obzir razumni i pouzdani podaci koji su dostupni bez nepotrebnih troškova i truda, a koji mogu utjecati na kreditni rizik finansijskog instrumenta.

Hrvatska narodna banka mjeri očekivane kreditne gubitke finansijskog instrumenta na način koji odražava:

- nepristran i na osnovi vjerojatnosti određen iznos na osnovi procjene raspona mogućih ishoda
- vremensku vrijednost novca i
- razumne i utemeljene podatke, dostupne na datum izvještavanja bez nepotrebnih troškova ili napora, o prošlim događajima, tekućim uvjetima te predviđanjima budućih gospodarskih uvjeta.

Ako se kreditni rizik finansijskog instrumenta, za koji su u prethodnom izvještajnom razdoblju izmjerene rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja, poboljšao u mjeri da se finansijski instrument razvrstava u razinu 1, rezervacije za umanjenje vrijednosti mjere se u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju.

Očekivani kreditni gubici odnose se na procjenu kreditnih gubitaka na osnovi vjerojatnosti (sadašnja vrijednost svih manjkova novca) tijekom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Novčani je manjak razlika između novčanih tokova koji Hrvatskoj narodnoj banci dospijevaju u skladu s ugovorom i novčanih tokova čiji primitak Hrvatska narodna banka očekuje. Model za izračun očekivanih kreditnih gubitaka opisan je u bilješci 37.1.3.

Otpis

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine izravno se umanjuje ako nema razumnih očekivanja (ako se procjenjuje da dužnik nema imovine ili izvora prihoda koji bi mogli stvoriti novčane tokove dovoljne za vraćanje iznosa koji su predmet otpisa) glede povrata finansijske imovine, u cijelosti ili djelomično. Otpis je događaj koji dovodi do prestanka priznavanja.

2.6.5. Finansijske obveze

Hrvatska narodna banka priznaje finansijsku obvezu u svom izvještaju o finansijskom položaju samo u slučaju kada Hrvatska narodna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti instrumenta. Finansijska se obveza početno priznaje na datum nastanka.

Finansijska se obveza prestaje priznavati u izvještaju o finansijskoj položaju kada i isključivo kada se ona podmiri, odnosno kad se obveza iz ugovora ispuni, poništi ili kad istekne.

Pri početnom priznavanju finansijske se obveze mjere po njihovo fer vrijednosti, koja se u slučaju finansijske obveze koja nije određena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka umanjuje za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati izdavanju finansijske obveze.

Hrvatska narodna banka klasificira svoje obveze kao obveze koje se naknadno mijere po amortiziranom trošku osim novčanica i kovanica koje se iskazuju po nominalnoj vrijednosti. Finansijske se obveze ne reklassificiraju.

2.7. Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti ne priznaju se u Izvještaju o finansijskom položaju.

Izdaci koji se zasnivaju na tim ugovorima priznaju se kao krediti dani bankama ili drugim finansijskim institucijama, a osigurani su odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu ne isknjižuju se, već se i nadalje iskazuju u Izvještaju o finansijskom položaju. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili drugim finansijskim institucijama. Razlika između cijene pri prodaji i cijene pri ponovnoj kupnji raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne rashode.

2.8. Depoziti kod drugih banaka

Depoziti kod domaćih i stranih banaka jesu iznosi na računima koji nemaju karakter transakcijskog novca.

2.9. Međunarodni monetarni fond

Hrvatska narodna banka fiskalni je agent Republike Hrvatske za Međunarodni monetarni fond i depozitar Međunarodnoga monetarnog fonda. Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda obuhvaćaju člansku kvotu, devizni tekući račun i beskamatni depozit kod Međunarodnoga monetarnog fonda, a obveze prema Međunarodnom monetarnom fondu čine mjenice, računi Međunarodnoga monetarnog fonda 1 i 2 te obveze za neto kumulativnu alokaciju.

Devizni tekući račun i depozit te obveze za neto kumulativnu alokaciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirani su u posebnim pravima vučenja (SDR) i mjere se po amortiziranom trošku.

Članska kvota, mjenice, računi Međunarodnoga monetarnog fonda 1 i 2 mjere se po trošku, nominirani su u kunama i vezani uz SDR (revaloriziraju se na izvještajni datum primjenom tečaja SDR-a na taj datum). Budući da se iznosi u SDR-ima ne revaloriziraju, promjene na ovim računima nastaju zbog tečajnih razlika.

2.10. Ulaganja obračunata metodom udjela

Od 1. srpnja 2020. Hrvatska narodna banka vlasnik je 100% udjela Hrvatskoga novčarskog zavoda d.o.o. pa se ovo ulaganje smatra ulaganjem u ovisno društvo, a do 30. lipnja 2020. Hrvatska narodna banka imala je značajan utjecaj u Hrvatskom novčarskom zavodu, koji se smatrao pridruženim subjektom. Hrvatska narodna banka obračunava svoj udio u Hrvatskom novčarskom zavodu metodom udjela. Konsolidirani finansijski izvještaji ne sastavljaju se jer ulaganje u Hrvatski novčarski zavod nije kvantitativno ni kvalitativno značajno.

Metoda udjela je računovodstvena metoda kojom se ulaganje, tj. udio prvobitno iskazuje po trošku i zatim usklađuje da bi se obuhvatile promjene nastale u ulagateljevu udjelu u neto imovini subjekta koji je predmetom ulaganja nakon stjecanja. U dobit i gubitak ulagatelja ulazi njegov udio u dobiti i gubitku subjekta koji je predmetom ulaganja, a ostala sveobuhvatna dobit ulagatelja uključuje njegov udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti subjekta koji je predmet ulaganja.

2.11. Plemeniti metali

Plemeniti metali koji kotiraju na svjetskom tržištu priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku izvještajnog razdoblja u kojemu su nastali.

2.12. Gotovina u optjecaju

Zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj jest kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

2.13. Novac i novčani ekvivalenti

U Izvještaju o novčanim tokovima pod novcem i novčanim ekvivalentima iskazani su novac u blagajni HNB-a, devizna efektiva u rezervi HNB-a, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, sredstva na računu HNB-a kod Međunarodnoga monetarnog fonda, sredstva na računu HNB-a u HSVP-u i sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2.

2.14. Oporezivanje

U skladu sa zakonskim odredbama Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

2.15. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina priznaju se u Izvještaju o finansijskom položaju prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja. Iznimku čine zemljišta i zgrade koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja. Pri obračunu amortizacije primjenjuje se linearna metoda.

Revalorizacijski dobitak iskazan je kao posebna stavka unutar ostale sveobuhvatne dobiti. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine prije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad prije priznatih viškova terete Izvještaj o dobiti ili gubitku izvještajnog razdoblja.

Revalorizacijska rezerva uključena u kapital u vezi s pojedinim nekretninama, postrojenjima i opremom može se izravno prenijeti u opće pričuve kad se imovina prestane priznavati. To uključuje prijenos cijele rezerve kad se imovina povuče iz uporabe ili otuđi. Međutim, revalorizacijska se rezerva prenosi i pri korištenju odnosne imovine. U tom je slučaju iznos prenesene rezerve razlika između amortizacije zasnovane na revaloriziranoj knjigovodstvenoj vrijednosti imovine i amortizacije zasnovane na izvornom trošku nabave imovine. Prijenosi iz revalorizacijske rezerve u opće pričuve ne provode se preko računa dobiti i gubitaka.

Preispitivanjem korisnog vijeka uporabe nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine, a kao rezultat većeg iskustva i novih informacija, u 2020. godini došlo je do promjene računovodstvene procjene korisnog vijeka trajanja u amortizacijskoj skupini namještaj i oprema, kao što je i prikazano u tablici koja slijedi.

Korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine:

Naziv amortizacijske skupine	Korisni vijek uporabe za 2020. (broj godina uporabe)	Korisni vijek uporabe za 2019. (broj godina uporabe)
Nekretnine	20 – 50	20 – 50
Računala i računalna infrastruktura	5 – 8	5 – 8
Namještaj i oprema	2 – 20	4 – 20
Motorna vozila	4	4
Programska oprema i licencije	2 – 10	2 – 10

Rezultat primjene nove procjene korisnog vijeka uporabe unutar amortizacijske skupine namještaj i oprema jest taj da je trošak amortizacije nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine u izvještajnom razdoblju veći za 281 tisuću kuna od troška koji bi bio priznat da nije došlo do promjene procjene korisnog vijeka uporabe.

2.16. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Neto knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine preispituje se na kraju svakoga izvještajnog razdoblja kako bi se utvrdilo postoje li pokazatelji mogućeg umanjenja vrijednosti. Ako takvi pokazatelji postoje, procjenjuje se nadoknadivi iznos imovine. Za imovinu s neodređenim korisnim vijekom upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi nadoknadivi iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je neto knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac veća od njezina nadoknadivog iznosa. Jedinica koja stvara novac najmanja je odrediva skupina imovine koja stvara priljeve novca koji su uglavnom neovisni o priljevu novca od druge imovine ili drugih skupina imovine. Jedinica koja stvara novac za Hrvatsku narodnu banku cijela je Hrvatska narodna banka. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac njezina je fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina vrijednost pri uporabi, ovisno o tome što je više. Vrijednost pri uporabi sadašnja je vrijednost budućih novčanih tokova za koju se очekuje da će proizaći iz imovine ili jedinice koja stvara novac. Vrijednost pri uporabi procjenjuje se diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost s pomoću diskontne stope koja odražava trenutačnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja da bi se utvrdilo je li gubitak umanjen ili više i ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se ako je došlo do promjena u procjenama koje su bile primjenjene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

2.17. Troškovi zaposlenika

Hrvatska narodna banka ima obvezu plaćanja obveznih mirovinskih doprinosa. Obveza Hrvatske narodne banke prestaje u trenutku kad se doprinosi podmire. Doprinosi se priznaju kao trošak u računu dobiti i gubitka kako nastaju.

Obveze na osnovi dugoročnih primanja zaposlenika, kao što su jubilarne nagrade i zakonske otpremnine, iskazuju se u neto iznosu sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja na datum izvještavanja. Za izračun sadašnje vrijednosti obveze primjenjuje se metoda projicirane kreditne jedinice.

2.18. Raspoređivanje viška i pokrivanje manjka prihoda nad rashodima

Višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve i u korist državnog proračuna u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. U skladu s člankom 35. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 47/2020.) raspored dobiti za finansijsku godinu 2020. izvršit će se prema odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008. i 54/2013.), i to u skladu s člankom 57., koji govori o raspoređivanju viška i pokrivanju manjka prihoda nad rashodima. Raspoređivanje viška prihoda nad rashodima u opće pričuve obavlja se u iznosu koji utvrđuje Savjet Hrvatske narodne banke. Višak prihoda nad rashodima koji se u tekućoj finansijskoj godini raspoređuje u opće pričuve ne može biti manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena, ili veći od 20% ostvarenog viška prihoda nad rashodima. Iznimno, ako je višak prihoda nad rashodima manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja i s promjenama tržišnih cijena, višak prihoda nad rashodima u cijelosti se raspoređuje u opće pričuve. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni je prihod državnog proračuna. Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva. Manjak prihoda nad rashodima koji nije moguće pokriti iz općih pričuva pokriva se iz državnog proračuna.

Bilješka br. 3 – Kamatni prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Devizni depoziti	3.577	62.608
Krediti domaćim bankama	17.018	24.874
Devizni obratni repo ugovori	11.049	101.322
Devizni vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	11.341	3.945
Obveznice Republike Hrvatske po amortiziranom trošku	100.731	–
Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	446.815	412.740
Devizni repo ugovori (negativne kamate)	35.177	53.122
Ostalo	6.414	769
<i>Ukupno kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope</i>	<i>632.122</i>	<i>659.380</i>
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja	86.240	169.471
<i>Ukupno ostali kamatni prihodi</i>	<i>86.240</i>	<i>169.471</i>
Ukupno kamatni prihodi	718.362	828.851

Bilješka br. 4 – Kamatni rashodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Devizni repo ugovori	8.908	89.310
Depoziti Ministarstva financija	9.166	59.776
Devizni depoziti (negativne kamate)	47.646	56.687
Devizni obratni repo ugovori (negativne kamate)	60.754	119.135
Najmovi	186	78
	126.660	324.986

Bilješka br. 5 – Neto prihod od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Prihodi od naknada i provizija (bilješka br. 5.a)	55.889	53.762
Troškovi naknada i provizija (bilješka br. 5.b)	(21.548)	(22.834)
	34.341	30.928

a) Prihodi od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Naknade za superviziju kreditnih institucija	48.428	46.511
Ostalo	7.461	7.251
	55.889	53.762

Hrvatska narodna banka naplaćuje naknadu za superviziju kreditnih institucija na temelju Zakona o kreditnim institucijama, a obveznici plaćanja naknade za superviziju jesu kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice kreditnih institucija sa sjedištem izvan Republike Hrvatske. Visina, način izračuna i način plaćanja naknade za superviziju određuju se Odlukom o naknadi za superviziju kreditnih institucija koju donosi guverner Hrvatske narodne banke.

b) Troškovi naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Troškovi pohrane i čuvanja vrijednosnih papira	10.067	11.660
Obvezni doprinos proračunu EBA-e	4.172	4.011
Ostalo	7.309	7.163
	21.548	22.834

Uredbom (EU) br. 1093/2010 o osnivanju Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (*European Banking Authority – EBA*) definirano je da su nadležna tijela članovi Europskog sustava financijskog nadzora (*European System of Financial Supervision – ESFS*), koji čini i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA). Hrvatska narodna banka prema navedenoj je Uredbi kao tijelo nadležno za nadzor kreditnih institucija sastavni dio Europskog sustava financijskog nadzora (ESFS-a) te u skladu s njom predstavnik Hrvatske narodne banke sudjeluje kao član u rukovodećem tijelu EBA-e Odboru nadzornih tijela (*Board of Supervisors – BoS*). Odbor nadzornih tijela svake godine na način propisan člankom 63. navedene Uredbe donosi proračun EBA-e. Prihodi EBA-e iz kojih se financira proračun sastoje se, među ostalim, i od obveznih doprinosa nacionalnih nadležnih tijela koji se uplaćuju u skladu s formulom koja se zasniva na ponderiranju glasova.

Bilješka br. 6 – Neto rezultat od financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Neto rezultat kupoprodaje vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(15.158)	(28.963)
Realizirani dobici od sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	21.751	39.453
<i>Ukupno realizirani dobici/(gubici)</i>	<i>6.593</i>	<i>10.490</i>
Neto rezultat revalorizacije vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(59.124)	(127.402)
Neto rezultat revalorizacije sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	(750)	(691)
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	1.884	1.286
<i>Ukupno nerealizirani dobici/(gubici)</i>	<i>(57.990)</i>	<i>(126.807)</i>
	(51.397)	(116.317)

Bilješka br. 7 – Neto rezultat od dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Neto rezultat prodaje dužničkih vrijednosnih papira u EUR	113.699	75.222
Neto rezultat prodaje dužničkih vrijednosnih papira u USD	–	(401)
	113.699	74.821

Bilješka br. 8 – Neto tečajne razlike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Neto nerealizirane tečajne razlike	(51.200)	809.729
Neto realizirane tečajne razlike	49.636	23.897
	(1.564)	833.626

Najveći utjecaj na neto tečajne razlike u izvještajnom razdoblju imao je rast tečaja EUR/HRK (1,27%) te pad tečaja USD/HRK (7,68%) između dva izvještajna datuma.

Bilješka br. 9 – Ostali prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Prihodi od prodaje numizmatike i investicijskog zlata	1.135	3.880
Ostali prihodi	5.285	7.158
	6.420	11.038

Bilješka br. 10 – Troškovi poslovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Troškovi za zaposlenike (bilješka br. 10.1)	203.055	186.407
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	104.733	104.858
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	69.808	68.002
Troškovi amortizacije	41.880	35.984
	419.476	395.251

U sklopu materijalnih i administrativnih troškova i usluga iskazani su troškovi održavanja zgrada i druge materijalne imovine, režijski troškovi, troškovi održavanja mrežnih programa, troškovi uredskog materijala, troškovi sitnog inventara, troškovi stručnog usavršavanja te drugi tekući troškovi. Troškovi najamnina koji se odnose na kratkoročne najmove, odnosno najmove imovine niske vrijednosti u 2020. iznosili su 2.133 tisuće kuna (2019.: 1.862 tisuće kuna).

Troškovi amortizacije imovine s pravom uporabe u 2020. iznose 2.793 tisuće kuna (2019.: 1.208 tisuća kuna) i iskazuju se u okviru Troškova amortizacije. Imovina s pravom uporabe amortizira se primjenom linearne metode, od datuma početka najma do kraja njezina korisnog vijeka uporabe ili do kraja razdoblja najma, ovisno o tome koji je datum raniji.

Bilješka br. 10.1 – Troškovi za zaposlenike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Neto plaće	103.984	93.157
Doprinosi iz plaće i na plaće	54.680	49.399
Porezi i prikezi	22.649	20.217
Ostali troškovi za zaposlenike	21.742	23.634
	203.055	186.407

Prosječan broj zaposlenika u 2020. godini bio je 690 (2019.: 671). Ukupni troškovi za zaposlenike za 2020. iznose 203.055 tisuća kuna, od čega se iznos od 32.938 tisuća kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2019.: 186.407 tisuća kuna, od čega su se 30.503 tisuće kuna odnosile na doprinose za mirovinsko osiguranje).

Bilješka br. 11 – Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke		
Nova umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke prema MSFI-ju 9	42.264	47.787
Poništenja umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke prema MSFI-ju 9	(27.370)	(38.268)
	14.894	9.519

U izvještajnom razdoblju nije bilo naplate po finansijskoj imovini koja se nalazi u razini 3 (engl. stage) kreditne kvalitete finansijskih instrumenata. Kretanja u rezervacijama za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke tijekom godine prikazana su u bilješci 37.1.4.

Bilješka br. 12 – Povećanje/(smanjenje) rezervacija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Rezervacije za rizike i troškove		
Nove rezervacije (bilješka br. 30)	14.077	23.223
Ukinute rezervacije (bilješka br. 30)	(11.142)	(10.222)
	2.935	13.001

Bilješka br. 13 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Novac u blagajni HNB-a	2.177	970
Devizna efektiva u trezoru HNB-a	25.164.951	2.962.825
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	8.534.873	4.327.949
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2	64.615	59.574
	33.766.616	7.351.318
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(411)	(204)
	33.766.205	7.351.114

Objašnjenja sustava TARGET2 navedena su u bilješci 25.

Bilješka br. 14 – Depoziti kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	11.739.112	15.194.343
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	337.700	133.421
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	2.082	2.946
	12.078.894	15.330.710
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(6.703)	(8.810)
	12.072.191	15.321.900

Zemljopisna koncentracija depozita kod drugih banaka:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Hrvatska	2.077	2.938
Europa	12.070.114	15.318.962
	12.072.191	15.321.900

Bilješka br. 15 – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja (bilješka br. 15.a)	25.362.372	38.065.903
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 15.b)	1.228.636	1.331.694
Plemeniti metali	9.411	7.525
	26.600.419	39.405.122

a) Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	20.730.766	32.265.349
Vrijednosni papiri nominirani u USD	4.631.606	5.800.554
	25.362.372	38.065.903

Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja uključuju obračunate kamate u iznosu od 38.055 tisuća kuna na dan 31. prosinca 2020. (31. prosinca 2019.: 93.281 tisuću kuna).

b) Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama nominirana u USD	1.228.636	1.331.694
	1.228.636	1.331.694

Bilješka br. 16 – Krediti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Krediti domaćim bankama	4.533.335	1.914.914
Ostali krediti	29	34
	4.533.364	1.914.948
Umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke	(1.319)	(540)
	4.532.045	1.914.408

Krediti domaćim bankama obuhvačaju kredite uz financijsko osiguranje koji su instrument za provođenje operacija na otvorenom tržištu reguliran Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke. Kredit uz financijsko osiguranje povratna je transakcija kojom Hrvatska narodna banka pušta likvidnost drugoj ugovornoj strani uz financijsko osiguranje vrijednosnim papirima prenesenima u skup prihvatljive imovine.

Ukupna fer vrijednost primljenih kolateralala po kreditima uz financojsko osiguranje na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 5.160.822 tisuće kuna (31. prosinca 2019.: 2.144.026 tisuća kuna).

Bilješka br. 17 – Obratni repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.

31. 12. 2019.

Devizni obratni repo ugovori	4.729.869	11.467.741
	4.729.869	11.467.741
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(225)	(571)
	4.729.644	11.467.170

Ukupna fer vrijednost primljenih kolateralala po deviznim obratnim repo ugovorima (državne obveznice zemalja rejtinga od Aaa do Baa1, vrijednosni papiri međunarodnih financojskih institucija rejtinga Aaa i osigurane obveznice rejtinga Aaa) na dan 31. prosinca 2020. iznosi 4.689.013 tisuća kuna (31. prosinca 2019.: 11.492.828 tisuća kuna).

Bilješka br. 18 – Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.

31. 12. 2019.

Devizni dužnički vrijednosni papiri (bilješka br. 18.a)	18.274.949	14.373.081
Obveznice Republike Hrvatske (bilješka br. 18.b)	19.994.169	–
	38.269.118	14.373.081
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(25.836)	(7.687)
	38.243.282	14.365.394

a) Devizni dužnički vrijednosni papiri

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.

31. 12. 2019.

Devizni dužnički vrijednosni papiri	18.197.441	14.308.359
Obračunate kamate	77.508	64.722
	18.274.949	14.373.081
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(8.651)	(7.687)
	18.266.298	14.365.394

b) Obveznice Republike Hrvatske

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Obveznice Republike Hrvatske	19.842.648	—
Obračunate kamate	151.521	—
	19.994.169	—
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(17.185)	—
	19.976.984	—

Hrvatska narodna banka s ciljem održavanja likvidnosti i stabilnosti finansijskog sustava zbog pandemije bolesti COVID-19 poduzela je niz mjera iz područja monetarne politike, uključujući kupnju obveznica Republike Hrvatske.

Bilješka br. 19 – Sredstva kod međunarodnoga monetarnog fonda

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Članska kvota	6.363.088	6.619.913
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR)	2.696.453	2.803.820
Depoziti	4.605	4.791
	9.064.146	9.428.524

Bilješka br. 20 – Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Struktura ulaganja u dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Dužnički vrijednosni papiri	44.419.450	47.174.201
Obračunate kamate	227.388	265.173
	44.646.838	47.439.374

Rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznose 10.544 tisuće kuna (2019.: 12.363 tisuće kuna).

Bilješka br. 21 – Ulaganja obračunata metodom udjela

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.**31. 12. 2019.**

Ulaganje u Hrvatski novčarski zavod	51.076	25.736
	51.076	25.736

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu ulaganje je u ovisnom subjektu na kraju izvještajnog razdoblja, a do 30. lipnja 2020. bilo je ulaganje u pridruženi subjekt i evidentira se primjenom metode udjela. Hrvatski novčarski zavod nema kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu. Vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda do 30. lipnja 2020. iznosio je 42,6%, a od 1. srpnja 2020. Hrvatska narodna banka postala je vlasnikom 100% udjela Hrvatskoga novčarskog zavoda.

Sljedeća tablica prikazuje najvažnije podatke o Hrvatskom novčarskom zavodu na datum stjecanju kontrole 1. 7. 2020.:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Ukupno plaćena naknada u novcu i novčanim ekvivalentima	15.271
Ukupna imovina	95.100
Dugotrajna imovina	22.386
Iznos novca i novčanih ekvivalenta ovisnog društva	2.681
Ostala kratkotrajna imovina	69.866
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	167
Ukupne obveze	57.857
Kratkoročne obveze	57.857
Kapital	34.562

Udio Hrvatske narodne banke u dobiti Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2020. iznosio je 10.103 tisuće kuna, a ukupan iznos priznat u dobiti ili gubitku, koji uključuje i uskluđu udjela u dobiti za 2019., iznosio je 10.069 tisuća kuna (2019.: 2.119 tisuća kuna).

Hrvatski novčarski zavod domaće je trgovačko društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja novca i medalja od zlata i drugih plemenitih metala, proizvodnja kovanoga i prigodnoga optjecajnog novca, proizvodnja nakita i srodnih proizvoda te trgovina zlatom i drugim plemenitim metalima, jubilarnim kovanim novcem i medaljama od zlata i drugih plemenitih metala.

Sljedeća tablica prikazuje sažete finansijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Ukupna imovina	76.580	106.014
Dugotrajna imovina	21.353	36.458
Kratkotrajna imovina	54.974	69.279
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	253	277
Ukupne obveze	32.225	44.805
Rezerviranja	–	500
Kratkoročne obveze	32.194	44.295
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja	31	10
Kapital	44.355	61.209
Ukupni prihodi	78.572	87.050
Ukupni rashodi	(66.258)	(80.008)
Dobit prije oporezivanja	12.314	7.042
Porez na dobit	(2.220)	(1.303)
Dobit razdoblja	10.094	5.739
Ostala sveobuhvatna dobit	–	–
Ukupna sveobuhvatna dobit	10.094	5.739

Sažete finansijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda iskazane su na osnovi revidiranih finansijskih izvještaja Hrvatskoga novčarskog zavoda.

Bilješka br. 22 – Ostala imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Dionice BIS-a	41.914	41.914
Dionice SWIFT-a	80	80
Uplaćeni kapital ESB-a	19.954	17.171
Ukupno vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit-neopoziva odluka	61.948	59.165
Obračunate kamate	7.514	7.917
Sredstva ostalih sudionika u sustavu TARGET2	5.726.455	4.467.861
Ostala finansijska imovina	27.938	27.889
	5.761.907	4.503.667
Umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke	(7.525)	(7.526)
Ukupno ostala finansijska imovina	5.754.382	4.496.141
Ukupno finansijska imovina	5.816.330	4.555.306
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	479.648	443.181
Numizmatika	11.377	9.458
Ostala nefinansijska imovina	40.246	58.620
Ukupno ostala nefinansijska imovina	531.271	511.259
Ukupno ostala imovina	6.347.601	5.066.565

Vlasničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka čine uplaćeni kapital Europske središnje banke – ESB-a (engl. *European Central Bank – ECB*) te dionice BIS-a i SWIFT-a. Ova se ulaganja vrednuju po trošku nabave jer nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti. Hrvatska narodna banka nema namjeru prodavati ova ulaganja u budućnosti.

Na osnovi posjedovanja 2.441 dionice Banke za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements – BIS*), nominalne vrijednosti 5.000 SDR-a po dionici, Hrvatska narodna banka članica je BIS-a, što joj pruža mogućnost korištenja usluga BIS-a središnjim bankama i drugim finansijskim organizacijama. U skladu sa Statutom BIS-a od vrijednosti upisanih dionica uplaćeno je 25%, a ostatak od 75% čini "kapital na poziv", tj. uplaćuje se po pozivu BIS-a. U 2020. nije bilo isplate dividende na osnovi BIS-ovih dionica (2019.: 5.419 tisuća kuna).

Hrvatska narodna banka također je članica Udruženja za međunarodne međubankovne finansijske telekomunikacije (engl. *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – SWIFT*). Na osnovi tog članstva Hrvatska narodna banka sudjeluje u međunarodnom transferu finansijskih poruka. Šest dionica SWIFT-a nominalne vrijednosti od 125 eura po dionici koje Hrvatska narodna banka posjeduje plaćene su u cijelosti.

Uplaćeni kapital Europske središnje banke – ESB-a (engl. *European Central Bank – ECB*) čini sudjelujući interes Hrvatske narodne banke u ESB-u. Prema članku 28. Statuta Europskog sustava središnjih banaka – ESSB-a (engl. *European System of Central Banks – ESCB*) nacionalne središnje banke – NSB (engl. *National Central Bank – NCB*) iz ESSB-a jedini su upisnici kapitala ESB-a. Upisi kapitala ovise o udjelima koji su utvrđeni u skladu s člankom 29. Statuta ESSB-a, a koji se prilagođuju svakih pet godina nakon osnivanja ESB-a. Budući da Republika Hrvatska nije dio europodručja, primjenjuju se prijelazne odredbe članka 47. Statuta ESSB-a, prema kojem je Hrvatska narodna banka imala obvezu platiti ESB-u 3,75% iznosa upisanoga kapitala kao doprinos za pokriće troškova poslovanja ESB-a.

Hrvatska narodna banka, kao nacionalna središnja banka izvan europodručja, nema pravo na primitak odgovarajućeg udjela pri raspodjeli dobiti ESB-a, a nema ni obvezu pokrića gubitka ESB-a.

Bank of England napustila je Europski sustav središnjih banaka zbog izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 31. siječnja 2020., a ponderi u ključu za upis kapitala Europske središnje banke, pripisani preostalim nacionalnim središnjim bankama, prilagođeni su s učinkom od 1. veljače 2020.

Tablica 1. Prilagodba ključa za upis kapitala ESB-a od 1. 2. 2020.

NSB	Ključ za upis kapitala ESB-a	
	do 31. 1. 2020. (%)	od 1. 2. 2020. (%)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	2,5280	2,9630
Deutsche Bundesbank	18,3670	21,4394
Eesti Pank	0,1968	0,2291
Central Bank of Ireland	1,1754	1,3772
Bank of Greece	1,7292	2,0117
Banco de España	8,3391	9,6981
Banque de France	14,2061	16,6108
Banca d'Italia	11,8023	13,8165
Central Bank of Cyprus	0,1503	0,1750
Latvijas Banka	0,2731	0,3169
Lietuvos bankas	0,4059	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	0,2270	0,2679
Central Bank of Malta	0,0732	0,0853
De Nederlandsche Bank	4,0677	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	2,0325	2,3804
Banco de Portugal	1,6367	1,9035
Banka Slovenije	0,3361	0,3916
Národná banka Slovenska	0,8004	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2708	1,4939
Ukupno za nacionalne središnje banke europodručja	69,6176	81,3286
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8511	0,9832
Česká národní banka	1,6172	1,8794
Danmarks Nationalbank	1,4986	1,7591
Hrvatska narodna banka	0,5673	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	1,3348	1,5488
Narodowy Bank Polski	5,2068	6,0335
Banca Națională a României	2,4470	2,8289
Sveriges Riksbank	2,5222	2,9790
Bank of England	14,3374	–
Ukupno za nacionalne središnje banke izvan europodručja	30,3824	18,6714
SVEUKUPNO	100,00	100,00

Europska središnja banka održala je iznos upisanoga kapitala u visini 10.825.007 tisuća eura nakon što je Bank of England napustila Europski sustav središnjih banaka. Udio Bank of England u upisanom kapitalu Europske središnje banke iznosio je 14,3% i preraspoređen je među nacionalnim središnjim bankama europodručja i preostalim

nacionalnim središnjim bankama izvan europodručja. Stoga se povećao udio Hrvatske narodne banke u upisanom kapitalu Europske središnje banke s 0,5673% na 0,6595%, pa je slijedom toga Hrvatska narodna banka uplatila Europskoj središnjoj banci iznos od 374 tisuće eura u 2020.

Hrvatska narodna banka upisala je kapital ESB-a u iznosu od 71.391 tisuću eura, a uplatila iznos od 2.677 tisuća eura.

Tablica 2. Upisani i uplaćeni kapital ESB-a

(svi iznosi izraženi su u tisućama eura)

NSB	Upisani kapital do 31. 1. 2020.	Uplaćeni kapital do 31. 1. 2020.	Upisani kapital od 1. 2. 2020.	Uplaćeni kapital 31. 12. 2020.*
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	273.656	273.656	320.745	276.291
Deutsche Bundesbank	1.988.229	1.988.229	2.320.817	1.999.160
Eesti Pank	21.304	21.304	24.800	21.363
Central Bank of Ireland	127.237	127.237	149.082	128.420
Bank of Greece	187.186	187.186	217.767	187.585
Banco de España	902.708	902.708	1.049.820	904.319
Banque de France	1.537.811	1.537.811	1.798.120	1.548.908
Banca d'Italia	1.277.600	1.277.600	1.495.637	1.288.347
Central Bank of Cyprus	16.270	16.270	18.944	16.318
Latvijas Banka	29.563	29.563	34.304	29.550
Lietuvos bankas	43.939	43.939	50.953	43.891
Banque centrale du Luxembourg	24.573	24.573	29.000	24.981
Central Bank of Malta	7.924	7.924	9.234	7.954
De Nederlandsche Bank	440.329	440.329	515.941	444.434
Oesterreichische Nationalbank	220.018	220.018	257.678	221.965
Banco de Portugal	177.173	177.173	206.054	177.496
Banka Slovenije	36.383	36.383	42.391	36.516
Národná banka Slovenska	86.643	86.643	100.824	86.850
Suomen Pankki – Finlands Bank	137.564	137.564	161.715	139.302
Ukupno za nacionalne središnje banke europskog područja*	7.536.110	7.536.110	8.803.826	7.583.650
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	92.132	3.455	106.431	3.991
Česká národní banka	175.062	6.565	203.445	7.629
Danmarks Nationalbank	162.224	6.083	190.423	7.141
Hrvatska narodna banka	61.410	2.303	71.391	2.677
Magyar Nemzeti Bank	144.492	5.419	167.658	6.287
Narodowy Bank Polski	563.636	21.136	653.127	24.492
Banca Națională a României	264.888	9.933	306.229	11.484
Sveriges Riksbank	273.028	10.239	322.477	12.093
Bank of England	1.552.025	58.201	–	–
Ukupno za nacionalne središnje banke izvan europskog područja*	3.288.897	123.334	2.021.181	75.794
SVEUKUPNO*	10.825.007	7.659.444	10.825.007	7.659.444

* Nacionalne središnje banke europskog područja uplatit će svoj upisani kapital, uvećan zbog izlaska središnje banke Bank of England iz Europskog sustava središnjih banaka, u cijelosti u godišnjim obrocima na kraju 2021. odnosno 2022.

Obračunate kamate obuhvaćaju obračunatu naknadu za neizdvojenu i neodržavanu deviznu obveznu pričuvu te obračunate negativne kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na financijske obveze.

U plaćenim troškovima budućeg razdoblja najveći udio imaju unaprijed plaćeni troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna, koji iznose 465.642 tisuće kuna (2019.: 429.393 tisuće).

Objašnjenja sustava TARGET2 navedena su u bilješci 25.

Bilješka br. 23 – Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

	Nekretnine u vlasništvu HNB-a (zemljišta i zgrade)	Nekretnine pravom uporabe (poslovni prostori)	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Investicije u tjeru – nekretnine, postrojenja i oprema	UKUPNO nekretnine, postrojenja i oprema	Softver i licencije	Investicije u tijeku – nematerijalna imovina	UKUPNO nematerijalna imovina	SVEUKUPNO nekretnine, postrojenja, oprema i mater. imovina
Stanje 1. siječnja 2019.											
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	501.282	256	211.511	43.230	9.241	15.170	780.690	89.270	9.866	99.136	879.826
Akumulirana amortizacija	(37.302)	–	(154.038)	(37.132)	(8.864)	–	(237.336)	(63.188)	–	(63.188)	(300.524)
Neto knjigovodstvena vrijednost	463.980	256	57.473	6.098	377	15.170	543.354	26.082	9.866	35.948	579.302
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.											
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	463.980	256	57.473	6.098	377	15.170	543.354	26.082	9.866	35.948	579.302
Nove nabavke	–	8.713	–	–	–	43.140	51.853	–	2.949	2.949	54.802
Prijenos u upotrebu	2.911	–	32.115	3.394	208	(38.628)	–	10.364	(10.364)	–	–
Revalorizacija	23.308	–	–	–	–	–	23.308	–	–	–	23.308
Umanjenje vrijednosti	(590)	–	–	–	–	–	(590)	–	–	–	(590)
Neto otpisi	–	–	(1)	(14)	–	–	(15)	–	–	–	(15)
Amortizacijski trošak za razdoblje (bilješka br. 10)	(8.228)	(1.208)	(19.582)	(2.493)	(117)	–	(31.628)	(4.355)	–	(4.355)	(35.983)
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	481.381	7.761	70.005	6.985	468	19.682	586.282	32.091	2.451	34.542	620.824
Stanje 31. prosinca 2019.											
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	481.381	8.969	238.696	45.707	9.449	19.682	803.884	99.634	2.451	102.085	905.969
Akumulirana amortizacija	–	(1.208)	(168.691)	(38.722)	(8.981)	–	(217.602)	(67.543)	–	(67.543)	(285.145)
Neto knjigovodstvena vrijednost	481.381	7.761	70.005	6.985	468	19.682	586.282	32.091	2.451	34.542	620.824

	Nekretnine u vlasništvu HNB-a (zemljišta i zgrade)	Nekretnine s pravom uporabe (poslovni prostori)	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Investicije u tijeku – nekretnine, postrojenja i oprema	UKUPNO nekretnine, postrojenja i oprema	Softver i licencije	Investicije u tijeku – nematerijalna imovina	UKUPNO nematerijalna imovina	SVEUKUPNO nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina
Stanje 1. siječnja 2020.											
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	481.381	8.969	238.696	45.707	9.449	19.682	803.884	99.634	2.451	102.085	905.969
Akumulirana amortizacija	–	(1.208)	(168.691)	(38.722)	(8.981)	–	(217.602)	(67.543)	–	(67.543)	(285.145)
Neto knjigovodstvena vrijednost	481.381	7.761	70.005	6.985	468	19.682	586.282	32.091	2.451	34.542	620.824
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2020.											
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	481.381	7.761	70.005	6.985	468	19.682	586.282	32.091	2.451	34.542	620.824
Nove nabavke	–	457	–	–	–	13.191	13.648	–	17.605	17.605	31.253
Prijenos u upotrebu	62	–	17.471	5.132	–	(22.665)	–	1.331	(1.331)	–	–
Revalorizacija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Umanjenje vrijednosti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Neto opisi	–	–	(12)	(17)	–	–	(29)	–	–	–	(29)
Amortizacijski trošak za razdoblje (bilješka br. 10)	(7.384)	(2.793)	(23.095)	(3.161)	(165)	–	(36.598)	(5.282)	–	(5.282)	(41.880)
Zaključno neto knjigovodstvena stanje	474.059	5.425	64.369	8.939	303	10.208	563.303	28.140	18.725	46.865	610.168
Stanje 31. prosinca 2020.											
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	481.443	9.170	252.515	49.283	8.977	10.208	811.596	100.965	18.725	119.690	931.286
Akumulirana amortizacija	(7.384)	(3.745)	(188.146)	(40.344)	(8.674)	–	(248.293)	(72.825)	–	(72.825)	(321.118)
Neto knjigovodstvena vrijednost	474.059	5.425	64.369	8.939	303	10.208	563.303	28.140	18.725	46.865	610.168

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine (zemljišta i zgrada) poslijednji je put provedena 2019., zasnovana je na procjenama neovisnih stručnjaka, a efekt revalorizacije iskazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Fer vrijednost odredena je troškovnom metodom, a pri vrednovanju upotrijebljeni su određeni značajni

ulazni podaci koji nisu tržišno provjerljivi (razina 3 hijerarhije fer vrijednosti). Ulazni podaci bili su podaci dostupni u informacijskom sustavu tržišta nekretnina eNekretnine i pokazatelji građenja tipskog objekta prema Biltenu Instituta za građevinarstvo Hrvatske, koji su u skladu sa Zakonom o procjeni vrijednosti nekretnina i Pravilnikom o metodama procjene vrijednosti nekretnina te drugim relevantnim propisima za procjenu vrijednosti nekretnina upotrijebljeni pri utvrđivanju vrijednosti pojedine nekretnine.

Kada bi se zemljište i zgrade vodili prema trošku nabave umanjenom za amortizaciju, neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31. prosinca 2020. bila bi 132.045 tisuća kuna (2019.: 134.660 tisuća kuna). Nekretnine, postrojenja i oprema Hrvatske narodne banke nisu opterećeni ni hipotekarnim ni fiducijskim teretom. Prilikom potresa koji se dogodio u Zagrebu 22. ožujka 2020. oštećene su zgrade koje su u vlasništvu Hrvatske narodne banke, kao i zgrade u kojima HNB ima svoje poslovne prostore, ali uglavnom nije narušena njihova mehanička otpornost i stabilnost te se redovito i nesmetano upotrebljavaju. Nakon potresa 29. prosinca 2020. s epicentrom pored Petrinje koji je građevine u Zagrebu značajnije uzdrmao, pregledane su sve građevine i poslovni prostori u vlasništvu HNB-a te je utvrđeno da nema nikakvih značajnijih novih oštećenja i šteta u odnosu na stanje prije tog potresa, tako da se sve zgrade i poslovni prostori HNB-a redovito rabe u režimu kao do 29. prosinca 2020.

Na izvještajni datum nije bilo nematerijalne imovine s neodređenim vrijekom uporabe. Na dan 31. prosinca 2020. ugovorne finansijske obveze preuzete pri nabavi nekretnina, postrojenja i opreme iznose 2.977 tisuća kuna (2019.: 1.798 tisuća kuna), a ugovornih obveza za nabavu nematerijalne imovine nije bilo (2019.: 2.191 tisuću kuna).

Bruto knjigovodstvena vrijednost imovine koja je u cijelosti amortizirana iznosi 221.985 tisuća kuna (2019.: 152.516 tisuća kuna). Knjigovodstvena vrijednost zemljišta koje se ne amortizira iznosi 114.178 tisuća kuna (2019.: 114.178 tisuća kuna).

Bilješka br. 24 – Novčanice i kovani novac u optjecaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	38.734.616	35.046.160
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju tijekom godine	3.058.062	3.688.456
Gotov novac stavljen u optjecaj – ukupno stanje 31. prosinca	41.792.678	38.734.616

Kune	Nominalna vrijednost	31. 12. 2020.		31. 12. 2019.	
		Komada	Vrijednost u tisućama kuna	Komada	Vrijednost u tisućama kuna
Kovani novac	0,01	128.096.234	1.281	127.787.238	1.278
Kovani novac	0,02	85.746.912	1.715	85.742.921	1.715
Kovani novac	0,05	418.770.808	20.939	405.827.534	20.291
Kovani novac	0,10	602.359.529	60.236	587.529.874	58.753
Kovani novac	0,20	470.993.381	94.199	455.328.197	91.066
Kovani novac	0,50	273.545.238	136.773	266.209.895	133.105
Kovani novac	1	308.756.200	308.756	302.798.298	302.798
Kovani novac	2	190.830.614	381.661	186.122.191	372.244
Kovani novac	5	129.006.476	645.032	125.010.988	625.055
Kovani novac	25	1.364.201	34.105	1.315.613	32.890

Kune	Nominalna vrijednost	31. 12. 2020.		31. 12. 2019.	
		Komada	Vrijednost u tisućama kuna	Komada	Vrijednost u tisućama kuna
Novčanice	5	4.122.545	20.613	4.124.081	20.620
Novčanice	10	53.218.620	532.186	52.586.315	525.863
Novčanice	20	37.639.522	752.790	37.171.874	743.438
Novčanice	50	18.722.968	936.148	20.042.177	1.002.109
Novčanice	100	47.539.398	4.753.940	45.031.262	4.503.126
Novčanice	200	96.089.661	19.217.932	89.916.703	17.983.341
Novčanice	500	9.461.267	4.730.634	8.971.768	4.485.884
Novčanice	1.000	9.163.738	9.163.738	7.831.040	7.831.040
UKUPNO		41.792.678		38.734.616	

Bilješka br. 25 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Obvezna pričuva u kunama	19.956.987	24.890.304
Devizni računi sudionika u sustavu TARGET2	5.726.455	4.467.861
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	64.769.838	44.993.153
Primljeni depoziti stranih banaka i drugih financijskih institucija	72	72
Sredstva izdvojena po nalogu suda	270.124	273.406
90.723.476	74.624.796	

Na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama iskazani su i devizni računi sudionika u sustavu TARGET2. TARGET2 (engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*) platni je sustav za namiru platnih transakcija u eurima u realnom vremenu na bruto načelu. TARGET2 je sustav s jedinstvenom tehničkom platformom – engl. *Single Shared Platform* (SSP) kojom zajednički upravljaju u ime Eurosustava Banca d'Italia, Banque de France i Deutsche Bundesbank. Osim u navedenoj bilješci poslovni događaji vezani uz TARGET2 iskazani su u bilančnim pozicijama Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka (vidi bilješku br. 13) i Ostala imovina (vidi bilješku br. 22).

Depoziti banaka izdvojeni po nalogu suda jesu novčana sredstva zaplijenjena na temelju Zakona o provedbi ovre na novčanim sredstvima.

Bilješka br. 26 – Repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.**31. 12. 2019.**

Devizni repo ugovori	3.756.698	5.998.829
	3.756.698	5.998.829

Ukupna fer vrijednost danih kolateralala po repo ugovorima na dan 31. prosinca 2020. iznosi 3.752.077 tisuća kuna (31. prosinca 2019.: 5.956.987 tisuća kuna).

Bilješka br. 27 – Obveze prema državi i državnim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.**31. 12. 2019.**

Kunski depoziti	14.740.134	6.642.591
Devizni depoziti	2.981.935	70.003
	17.722.069	6.712.594

Bilješka br. 28 – Obveze prema međunarodnome monetarnom fondu

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.**31. 12. 2019.**

Mjenice nominirane u kunama	6.344.334	6.600.618
Obveze za neto kumulativnu alokaciju	2.688.716	2.797.255
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	15.975	16.619
	9.049.025	9.414.492

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu.

Rezolucijom Odbora guvernera Međunarodnoga monetarnog fonda o alokaciji posebnih prava vučenja za deveto temeljno razdoblje iz 2009. Republici Hrvatskoj dodijeljena su sredstva u iznosu od 271 milijuna SDR-a (opća alokacija). Osim opće alokacije, Rezolucijom Odbora guvernera Međunarodnoga monetarnog fonda o IV. izmjeni Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda Republici Hrvatskoj dodijeljena su u 2009. sredstva posebne alokacije u iznosu od 32 milijuna SDR-a. Vlada Republike Hrvatske može posebnom odlukom zatražiti korištenje sredstava ili dijela sredstava primljenih na osnovi opće i posebne alokacije.

Bilješka br. 29 – Ostale obveze

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Obračunate kamate	4.469	13.694
Obveze prema zaposlenicima	9.011	8.241
Porezi i doprinosi	8.073	6.764
Obveze prema Europskoj komisiji u eurima	663	484
Obveze prema Europskoj komisiji u kunama	287.636	414.609
Obveze prema Ministarstvu finančija	229.240	133.153
Obveze prema dobavljačima	23.338	31.339
Ostale obveze	132.007	19.046
	694.437	627.330

Europska komisija otvorila je kod Hrvatske narodne banke svoje transakcijske račune: račun vlastitih sredstava u eurima, račun Europskoga razvojnog fonda u eurima i račun vlastitih sredstava u kunama za obavljanje platnih transakcija.

U okviru Ostalih obveza u 2020. iskazana je sadašnja vrijednost obveza na osnovi najma u iznosu od 4.864 tisuće kuna (2019.: 6.834 tisuće kuna) te obveze za kratkoročne najmove, odnosno najmove imovine niske vrijednosti u iznosu od 161 tisuće kuna (2019.: 176 tisuća kuna). Sadašnja vrijednost obveze na osnovi najma izračunava se s pomoću eskontne stope Hrvatske narodne banke, koja na dan 31. prosinca 2020. iznosi 3% (31. prosinca 2019. iznosila je 3%).

Bilješka br. 30 – Rezervacije za troškove i rizike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Rezervacije za sudske sporove	36.535	36.545
Rezervacije za primanja zaposlenih	26.167	23.222
	62.702	59.767

Sljedeće tablice prikazuju promjene u rezervacijama za troškove i rizike:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Sudski sporovi	Primanja zaposlenih	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2020.	36.545	23.222	59.767
Ukinute rezervacije (bilješka br. 12)	(10)	(11.132)	(11.142)
Nove rezervacije (bilješka br. 12)	–	14.077	14.077
Priznato kroz dobit ili gubitak	(10)	2.945	2.935
Stanje 31. prosinca 2020.	36.535	26.167	62.702

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Sudski sporovi	Primanja zaposlenih	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2019.	24.822	21.944	46.766
Ukinute rezervacije (bilješka br. 12)	–	(10.222)	(10.222)
Nove rezervacije (bilješka br. 12)	11.723	11.500	23.223
<i>Priznato kroz dobit ili gubitak</i>	11.723	1.278	13.001
Stanje 31. prosinca 2019.	36.545	23.222	59.767

Bilješka br. 31 – Kapital

Kapital Hrvatske narodne banke sastoji se od temeljnoga kapitala i pričuva.

Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna nije prenosiv i ne može služiti kao sredstvo osiguranja. Pričuve se sastoje od općih i posebnih pričuva. Opće pričuve formiraju se radi pokrića općih rizika poslovanja Hrvatske narodne banke i njihova visina nije ograničena, a formiraju se u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Posebne pričuve formiraju se radi pokrića identificiranih gubitaka u skladu s odlukom koju donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Ukupne pričuve na dan 31. prosinca 2020. iznose 14.362.530 tisuća kuna i veće su za 628.823 tisuće kuna u odnosu na 31. prosinca 2019., kada su iznosile 13.733.707 tisuća kuna. Na povećanje ukupnih pričuva utjecalo je povećanje općih pričuva zbog raspoređivanja dijela dobiti za 2020. u opće pričuve u iznosu od 53.193 tisuće kuna kao i ostala sveobuhvatna dobit u iznosu od 575.630 tisuća kuna.

Bilješka br. 32 – Analiza ročnosti imovine i obveza

Sljedeća tablica prikazuje podjelu imovine i obveza u dvije skupine, ovisno o očekivanom roku povrata odnosno podmirenja, i to:

- najviše dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja
- nakon dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

32.1. Analiza ročnosti imovine i obveza

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 12 mjeseci	Više od 12 mjeseci	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2020.			
Imovina			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	33.766.205	–	33.766.205
Depoziti kod drugih banaka	12.070.702	1.489	12.072.191
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	25.362.373	1.238.046	26.600.419
Krediti	–	4.532.045	4.532.045
Obratni repo ugovori	4.729.644	–	4.729.644

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 12 mjeseci	Više od 12 mjeseci	Ukupno
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	1.351.175	36.892.107	38.243.282
Sredstva kod MMF-a	2.696.453	6.367.693	9.064.146
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	44.646.838	–	44.646.838
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	51.076	51.076
Ostala imovina	5.891.064	456.537	6.347.601
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	34	610.134	610.168
Ukupno imovina	130.514.488	50.149.127	180.663.615

Obveze

Novčanice i kovani novac u optjecaju	41.792.678	–	41.792.678
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	90.723.404	72	90.723.476
Repo ugovori	3.756.698	–	3.756.698
Obveze prema državi i državnim institucijama	17.722.069	–	17.722.069
Obveze prema MMF-u	–	9.049.025	9.049.025
Ostale obveze	691.495	2.942	694.437
Rezervacije za troškove i rizike	62.702	–	62.702
Ukupno obveze	154.749.046	9.052.039	163.801.085
Neto pozicija	(24.234.558)	41.097.088	16.862.530

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Do 12 mjeseci**Više od 12 mjeseci****Ukupno****Stanje 31. prosinca 2019.****Imovina**

Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.351.114	–	7.351.114
Depoziti kod drugih banaka	15.319.926	1.974	15.321.900
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	38.065.903	1.339.219	39.405.122
Krediti	94.721	1.819.687	1.914.408
Obratni repo ugovori	11.467.170	–	11.467.170
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	64.722	14.300.672	14.365.394
Sredstva kod MMF-a	2.803.820	6.624.704	9.428.524
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.439.374	–	47.439.374
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	25.736	25.736
Ostala imovina	4.645.692	420.873	5.066.565
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	48	620.776	620.824
Ukupno imovina	127.252.490	25.153.641	152.406.131

Obveze

Novčanice i kovani novac u optjecaju	38.734.616	–	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	74.624.724	72	74.624.796
Repo ugovori	5.998.829	–	5.998.829

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 12 mjeseci	Više od 12 mjeseci	Ukupno
Obveze prema državi i državnim institucijama	6.712.594	–	6.712.594
Obveze prema MMF-u	–	9.414.492	9.414.492
Ostale obveze	622.145	5.185	627.330
Rezervacije za troškove i rizike	59.767	–	59.767
Ukupno obveze	126.752.675	9.419.749	136.172.424
Neto pozicija	499.815	15.733.892	16.233.707

Napomena: Prema konvenciji iznos kunskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 19.956.987 tisuća kuna (2019: 24.890.304 tisuće kuna) iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavljaju se na mjesечноj osnovi, a do promjene iznosa obveza na ovoj osnovi može doći zbog promjene osnovice, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. Ove se obveze zapravo mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospjećima. Imovina i obveze koje nemaju ugovorno dospjeće iskazuju se u razdoblju duljem od 12 mjeseci.

Bilješka br. 33 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2020. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, pa su rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima u iznosu od 36.535 tisuća kuna (vidi bilješku br. 30).

Preuzete obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2020. Hrvatska narodna banka imala je preuzetih obveza za kapitalna ulaganja u iznosu od 2.977 tisuća kuna (2019.: 3.754 tisuće kuna).

Sustav trezorskih zaliha

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	46.494.179	44.546.507
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	54.375	102.318
46.548.554	44.648.825	

Bilješka br. 34 – Novac i novčani ekvivalenti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Novac u blagajni HNB-a (bilješka br. 13)	2.177	970
Devizna efektiva u trezoru HNB-a (bilješka br. 13)	25.164.951	2.962.825
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka (bilješka br. 13)	8.534.873	4.327.949
Sredstva na računu HNB-a kod MMF-a (bilješka br. 19)	2.696.453	2.803.820
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2 (bilješka br. 13)	64.615	59.574

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.**31. 12. 2019.****36.463.069****10.155.138**

Bilješka br. 35 – Ostvareni rezultat

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.**31. 12. 2019.**

Višak prihoda nad rashodima	265.965	927.138
Raspoređeno u opće pričuve	(53.193)	(809.729)
Raspoređeno u državni proračun	(212.772)	(117.409)
	–	–

Hrvatska narodna banka ostvarila je višak prihoda nad rashodima za 2020. u iznosu od 265.965 tisuća kuna.

S obzirom na to da su u 2020. ostvarene neto negativne nerealizirane tečajne razlike u iznosu od 51.200 tisuća kuna (vidi bilješku br. 8), a zbroj neto nerealiziranih gubitaka po finansijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (vidi bilješku br. 6) i rezultata od ulaganja koja se vode metodom udjela negativan je i iznosi 47.921 tisuću kuna, u opće pričuve raspoređuje se 20% viška prihoda nad rashodima u iznosu od 53.193 tisuće kuna. Ostatak dobiti u iznosu od 212.772 tisuće kuna raspoređuje se u državni proračun.

Hrvatska narodna banka ostvarila je višak prihoda nad rashodima za 2019. u iznosu od 927.138 tisuća kuna. S obzirom na to da su u 2019. pozitivne neto nerealizirane tečajne razlike u iznosu od 809.729 tisuća kuna (vidi bilješku br. 8) bile veće od 20% viška prihoda nad rashodima u iznosu od 185.428 tisuća kuna, a zbroj neto nerealiziranih gubitaka po finansijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (vidi bilješku br. 6) i rezultata od ulaganja koja se vode metodom udjela bio je negativan i iznosio je 124.688 tisuća kuna, u opće pričuve raspoređen je iznos neto nerealiziranih tečajnih razlika. Ostatak dobiti u iznosu od 117.409 tisuća kuna uplaćen je u državni proračun.

Bilješka br. 36 – Fer vrijednost i klasifikacija finansijske imovine i obveza

U postupku mjerjenja fer vrijednosti finansijske imovine i obveza primjenjuje se tržišni pristup kao tehnika mjerjenja, a u sklopu hijerarhijskog pristupa određivanja fer vrijednosti Hrvatska narodna banka primjenjuje prvu hijerarhijsku razinu vrednovanja (razina 1), što znači da se kao ulaznim veličinama koristi provjerljivim tržišnim vrijednostima koje su odraz kotacijskih cijena za istu imovinu ili obveze na aktivnom tržištu. U slučaju da kotacijske cijene nisu dostupne, fer vrijednost izračunava se na osnovi modela priznatih standardom GIPS (engl. *Global Investment Performance Standards*), a kao ulazni podaci rabe se provjerljive tržišne vrijednosti (kamatne stope), što odgovara razini 2 hijerarhije fer vrijednosti.

U izvještajnom razdoblju nije bilo reklassifikacija između različitih hijerarhijskih razina fer vrijednosti.

36.1 Financijska imovina i obveze koje se mijere po fer vrijednosti

U sljedećoj tablici prikazana je financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti po razinama hijerarhije fer vrijednosti.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.

	Razina 1	Razina 2	Ukupno
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak			
<i>Devizni vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja</i>			
Državni vrijednosni papiri	19.790.678	4.551.212	24.341.890
Osigurane obveznice	179.770	–	179.770
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	–	840.712	840.712
<i>Ukupno vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja (bilješka br. 15.a)</i>	19.970.448	5.391.924	25.362.372
<i>Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 15.b)</i>	1.228.636	–	1.228.636
<i>Plemeniti metali</i>	9.411	–	9.411
Ukupno financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	21.208.495	5.391.924	26.600.419
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
<i>Devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>			
Državni vrijednosni papiri	40.573.577	–	40.573.577
Osigurane obveznice	510.810	–	510.810
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	2.720.513	–	2.720.513
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	841.938	–	841.938
<i>Ukupno dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka br. 20)</i>	44.646.838	–	44.646.838
Ukupno dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	44.646.838	–	44.646.838
Sveukupno	65.855.333	5.391.924	71.247.257

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2019.

	Razina 1	Razina 2	Ukupno
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak			
<i>Devizni vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja</i>			
Državni vrijednosni papiri	24.949.818	7.673.427	32.623.245
Osigurane obveznice	3.416.440	–	3.416.440
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	685.337	219.450	904.787
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	677.569	443.862	1.121.431
<i>Ukupno vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja (bilješka br. 15.a)</i>	29.729.164	8.336.739	38.065.903
<i>Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 15.b)</i>	1.331.694	–	1.331.694
<i>Plemeniti metali</i>	7.525	–	7.525

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2019.

	Razina 1	Razina 2	Ukupno
Ukupno finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	31.068.383	8.336.739	39.405.122
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
<i>Devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>			
Državni vrijednosni papiri	43.170.073	–	43.170.073
Osigurane obveznice	657.082	–	657.082
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	2.541.175	–	2.541.175
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	838.478	232.566	1.071.044
<i>Ukupno dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka br. 20)</i>	<i>47.206.808</i>	<i>232.566</i>	<i>47.439.374</i>
Ukupno dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.206.808	232.566	47.439.374
Sveukupno	78.275.191	8.569.305	86.844.496

36.2 Finansijska imovina i obveze koje se ne mijere po fer vrijednosti

Usporedba knjigovodstvenih i fer vrijednosti kredita i dužničkih vrijednosnih papira po amortiziranom trošku prikazana je u sljedećoj tablici.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2020.

	Razina 1	Razina 2	Ukupno tržišna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
Krediti	–	4.538.097	4.538.097	4.532.045
Devizni dužnički vrijednosni papiri	18.879.122	–	18.879.122	18.266.298
Obveznice Republike Hrvatske	20.232.119	–	20.232.119	19.976.984

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2019.

	Razina 1	Razina 2	Ukupno tržišna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
Krediti	–	1.912.469	1.912.469	1.914.408
Devizni dužnički vrijednosni papiri	14.292.217	–	14.292.217	14.365.394

Ulaganja u vlasničke instrumente određena su kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i obuhvaćaju ulaganja u dionice BIS-a i SWIFT-a te uplaćeni kapital u ESB-u. Ova se ulaganja vrednuju po trošku nabave jer nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti. Hrvatska narodna banka nema namjeru prodavati ova ulaganja u budućnosti. Druge središnje banke, koje sastavljaju finansijske izvještaje u skladu s MSFI-jevima, određuju fer vrijednost dionica BIS-a kao svoj udio u 70% –100% vrijednosti neto imovine BIS-a ili primjenjujući vlastite modele vrednovanja.

Sredstva u posebnim pravima vučenja u okviru pozicije Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda jesu kratkoročna imovina i preračunavaju se u kunsku protuvrijednost prema aktualnom tečaju na izvještajni datum te se stoga knjigovodstvena vrijednost može smatrati njihovom fer vrijednošću. Članska kvota i obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu nemaju ugovorno dospijeće te se zbog svoje prirode smatraju dugoročnim instrumentima i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano procijeniti.

Fer vrijednosti ostale nenavedene finansijske imovine i obveza Hrvatske narodne banke približno su jednake knjigovodstvenim vrijednostima zbog kratkoročnosti instrumenata.

36.3 Klasifikacija finansijske imovine i obveza

Klasifikacija finansijske imovine i obveza za 2020.

(Svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Kategorija finansijske imovine/obveze

			Izvještaj o dobiti ili gubitku		Ostala sveobuhvatna dobit
		Knjigovodstvena vrijednost na datum 31. 12. 2020.	Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	Ostali kamatni prihodi	Kamatni rashodi
Finansijska imovina po amortiziranom trošku:**	108.161.895	143.716	– (108.400)	–	–
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	33.766.205	–	–	–	–
Depoziti kod drugih banaka	12.072.191	3.577	– (47.646)	–	–
Krediti	4.532.045	17.018	–	–	–
Obratni repo ugovori	4.729.644	11.049	– (60.754)	–	–
Drevizni dužnički vrijednosni papiri	18.266.298	11.341	–	–	–
Obveznice Republike Hrvatske	19.976.984	100.731	–	–	–
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	9.064.146	–	–	–	–
Ostala imovina **	5.754.382	–	–	–	–
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:	44.708.786	446.815	–	–	113.699 689.329 (113.699)
Dužnički vrijednosni papir po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	44.666.838	446.815	–	–	113.699 689.329 (113.699)
Vlasnički vrijednosni papir po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	61.948	–	–	–	–
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitak:	26.600.419	– 86.240	–	(51.397)	–
Vrijednosni papir koji se drži radi trgovanja	25.362.372	– 86.240	–	(74.282)	–
Finansijska imovina kojom se ne trguje i obvezno se mijeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	1.238.047	–	–	22.885	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Kategorija financijske imovine/obveze	Knjigovodstvena vrijednost na datum 31. 12. 2020.	Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	Ostali kamatni prihodi	Kamatni rashodi	Neto rezultat od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Neto promjena fer vrijednosti	Preneseno u dobit ili gubitak	Ostala sveobuhvatna dobit
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	1.228.636	–	–	–	21.001	–	–	–
Plemeniti metali	9.411	–	–	–	1.884	–	–	–

Financijske obvezе po amortiziranom trošku:

Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	90.723.476	–	–	–	–	–	–	–
Repo ugovori	3.756.698	35.177	–	(8.908)	–	–	–	–
Obveze prema državi i državnim institucijama	17.722.069	6.386	–	(9.166)	–	–	–	–
Obveze prema Međunarodnom monetarnom fondu	9.049.025	–	–	–	–	–	–	–
Ostale obvezе**	694.437	28	–	(186)	–	–	–	–

Klasifikacija financijske imovine i obveza za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Kategorija financijske imovine/obveze	Knjigovodstvena vrijednost na datum 31. 12. 2019.	Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	Ostali kamatni prihodi	Kamatni rashodi	Neto rezultat od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Neto promjena fer vrijednosti	Preneseno u dobit ili gubitak	Ostala sveobuhvatna dobit
Financijska imovina po amortiziranom trošku.*	64.344.651	192.749	–	(175.822)	–	–	–	–
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.351.114	–	–	–	–	–	–	–
Depoziti kod drugih banaka	15.321.900	62.608	–	(56.687)	–	–	–	–
Krediti	1.914.408	24.874	–	–	–	–	–	–
Obratni repo ugovori	11.467.170	101.322	–	(119.135)	–	–	–	–
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranim trošku	14.365.394	3.945	–	–	–	–	–	–

(Svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Kategorija finansijske imovine/obveze	Knjigovodstvena vrijednost na datum 31. 12. 2019.	Izvještaj o dobiti ili gubitku				Ostala sveobuhvatna dobit	
		Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	Ostali kamatni prihodi	Kamatni rashodi	Neto rezultat od finansijske imovine po vrijednosti kroz dobit ili gubitak	Neto promjena fer vrijednosti	Preneseno u dobit ili gubitak
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	9.428.524	—	—	—	—	—	—
Ostala imovina**	4.496.141	—	—	—	—	—	—
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:	47.498.539	412.740	—	—	—	74.821	1.004.054 (74.821)
Dužnički vrijednosni papir po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.439.374	412.740	—	—	—	74.821	1.004.054 (74.821)
Vlasnički vrijednosni papir po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	59.165	—	—	—	—	—	—
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka:	39.405.122	—	169.471	—	(116.317)	—	—
Vrijednosni papir koji se drže radi trgovanja	38.065.903	—	169.471	—	(156.365)	—	—
Finansijska imovina kojom se ne trguje i obvezno se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	1.339.219	—	—	—	40.048	—	—
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	1.331.694	—	—	—	38.762	—	—
Plemeniti metali	7.525	—	—	—	1.286	—	—
Finansijske obveze po amortiziranom trošku:	97.378.041	53.891	—	(149.164)	—	—	—
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	74.624.796	6	—	—	—	—	—
Repo ugovori	5.998.829	53.122	—	(89.310)	—	—	—
Obveze prema državni i državnim institucijama	6.712.594	732	—	(59.776)	—	—	—
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	9.414.492	—	—	—	—	—	—
Ostale obveze**	627.330	31	—	(78)	—	—	—

* U izvještajnom razdoblju nije bilo efekata od prestanka priznavanja finansijske imovine po amortiziranom trošku.

** Ostala imovina uključuje negativne kamate na repo ugovore, a ostale obveze negativne kamate na finansijsku imovinu.

Bilješka br. 37 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja, što znači da održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te uz dana ograničenja nastoji ostvariti povoljne stope povrata na svoja ulaganja.

Rizici prisutni pri upravljanju međunarodnim pričuvama ponajprije su financijski rizici, a to su kreditni, likvidnosni i tržišni rizik, ali velika se pozornost posvećuje i operativnom riziku.

Operativni rizik podrazumijeva rizik od gubitka koji nastaje zbog neprimjerenih ili neuspješnih unutarnjih procesa, zaposlenika ili sustava ili zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.

Bilješka br. 37.1 – Kreditni rizik

Kreditni rizik jest rizik nepodmirenja obveza, odnosno mogućnost da se uložena sredstva neće pravodobno i/ili u potpunosti vratiti ili da se neće vraćati planiranim dinamikom.

Hrvatska narodna banka ograničuje izloženost kreditnom riziku ulaganjem međunarodnih pričuva u visokokvalitetne instrumente s najmanjim stupnjem rizičnosti poput državnih obveznica, obveznica za koje jamči država, bankovnih obveznica s državnim jamstvom i osiguranih obveznica, u instrumente međunarodnih financijskih institucija visokoga kreditnog rejtinga te u kolateralizirane i nekolateralizirane depozite. Kolateralizirani depoziti osigurani su državnim obveznicama iste vrijednosti ili vrijednosti veće od one samog depozita, a nekolateralizirani depoziti ulažu se samo kod središnjih banaka i međunarodnih financijskih institucija.

Ocjena kreditne sposobnosti financijskih institucija zasniva se na rejtingzima koje su objavile velike međunarodne agencije za procjenu rejtinga (Moody's, Standard & Poor's i Fitch).

Ulaganja sredstava međunarodnih pričuva limitirana su po vrstama izdavatelja i financijskim institucijama, čime se kreditni rizik diversificira.

Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva u obveznice država i obveznice za koje jamči država rejtinga od Aaa do Baa3 (po agenciji Moody's), u osigurane obveznice rejtinga od Aaa do Aa2, u obratne repo ugovore kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u depozite kod središnjih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u instrumente kod međunarodnih financijskih institucija od Aaa do A2, kao i u depozite po viđenju kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do A3 za potrebe obavljanja deviznoga platnog prometa.

Prikaz finansijske imovine izložene kreditnom riziku u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika (bilješke br. 37.1.1. i 37.1.2.) razlikuju se od prikaza u Izvještaju o financijskom položaju jer se zasnivaju na upravljačkim izvještajima. Prikazivanje usklade nije praktično. Neke su od glavnih razlika sljedeće:

- Pozicija Depoziti u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. obuhvaća pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka, Depoziti kod drugih banaka i Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda iz Izvještaja o financijskom položaju. U navedenim pozicijama depoziti su podijeljeni prema valuti i primatelju (međunarodne finansijske institucije, strane i domaće banke). Stanje depozita u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. uključuje i obračunate negativne kamate, koje su u Izvještaju o financijskom položaju uključene u stavke Ostale obveze.

- Vrijednosni papiri u Izvještaju o finansijskom položaju podijeljeni su prema kategorijama finansijske imovine, dok su u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika dodatno podijeljeni prema izdavatelju i valuti.
- Pozicija Obratni repo ugovori iz Izvještaja o finansijskom položaju podijeljena je u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. po valutama te uključuje i obračunate negativne kamate koje su u Izvještaju o finansijskom položaju prikazane na poziciji Ostale obveze.
- Pozicije Ostala devizna finansijska imovina i Ostala finansijska imovina u kunama u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. čine dio pozicije Ostala imovina iz Izvještaja o finansijskom položaju.

37.1.1. Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Rejting (Moody's)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Devizni vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	21.247.020	18.683.460
	Aa1	1.223.414	853.951
	Aa2	800.810	4.133.020
	Aa3	220.071	67.922
	A1	124.130	–
	Baa1	–	1.192.419
	Baa3	–	4.356.714
	AAA	^a 603.501	3.222.420
	AA+	^b –	–
	AA	^a 122.944	113.339
Ukupno državni vrijednosni papiri		24.341.890	32.623.245
Osigurane obveznice			
	Aaa	179.770	2.892.683
	AAA	^a –	523.757
Ukupno osigurane obveznice		179.770	3.416.440
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija			
	Aaa	–	219.450
	Aa1	–	685.337
Ukupno vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija		–	904.787
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aaa	699.575	798.931
	Aa1	141.137	322.500
Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom		840.712	1.121.431
Ukupno devizni vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja		25.362.372	38.065.903

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Rejting (Moody's)

31. 12. 2020.

31. 12. 2019.

Devizni vrijednosni papiri po amortiziranom trošku

Državni vrijednosni papiri

Aaa	1.133.205	822.150
Aa1	1.511.082	650.268
Aa2	1.943.862	1.326.726
Aa3	1.625.906	1.538.187
A2	2.544.769	2.211.561
Baa1	4.656.254	3.771.556
AAA	^e 793.583	784.369
AA+	^b 150.711	148.822

Ukupno državni vrijednosni papiri 14.359.372 11.253.639

Osigurane obveznice

Aaa	985.860	975.132
AAA	^b 225.518	222.629

Ukupno osigurane obveznice 1.211.378 1.197.761

Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija

Aaa	685.202	298.626
Aa1	1.103.722	869.868

Ukupno vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija 1.788.924 1.168.494

Bankovne obveznice s državnim jamstvom

Aa1	915.275	753.187
	915.275	753.187

Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom 915.275 753.187

Devizni vrijednosni papiri po amortiziranom trošku**18.274.949****14.373.081**

Očekivani kreditni gubici

(8.651)

(7.687)

Ukupno devizni vrijednosni papiri po amortiziranom trošku**18.266.298****14.365.394****Dužnički devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit**

Državni vrijednosni papiri

Aaa	8.602.814	9.117.069
Aa1	6.165.774	6.110.833
Aa2	16.585.261	19.134.683
Aa3	5.995.907	5.854.725
A1	280.765	–
A2	893.430	896.384
AAA	^e 879.590	856.618
AA+	^b 627.542	612.663
AA	^a 542.494	587.098

Ukupno državni vrijednosni papiri 40.573.577 43.170.073

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Rejting (Moody's)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
Osigurane obveznice			
Ukupno osigurane obveznice	Aaa	510.810	657.082
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija			
Ukupno vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	Aaa	1.284.418	1.556.041
	Aa1	1.436.095	985.134
		2.720.513	2.541.175
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom	Aaa	–	232.566
	Aa1	841.938	838.478
		841.938	1.071.044
Dužnički devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		44.646.838	47.439.374
Ukupno devizni vrijednosni papiri		88.275.508	99.870.671
Devizni obratni repo ugovori			
Očekivani kreditni gubici	Aaa	1.222.303	6.637.485
	Aa1	98.239	–
	Aa2	1.635.124	807.767
	Aa3	–	731.316
	Baa1	1.773.392	2.155.779
	AAA ^e	–	187.272
	AAA ^a	–	193.328
	AA+ ^b	–	748.791
Devizni obratni repo ugovori		4.729.058	11.461.738
Ukupno devizni obratni repo ugovori		4.728.833	11.461.167
Devizni depoziti			
Ukupno depoziti	Aaa	8.592.373	4.383.099
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	Aa1	184	96
	Aa2	811.060	2.198.573
	Aa3	1.708	3.139
	A1	1.852	237
	A2	10.926.841	12.990.052
	A3	2.627	32
	Bez rejtinga ^c	69	60
Ukupno depoziti		20.336.714	19.575.288
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	Bez rejtinga ^d	3.038.758	2.942.032
Devizni depoziti		23.375.472	22.517.320

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Rejting (Moody's)	31. 12. 2020.	31. 12. 2019.
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(7.109)	(9.006)
Ukupno devizni depoziti		23.368.363	22.508.314
Ostala devizna financijska imovina			
	Aaa	5.726.455	4.467.861
	Aa3	–	359
	A1	–	273
	A+	^e 583	331
	Baa1	–	22
	Bez rejtinga	1.978	1.578
Ostala devizna financijska imovina		5.729.016	4.470.424
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(7)	(6)
Ukupno ostala devizna financijska imovina		5.729.009	4.470.418
Obveznice Republike Hrvatske po amortiziranom trošku			
	Ba1	19.994.169	–
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(17.185)	–
Ukupno Obveznice Republike Hrvatske po amortiziranom trošku		19.976.984	–
Krediti u kunama			
	Bez rejtinga	^f 4.533.364	1.914.948
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(1.319)	(540)
Ukupno krediti u kunama		4.532.045	1.914.408
Depoziti u kunama			
Ostali depoziti kod domaćih poslovnih banaka			
	BBB–	^e 1.111	1.129
	Bez rejtinga	971	1.817
Depoziti u kunama		2.082	2.946
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(5)	(8)
Ukupno depoziti u kunama		2.077	2.938
Ostala financijska imovina u kunama			
	Bez rejtinga	32.891	33.243
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(7.518)	(7.520)
Ukupno ostala financijska imovina u kunama		25.373	25.723
SVEUKUPNO		146.638.192	140.253.639

^a Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencija Fitch Ratings i Standard & Poor's.

^b Ulaganje ima odgovarajući rejting agencije Standard & Poor's.

^c Sredstva po viđenju kod Clearstreama

^d Ulaganja kod BIS-a i MMF-a, koji nemaju dodijeljen rejting, ali se smatraju institucijama visokoga kreditnog rejtinga.

^e Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencije Fitch Ratings.

^f Za ova ulaganja nije bitan rejting nego postojanje kolateralna.

37.1.2. Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Instrumenti	Europodruče	Ostalo	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2020.			
Državni vrijednosni papiri	70.372.571	8.902.268	79.274.839
Osigurane obveznice	1.901.958	–	1.901.958
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	3.447.311	1.062.126	4.509.437
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	2.597.925	–	2.597.925
Ukupno devizni vrijednosni papiri	78.319.765	9.964.394	88.284.159
Devizni obratni repo ugovori	4.675.648	53.410	4.729.058
Depoziti	20.307.047	29.667	20.336.714
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	–	3.038.758	3.038.758
Ukupno devizni depoziti	20.307.047	3.068.425	23.375.472
Ostala devizna finansijska imovina	–	5.729.016	5.729.016
Obveznice RH	–	19.994.169	19.994.169
Krediti u RH	–	4.533.364	4.533.364
Depoziti u kunama	–	2.082	2.082
Ostala finansijska imovina u kunama	–	32.891	32.891
SVEUKUPNO 31. prosinca 2020.	103.302.460	43.377.751	146.680.211
Ukupno očekivani kreditni gubici			(42.019)
UKUPNO			146.638.192
Stanje 31. prosinca 2019.			
Državni vrijednosni papiri	77.667.745	9.379.212	87.046.957
Osigurane obveznice	5.271.283	–	5.271.283
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	3.910.446	704.010	4.614.456
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	2.945.662	–	2.945.662
Ukupno devizni vrijednosni papiri	89.795.136	10.083.222	99.878.358
Devizni obratni repo ugovori	6.210.319	5.251.419	11.461.738
Depoziti	19.566.492	8.796	19.575.288
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	–	2.942.032	2.942.032
Ukupno devizni depoziti	19.566.492	2.950.828	22.517.320
Ostala devizna finansijska imovina	–	4.470.424	4.470.424
Krediti u RH	–	1.914.948	1.914.948
Depoziti u kunama	–	2.946	2.946
Ostala finansijska imovina u kunama	–	33.243	33.243
SVEUKUPNO 31. prosinca 2019.	115.571.947	24.707.030	140.278.977
Ukupno očekivani kreditni gubici			(25.338)
UKUPNO			140.253.639

Napomena: U tablici je iskazana bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskih instrumenata.

37.1.3. Model za izračun očekivanih kreditnih gubitaka

Za izračun očekivanih kreditnih gubitaka u Hrvatskoj narodnoj banci primjenjuje se sljedeća formula:

$$\mathbf{ECL = EAD \times LGD \times PD}$$

pri čemu su:

- **EAD** (engl. *exposure at default*) – izloženost u trenutku nastanka statusa neispunjavanja obveza
- **LGD** (engl. *loss given default*) – gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza
- **PD** (engl. *probability of default*) – vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza.

HNB u aplikaciji ECLC izračunava ECL na najnižoj analitičkoj razini koja je tehnički moguća, uzimajući u obzir logiku granularnosti izračuna ECL-a, ali vodeći se pritom konzervativnim načelom opreznosti koje je tipično za poslovanje središnjih banaka.

Procjena očekivanih kreditnih gubitaka odražava nepristran iznos na osnovi vjerojatnosti koji se određuje ocjenjivanjem triju mogućih scenarija (realnog, pesimističnog i optimističnog scenarija). Prema stručnoj prosudbi, a u svrhu izračunavanja ECL-a prema realnom, pesimističnom i optimističnom scenariju, određuju se tri različite vrijednosti PD-a. Pesimistični scenarij ima vrijednost PD-a/ECL-a za 25% veću od realnog scenarija, a optimistični scenarij ima vrijednost PD-a/ECL-a za 25% manju od realnog scenarija. Vrijednost ECL-a koji se priznaje u računu dobiti i gubitka izračunava se kao ponderirana prosječna vrijednost triju različitih scenarija.

Optimistični i pesimistični scenarij imaju ponder 0,4, a realni scenarij 0,2.

EAD je bruto knjigovodstvena vrijednost financijskog instrumenta na datum inicijalnog priznavanja odnosno na datum izračunavanja ECL-a.

LGD ili gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza znači omjer gubitka po izloženosti zbog neispunjavanja obveze druge ugovorne strane i iznosa izloženosti u trenutku neispunjavanja obveze. LGD označuje visinu mogućega gubitka, odnosno dio izloženosti koji HNB može izgubiti. Različita su pravila za izračun LGD-a za nekolateralizirane i LGD-a za kolateralizirane financijske instrumente.

Za sve vrste kunskih i deviznih nekolateraliziranih financijskih instrumenata rabi se predefinirana vrijednost od 45% (odnosno predefinirani koeficijent od 0,45). Pri vrednovanju financijskoga kolateralala primjenjuju se sljedeći korektivni faktori:

1. korektivni faktori na tržišnu vrijednost financijskoga kolateralala kako bi se uzela u obzir kolebljivost cijena
2. korektivni faktor za valutni rizik ako je kolateral nominiran u valuti različitoj od valute u kojoj je nominirana odnosna izloženost
3. korektivni faktor za ročnu neusklađenost ako osnovni financijski instrument i kolateral nemaju usklađena dospijeća.

PD znači vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza druge ugovorne strane tijekom jednogodišnjeg razdoblja.

Za izračun PD-a za dvanaestomjesečno razdoblje primjenjuju se tri interno razvijena modela:

1. interni model za izračun PD-a za devizne financijske instrumente koji su dio međunarodnih pričuva

2. interni model za izračun PD-a za kunske financijske instrumente i

3. interni model za ostala potraživanja.

PD protustranke/izdavatelja za devizne financijske instrumente izračunava se na osnovi posljednjih dostupnih podataka o vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza iz tranzicijskih matrica (TM) za sektor države (SOVEREIGN) i sektor banaka (BANKS) agencije za rejting Fitch. Za određivanje rejtinga protustranke/izdavatelja uzima se dugoročni kreditni rejting agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor uzima ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's.

Protustranka kod kunske financijske instrumenata jesu domaće kreditne institucije koje u pravilu nemaju dodijeljeni kreditni rejting agencije za rejting te se za izračun PD-a rabi interno razvijeni model za izračun PD-a domaćih poslovnih banaka. Za izračun variabilne PD upotrebljava se matematički model višekriterijskog optimiziranja u kojem je definirano 8 polaznih kriterija za sve kreditne institucije u Republici Hrvatskoj.

Odgovarajući se model izračunava primjenom metode AHP (engl. *Analytic Hierarchy Process*). U modelu su odabrani sljedeći kriteriji (svi se pokazatelji primjenjuju u praksi, a kombinacija su financijskih pokazatelja iz bankarskog sektora s makroekonomskim pokazateljima): udio aktive banaka u BDP-u, stopa ukupnoga kapitala, omjer kapitala i aktive, sigurnost depozita, omjer općih troškova poslovanja i operativnog prihoda, neto kamatna marža, stopa promjene BDP-a i stopa nezaposlenosti.

PD za cijelokupno životno razdoblje izračunava se s pomoću koncepta matričnog množenja, pri čemu je polazno ishodište izračunata vrijednost PD-a za dvanaestomjesečni izračun ECL-a.

U 2020. nije bilo značajnog pada kreditnog rejtinga koji bi bio rezultat utjecaja pandemije bolesti COVID-19, pa stoga ni značajnog utjecaja na izračun očekivanih kreditnih gubitaka Hrvatske narodne banke jer se radi o visokokvalitetnim ulaganjima.

37.1.4. Promjene u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke

Promjene u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke 1. 1. – 31. 12. 2020.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Financijska imovina	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2020.	(Smanjenje) rezervacija tijekom razdoblja	Povećanje rezervacija tijekom razdoblja	Neto efekt (smanjenja)/ povećanja rezervacija	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 31. prosinca 2020.
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	204	(418)	625	207	411
Depoziti kod drugih banaka	8.810	(21.566)	19.459	(2.107)	6.703
Krediti	540	(668)	1.447	779	1.319
Obratni repo ugovori	571	(1.814)	1.468	(346)	225
Devizni dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	7.687	(1.245)	2.209	964	8.651
Obveznice Republike Hrvatske po amortiziranom trošku	–	(518)	17.703	17.185	17.185

Finansijska imovina	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2020.	(Smanjenje) rezervacija tijekom razdoblja	Povećanje rezervacija tijekom razdoblja	Neto efekt (smanjenja)/ povećanja rezervacija	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 31. prosinca 2020.
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	12.363	(3.979)	2.160	(1.819)	10.544
Ostala finansijska imovina	7.526	(7)	6	(1)	7.525
UKUPNO	37.701	(30.215)	45.077	14.862	52.563

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na datum transakcije, a rezervacije za očekivane kreditne gubitke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o finansijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Ukupno povećanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke u izvještajnom razdoblju iznosi 14.862 tisuće kuna. U izvještaju o dobiti ili gubitku na poziciji Umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke iskazano je povećanje umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 14.894 tisuće kuna (vidi bilješku br. 11). Pozitivne tečajne razlike po stavkama rezervacija za očekivane kreditne gubitke iznosile su 2.845 tisuća kuna, a negativne tečajne razlike 2.813 tisuća kuna te su pozitivne neto tečajne razlike u iznosu od 32 tisuće kuna iskazane na poziciji Neto nerealizirane tečajne razlike (vidi bilješku br. 8).

Promjene u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke 1. 1. – 31. 12. 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Finansijska imovina	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2019.	(Smanjenje) rezervacija tijekom razdoblja	Povećanje rezervacija tijekom razdoblja	Neto efekt (smanjenja)/ povećanja rezervacija	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 31. prosinca 2019.
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	297	(333)	240	(93)	204
Depoziti kod drugih banaka	6.750	(29.217)	31.277	2.060	8.810
Krediti	575	(663)	628	(35)	540
Obratni repo ugovori	1.079	(5.886)	5.378	(508)	571
Devizni dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	84	(1.112)	8.715	7.603	7.687
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	11.712	(2.317)	2.968	651	12.363
Ostala finansijska imovina	7.564	(42)	4	(38)	7.526
UKUPNO	28.061	(39.570)	49.210	9.640	37.701

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na datum transakcije, a rezervacije za očekivane kreditne gubitke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o finansijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Ukupno povećanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke u izvještajnom razdoblju iznosi 9.640 tisuća kuna. U izvještaju o dobiti ili gubitku na poziciji Umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke iskazano je povećanje umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 9.519 tisuće kuna (vidi bilješku br. 11). Pozitivne tečajne razlike po stavkama rezervacija za očekivane kreditne gubitke iznosile su 1.303 tisuće kuna, a negativne tečajne razlike 1.424 tisuće kuna te su negativne neto tečajne razlike u iznosu od 121 tisuću kuna iskazane na poziciji Neto nerealizirane tečajne razlike (vidi bilješku br. 8).

37.1.5. Rezervacije za očekivane kreditne gubitke prema razinama (engl. stage) kreditne kvalitete finansijskih instrumenata

Rezervacije za očekivane kreditne gubitke prema razinama kreditne kvalitete finansijskih instrumenata za 2020.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Finansijska imovina	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2020.				Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 31. prosinca 2020.			
	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	204	–	–	204	411	–	–	411
Depoziti kod drugih banaka	8.810	–	–	8.810	6.703	–	–	6.703
Krediti	538	–	2	540	1.317	–	2	1.319
Obratni repo ugovori	571	–	–	571	225	–	–	225
Devizni dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	7.687	–	–	7.687	8.651	–	–	8.651
Obveznice Republike Hrvatske po amortiziranom trošku	–	–	–	–	17.185	–	–	17.185
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	12.363	–	–	12.363	10.544	–	–	10.544
Ostala finansijska imovina	36	–	7.490	7.526	35	–	7.490	7.525
UKUPNO	30.209	–	7.492	37.701	45.071	–	7.492	52.563

Rezervacije za očekivane kreditne gubitke prema razinama kreditne kvalitete finansijskih instrumenata za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Finansijska imovina	Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 1. siječnja 2019.				Rezervacije za očekivane kreditne gubitke na dan 31. prosinca 2019.			
	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	297	–	–	297	204	–	–	204
Depoziti kod drugih banaka	6.750	–	–	6.750	8.810	–	–	8.810
Krediti	573	–	2	575	538	–	2	540
Obratni repo ugovori	1.079	–	–	1.079	571	–	–	571
Devizni dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	84	–	–	84	7.687	–	–	7.687
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	11.712	–	–	11.712	12.363	–	–	12.363
Ostala finansijska imovina	74	–	7.490	7.564	36	–	7.490	7.526
UKUPNO	20.569	–	7.492	28.061	30.209	–	7.492	37.701

Napomena: Ne postoji osiguranja plaćanja za finansijsku imovinu u razini 3.

Bilješka br. 37.2 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza iz poslovanja Hrvatske narodne banke u ugovorenom roku. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza. Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem međunarodnih pričuva u lako utržive obveznice i djelomično u depozitne instrumente s kratkim dospijećem.

Likvidna sredstva obuhvaćaju svu imovinu koju je moguće unovčiti u roku od jednog do tri dana. Hrvatska narodna banka ulaže ukupne međunarodne pričuve u depozite ročnosti do najviše tri mjeseca i u vrijednosne papire dospijeća do deset godina, s tim da se vrijednosni papiri portfelja za trgovanje mogu unovčiti u svakom trenutku.

Na dan 31. prosinca 2020. likvidno je bilo oko 74% neto međunarodnih pričuva, a krajem 2019. bilo je likvidno oko 68% neto međunarodnih pričuva.

Sljedeće tablice prikazuju finansijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstane prema vremenu preostalom od datuma bilance do ugovornog roka dospijeća. Analiza je izvedena iz nediskontiranih novčanih tokova finansijskih obveza zasnovanih na najranijem očekivanom datumu dospijeća, a uključuje novčane tokove kamata i glavnica kao i buduće izdatke po kamatama.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Stanje 31. prosinca 2020.							
Obveze							
Novčanice i kovani novac u optjecaju	41.792.678	–	–	–	–	41.792.678	41.792.678
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	90.723.404	–	–	–	72	90.723.476	90.723.476
Repo ugovori	3.754.341	–	–	–	–	3.754.341	3.756.698
Obveze prema državi i državnim institucijama	17.722.073	–	–	–	–	17.722.073	17.722.069
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.049.025	9.049.025	9.049.025
Ostale obveze	349.329	337.152	2.317	2.547	395	691.740	694.437
Rezervacije za troškove i rizike	–	–	62.702	–	–	62.702	62.702
Ukupno obveze	154.341.825	337.152	65.019	2.547	9.049.492	163.796.035	163.801.085

Stanje 31. prosinca 2019.

Obveze							
Novčanice i kovani novac u optjecaju	38.734.616	–	–	–	–	38.734.616	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	74.624.724	–	–	–	72	74.624.796	74.624.796
Repo ugovori	5.998.304	–	–	–	–	5.998.304	5.998.829
Obveze prema državi i državnim institucijama	6.712.594	–	–	–	–	6.712.594	6.712.594

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.414.492	9.414.492	9.414.492
Ostale obveze	489.032	118.367	2.165	4.669	516	614.749	627.330
Rezervacije za troškove i rizike	–	–	59.767	–	–	59.767	59.767
Ukupno obveze	126.559.270	118.367	61.932	4.669	9.415.080	136.159.318	136.172.424

Napomena: Repo ugovori sadrže obračunate negativne kamate koje se iskazuju kao finansijska imovina u Izvještaju o finansijskom položaju. Ostale obveze ne sadrže obračunate negativne kamate po finansijskoj imovini koje se iskazuju kao ostale obveze u Izvještaju o finansijskom položaju.

Bilješka br. 37.3 – Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova finansijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvaća valutni rizik, kamatni rizik i ostale cjenovne rizike.

Valutni rizik (rizik promjene vrijednosti jedne valute u odnosu na drugu) rizik je fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova finansijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.

Kamatni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova finansijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.

Ostali cjenovni rizici obuhvaćaju rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po finansijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena koje ne proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika.

Bilješka br. 37.3.1 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti, zbog čega je izložena valutnom riziku, odnosno fluktuaciji međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Te međuvalutne promjene utječu na Izvještaj o dobiti ili gubitku, pa tako i na konačni finansijski rezultat.

Hrvatska narodna banka izložena je valutnom riziku samo za neto međunarodne pričuve koje obuhvaćaju dio pričuva kojim se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama (u neto međunarodne pričuve nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i kod MMF-a ni ulaganja u repo poslove). Visok udio eura pridonosi smanjenju kolebljivosti zbog stabilnog tečaja eura u odnosu na kunu. Premda se izrađuje VaR analiza za valutni rizik te različiti testovi otpornosti na stres, valutna struktura nije definirana tim mjerama, već prije svega valutnom strukturon duga i uvoza. U skladu s tim ne postavljaju se VaR limiti niti se provodi retroaktivno testiranje.

Dijelom pričuva prikupljenih s osnove sredstava izdvojene devizne obvezne pričuve, sredstava Ministarstva financija, repo poslova i sredstava u posebnim pravima vučenja (SDR) središnja banka upravlja pasivno, u skladu s valutnom strukturon ugovorenih deviznih obveza, te nije izložena valutnom riziku.

Valutni VaR za razdoblje od jedne godine s razinom pouzdanosti od 95% iznosi 4,1 mlrd. kuna.

37.3.1.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena valutnih tečajeva za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2020.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2020.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	907.207/(907.207)	1.128.814/(1.128.814)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema euru za ±1% i u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema američkom dolaru za ±5%. Prema podacima za prethodna razdoblja godišnja kolebljivost tečaja kune prema američkom dolaru veća je oko pet puta od kolebljivosti tečaja kune prema euru.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako tečaj kune poraste u odnosu na relevantnu valutu za odabrani postotak (odnosno vrijednost kune oslabi u odnosu na promatranoj valutu), a negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad tečaja kune (odnosno vrijednost kune ojača u odnosu na relevantnu valutu).

U slučaju tečaja kune prema euru nižeg za 1% na datum 31. prosinca 2020. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 1.128.814 tisuća kuna, a u slučaju tečaja kune prema američkom dolaru nižeg za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi manji približno za 907.207 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Iznos neto eurskih i neto dolarskih međunarodnih pričuva sa stanjem na dan bilance pomnožen je s razlikom između tečaja kune prema euru odnosno kune prema američkom dolaru koji je vrijedio na datum bilance i istih tečajeva koji su uvećani odnosno umanjeni za odabrani postotak.

Analiza osjetljivosti za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	1.004.136/(1.004.136)	1.074.532/(1.074.532)

37.3.1.2. Izloženost HNB-a valutnom riziku – analiza imovine i obveza po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	HRK vezan uz EUR	USD	XDR	HRK vezan uz XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2020.								
Imovina								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	33.735.577	–	3.821	–	–	26.427	380	33.766.205
Depoziti kod drugih banaka	10.922.060	2.077	1.148.054	–	–	–	–	12.072.191
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	20.730.767	–	5.860.241	–	–	–	9.411	26.600.419
Krediti	–	–	–	–	–	–	4.532.045	4.532.045
Obratni repo ugovori	4.578.000	–	151.644	–	–	–	–	4.729.644
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	18.266.297	3.318.715	–	–	–	–	16.658.270	38.243.282
Sredstva kod MMF-a	–	–	–	2.701.058	6.363.088	–	–	9.064.146
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	33.185.104	–	11.461.734	–	–	–	–	44.646.838
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	–	51.076	51.076
Ostala imovina	5.732.109	–	–	–	–	20	615.472	6.347.601
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	–	610.168	610.168
Ukupno imovina	127.149.914	3.320.792	18.625.494	2.701.058	6.363.088	26.447	22.476.822	180.663.615
Obveze								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	–	41.792.678	41.792.678
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	5.726.455	–	–	–	–	–	84.997.021	90.723.476
Repo ugovori	3.756.698	–	–	–	–	–	–	3.756.698
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.870.938	–	85.941	–	–	25.056	14.740.134	17.722.069
Obveze prema MMF-u	–	–	–	2.688.716	6.360.309	–	–	9.049.025
Ostale obveze	10.770	–	19	7.601	–	6	676.041	694.437
Rezervacije za troškove i rizike	–	–	–	–	–	–	62.702	62.702
Ukupno obveze	12.364.861	–	85.960	2.696.317	6.360.309	25.062	142.268.576	163.801.085
Neto pozicija	114.785.053	3.320.792	18.539.534	4.741	2.779	1.385	(119.791.754)	16.862.530

Stanje 31. prosinca 2019.

Imovina

Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.341.123	–	4.283	–	–	5.344	364	7.351.114
Depoziti kod drugih banaka	14.772.299	2.938	546.663	–	–	–	–	15.321.900

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	HRK vezan uz EUR	USD	XDR	HRK vezan uz XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	32.265.349	–	7.132.248	–	–	–	7.525	39.405.122
Krediti	–	–	–	–	–	–	1.914.408	1.914.408
Obratni repo ugovori	9.274.570	–	2.192.600	–	–	–	–	11.467.170
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	14.365.394	–	–	–	–	–	–	14.365.394
Sredstva kod MMF-a	–	–	–	2.808.611	6.619.913	–	–	9.428.524
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	35.297.696	–	12.141.678	–	–	–	–	47.439.374
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	–	25.736	25.736
Ostala imovina	4.471.050	–	9	–	–	1	595.505	5.066.565
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	–	620.824	620.824
Ukupno imovina	117.787.481	2.938	22.017.481	2.808.611	6.619.913	5.345	3.164.362	152.406.131
Obveze								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	–	38.734.616	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	4.467.861	–	–	–	–	–	70.156.935	74.624.796
Repo ugovori	4.065.227	–	1.933.602	–	–	–	–	5.998.829
Obveze prema državi i državnim institucijama	59.153	–	6.336	–	–	4.514	6.642.591	6.712.594
Obveze prema MMF-u	–	–	–	2.797.255	6.617.237	–	–	9.414.492
Ostale obveze	17.259	–	15	6.422	–	15	603.619	627.330
Rezervacije za troškove i rizike	–	–	–	–	–	–	59.767	59.767
Ukupno obveze	8.609.500	–	1.939.953	2.803.677	6.617.237	4.529	116.197.528	136.172.424
Neto pozicija	109.177.981	2.938	20.077.528	4.934	2.676	816	(113.033.166)	16.233.707

Napomena: Stavke Izvještaja o finansijskom položaju iskazane su po neto knjigovodstvenoj vrijednosti (umanjeno za očekivane kreditne gubitke) kako su prikazane u Izvještaju o finansijskom položaju.

Bilješka br. 37.3.2 – Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik pada vrijednosti deviznih portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke zbog mogućeg porasta kamatnih stopa na tržištima instrumenata s fiksnim prinosom.

Neto međunarodne pričuve, kojima se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama, uložene su u portfelje za trgovanje i investicijski portfelj. Investicijski portfelj može biti formiran kao portfelj koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit te kao portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku, a oba služe kao dugoročniji izvor stabilnih prihoda i dugoga su prosječnog dospjeća.

Hrvatska narodna banka kroz Izvještaj o dobiti ima otvorenu izloženost kamatnom riziku samo s portfeljima za trgovanje, dok s investicijskim portfeljima gotovo da nema izloženosti kamatnom riziku.

Portfelji za trgovanje kratkog su vremena vezivanja, pa je time kamatni rizik minimiziran. Portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku sa stajališta kamatnog rizika nema učinak na Izvještaj o dobiti, a vrijednosni papiri portfelja koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, u pravilu, prodaju se samo u situacijama povoljnima za HNB. No, bez obzira na to, i za portfelje koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit vodi se računa o njihovu vremenu vezivanja te kamatnom riziku.

Dijelom pričuva koji se sastoji od sredstava Ministarstva financija, sredstava na osnovi repo ugovora s bankama, kao i na osnovi swap intervencija na domaćem deviznom tržištu te na osnovi članstva u MMF-u i druge imovine koja je vlasništvo drugih pravnih osoba, HNB upravlja u skladu s preuzetim obvezama, a radi zaštite od kamatnog rizika.

37.3.2.1. Analiza osjetljivosti zbog izloženosti neto međunarodnih pričuva HNB-a promjenama kamatnih stopa

Analiza osjetljivosti za 2020.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2020.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1 b. b.	±1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(390)/390	(2.227)/2.227

Kada bi na datum 31. prosinca 2020. cijela dolarska krivulja prinosa bila na razini višoj za jedan bazni bod (0,01%), rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 390 tisuća kuna, dok bi u slučaju razine eurske krivulje prinosa više za jedan bazni bod konačni rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 2.227 tisuća kuna.

U slučaju razine krivulja prinosa niže za jedan bazni bod rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi veći za približno iste iznose.

Metodologija izračuna

Iznos dolarskoga, tj. eurskog portfelja za trgovanje sa stanjem na dan bilance pomnožen je s modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (modificirani *duration*) i s jednim baznim bodom u postotnom obliku (0,01%). Modificirano prosječno vrijeme vezivanja označuje za koliko će stotih dijelova postotka pasti vrijednost portfelja ako krivulja prinosa poraste za jedan postotni bod.

Analiza osjetljivosti za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1 b. b.	±1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(529)/529	(3.300)/3.300

37.3.2.2. Analiza kamatnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mј. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Beskamatno	Ukupno	Prosječni EKS na dan 31. 12.
Stanje 31. prosinca 2020.								
Imovina								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka								
8.599.488	–	–	–	–	–	25.166.717	33.766.205	–0,64
Depoziti kod drugih banaka	10.384.951	1.691.551	–	–	–	(4.311)	12.072.191	–0,43
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	25.324.318	–	–	–	–	1.276.101	26.600.419	–0,53
Krediti	–	–	–	4.517.029	–	15.016	4.532.045	0,30
Obratni repo ugovori	4.631.630	98.225	–	–	–	(211)	4.729.644	–0,72
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	–	1.123.124	8.588.871	28.328.095	203.192	38.243.282	0,29
Sredstva kod MMF-a	2.696.453	–	–	–	–	6.367.693	9.064.146	0,08
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	44.419.450	–	–	–	–	227.388	44.646.838	1,00
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	51.076	51.076	–
Ostala imovina	–	–	–	–	–	6.347.601	6.347.601	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	610.168	610.168	–
Ukupno imovina	96.056.290	1.789.776	1.123.124	13.105.900	28.328.095	40.260.430	180.663.615	–
Obveze								
Novčanice i kovani novac u optjecaju								
–	–	–	–	–	–	41.792.678	41.792.678	–
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	5.726.455	–	–	–	–	84.997.021	90.723.476	–
Repo ugovori	3.756.698	–	–	–	–	–	3.756.698	–0,85
Obveze prema državi i državnim institucijama	10.501.815	–	–	–	–	7.220.254	17.722.069	0,1
Obveze prema MMF-u	2.688.716	–	–	–	–	6.360.309	9.049.025	0,08
Ostale obveze	–	–	2.317	2.547	–	689.573	694.437	3,00
Rezervacije za troškove i rizike	–	–	–	–	–	62.702	62.702	–
Ukupno obveze	22.673.684	–	2.317	2.547	–	141.122.537	163.801.085	–
Neto pozicija	73.382.606	1.789.776	1.120.807	13.103.353	28.328.095	(100.862.107)	16.862.530	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Beskamatno	Ukupno	Prosječni EKS na dan 31. 12.
Stanje 31. prosinca 2019.								
Imovina								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	4.387.522	–	–	–	–	2.963.592	7.351.114	–0,62
Depoziti kod drugih banaka	12.673.261	2.652.995	–	–	–	(4.356)	15.321.900	–0,42
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	37.972.622	–	–	–	–	1.432.500	39.405.122	–0,10
Krediti	–	62.000	27.000	1.792.000	35	33.373	1.914.408	1,22
Obratni repo ugovori	11.466.449	–	–	–	–	721	11.467.170	–0,09
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	–	–	2.322.360	11.985.999	57.035	14.365.394	0,06
Sredstva kod MMF-a	2.803.820	–	–	–	–	6.624.704	9.428.524	0,74
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.174.201	–	–	–	–	265.173	47.439.374	1,01
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	25.736	25.736	–
Ostala imovina	–	–	–	–	–	5.066.565	5.066.565	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	620.824	620.824	–
Ukupno imovina	116.477.875	2.714.995	27.000	4.114.360	11.986.034	17.085.867	152.406.131	–
Obveze								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	38.734.616	38.734.616	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	4.467.861	–	–	–	–	70.156.935	74.624.796	–
Repo ugovori	5.997.962	–	–	–	–	867	5.998.829	0,14
Obveze prema državi i državnim institucijama	4.897.969	–	–	–	–	1.814.625	6.712.594	0,30
Obveze prema MMF-u	2.797.255	–	–	–	–	6.617.237	9.414.492	0,74
Ostale obveze	–	–	2.165	4.669	–	620.496	627.330	3,00
Rezervacije za troškove i rizike	–	–	–	–	–	59.767	59.767	–
Ukupno obveze	18.161.047	–	2.165	4.669	–	118.004.543	136.172.424	–
Neto pozicija	98.316.828	2.714.995	24.835	4.109.691	11.986.034	(100.918.676)	16.233.707	–

Napomena: Stavke Izvještaja o financijskom položaju iskazane su po neto knjigovodstvenoj vrijednosti (umanjeno za očekivane kreditne gubitke) kako su prikazane u Izvještaju o financijskom položaju. U stupcu Beskamatno iskazane su obračunate kamate i očekivani kreditni gubici.

Na prikazane kamatonosne iznose obračunavaju se fiksne kamatne stope osim na dijelu pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka u iznosu od 8.599.488 tisuća kuna (31. 12. 2019.: 4.387.522 tisuće kuna), na dijelu pozicije Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (*floateri*) u iznosu od 245.838 tisuća kuna (31. 12. 2019.: 320.221 tisuća kuna) kao i na dijelu pozicije Obveze prema državi i državnim institucijama u iznosu od 10.501.815 tisuća kuna (31. 12. 2019.: 4.897.969 tisuća kuna), na koje se obračunava varijabilna kamatna stopa.

Bilješka br. 37.3.3 – Ostali cjenovni rizici

Hrvatska narodna banka izložena je ostalim cjenovnim rizicima za sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama i plemenite metale jer cjenovni rizici utječu na promjenu vrijednosti tih financijskih instrumenata.

37.3.3.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena cijena financijskih instrumenata za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2020. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2020.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	$\pm 1\%$
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	12.286/(12.286)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene financijskih instrumenata za $\pm 1\%$.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, a negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena financijskog instrumenta za 1% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2020. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 12.286 tisuća kuna, a u slučaju pada cijena za 1% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi manji približno za 12.286 tisuća kuna.

Analiza osjetljivosti za 2020. – plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2020.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	$\pm 5\%$
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	471/(471)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene plemenitih metala za $\pm 5\%$.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, a negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena plemenitih metala za 5% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2020. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 471 tisuću kuna, a u slučaju pada cijena za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi manji približno za 471 tisuću kuna.

Metodologija izračuna

Stanje ulaganja u finansijsku imovinu izloženu cjenovnim rizicima na dan bilance uvećano je odnosno umanjeno za odabrani postotak promjene cijene finansijskih instrumenata.

Analiza osjetljivosti za 2019. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama (svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.

Porast/pad cijena finansijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	13.317/(13.317)

Analiza osjetljivosti za 2019. – plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.

Porast/pad cijena finansijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	376/(376)

Bilješka br. 38 – Povezane osobe

Hrvatska narodna banka pri obavljanju redovitih aktivnosti ulazi u transakcije s povezanim osobama. Povezane osobe, u skladu s MRS-om 24 – Objavljivanje povezanih osoba, jesu država i državna tijela Republike Hrvatske, Hrvatski novčarski zavod i ključni menadžment Hrvatske narodne banke. Trgovačka društva i druge pravne osobe u vlasništvu Republike Hrvatske (uključujući kreditne institucije) ne smatraju se povezanim osobama u smislu objava u ovoj bilješci. Transakcije s povezanim osobama odvijale su se pod redovitim tržišnim uvjetima.

a) Odnosi s državom i državnim tijelima Republike Hrvatske

Hrvatska narodna banka u isključivom je vlasništvu Republike Hrvatske, ali pri ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka Hrvatska narodna banka samostalna je i neovisna.

U odnosu s državnim tijelima Republike Hrvatske Hrvatska narodna banka ima ulogu depozitara, odnosno vodi račune Republike Hrvatske i obavlja platni promet po tim računima. Hrvatska narodna banka može prema tržišnim uvjetima obavljati poslove fiskalnog agenta za Republiku Hrvatsku vezane uz:

- izdanja dužničkih vrijednosnih papira Republike Hrvatske, i to kao agent izdanja ili kao knjižni voditelj cijelog izdanja
- isplate iznosa glavnice, kamata i ostalih troškova povezanih s vrijednosnim papirima
- ostala pitanja povezana s navedenim poslovima, ako su u skladu s ciljem Hrvatske narodne banke.

Odnosi s državom i državnim tijelima RH prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2020.	2019.		
	Država	Državna tijela	Država	Državna tijela
Imovina				
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	19.994.169	–	–	–
Ostala imovina	1.711	231	1.690	424
UKUPNO	19.995.880	231	1.690	424
Obveze				
Depoziti	13.598.929	4.123.140	5.089.638	1.621.585
Obračunate kamate i ostale obveze	212.772	–	118.780	–
UKUPNO	13.811.701	4.123.140	5.208.418	1.621.585
Prihodi				
Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	100.731	–	–	–
Ostali kamatni prihodi	6.386	–	732	–
UKUPNO	107.117	–	732	–
Rashodi				
Kamatni rashodi	9.166	–	59.776	–
UKUPNO	9.166	–	59.776	–

Državna tijela koja se smatraju povezanim osobama jesu Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

b) Ovisni subjekt (pridruženi subjekt do 30. lipnja 2020.)

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu ulaganje je u ovisni subjekt (pridruženi subjekt do 30. lipnja 2020.), a vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda iznosi 100,00% (2019.: 42,6%). Detaljne objave o Hrvatskom novčarskom zavodu navedene su u bilješci br. 21.

Odnosi s Hrvatskim novčarskim zavodom prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Imovina		
Ulaganja obračunata metodom udjela	51.076	25.736
Ostala imovina	37.123	52.447
UKUPNO	88.199	78.183
Obveze		
Ostale obveze	84	–
UKUPNO	84	–
Prihodi		
Dobici pri uskladivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	10.103	2.479
Ostali prihodi	32	11
UKUPNO	10.135	2.490

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2020.	2019.
Rashodi		
Gubici pri uskladivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	34	360
Kovanje kovanog novca kuna i lipa*	76.075	79.211
Ostalo	108	541
UKUPNO	76.217	80.112

* Iskazan je ukupan iznos računa HNZ-a za izradu kovanica za izvještajnu godinu. Prikazani iznos razlikuje se od računovodstveno iskazanih troškova jer se troškovi izrade kovanica priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku u skladu s politikom razgraničenja troškova (vidi bilješku br. 10).

c) Ključni menadžment Hrvatske narodne banke

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke. Slijedom navedenoga ključni menadžment Hrvatske narodne banke čine članovi Savjeta Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Kratkoročne naknade ključnom menadžmentu Hrvatske narodne banke za 2020. iznose 9.092 tisuće kuna, od čega se iznos od 1.275 tisuća kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2019.: 9.201 tisuću kuna, od čega se 1.311 tisuća kuna odnosiло на doprinose за mirovinsko osiguranje).

Rezervacije za primanja zaposlenih za ključni menadžment Hrvatske narodne banke iznose 504 tisuće kuna (2019.: 475 tisuća kuna).

Bilješka br. 39 – Događaji nakon izvještajnog razdoblja

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 47/2020.) Hrvatska narodna banka od 1. siječnja 2021. sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Smjernicom (EU) 2016/2249 Europske središnje banke od 3. studenoga 2016. o pravnom okviru za računovodstvo i finansijsko izvještavanje u Europskom sustavu središnjih banaka (ESB/2016/34), sa svim izmjenama (u nastavku teksta: Smjernica ESB-a). Za izvještavanje o transakcijama koje nisu regulirane Smjernicom ESB-a Hrvatska narodna banka primjenjuje, pod uvjetom da ne postoji suprotna odluka Savjeta Hrvatske narodne banke, načela vrednovanja u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koje je prihvatile Europska unija, a koji su bitni za poslove i izvještaje Hrvatske narodne banke.

Najznačajnije razlike u odnosu na dosadašnji računovodstveni okvir (Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja koji su na snazi u EU-u) jesu u načinu priznavanja realiziranih i nerealiziranih dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika i promjena cijena finansijskih instrumenata. Prema Smjernici ESB-a i tzv. asimetričnom pristupu nerealizirani dobici od tečajnih razlika i promjene cijena ne priznaju se u računu dobiti i gubitka, već se evidentiraju na revalorizacijskim računima. Nerealizirani gubici od tečajnih razlika i promjena cijena prenose se na kraju godine u račun dobiti i gubitka ako prelaze prethodno evidentirane revalorizacijske dobitke na odgovarajućem revalorizacijskom računu. Za svaku se valutu izračunava prosječni trošak valute, a usporedbom transakcijskog tečaja i prosječnog troška valute izračunavaju se realizirani dobici/gubici od tečajnih razlika, dok se usporedbom prosječnog troška valute i srednjeg tržišnog tečaja valute (srednji tečaj HNB-a) izračunavaju nerealizirani dobici/gubici od tečajnih razlika. Tečajna revalorizacija provodi

se zasebno za svaku valutu jer se ne smiju prebijati pozitivni efekti revalorizacije po jednoj valuti s negativnim efektima revalorizacije po drugoj valuti.

Također se mijenja računovodstvena politika priznavanja troškova tiskanja novčanica i kovanja kovanog novca kuna na način da se ovi troškovi više ne razgraničavaju, već se priznaju u računu dobiti i gubitka onda kada su fakturirani ili kada nastaju na neki drugi način.

Financijske izvještaje prema novim računovodstvenim politikama čine Bilanca, Račun dobiti i gubitka i Bilješke uz financijske izvještaje. Počevši od financijske godine 2021. Hrvatska narodna banka više ne sastavlja Izvještaj o novčanim tokovima i Izvještaj o promjenama kapitala. Financijski izvještaji sastavljaju se jednom godišnje jer prema Smjernici ESB-a nema obveze ni pravila za sastavljanje polugodišnjih izvještaja.

Nakon 31. prosinca 2020. nije bilo drugih značajnijih događaja koji bi imali utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

KRATICE

AIS	usluga pružanja informacija o računu (engl. <i>account information service</i>)
AMLSCO	odbor za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. <i>Standing Committee on anti-money laundering and countering terrorist financing</i>)
AnaCredit	skup podataka s analitičkim podacima o kreditima (engl. <i>analytical credit database</i>)
API	sučelje za programiranje aplikacija (engl. <i>application programming interface</i>)
AQR	pregled kvalitete imovine (engl. <i>asset quality review</i>)
BDP	bruto domaći proizvod
BDV	bruto dodana vrijednost
BIS	Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
CBDC	digitalna valuta središnje banke (engl. <i>central bank digital currency</i>)
CHF	švicarski franak
CIR	pokazatelj opterećenosti neto prihoda općim troškovima (engl. <i>cost-to-income ratio</i>)
CompNet	Istraživačka mreža za konkurentnost (engl. <i>Competitiveness Research Network</i>)
CSDB	centralizirana baza podataka o vrijednosnim papirima (engl. <i>Centralised Securities Database</i>)
DLT	tehnologija distribuirane glavne knjige (engl. <i>distributed ledger technology</i>)
DWH	Spremiste statističkih podataka (engl. <i>Data Warehouse</i>)
DZS	Državni zavod za statistiku
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. <i>European Banking Authority</i>)
EDIS	europski sustav osiguranja depozita (engl. <i>European deposit insurance scheme</i>)
EFC	Gospodarski i finansijski odbor (engl. <i>Economic and Financial Committee</i>)
EFTPOS	uredaj za korištenje platnih instrumenata na prodajnom mjestu (engl. <i>Electronic Funds Transfer at Point of Sale</i>)
EGMLTF	ekspertna skupina za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. <i>Expert group on Money Laundering and Terrorist Financing</i>)
EGP	Europski gospodarski prostor
EK	Europska komisija
ESB	Europska središnja banka
ESM	europski stabilizacijski mehanizam
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike (engl. <i>European Systemic Risk Board</i>)
ESSB	Europski sustav središnjih banaka
EU	Europska unija
EUR	euro
EuroNKS	Nacionalni klirinški sustav za transakcije u eurima (engl. <i>Euro National Clearing System</i>)
Fed	američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
Fina	Financijska agencija
FinTech	financijske tehnologije
Hanfa	Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga
HAOD	Hrvatska agencija za osiguranje depozita

HFCN	Mreža za financije i potrošnju kućanstava (engl. <i>Household Finance and Consumption Network</i>)
HNB	Hrvatska narodna banka
HRK	kuna
HSVP	Hrvatski sustav velikih plaćanja
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
IMFC	Međunarodni monetarni i finansijski odbor (engl. <i>International Monetary and Financial Committee</i>)
IReF	Okvir za integrirano izvještavanje (engl. <i>Integrated Reporting Framework</i>)
ILAAP	interni postupak procjene likvidnosti kreditne institucije (engl. <i>Internal Liquidity Adequacy Assessment Process</i>)
IRT	interni sanacijski timovi (engl. <i>Internal Resolution Team</i>)
IT	informacijske tehnologije
LCR	koeficijent likvidnosne pokrivenosti (engl. <i>liquidity coverage ratio</i>)
MF	Ministarstvo financija
mil.	milijun
mlrd.	milijarda
MMF	Međunarodni monetarni fond
MREL	minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (engl. <i>minimum requirement for own funds and eligible liabilities</i>)
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
NKS	Nacionalni klirinški sustav
NGFS	Mreža za ozelenjivanje finansijskih sustava (eng. <i>Network for Greening of the Financial Systems</i>)
NPE	neprihodujuće izloženosti (engl. <i>non-performing exposures</i>)
NPL	neprihodujući krediti (engl. <i>non-performing loans</i>)
OSV	ostale sistemske važne (institucije)
PIS	usluga iniciranja plaćanja (engl. <i>payment initiation service</i>)
PSD2	Druga direktiva o platnim uslugama (engl. <i>PSD2 Regulation</i>)
RTA	dugoročni twinning savjetnik (engl. <i>Resident Twinning Adviser</i>)
RH	Republika Hrvatska
RIAD	Registar podataka o institucijama i povezanim društvima (engl. <i>Register of Institutions and Affiliates Data</i>)
RIAD TS	transakcijski sustav RIAD
ROAA	profitabilnost prosječne imovine (engl. <i>return on average assets</i>)
ROAE	profitabilnost prosječnoga kapitala (engl. <i>return on average equity</i>)
SAD	Sjedinjene Američke Države
SCT SEPA	kreditni transferi (engl. <i>SEPA Credit Transfer</i>)
SCTInst SEPA	instant kreditni transfer (engl. <i>SEPA Credit Transfer Instant</i>)
SDR	posebna prava vučenja (engl. <i>special drawing rights</i>)

SEPA	jedinstveno područje plaćanja u eurima (engl. <i>Single Euro Payment Area</i>)
SGRE	Podgrupa za izvršenje sanacije (engl. <i>Sub-Group on Resolution Execution</i>)
SGRPP	Podgrupa za sanacijsko planiranje (engl. <i>Sub-Group on Resolution Planning Preparedness</i>)
SHSDB	statistička baza podataka o držanju vrijednosnih papira (engl. <i>Securities Holdings Statistics Database</i>)
SIE	Srednja, Istočna i Jugoistočna Europa
SKDD	Središnje klirinško i depozitarno društvo
SPNFT	sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
SRB	Jedinstveni sanacijski odbor (engl. <i>Single Resolution Board</i>)
SREP	postupak nadzorne provjere i ocjene (engl. <i>Supervisory Review and Evaluation Process</i>)
SRM	jedinstveni sanacijski mehanizam (engl. <i>Single Resolution Mechanism</i>)
SSM	jedinstveni nadzorni mehanizam (engl. <i>Single Supervisory Mechanism</i>)
SudReg	Sudski registar
TARGET2	Transeuropski automatizirani sustav ekspresnih novčanih transakcija u realnom vremenu na bruto načelu (engl. <i>Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system</i>)
TARGET2-HR	nacionalna komponenta sustava TARGET2
TIPS	namira trenutačnih plaćanja u sustavu TARGET (engl. <i>TARGET instant payment settlement</i>)
tis.	tisuća
USD	američki dolar

ZNAKOVI

-	nema pojave
....	ne raspolaže se podatkom
0	podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
Ø	projek
a, b, c,...	oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	ispravljen podatak
()	nepotpun, nedovoljno provjerjen podatak

Izdavač

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3
10000 Zagreb

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1331-6397 (tisk)
ISSN 1334-0093 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA: GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2020. ISSN 1331-6397

